ओळख देशभक्तांची – शाळा तिथे क्रांतिमंदिर

देशभक्तकोशकार **चंद्रकांत शहासने** यांच्या संकल्पनेतून साकारलेले

‘२००० क्रांतिकारकांची चित्रे आणि १०००० क्रांतिकारकांची माहिती’

असा अमूल्य ठेवा समोर आणणारे एकमेवाद्वितीय प्रदर्शन

आयोजक :

TM

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय क्रांतिवीरांनी चेतविलेल्या बलिदानाच्या ज्योतिचा इतिहास

जगी कीर्ती रुढावी । स्वधर्माचा मान वाढवी ।।
इये भारापासोनी सोडवी । मेदिनी हे ।।

“ स्वधर्म आणि स्वराष्ट्राच्या भावना दडपण्याचा निर्लज्ज प्रकार जेव्हा राज्यसत्ता करते तेव्हा अंतःकरणातील प्राण बलीवेदीचा खेळ करण्यासतयार होतात. ”

दया हेची नाम । भूतांचे कारण ।।
आणिक निर्दालन । कंटकाचे ।।

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा™
चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

भारतीय क्रांतिवीरांनी चेतविलेल्या बलिदानाच्या ज्योतिचा इतिहास

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोल्ड चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

छत्रपती शिवाजी महाराज

छत्रपती संभाजी महाराज

बाजीराव पेशवे

महाराणा रणजीतसिंग

छत्रपती शिवाजी महाराज यांनी दक्षिण भारतात आणि गुरू गोविंदसिंग यांनी वायव्य प्रांतात हिंदू धर्म रक्षणासाठी जो बलिदानाचा आत्मयज्ञ चेतविला त्याचा विस्तार संभाजी राजांनी महाराष्ट्रात, तर वीरबंडाने वायव्य प्रांतात साम्राज्यविस्तार करून सार्थकी लावला. महाराष्ट्रात संभाजी राजांच्या बलीदानानंतर बाजीराव पेशवे हे छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या धडाडीने उभे राहीले व राघोबादादा पेशवे यांच्या नेतृत्वाखाली मर्दमराठा वीर गणपतराव पायगुडे याने अटकेपार भगवा झेंडा फडकावला. महाराणा रणजितसिंहाने (१७८० ते १८४९)अफगाणिस्तान पर्यंत साम्राज्य विस्तार केला होता. या साम्राज्य विस्तारास १७५७ पासून ग्रहण लागले. १७५७ साली बंगालचा नबाब सुजाउदौवला यास त्याच्याच मेहुण्याने, मीर जाफर याने ब्रिटीशांची मदत घेऊन सत्तेवरून खाली खेचले. येथेच ब्रिटीश राजसत्तेचा, ईस्ट इंडीया कंपनीचा भारताच्या राजकारणात प्रवेश झाला.

रणमर्द पायगुडे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

भारतीय क्रांतिवीरांनी चेतविलेल्या बलिदानाच्या ज्योतिचा इतिहास

धर्मासाठी मरावे । मरोनी अवघ्यांसी मारावे ।।
मारिता मारिता । घ्यावे राज्य आपुले ।।

“ स्वधर्म आणि स्वराष्ट्राच्या भावना दडपण्याचा निर्लज्ज प्रकार जेव्हा राज्यसत्ता करते तेव्हा अंतःकरणातील प्राण बलीवेदीचा खेळ करण्यासतयार होतात. ”

सकल जगत में खालसापंथ जागे
जगे धर्म हिंदू तुर्कन दुंद भाजे

असे जी का सर्व । आपुली संपत्ती ।।
यज्ञ सामुग्री ती । मानोनिया ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

ब्रिटीश सत्तेच्या बंगालमधील हस्तक्षेपाच्या विरोधात १७६४ ते १८०० या कालावधीत संन्यासी आणि फकीरांचा उठाव झाला. त्याचे नेतृत्व वीर भवानी पाठक, मोहन गिरी, चिराग अली, शेख मजनू यांनी केले. त्यांचा नारा होता **वंदे मातरम्.**

वीर भवानी पाठक

मोहन गीरी

चिराग अली

शेख मजनू

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्णालय चॅरिटे बल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

१८१८ साल : पेशवाईचा अंत, मराठ्यांचा भगवा ध्वज पुणे येथील शनिवारवाड्यावरून उतरवून ब्रिटीशांचा युनियन जॅक चढविला गेला. हे दृष्य पाहणारा एक बलाढ्य ताकदीचा नरवीर होता लहुजी उस्ताद म्हणजेच लहुजी राघुजी साळवे (मांग). त्याने ब्रिटीश सत्तेला आव्हान देण्याची प्रतिज्ञा केली. त्यांनी १८२४ चा उमाजी राजे नाईक यांचा उठाव, रंगो बापूजी गुप्ते यांची १८५७ ची सैन्य भरती आणि वासूदेव बळवंत फडके यांचा सशस्त्र उठाव या सर्व संग्रामात आखाडे उभारून सहकार्य केले

लहुजी उस्ताद

उमाजी राजे नाईक

वासुदेव बळवंत फडके

रंगो बापुजी गुप्ते

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कित्तुरची राणी चन्नम्मा

जन्म १७७८, देसाई घराणे,
मुक्काम काकती, कित्तुर संस्थान.
वडील धुकाप्पा देसाई
आई पद्मावती देवी
पती मल्लसर्जा
ब्रिटीशांच्या विरोधात उत्कृष्ट व्यूहरचना करुन
कॅप्टन ब्लॅक, डायटन, सिवेल आणि थॅकरे
यांना मारुन इंग्रजांचा पराभव केला.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

३०, डिसेंबर १८२४ ला तिने ब्रिटीशांच्या विरोधात लढा पुकारला
२ फेब्रुवारी १८२९ला बैल होगंल येथे राणीचा ब्रिटीशांच्या कैदेत मृत्यू झाला.

कर्नाळा™
चॅरिटे बल ट्र स्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

आद्य क्रांतिगुरु लहुजी राघोजी साळवे

जन्म : १४ नोव्हेंबर १७९४, पेठ - पुरंदर किल्ल्यानजीक **निधन : दिनांक १७ फेब्रुवारी १८८१, पुणे**

शनिवारवाड्यावर पुन्हा भगवा झेंडा उभारेन, असं म्हणणारे शूरवीर! १८१८ साली पेशवाईतील त्या अखेरच्या लढाईमध्ये लहुजी राघोजी साळवे यांच्या वडिलांना वीरमरण आले.

१८१८ सालापासून १८८१ पर्यंत भारतीय स्वातंत्र्यलढ्याकरिता सशस्त्र सेना घडवणारे वस्ताद म्हणून पुण्यामध्ये त्यांचा लौकिक होता. लहुजींचे वडील राघोजी हे पेशव्यांच्या शिकारखान्याचे प्रमुख होते. यांचे मूळ गाव भिवडी. पुरंदर किल्ल्याच्या रक्षणार्थ साळवे परिवाराने दाखविलेल्या मर्दुमकीचा सन्मान म्हणून त्यांना छत्रपती शिवाजी महाराजांनी राऊत ही पदवी देऊन गौरविले होते. पुण्यातील मांगीरबाबाची समाधी हे त्यांचे स्मृतीस्थळ म्हणून ओळखले जाते. तलवारबाजी, दांडपट्टा, लाठीकाठी, कुस्तीचे प्रशिक्षण ते पुण्याच्या गंज पेठ तालमीत देत असत. क्रांतिवीर वासुदेव बळवंत फडके, म. ज्योतिबा फुले, लोकमान्य टिळक, सदाशिराव परांजपे, मोरो विठ्ठल वाळवेकर, पोवळे अशा दिग्गजांसह अनेक देशभक्तांनी लहुजींच्या आखाड्यात शिक्षण घेतले. उमाजीराजांनी उभारलेला स्वातंत्र्यलढा, १८५७ चा स्वातंत्र्य झाला, वासुदेव बळवंत फडके यांनी उभारलेला सशस्त्र लढा या लढतीत लहूजी वस्ताद मार्गदर्शक होते.

शैक्षणिक, सामाजिक उपक्रमात ज्योतिबा व सावित्रीबाई फुले यांना लहुजी वस्ताद यांनी संरक्षण दिले. १८१८ ते १८८१ या प्रदीर्घ कालावधीमध्ये ब्रिटिशांच्या विरोधात सशस्त्र कार्यकर्ते तयार करण्याचे फार मोलाचे काम लहुजी वस्ताद यांनी केले म्हणून त्यांना आद्य क्रांतिगुरु या उपाधीनेही गौरविले जाते. पुण्यातील संगमपुलावर आद्य क्रांतिगुरु लहुजी वस्ताद यांची समाधी असून भविष्यकाळात तेथे भव्य असे स्वातंत्र्यलढ्याचे पंचतीर्थ स्मारक उभारण्यात येणार आहे.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोळा™
चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतीवीर वीर लहुजी उस्ताद

जन्म : सन १८००, महाशिवरात्र
वडील: राधू साळवे मांग.
पुणे येथील गंज पेठेतील आखाडा,
तालिम वीर लहुजी यांची.यात लोकमान्य टिळक,
ज्योतीबा फुले, वासुदेव बळवंत फडके हे तालिम करीत.
ज्योतिबा फुले यांच्या स्त्री शिक्षणास पाठिंबा.

पेशव्यांच्या शिकारखान्याचे प्रमुख यांचा इतिहास अज्ञात असला तरी १८२४ चा उमाजी राजे यांचा उठाव, १८४५ पासून रंगोबापूजीने केलेली १८५७ ची सैन्य उभारणी, १८५७ चा उठाव, १८७९ सालाचा वासुदेव बळवंतांचा उठाव यामध्ये वीर लहुजींचा सहभाग होता.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोलंग™
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर उमाजीराजे नाईक

जन्म १७९१ मु. भिवंडी (पुरंदर) जि. पुणे.
दिनांक ३ फेब्रुवारी, १८३२ रोजी पुणे येथे
उमाजीराजे नाईक यांना फाशी देण्यात आली.

पेशवाई बुडाल्यानंतर सन १८२४ पासून याने ब्रिटीशांच्या विरोधात लढा पुकारला.
लहुजी उस्ताद पुणे यांचे सहकार्य लाभले.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोलं™
चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोलंग चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.

नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

संगोली रायण्णा (चित्तुर)
या क्रांतिवीराला ३० डिसेंबर १८३० रोजी
कित्तुर येथे ब्रिटीशांनी फाशी दिले

हुकूमचंद जैन
१९ जानेवारी १८५८ रोजी
हासी (हरियाणा) येथे त्यांच्याच घरासमोर
ब्रिटिशांनी फाशी दिली.

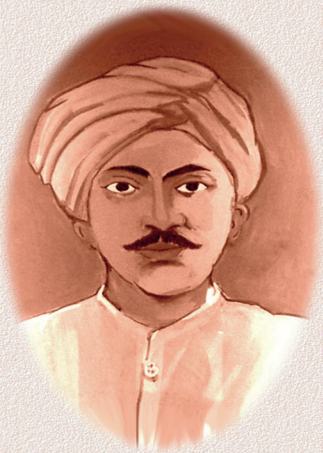
ठाकूर बिसेरसिंग
६ जानेवारी १८५८ रोजी
ब्रिटिशांनी फाशी दिली.

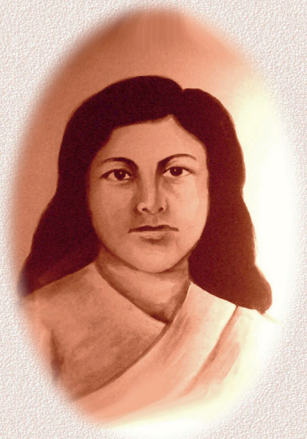
दिवण वेलू थंपी (त्रावणकौर)

वीर पांडे कट्टाबोम्मन (तिन्नेवल्ली संस्थान)

हरदयाल भटनागर
१७ सप्टेंबर १८६० रोजी कोटा येथे
ब्रिटिश हाऊसच्या समोर फाशी दिली.

आशादेवी
६ जानेवारी १८५८ रोजी
मुजफ्फरपूरच्या जंगलात फाशी दिली.

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

सन १८५७ च्या स्वातंत्र्य समरातील काही लढवय्ये . . .

साताऱ्याच्या प्रतापसिंग महाराजांचे स्वामिनिष्ठ सेवक रंगो बापूजी हे १८५४ मध्ये ब्रिटन मधून कायद्याची लढाई हरल्यानंतर रोहिडेश्वरापाशी जाऊन आपली कलम व पगडी अर्पण करून हाती तलवार घेतली. नानासाहेब पेशव्यांच्या सल्ल्यानुसार सैन्य भरती सुरू झाली आणि ब्रिटीश सत्तेविरोधात संपूर्ण भारतभर स्वातंत्र संग्राम पेटला.

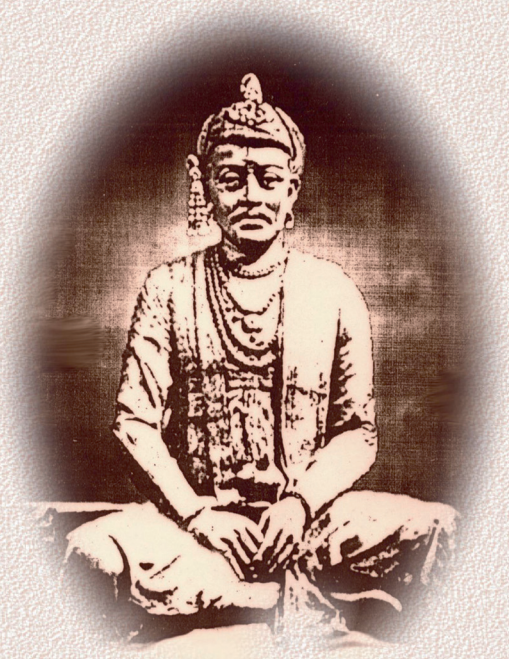
रंगो बापुजी गुप्ते

नाईक महाराज (शोहरापूर)

वामन गुप्ते देशपांडे (सातारा)

छत्रपती प्रतापसिंह महाराज(सातारा)

छत्रपती चिमासाहेब कोल्हापूर

नरगुंदकर भावे (धारवाड)

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कुर्णाळा
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर कुंवरसिंह

जगदीशपुरचे संस्थानिक,
१६एप्रिल, १८५७ रोजी वीरमरण आले.

वयाच्या ८०व्या वर्षी ब्रिटीशांचे विरोधात लढले.
१८५७च्या समरातील शूर योध्दा.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा™
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर अजिमुल्ला खान

भूमिगत अवस्थेत नेपाळमध्ये भूतवाल
येथे १८६२ मध्ये निधन.

नानासाहेब पेशव्यांचा विश्वासू सहकारी,
१८५७ च्या स्वातंत्र्य समरातील महत्वाची मुत्सदी.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा™
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर रंगोबापूजी गुप्ते

सातारच्या प्रतापसिंह छत्रपतींचे
अत्यंत विश्वासू वकील सहकारी.

१८५७ च्या समराची जुळवाजुळव यांनीच केली. १८४० पासून ब्रिटीश सत्तेसमोर
सातारा संस्थानची बाजू मांडली. ब्रिटीशांच्या हातावर तुरी देऊन सटकले, पुढे बेपत्ता.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा™
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

शहीद मंगल पांडे

बराकपूर येथील छावणीत,
दिनांक २९ मार्च, १८५७ रोजी
ब्रिटीशांचे विरुध्द शस्त्र उपसले.

१८५७च्या समरातला पहिला हुतात्मा
यासं ८ एप्रिल, १८५७ रोजी बराकपूरला फाशी दिली.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा™
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

झाशी संस्थानच्या महाराणी

लक्ष्मीबाई गंगाधरराव नेवाळकर

जन्म : १९ नोव्हेंबर १८२८, बनारस-काशी

मृत्यू : दि. १८ जून १८५८

बालपणीचे नाव मनकर्णिका तांबे असे होते. १८४३ ते १८५३ कालावधीतील झांशीचे महाराजा गंगाधरराव नेवाळकर यांच्याशी त्यांचा विवाह झाला. गंगाधरराव नेवाळकरांचा मृत्यू १८५३ साली झाला. महाराणीने दामोदर नावाच्या मुलास दत्तक घेऊन गादीवर बसविले. ब्रिटिशांनी हे दत्तक विधान नामंजूर करून झाशीचे राज्य बळकावण्याचा प्रयत्न केला. नानासाहेब पेशवे, तात्या टोपे या सेनानींसोबत १८५७ च्या स्वातंत्र्य समरातील या वीरांगनेने आपल्या अतुल पराक्रमाने **"मेरी झांसी नहीं दूंगी"** अशी गर्जना करून ब्रिटिश सत्तेला आव्हान दिले. ब्रिटिशांशी लढताना दिनांक १८ जून १८५८ झाशीच्या राणीस वीरमरण आले

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णाळा™
चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

१८५७ च्या स्वातंत्र्यसमराचे सेनापती

नानासाहेब पेशवे

जन्म : १९ मे १८२४ – वेणगाव, कर्जत महाराष्ट्र मृत्यू : २४ सप्टेंबर १८५९ – काठमांडू, नेपाळ

रायगड जिल्ह्याच्या कर्जत तालुक्यांत कर्जतपासून ३-४ मैलावर वेणगाव येथे माधवराव नारायण भट रहात होते; त्यांच्या पत्नीचे नांव गंगाबाई. यांचाच मुलगा धोंडोपंत उर्फ नानासाहेब. रावबाजीबरोबर जी मंडळी ब्रह्मावर्तास गेली होती, त्यात माधवराव भट ही होता. तेथेच धोंडोपंतावर रावबाजींची मर्जी बसून त्यानी त्यास ७ जून १८२७ रोजी दत्तक घेतले. पुढे काही काळानंतर बाजीरावांनी झाशीच्या राणीच्या मदतीने बिठूर स्वंतत्र घोषित केले. मात्र अल्पशा आजाराने त्यांचे निधन झाले व त्यांचे दत्तक पुत्र धोंडोपंत बाजीराव ऊर्फ नानासाहेब पेशवे झाले. रंगो बापूजी गुप्ते, तात्या टोपे, झाशीची राणी, कुवरसिंह अशा लढवय्याना सोबत घेऊन नानासाहेबांनी ब्रिटिश राजसत्तेविरुद्ध निकालाचा लढा पुकारला.

नानासाहेब पेशवे यांची विजयी मिरवणूक

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा™
चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

१८५७ च्या स्वातंत्र्य समरातील नेते.

बेगम झिनत महल

दिल्लीच्या बादशहाची पत्नी.१८५७ साली
बादशहा बरोबर अटक करुन रंगून ला पाठविले १८८२ साली निधन.

बहादूरशहा जफर

१८५७ च्या स्वातंत्र्य समर काळातील मोगल साम्राज्याचा अखेरचा बादशहा.
नानासाहेब पेशवे यांनी उठाव करुन बहादुरशहास दिल्लीचे बादशहा पद घोषीत केले.
तथापी १३३ दिवसानंतर पुनः इंग्रजांची सरशी झाली.
बादशहास अटक करुन रंगुन येथे ब्रम्हदेशांत पाठविले. ७ नोव्हेंबर, १८६२ साली तुरुंगात निधन.

बेगम हजरत महल

आयोध्या नवाब वाजीद अलीची पत्नी,
मुलाला गादीवर बसवून हिने १८५७ च्या समरकाळात
मोठया धैर्याने ब्रिटीशांशी सामना देऊन नानासाहेब पेशव्यांना
मदत केली. नानासाहेब पेशव्यांच्या पाठोपाठ बेगम नेपाळ
मध्ये भूमिगत झाली. काठमांडू येथे तिचे सन १८७४ मध्ये
निधन झाले.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतीवीर गुरु रामसिंग कुका

जन्म १८२४ मु. भइणी, जि. लुधियाना.
महाराणा रणजित सिंहाच्या सैन्यात प्रवेश,
गोहत्या विरोधात पंजाबात १८६९ पासून आवाज उठविला.

कुका सांप्रदाय स्थापन केला. पंजाब प्रांतात ब्रिटीशांचे विरोधात उठाव.सशस्त्र उठावामुळे ब्रिटीश सत्तेने यांस अटक करुन ब्रम्हदेशात पाठविले तेथेच १८८५ साली निधन.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णिका चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर वासुदेव बळवंत फडके

जन्म ४ नोव्हेंबर, १८४५ जि. रायगड (कुलाबा)
वडील बळवंत.
आई सरस्वती.
रोहिडेश्वरासमोर स्वराज्याची शपथ घेतली.

ब्रिटीशांचे विरोधात १८७६ ते १८८३ या काळात लढा दिला.ब्रिटीशांनी त्यांना पकडून एडन येथे डांबून ठेवले. एडन येथे कैदेतून पळून गेले दिनांक १२ / १० / १८८०. तथापि पुन: पकडले गेले. १७ फेब्रुवारी १८८३ रोजी एडन येथे कारागृहातच मृत्यू.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्णिक चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर बिरसा भगवान मुंडा. लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक.

जन्म २३ जुलै, १८५६
चिखल गाव, जि. रत्नागिरी
मृत्यू १ ऑगस्ट, १९२०, मुंबई
जहाल लेखक व अनेक क्रांतिकारकांचे आश्रयदाते. १९०८साली ६ वर्षे मंडालेचा कारावास. भारतीय असंतोषाचे जनक म्हणून इंग्रजानी गौरविले. शिवजंयती, गणेशोत्सव, शैक्षणिक संस्था, वृत्तपत्रे, समाजशिक्षण, सुधारक, स्वातंत्र्य मिळविण्यासाठी सर्वतोपरी प्रयत्न.

कैदेत निधन : २ जून, १९००.
छोटा नागपूर - बिहार
वनवासी क्रांतिवीर, मु. रांची, १८९५ ते १९०० काळातील उठाव
२४ ऑगस्ट १८९५ ला ब्रिटीशांनी अटक केली. सुटका झाल्यावर
२५ डिसेबंर १८९९. रोजी बिरसा ने इंग्रजांवर हल्ला केला. या संग्रामात
२००० आदिवासीना इंग्रजाशी लढताना विरमरण आले.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णालय चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतीवीर चापेकर

दामोदर हरी चाफेकर
फाशी : १८ एप्रिल १८९८

वासुदेव हरी चाफेकर
फाशी : ८ मे १८९९

जन्म २५ जून, १८६९, चिचंवड , पुणे
फाशी : १८ एप्रिल, १८९९ पूणे. ब्रिटीश राज्यसत्तेच्या जुलमी अधिकारी रँड व आयर्स्टला यांना गोळया घालून मारले. पुण्यात चापेकर क्लब स्थापना. मुबंईच्या व्हिक्टोरीया राणीच्या पुतळयाला डांबर फासले(१६ ऑगस्ट, १८९६)

बाळकृष्ण हरी चाफेकर
फाशी : १० मे १८९९

जन्म १८७३, चिंचवड, पुणे.
चापेकर क्लबचे सदस्य,
रँडचा वध करुन भूमिगत यांना
पकडण्यासाठी रु ६०० /- चे बक्षिस.
१० मे १८९९ रोजी येरवडा जेल मध्ये फाशी.

जन्म १८७९ पुणे.
फाशी ८ मे, १८९९ पुणे.
चापेकर क्लब चे सदस्य, रँडच्या वधात
सहभाग यानां पकडण्यासाठी रुपये २,०००/- चे बक्षिस होते.

महादेव विनायक रानडे
फाशी : १० मे १८९९

चापेकर क्लबचे सदस्य,
रँडचे व आयर्स्टन वधात सहभाग,
फितूर द्रविड बंधूना गोळया घालून मारले.
१० मे, १८९९ रोजी पूणे येथे फाशी.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा™
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

✻ मो. : ९८८१३७३५८५ ✻ ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा भाई बालमुकुंद

जन्म १८८९ पंजाबातील झेलम जिल्हयात
चकवाल जवळ खेरीया खेडयात जन्म.
वडील मथुरादास
औरंगजेबाने ज्या भाई मतिदासांना इंच इंच तुकडे करुन ठार केले
त्या भाई मतिदासांचे हे वंशज भाई परमानंद हे बालमुकुंदाचे बंधू
बी.ए. पर्यंत शिक्षण १९१३ साली रामरखीशी विवाहबध्द

सती रामरखी

प्राणत्याग २६ मे, १९१५
भाई बालमुकुंद यांची धर्मपत्नी हिचे
नाव लाजवंती.लग्नानंतर अवघ्या
वर्षातच पतीला फाशीची शिक्षा झाली.
रामराखीने तुरुगांत पती दर्शन घेतले व
घरी येऊन १७ दिवस एकाच जागेवर
बसुन राहीली.नंतर मी तुम्हाला सोडुन
राहणार नाही असे बोलत स्नान करुन
ती पुनः आपल्या जागेवर येऊन बसली व
तेथेच प्राण त्याग केले.रामरखी खऱ्या
अर्थाने सती गेली.

२३ डिसेंबर, १९१२ च्या लॉर्ड हार्डीग्जच्या मिरवणूकीवर बॉम्ब टाकल्याच्या कटात अटक
दिनांक ८ मे, १९१५ दिल्ली येथे फाशी.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्णिक चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा मास्टर अमीरचंद

हुतात्मा अवधबिहारी

जन्म १८८९ दिल्ली
फाशी ८ मे, १९१५
वडील गोविंद बिहारी
अवधबिहारी हे मास्टर अमीरचंद यांचे अनुयायी व शिष्य होते. लाहोरच्या सेंट्रल कॉलेजमधील सुवर्णपदकाचे मानकरी होते. लॉर्ड हार्डीग्जच्या मिरवणूकीवर बॉम्ब टाकल्याच्या कटात अटक ८ मे, १९१५ दिल्ली येथे फाशी.

जन्म १८६९दिल्ली फाशी ८ मे, १९१५ दिल्ली वडील हुकूमचंद वैद्य
लॉर्ड हार्डीग्ज हा २३ डिसेंबर १९१२ रोजी दिल्लीत येणार होता. त्यावेळी मास्टर अमीरचंद, अवधबिहारी, बालमुकुंद, वंसतकुमार विश्वास यांनी दिल्लीत बॉम्बस्फोट घडवून आणला रासबिहारी बसू यांनी मागदर्शन केले. क्रांतिकारकांना पकडण्यासाठी एक लाखाचे बक्षिस लावले होते.

हुतात्मा वंसतकुमार विश्वास

जन्म १८९३ जि.नाद्रीया (बंगाल)
वडील मोतीलाल
पंजाबमधून बॉम्ब घेऊन बंगाली क्रांतिकारकांकडे पोहचविण्याचे काम. दिनांक २३ डिसेंबर, १९१२ रोजी दिल्लीच्या चांदणी चौकातील एका गच्चीवर महिलेच्या वेषांत वसंतकुमार हजर होता.लॉर्ड हार्डीग्जच्या मिरवणूक टप्प्यात आली असता मिरवणूकीवर अचूक बॉम्ब टाकण्याची कामगिरी याने केली. ८मे, १९१५ रोजी अंबाला (चंदीगड) जेलमध्ये फाशी.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा वांछीनाथन अय्यर

जन्म : १८८६ शेनकोटा,
त्रावणकोर.
वडील : रघुपती अय्यर
रॉबर्ट विल्यम डी एसकोर्ट ॲश या
आय.सी. एस. ब्रिटीश अधिकाऱ्याचा
गोळया घालून वध केला.
नंतर स्वत:वर गोळी झाडून घेत
आत्मसमर्पण १७ जून, १९११.

वीरेंद्रनाथ चटोपाध्याय

जन्म १८८०, हैद्राबाद
पहील्या महायुध्दात बर्लिन कमिटी
स्थापन केली.
वीर सावरकरांच्या
अभिनव भारतचे सदस्य.
सरोजनी नायडूं चे बंधू
स्वातंत्र्य लढयात रशियाकडून मदत
मिळविण्यासाठी मास्को येथे गेले
असता २ डिसेंबर,१९४१ निधन.

चंपकरमन पिल्ले

जन्म १५ सप्टेंबर,१८९१,त्रावणकोर
निधन १६ मे,१९३४ बर्लिन
आई नागम्मा वडील चिन्नास्वामी
बर्लिन कमिटी स्थापन केली. ब्रिटीशांशी युध्द पुकारले.
झुरीचला जाऊन अभियांत्रिकी पदवी घेतली.
प्रो.इंडिया कमिटी स्थापिली वृत्तपत्र काढले.
जर्मन पाणबुडीवर नोकरी पत्करुन
मद्रासच्या किनाऱ्यावरील तेल साठे उडविले.
राजा महेंद्र प्रतापांच्या काबुल मधील अस्थाई सरकारचे विदेश मंत्री
इंग्रजानी यांना पकडण्यासाठी एक लाखाचे बक्षिस लावले होते.

संकलपना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोलंग™
चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

जॅक्सन वध खटला अभिनव भारत संघटना (नाशिक)

हुतात्मा अनंत लक्ष्मण कान्हेरे
जन्म १८९२
फाशी : १९ एप्रिल १९१०
ठाणे जेल.

विनायक दामोदर सावरकर
अभिनव भारतचे संस्थापक
दोन वेळा जन्मठेपेची शिक्षा
अंदमान कारावास

हुतात्मा कर्वे
फाशी : १९ एप्रिल १९१०
ठाणे जेल.

हुतात्मा देशपांडे
फाशी : १९ एप्रिल १९१० ठाणे जेल.

वामन नारायण जोशी
अंदमान कारावास
(जन्मठेप)

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्णालय चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

अभिनव भारत, मंत्र आमुचा । सदा सर्वदा जपावयाचा ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

बाबासाहेब खरे

रामचंद्र दिनकर भाटे
जॅक्सन खटला

नानासाहेब वळसंगकर
जॅक्सन खटला

अप्पा कासार
स्वा. सावरकरांचे अंगरक्षक

बळवंत रामचंद्र बर्वे
(जॅक्सन खून खटला)

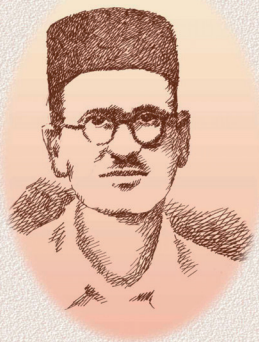
सखाराम गणेश देऊसकर
(हितवादी या बंगाली पत्राचे संपादक)

बाळाजी हुद्दार
(स्वा. सावरकरांचे कट्टर अनुयायी)

केशवराव अपराजीत

रामचंद्र विनायक काळी, विदर्भ
(स्वातंत्र्यवीर सावरकरांचे अनुयायी)

ग. वी. गोखले
(शिवाजी क्लब, कोल्हापूर)

स्वातंत्र्यवीर सावरकरांनी स्थापन केलेल्या अभिनव भारत या क्रांतिकारी संघटनेतील काही क्रांतिकारकांचा परिचय. यातिल काहींना फाशी दिली गेली, काही परागंदा झाले, काही मनोरग्ण झाले तर काहींच्या संसाराची धुळदाण उडाली तथापी यातील कोणीही राष्ट्रकार्य सोडून माघारी फिरले नाहीत.

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

। की घेतले व्रत न हे आम्ही अंधतेने ।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

वामन नारायण जोशी
(जन्मठेप)

धर्मवीर डावरे
जॅक्सन खटला

दामोदर महादेव चंद्रात्रे
जॅक्सन खटला

रघुनाथ चिंतामण आमडेकर
जॅक्सन खटला

डॉ. विष्णु महादेव भट
जॅक्सन खटला

त्र्यंबक मराठे

विष्णु शास्त्री केळकर

हरी अनंत थत्ते

दाजी नागेश आपटे

शंकर नारायण मोघे

स्वातंत्र्यवीर सावरकरांनी स्थापन केलेल्या अभिनव भारत या क्रांतिकारी संघटनेतील काही क्रांतिकारकांचा परिचय. यातिल काहींना फाशी दिली गेली, काही परागंदा झाले, काही मनोरग्ण झाले तर काहींच्या संसाराची धुळदाण उडाली तथापी यातील कोणीही राष्ट्रकार्य सोडून माघारी फिरले नाहीत.

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

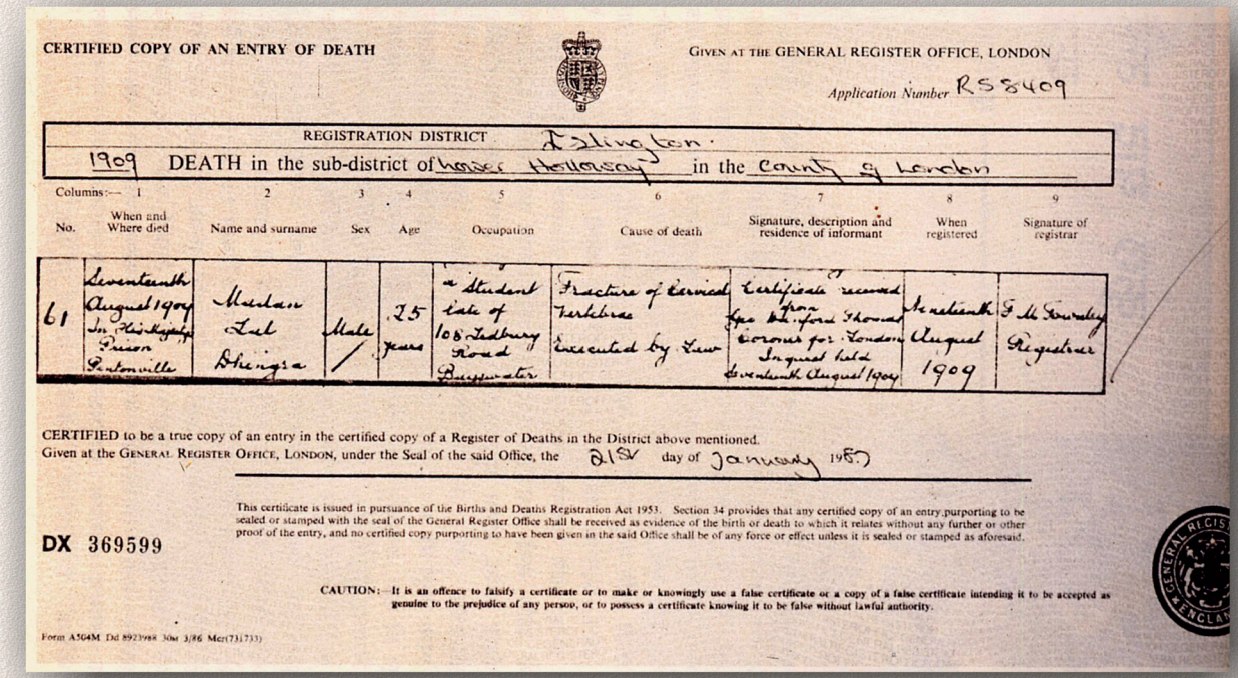
क्रांतिवीर मदनलाल धिंग्रा

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

मदनलाल धिंग्रा यास दि. १६ ऑगस्ट १९०९ रोजी लंडनच्या पेंटनव्हिले या तुरुंगात सकाळी ९ वाजता फाशी देण्यात आली. या समयी त्याने हसत हसत, ध्यैर्याने वंदेमातरम् चा घोष केला. मदनलालने केलेले माय चॅलेंज हे आत्म निवेदन जगभर गाजले. ते स्वा. सावरकरांनी लिहून दिलेले होते.

इंग्लंडमध्ये अभिनव भारत संघटनेने कर्झन वायलीचा वध करून प्रचंड हादरा दिला. अभिनव भारतचा सदस्य आणि स्वा. सावरकरांचा परम शिष्य मदनलाल धिंग्रा याने दि. ९ जुलै १९०९ रोजी लंडनच्या इम्पिरीअल इन्स्टीट्यूटच्या जहांगीर हॉलमध्ये कर्झन वायली या ब्रिटिश अधिकाऱ्यावर गोळ्या घातल्या.

CERTIFIED COPY OF AN ENTRY OF DEATH

GIVEN AT THE GENERAL REGISTER OFFICE, LONDON

Application Number RS8409

REGISTRATION DISTRICT Islington

1909 DEATH in the sub-district of Holloway in the County of London

Columns:— 1	2	3	4	5	6	7	8	9
No.	When and Where died	Name and surname	Sex	Age	Occupation	Cause of death	Signature, description and residence of informant	When registered	Signature of registrar
61	Seventeenth August 1909 In His Majesty's Prison Pentonville	Madan Lal Dhingra	Male	25 years	a Student late of 108 Ledbury Road Bayswater	Fracture of cervical Vertebrae Executed by Law	Certificate received from The Undersheriff Thomas Coroner for London Inquest held Seventeenth August 1909	Seventeenth August 1909	F. H. Sowerby Registrar

CERTIFIED to be a true copy of an entry in the certified copy of a Register of Deaths in the District above mentioned. Given at the GENERAL REGISTER OFFICE, LONDON, under the Seal of the said Office, the 21st day of January 1957

This certificate is issued in pursuance of the Births and Deaths Registration Act 1953. Section 34 provides that any certified copy of an entry purporting to be sealed or stamped with the seal of the General Register Office shall be received as evidence of the birth or death to which it relates without any further or other proof of the entry, and no certified copy purporting to have been given in the said Office shall be of any force or effect unless it is sealed or stamped as aforesaid.

DX 369599

CAUTION:—It is an offence to falsify a certificate or to make or knowingly use a false certificate or a copy of a false certificate intending it to be accepted as genuine to the prejudice of any person, or to possess a certificate knowing it to be false without lawful authority.

Form A504M Dd 8923988 30m 3/86 Mer(7)1733)

✻ मो. : ९८८१३७३५८५ ✻ ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर खुदीराम बोस

जन्म ३ डिसेबंर १८८९ बहूवैनी, मिदनापूर.
फाशी : ११ ऑगस्ट, १९०८ मुझफ्फरपूर.
वडील : त्रैलोक्यनाथ
आई : लक्ष्मी प्रियादेवी.
लॉर्डकर्झनने बंगालमध्ये केलेल्या अन्यायाचा प्रतिशोध याने घेतला. मुझफ्फरपूर येथे बॉम्ब स्फोट केला. प्रफुल्लचंद्र चाकी व खुदीराम बोस यांनी हि कामगिरी केली. चाकीने आत्मसमर्पन केले. खुदीराम या गुन्हयाबद्दल ११ ऑगस्ट, १९०८ रोजी मुझफ्फरपूर येथे फाशी झाली.

हुतात्मा अशोक नंदी

अलिपूर खटला.
२ मे, १९०८ रोजी अटक, अंदमान मध्ये
१६ ऑगस्ट १९०९ रोजी निधन.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा™
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

प्रतिसरकारचे शिल्पकार (तुफान सेना)

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्मवीर चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

मातोश्री लक्ष्मीबाई नायकवडी

कॅप्टन अकाराम पवार

कॅप्टन लाड पवार

कॅप्टन देवरे

जाधव मामा

मामासाहेब पवार

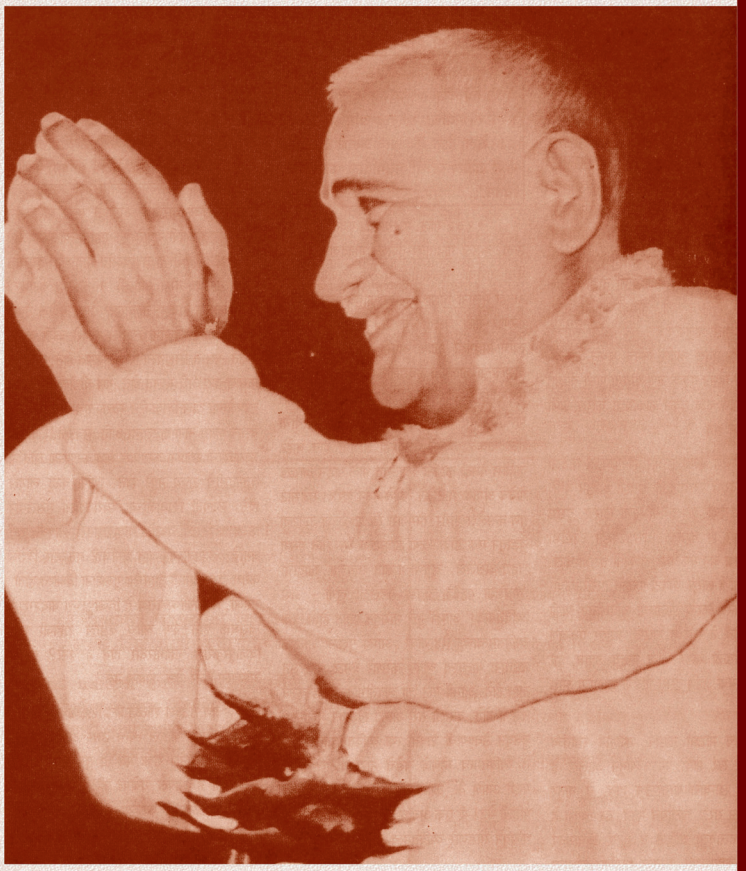
सावळाराम

निवृत्ती कळके

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

प्रतिसरकार १९४२. गांधीजीनी चलेजाव, करा किंवा मरा अशी घोषणा केली.
प्रत्यक्षात ब्रिटीशांनी मान्यवर
नेत्यांची धरपकड केली.
त्यामुळे अनेक जण
कारागृहात तर कित्येक भूमिगत झाले.
त्यांनी ब्रिटीश सत्तेला नामोहरम करण्याचे
अथक प्रयत्न केले. अनेक जण हुतात्मे झाले.

गणपत दाजी लाड

नागनाथ नायकवडी

प्रतिसरकारचे शिल्पकार

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

शिरिष कुमार

नंदुबार येथे झालेल्या गोळीबारात
१० ऑगस्ट १९४२ रोजी झालेला हुतात्मा.

शंकर महाले

नागपूरच्या तुरुंगात
१९ जानेवारी १९४३ रोजी फाशी

शहीद एस. व्ही. पाठक

(हैद्राबादच्या नबाबाच्या विरोधात सत्याग्रह)

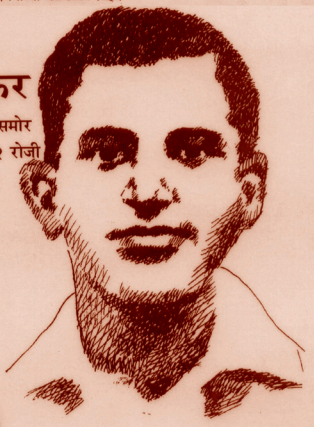

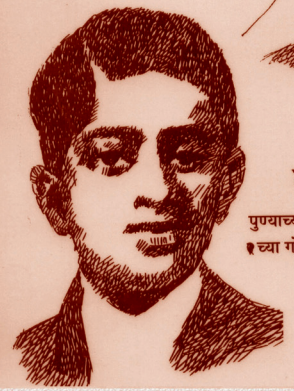
तिरुपूर कुमारम्

कायदेभंगाच्या चळवळीत शहिद

कमलाकर दांडेकर

महाड तालुका मामलेदाराचा कार्यालयासमोर
निदर्शकांवर दिनांक १० सप्टेंबर १९४२ रोजी
पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात
कमलाकर शहिद हुतात्मा झाला.

नारायण दाभाडे

पुण्याच्या काँग्रेस कार्यालयाजवळ ९ ऑगस्ट १९४२
च्या गोळीबारात नारायण दाभाडे हा ९वीत शिकत
असलेला विद्यार्थी शहिद झाला.

दत्तु रंगारी

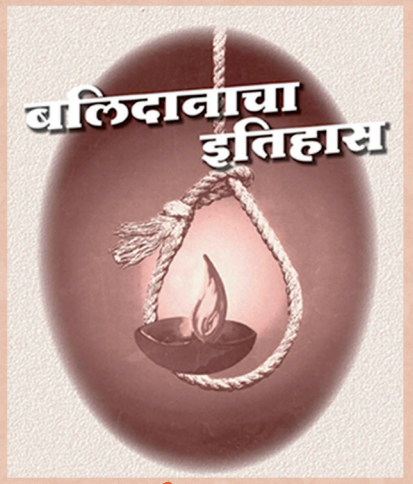
बेलगाव जिल्ह्यातील होनगल गावचा,
२३ ऑगस्ट रोजी पोलिस
गोळीबारात शहिद

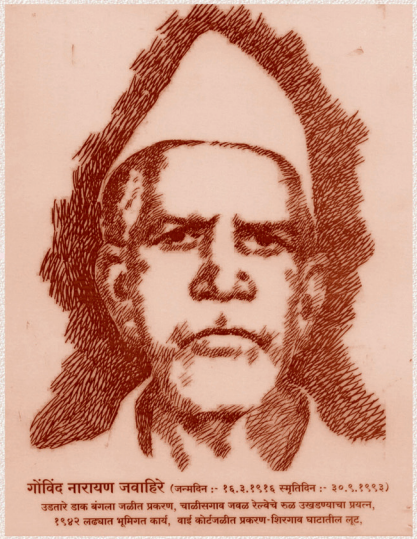
विनायक यावले

१६ ऑगस्ट १९४२ रोजी मोर्शी (विदर्भ)
तालुका चौकीवर झालेल्या गोळीबारात ५
हुतात्मे झाले .

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने कुर्मांचल चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

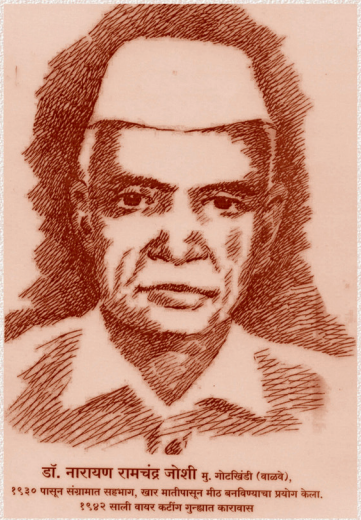
वाई (जिल्हा सातारा) येथील काही स्वांतत्र्य सैनिक.

गोविंद नारायण जवाहिरे (जन्मदिन :- १६.३.१९१६ स्मृतिदिन :- ३०.९.१९९३)
उतारे डाक बंगला जळीत प्रकरण, चाळीसगाव जवळ रेल्वेचे रुळ उखडण्याचा प्रयत्न,
१९४२ लढ्यात भूमिगत कार्य, वाई कोर्टजळीत प्रकरण-शिरगाव घाटातील लूट,

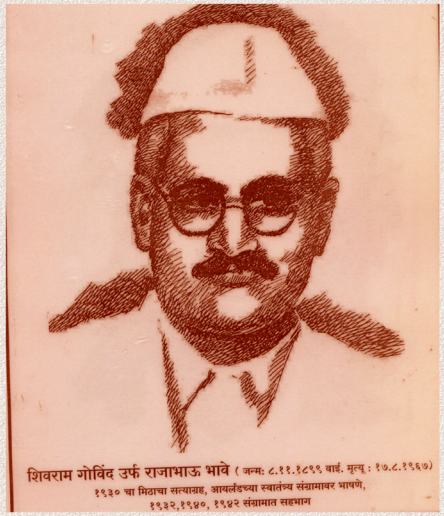
श्री. लालजी कुलकर्णी
कॅपिटॉल बॉम्ब खटला, १९४२ चा लढा, वेलू रोड बॉम्ब केस

डॉ. नारायण रामचंद्र जोशी मु. गोटखिंडी (वाळवे),
१९३० पासून संग्रामात सहभाग, खार मातीपासून मीठ बनविण्याचा प्रयोग केला.
१९४२ साली वायर कटींग गुन्ह्यात कारावास

महादेव अनंत उर्फ काकासाहेब देवधर, वाई
१९२० चा मुंबईचा सत्याग्रह, १९४१ चा वैयक्तिक सत्याग्रह, १९४२ चा संग्राम वाईचे.
माजी नगराध्यक्ष (दर महिन्याच्या शेवटच्या रविवारी गांधी मंडईत झेंडावंदन करणारा कार्यकर्ता)

शिवराम गोविंद उर्फ राजाभाऊ भावे (जन्म: ८.११.१८९९, वाई. मृत्यू : १७.८.१९६७)
१९३० चा मिठाचा सत्याग्रह, आयर्लंडच्या स्वातंत्र्य संग्रामावर भाषणे,
१९३२,१९४०, १९४२ संग्रामात सहभाग

श्रीधर नागेश कापरे, वकील
१९४२ चा संग्राम, वाईचे पोष्ट ऑफीसवरील हल्ला प्रकरण

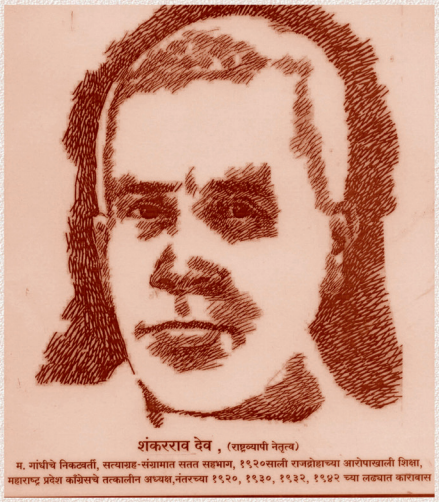
इंदिराबाई उर्फ गोदूताई लिमये
१९३२ च्या सत्याग्रहात कारावास, १९४२ चा संग्रामात सहभाग

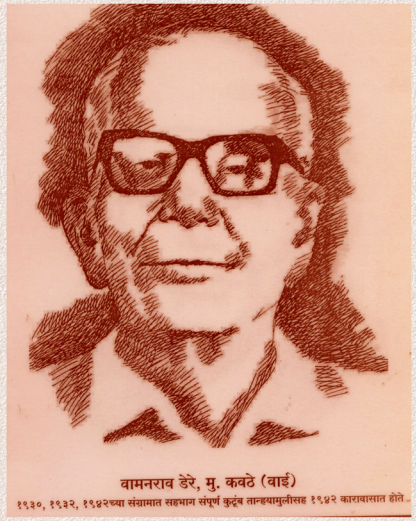
बाळासाहेब चरेगावकर - वाई
१९४२ स्वातंत्र्यसंग्राम, वाईचे कोर्ट जाळण्यात पुढाकार

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

वाई (जिल्हा सातारा) येथील काही स्वांतत्र्य सैनिक.

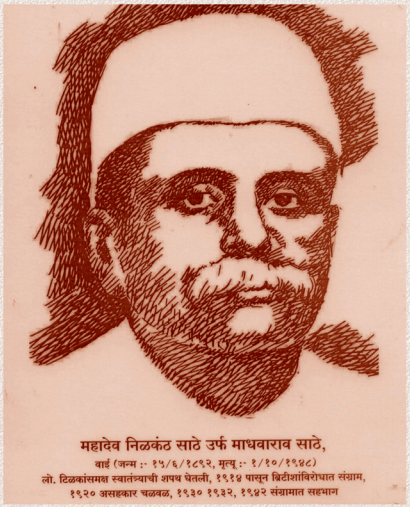
शंकरराव देव , (राष्ट्रव्यापी नेतृत्व)
म. गांधींचे निकटवर्ती, सत्याग्रह-संग्रामात सतत सहभाग, १९२०साली राजद्रोहाच्या आरोपाखाली शिक्षा, महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेसचे तत्कालीन अध्यक्ष,नंतरच्या १९२०, १९३०, १९३२, १९४२ च्या लढ्यात कारावास

वामनराव डेरे, मु. कवठे (वाई)
१९३०, १९३२, १९४२च्या संग्रामात सहभाग संपूर्ण कुटुंब तान्ह्यामुलीसह १९४२ कारावासात होते.

नारायण धोंडो कुडेकर, वाई
१९४२ च्या संग्रामात सहभाग, भूमिगतांना सहाय्य आठ महिने कारावास

महादेव निळकंठ साठे उर्फ माधवराव साठे,
वाई (जन्म :- १५/६/१८९२, मृत्यु :- १/१०/१९४८)
लो. टिळकांसमक्ष स्वातंत्र्याची शपथ घेतली, १९१४ पासून ब्रिटीशांविरोधात संग्राम, १९२० असहकार चळवळ, १९३० १९३२, १९४२ संग्रामात सहभाग

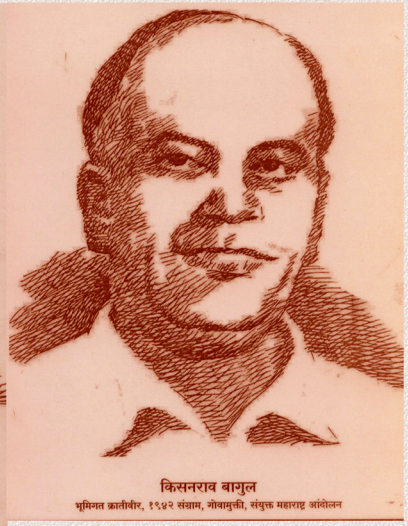
व्दारकानाथ रामचंद्र जोशी
१९४२ साली वाईचे कोर्ट जाळण्यात सहभाग, येरवडा कारागृहात चार वर्षे स्थानबध्द.

श्रीराम विठ्ठल वैशम्पायन (आप्पासाहेब)
१९१९ साली लोकमान्य टिळकांसमक्ष वाई येथे स्वराज्याची शपथ घेतली,
१९२९ काँग्रेस कमिटी वाईचे अध्यक्ष, १९३० साली अटक-कारावास (येरवडा जेल)

बाळासाहेब चरेगावकर - वाई
१९४२ स्वातंत्र्यसंग्राम, वाईचे कोर्ट जाळण्यात पुढाकार

किसनराव बागुल
भूमिगत क्रांतीवीर, १९४२ संग्राम, गोवामुक्ती, संयुक्त महाराष्ट्र आंदोलन

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णालय

चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

राशीवडे (कोल्हापूर) काही स्वांतत्र्य सैनिक १९४२.

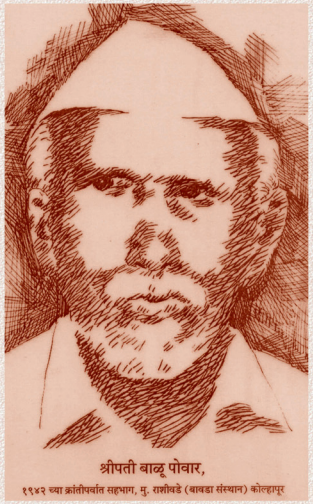
वसंता केरबा मगदूम,
१९४२ च्या क्रांतीपर्वात सहभाग, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

तुकाराम ज्ञानोबा पाटील,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

तुकाराम वि. काणकेकर,
१९४२ च्या क्रांतीपर्वात सहभाग, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

श्रीपती बाळू पोवार,
१९४२ च्या क्रांतीपर्वात सहभाग, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

श्रीपती नारायण बिले,
१९४२ च्या क्रांतीपर्वात सहभाग, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

स्वांतत्र्य सैनिक १९४२.

पुरूषोत्तम वासुदेव कोठावळे
१९३० चा लोहारे वेथील जंगलसत्याग्रह, गवत सत्याग्रह, १९४२ च्या भूमिगतांना सहकार्य

श्रीकृष्ण रामचंद्र बिवलकर,
१९४२ च्या चळवळीतिल भूमिगत कार्याचा प्रमुख, तत्कालीन नाव केसकर. कुशल संघटक

श्री. मारूती दगडू घाटगे
१९४२ च्या स्वातंत्र्यलढ्यातील एक उमदे व धडाडीचे व्यक्तीमत्व

कर्नाळा

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

राशीवडे (कोल्हापूर) काही स्वांतत्र्य सैनिक १९४२.

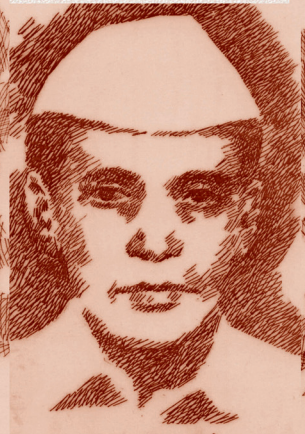
ज्योती कृष्णा मगदूम,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

केरबा नारायण पाटील,
१९४२ च्या क्रांतीपर्वात सहभाग, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

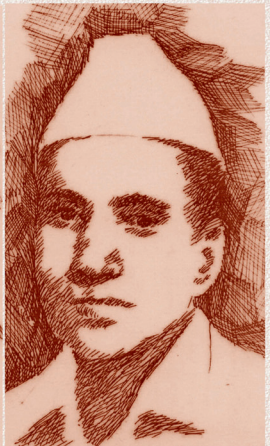
विष्णु मारुती पाटील,
१९४२ च्या क्रांतीपर्वात सहभाग, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

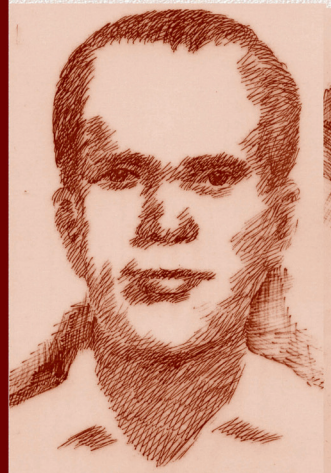
लहु आप्पाण्णा कांबळे,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

मल्लाप्पा महाजन,
१९४२ च्या क्रांतीपर्वात सहभाग, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

विश्वास दत्तात्रय पाटील,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

मल्लिकार्जुन नकाते,
१९४२ च्या क्रांतीपर्वात सहभाग, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

नारायण बाळा गोनुगडे,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

रघुनाथ दत्तात्रय पाटील,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

विठू साधू चांदणे,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

केरबा बाळू सावंत,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

कर्नाळा

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

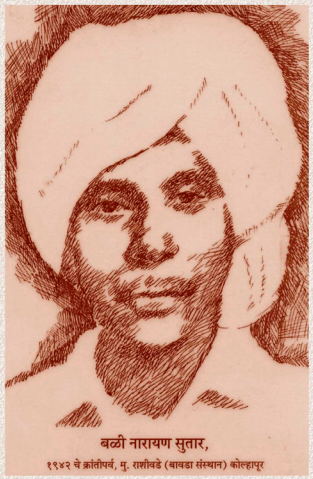
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

राशीवडे (कोल्हापूर) काही स्वांतत्र्य सैनिक १९४२.

बलिदानाचा इतिहास

बाळीशा केरबा मगदूम,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

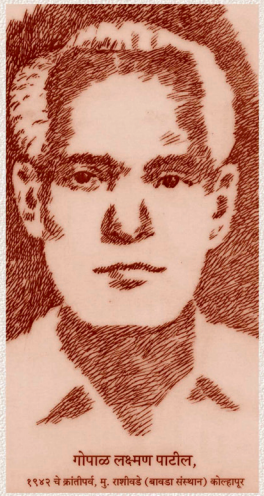
बळी नारायण सुतार,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

ज्योती कृष्णा मगदूम,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

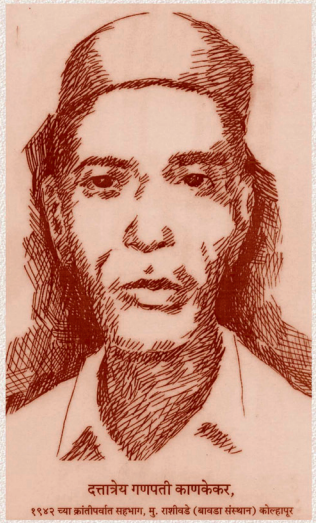
दादु भाऊ पिसाळ,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

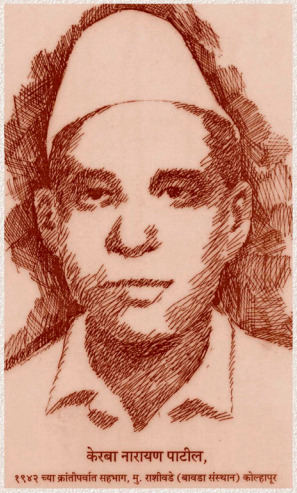
गोपाळ लक्ष्मण पाटील,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

भाऊ कृष्णा पाटील,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

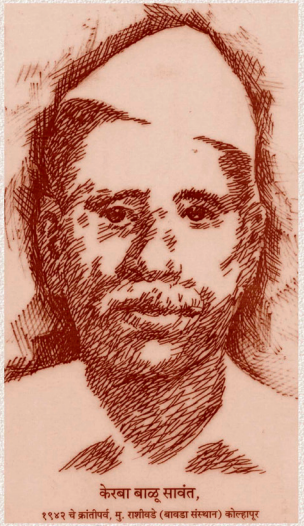
दत्तात्रेय गणपती काणकेकर,
१९४२ च्या क्रांतीपर्वात सहभाग, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

केरबा नारायण पाटील,
१९४२ च्या क्रांतीपर्वात सहभाग, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

एकनाथ ज्ञानोबा पाटील,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

केरबा बाळू सावंत,
१९४२ चे क्रांतीपर्व, मु. राशीवडे (बावडा संस्थान) कोल्हापूर

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने कुणबी

चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कालिपाद मुखर्जी

फाशी १६ फेब्रुवारी, १९३३ ढाका.
मुनशी गंज कायदे भंगाची चळवळ.
कामाक्ष प्रसाद हे तेव्हा स्पेशल मॅजिस्ट्रेट.
कामाक्ष प्रसाद हे सुडाने शिक्षा देत असत.
त्यामुळे क्रांतिकारक चिडले होते.
परिणामी कामाक्ष प्रसाद रजेवर पळाले मात्र
ढाका येथे एका पोलिस अधिकाऱ्याच्या
घरात कामाक्ष प्रसाद वस्तीला आहे हे
समजल्यावरुन कालिपादने पहाटे चार
वाजता पोलिस अधिकाऱ्याच्या घरात
खिडकी वाटे घुसुन कामाक्ष प्रसादला
चार गोळ्या झाडून ठार केले.
८ नोव्हेंबर, १९३२ रोजी फाशीची शिक्षा
झाली. आणि १६ फेब्रुवारी, १९३३ रोजी
फाशी देण्यात आली.

हुतात्मा ज्योर्तिमय मित्र

चकमकीत वीर मरण १८ मे, १९३२
मदारीपूर. दिनांक १७ मे, १९३२
रोजी टपाल खात्याची बॅग लुटून
पळत असताना झालेल्या
चकमकीत ज्योर्तिमयच्या पोटात
धारदार शस्त्राचा घाव बसला.
अति रक्तस्त्रावाने वीरमरण आले.

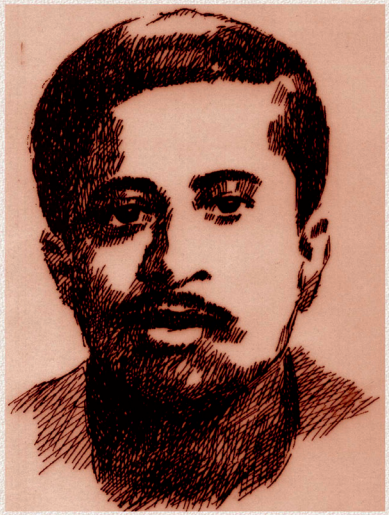
हुतात्मा मतिलाल मलिक

फाशी १५ डिसेंबर, १९३४ ढाका.
क्रांतिलढयात गावकऱ्यांशी झालेल्या
झटापटीत याने दोन गावकऱ्यांना ठार
मारले(ढाक्याजवळ देवभोगनारायणगंज).
क्रांतिकारक पकडले गेले. मतिलाल
मलिक यास मनुष्य वध, हत्यारे बाळगणे
असे आरोप ठेवून १५ डिसेंबर, १९३४
रोजी ढाका तुरुंगात फाशी देण्यांत आली.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णिक चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

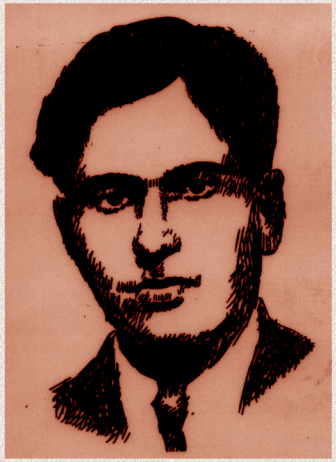

हुतात्मा भवानी भट्टाचार्य

जॉन ॲडरसन ने बंगाली क्रांतिकारकांचा अतोनात छळ चालविला होता.
तेव्हा चिडून जाऊन भवानी भट्टाचार्य याने ढाका येथे एका समारंभात
ॲडरसन वर गोळ्या झाडल्या. मात्र नेम चूकून ॲडरसन बचावला.
भवानीवर या गुन्ह्यामुळे १४ ऑगस्ट, १९३४ रोजी खटला दाखल झाला.
३ फेब्रुवारी, १९३५ रोजी ढाका तुरुंगात भवानीला फाशी देण्यात आली.

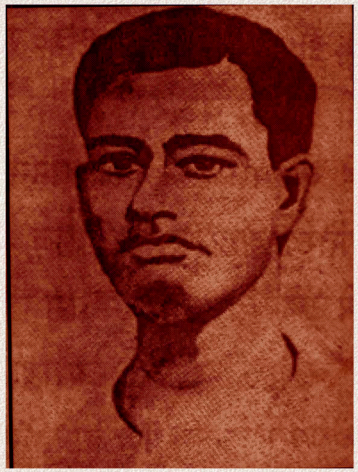
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा सुधीर गुप्ता (बादल)

आत्मार्पण ८ डिसेंबर, १९३० कलकत्ता
बंगालच्या सचिवालयात घुसुन कर्नल सिम्पसनला गोळया घालून ठार केले. सचिवालयात विनय कृष्ण बोसच्या सोबत हा हल्ला करुन क्रांतिकारकांनी गोळीबार केला. व तिघे ही क्रांतिवीर तोंडात सायनिडच्या गोळया ठेवून तसेच स्वत:च्या कानशिलावर पिस्तूल झाडून घेत आत्मार्पण करण्याचा प्रयत्न केला. सुधीर गुप्ता जागेवर शहिद झाला.

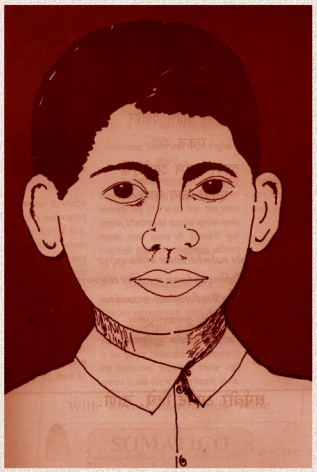

हुतात्मा विनय कृष्ण बोस

इनस्पेक्टर जनरल ऑफ पोलिस लो मॅन आणि अधिकारी हडसन यांना ढाका येथील मिट पोर्ट हॉस्पीटलच्या आवारात समोरुन गोळया झाडून विनय बोस ने ठार केले. विनय मेडिकल कॉलेजाचा फायनलचा विद्यार्थी होता. नंतर तो भुमिगत झाला. सुभाष बाबूनी त्यास विदेशात जाण्यास सांगितले होते. दिनांक ८ डिसेंबर,१९३०रोजी बंगालच्या सचिवालयात जाऊन कर्नल सिमसनला ठार मारण्यात विनय चा पुढाकार होता.

हुतात्मा मृगेंद्र दत्त

दिनांक २ सप्टेंबर, १९३३ रोजी बर्जवर केलेल्या हल्ल्यात मृगेंद्र दत्त जखमी झाला होता. त्यास दिनांक ३ सप्टेंबर, १९३३ दवाखान्यात वीरमरण आले.

हुतात्मा अनाथ बंधू पांजा

चकमकीत वीर मरण २ सप्टेंबर, १९३३ मिदनापूर. मिदनापुरचे कर विरोधी आंदोलन. आंदोलकांवर अतोनात अन्याय करणारा बर्ज मॅजेस्ट्रेट. याचे वर क्रांतिकारकांनी दोन वेळा अयशस्वी हल्ला केला. अनाथ बंधू , निर्मलसेन, मृगेंद्र दत्त याने बर्जला उडविण्याचा निश्चय केला. फुटबॉलच्या मैदानावर बर्ज येणार हे समजल्यावर अनाथ व मृगेंद्र मैदानात फुटबॉल खेळत राहीले. बर्ज मैदानात आल्याचा इशार निर्मलने दिला. बर्ज पुरेसा मैदानात आलेल्याची खात्री होताच अनाथने लागोपाठ पाच तर मृगेंद्रने तीन गोळया झाडून बर्जचा, मिदनापूरच्या तिसऱ्या मॅजेस्ट्रेटचा वध केला. गोळीबारात अनाथ बंधूला ही तेथेच वीर मरण आले.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णालय
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा बाबू गेनू सईद

जन्म १९०८ मु. म्हाळुंगे, ता. आंबेगाव, पुणे.
१९०३ च्या सुमारास मुंबईच्या वडाळा सत्याग्रहात सक्त मजुरी. १२ डिसेंबर,१९३० रोजी परदेशी कापडाची गासडी घेऊन जाणारा ट्रक अडवला. अधिकांऱ्याने हुकुम देऊन बाबू गेनू च्या अंगावर ट्रक नेण्यास सांगितले. ड्रायव्हरने ऐकले नाही तेव्हा ब्रिटीश अधिकाऱ्यांने बाबू गेनू च्या अंगावरुन ट्रक नेला. बाबू गेनूला वीरमरण आले.

हुतात्मा शिरीषकुमार मेहता

हौतात्म्य १० ऑगस्ट, १९४३ कुटुंब स्वांतत्र्यसंग्रामात सहभागी. बालवीरांनी शाळा बंद पाडली. पिकरीक ॲसीडचा बॉम्ब टाकला. शाळेतील कंदिलाच्या काचा फोडल्या. नंदुरबार मध्ये १० स्फोट घडवून आणले. शाळेत तिरंगा फडकविला. विद्यार्थी मिरवणुकीने कोर्टाकडे आले व कोर्टात ही तिरंगा फडकविला. मंगल चौकीत मिरवणूकीतील चार पाच मुलांना पकडण्यात आले. मिरवणूकीत शंभरहून अधिक मुली होत्या. पोलिसांनी मुलींवर बंदूका रोखल्या. झेंडा नाचवत शिरिषकुमारने धावत सामोरा येत घोषना दिल्या. 'भेकडांनो मुलींवर बंदुका काय रोखता ? माझ्यावर गोळया झाडा' शिरिषच्या उघडया छातीवर पोलिसाने सरळसरळ सैरभैर गोळीबार केला. शिरीष कुमारसह धनसुखलाल वाणी, घनश्याम दास, पुण्याचा शशीधर केतकर, लालदास, यांना जागीच वीरमरण आले.

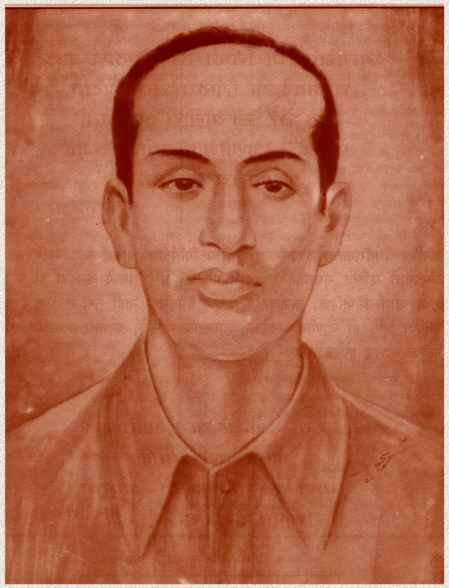

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोळा
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा मास्टर सुर्यसेन

बलिदानाचा इतिहास

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णालय

चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.

नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

हुतात्मा प्रभासबाळ

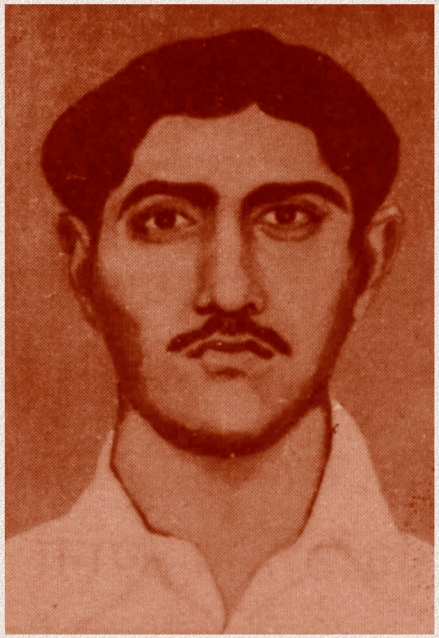

१२ जानेवारी, १९३४ चित्तगाव.
दि इंडीयन रिपब्लीकन आर्मी या क्रांतिसंघटनेचे प्रमुख. चित्तगावाचे शस्त्रागार ताब्यात घेतले. मेजर फेरॉल यांस ठार मारले. चित्तगाव स्वतंत्र केले. नंतर इंग्रजानी केलेल्या हल्ल्यात अनेक जण शहीद झाले. सुर्यसेन भूमिगत झाले. फितुरीने नंतर पकडले गेले. फाशी स्तंभाकडे त्यांना नेत असताना त्यांनी वंदे मातरम् चा घोष केला. सारे कैदी वंदे मातरम् चा घोष करीत जागे झाले. यावेळेस सुर्यसेनास बेशुध्द पडे पर्यंत मारहाण करुन नंतर वध स्तंभावर अडकविण्यात आले.

चकमकीत ठार : दिनांक २२ एप्रिल, १९३० जलालाबाद चित्तगाव (बंगालचे) स्वातंत्र्य समरातील हा क्रांतिवीर.

मास्टर सुर्यसेन यांच्या नेतृत्त्वाखाली ६८ क्रांतिवीरांनी लढा पुकारला. दिनांक १८ एप्रिल, १९३० रोजी शस्त्र भांडारावर हल्ला करण्यात आला. शस्त्रागार लुटले चित्तगाव स्वंतत्र झाले.मात्र इंग्रजानी नंतर पुन्हा हल्ला केला. अपुऱ्या सामुग्रीमुळे क्रांतिवीराना जलालाबादच्या टेकडयांचा आश्रय घ्यावा लागला. परिणामी आपला बंधू हरी गोपाळ बाळ यासह प्रभासबाळ यास दिनांक २२ एप्रिल, १९३० रोजी वीरमरण आले.

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा हेमु कलानी

जन्म ११ मार्च, १९२४ फाशी २१ जानेवारी, १९४३ सक्कर.

मेघाराम कलानी यांनी कराची येथे 'स्वराज्य मंडळ' स्थापिले. यातील तरुणांच्या स्वराज्य सेनेचे हेमू कलानी प्रमुख होते. २३ ऑक्टोबर, १९४२ रोजी सैन्य घेऊन जाणारी रेल्वे उडविण्याच्या कटात रुळाच्या फिश प्लेट काढतांना हेमु पकडला गेला. कोर्टात त्याने सांगितले की गुलामी आणि दडपशाही यांचा प्रतिकार करण्याचा मला जन्म सिध्द हक्क आहे, त्यासाठी मी जे केले त्याचा मला खेद वाटत नाही. लष्करी कोर्टाने हेमुला जन्मठेप दिली. मात्र लष्करी कंमाडर लॉर्ड रिचडसन याने फाशीचे फर्मान काढले. फाशीच्या पुर्वी हेमुचे वजन आठ पौंड वाढले होते. 'ब्रिटीश साम्राज्य नष्ट होवो' अशा घोषणा देत हेमु २१ जानेवारी, १९४३ रोजी सक्कर येथे फासावर गेला.

क्रांतिवीर महावीर सिंह

जन्म १६ सप्टेंबर, १९०४ शहापूर टहला.

मृत्यू १७ मे, १९३३ अंदमान .

लाहोर कटात अटक. बेलारीच्या तुरुंगअधीक्षकाला याने चांगलेच बडवून काढले, म्हणून वीस फटक्यांची शिक्षा. तसेच बिल्ला गळयात अडकवण्याबाबत आंदोलन केले. म्हणून अंदमानला पाठविले. तेथे १२ मे, १९३३ ला अन्न सत्याग्रह केला. म्हणून १७ मे रोजी बळजोरीने दुध पाजण्यात येत असता फुफुसात गेले व तडफडून मृत्यू आला. अदंमानच्या समुद्रात यांचा देह विसर्जीत करण्यात आला.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोपकर्णी
चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा मणिद्रं बॅनर्जी

कारागृहा मृत्यू २० जून, १९३४ फतेहगड. काकोरी कटातील आरोपीना फाशी झाली. तपासात जितेन्द्र नाथ बॅनर्जी या अधिकाऱ्याने क्रांतिकारकानां फारच त्रास दिला. बदला म्हणून क्रांतिवीर मणिन्द्र बॅनर्जीने जितेन्द्र बॅनर्जीवर गोळया झाडल्या जितेन्द्र जबर जखमी झाला. मणिन्द्रला पकडून कारागृहात दाखल केले. त्याचे साथीदार मिळून आले नाहीत. अखेरीस दि. २०जून, १९३४ला मणिद्रंदास कारागृहात मरण आले.

सुखदेव राज (दिनानगर, पंजाब)

जालियनवाला बाग अत्याचाराचे साक्षीदार. सच्चीद्रसन्यालचे अनुयायी. भगवतीचरण व सुखदेव राज रावी किनारी बॉम्ब ची चाचणी घेत असता भगवतीचरणास वीरमरण आले. सुखदेव राज जखमी झाले. नंतर भगतसिंहाला कारागृहातून पळविण्याचा अयशस्वी प्रयत्न. भगतसिंह, राजगुरु, सुखदेवच्या फाशीमुळे चिडून मुबंईच्या गव्हर्नरवर हल्ला करण्यासाठी दुर्गादेवी, पृथ्वीसिंह आझादसह मुबंईस गेले. ३ मे, १९३१ रोजी लाहोर येथे अटक झाली व जन्मठेपेची शिक्षा झाली.

सरदार पृथ्वीसिंह आझाद

जन्म १५ सप्टेंबर, १८९२ वडीलांचे बरोबर ब्रम्हदेशात गेले. पुढे क्रांतिकार्योसाठी अमेरिकेत गेले. तेथून गदर मोहीमेत परत भारतात. अटक होवून अंदमानात जन्मठेप. तेथे जेलरला सताविले म्हणून आंध्रात पाठविले. धावत्या रेल्वेतून उडी मारुन सुटकेचा प्रयत्न. अटक. पुन्हा रेल्वे प्रवासात उडी मारुन पलायन. अमरावतीचे वीर वामनराव जोशी यांच्या सल्ल्याने नारायणराव सावरकरांची भेट. नंतर भावनगर येथे स्वामीराव नावाने भूमिगत. चंद्रशेखरांच्या सल्ल्यांने रशियाला शस्त्र शोधार्थ गेले. भगतसिंग, राजगुरु यांच्या फाशीचा प्रतिशोध घेण्यासाठी मुबंईच्या गव्हर्नरला उडविण्याचा अयशस्वी प्रयत्न दुर्गादेवीच्या साहयाने केला.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

बलिदानाचा इतिहास
कुर्णाळा
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

लाला हरदयाळ

जन्म १४ ऑक्टोबर, १८८४
निधन ४ मार्च, १९३९ फिलाडेवल्फीया.
पहिल्या महायुध्दापुर्वी अमेरीकेत गदर संस्था स्थापन केली.
असामान्य बुध्दी एम.ए. झाल्यावर शिक्षणासाठी विदेशात गेले.
जहाल मतवादी असल्यामुळे ते सावरकरांच्या क्रांतिकार्याकडे आकर्षिले गेले. आय गॅझेट, हिंदुस्तान हितकरी, पंजाबी या पत्रातून लेखन. आपल्या लाहोरच्या घरावर त्यांनी नो ॲडमिशन टू युरोपियन ॲन्ड ख्रिश्चन अशी पाटी लिहीली होती. लाला हरदयाळ हे विदेशातील क्रांतिकारकांचे स्फूर्ती स्थान व आश्रयस्तान होते. दि. ४ मार्च, १९३९ रोजी अमेरिकेतील फिलडेल्फीया येथे नैसर्गिक मृत्यू.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णाळा™
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

हुतात्मा मोहमंद बरकतउल्ला

निधन ५ जानेवारी, १९२८ (अमेरीका)
टोकीयो विद्यापीठात हिंदी व उर्दु शिकवीत. इस्लामिक फ्रॅटर्निटी या वृत्तपत्राचे संपादक. श्यामजी कृष्ण वर्मा यांचे अनुयायी. जपान मध्ये इंग्रज विरोधी मोहीम राबविल्यामुळे टोकीयो विद्यापीठातून हकालपट्टी, वृत्तपत्र बंद पाडले. तेथुन बरकतउल्ला अमेरीकेत गेले. १९१४ पासून गदरचे काम. बर्लिन कमिटीचे संस्थापक. राजा महेंद्र प्रतापानी अफगाणिस्तानात स्थापन केलेल्या हंगामी सरकारचे ते पंतप्रधान होते. जर्मनांचा पराभव पहिल्या महायुध्दात झाला त्यामुळे बरकतउल्ला परत अमेरिकेत गेले. ५ जानेवारी, १९२८ रोजी त्यांचे निधन झाले.

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

पंडीत गेंदलाल दिक्षित

जन्म १८८८ भुमई आग्रा . निधन २१ डिसेंबर, १९२० दिल्ली.
बालपणापासून लोकमान्य टिळकांचा चाहता. शिवाजी समिती स्थापून क्रांतिकार्यास सुरुवात. पेशावार कडील डाकूंची संघटना बांधून ब्रिटीशांना आव्हान दिले. मुंबईतील तरुणांशी संबंध प्रस्थापित केले. रामप्रसाद बिस्मिल, मुकुंदीलाल यांच्या साहाय्याने मातृवेदी संस्था स्थापिली. भींडच्या जंगलात फितूर हिंदूसिंहावर ब्रम्हाचारीजीने गोळीबार केला. आवाजामुळे दबा धरलेले पोलीस सावध झाले. चकमकीत ३५ क्रांतिवीर मारले गेले. मैनापुरीचा खटला दाखल करुन पोलिसांनी गेंदालालचे अतोनात हाल केले.गेंदालाल फरार झाले. परागंदा अवस्थेत गेंदालाल यांचे २१ डिसेंबर, १९२० रोजी दिल्ली येथे एका दवाखान्यात निधन झाले.

चकमकीत वीरमरण ६ मे,१९२४ मु. रेवाल्लू.
आंध्र प्रदेशातील क्रांतिकारक. आदीवांसीची संघटना उभी केली. गामू गव्हम दोरा आणि गामू मल्लू दोरा असे दोघे साथीदार होते. मद्रास प्रांताच्या एजन्सी डिव्हीजन मध्ये ब्रिटीश पोलिसांना मारझोड करणे, चौक्या लुटणे, शस्त्रे पळविणे, कागदपत्रे जाळणे असे काम राजू करत असे. त्यामुळे ब्रिटीश सरकारने मलबार आणि आसाम रेजिमेंटला बोलावून राजू विरोधी मोहीम तीव्र केली. ६ मे, १९२४ रोजी आसाम रायफलस बरोबर समोरासमोर चकमकीत राजू सह बारा सहकार्याना विरगती प्राप्त झाली.

हुतात्मा अल्लारी सीताराम राजू

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

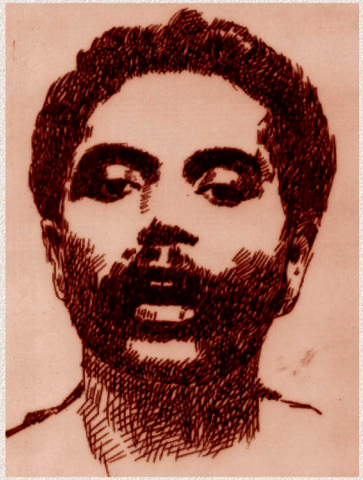
कर्णोळा
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

नलिनिकांत बागची

हुतात्मा तारिणी मुजुमदार

पंजाबमधील क्रांतिकार्यानंतर बिहार व तेथून आसाम मधील गुहाटीत जावून आश्रय घेतला. झोपेत देखील उशाशी पिस्तूल असे. ९ जानेवारी, १९१८ रोजी गुहाटीत चकमक झडली. क्रांतिकारक सटकले. अन्नपाण्याविना भटकत असताना जंगलात माथ्यावर विषारी किडा चिरडला गेला. विष भिनले दोन दिवसांनी हवडयास आले. गुप्तपणे तारिणी मुजुमदारबरोबर राहत असताना पोलिसांनी घेरले. तारिणी मुजुमदारला वीरमरण आले. नलिनिकांत जखमी झाला. जखमी अवस्थेत जबाब देण्याचे नाकारत मृत्यूला सामोरा गेला.

पोलिस कमिशनर टेगार्टच्या अन्यायाचा प्रतिशोध घेणारा हा क्रांतिवीर. एक दिवस टेगार्ट समजून याने गोळीबार केला मात्र इनस्पेक्टर डे मरण पावला. गोपीमोहनला पकडण्यात आले. यावेळी त्याचे जवळ दोन पिस्तुले, ४० गोळया सापडल्या. एक ना एक दिवस कुणी देशबांधव टेगार्टला मारल्या शिवाय राहणार नाही. असे उदगार गोपीमोहनने न्यालयात काढले. यास प्रेसिडेन्सि जेल कलकत्ता येथे १ मार्च, १९२४ रोजी फाशी देण्यात आली.

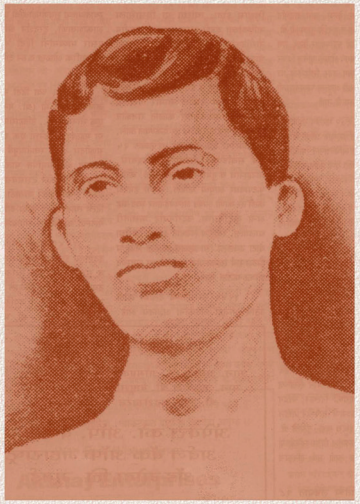
हुतात्मा गोपी मोहन साहा

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोळा™
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

सुशिल कुमार सेन

बंगाली क्रांतिकारक. वन्देंमातरम् खटल्या संदर्भात याने एका शिपायास झोडपले, परिणामी १५ फटक्यांची शिक्षा झाली. पुनः सुशिलला १५ मे, १९०८ रोजी अटक झाली त्यात निर्दोष सुटका. ब्रिटीशांच्या झटापटीत नौकेतून प्रवास करीत असताना जखमी झाला. ब्रिटीशांच्या हाती आपले मस्तक पडू नये म्हणून आपले मस्तक कापून नदीला टाका असा आग्रह धरला. नाईलाजाने सोबतच्या क्रांतिकारकांनी सुशिलला मृत्यू येताच त्याचे मस्तक नदीस अर्पण केले. दिनांक ३मे, १९१५.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोपकर्णी

चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.

नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

हुतात्मा चित्तप्रिय रे चौधरी

बालासोराच्या जंगलात आठ महिने भूमिगत.
९ सप्टेंबर, १९१५ पोलिसां समोरासमोर चकमक
त्यात चित्तप्रिय रे चौधरी यासं वीरमरण आले.

जतिद्रं मुखर्जी यांचे अनुयायी.
बालासोराच्या जंगलात आठ महिने भूमिगत.
९ सप्टेंबर, १९१५ पोलिसां समोरासमोर
चकमक आणि अटक.
बालासोर ला १६ नोव्हेंबर, १९१५ रोजी
फाशी.

हुतात्मा निरेंद्रनाथ दासगुप्ता

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

महर्षी योगी अंरविद घोष

जन्म १५ /०८/१८७२. निधन ५ /१२/१९५०. वडील कृष्णधवन बाबू . योगी अंरविदांचे शिक्षण बालपणापासून इंग्लड मध्ये झाले. अचाट स्मरणशक्ती व राष्ट्रभक्ती. आय.सी.एस. होण्याचे नाकारुन क्रांतिकार्य पत्करले. 'कमळ आणि कटयार' ही गुप्त संस्था. वंदे मातरम्, धर्म कर्म योगिनी नियतकालिकात लेखन, अनेक भांषावर प्रभुत्व. ब्रिटीश आमंलातून सुटण्यासाठी फेंच वसाहत पॉडेचेरीत योग साधना करुन राष्ट्रीय कार्य केले.

क्रांतीवीर बंकीमचंद्र चटर्जी

जन्म : २७ जून १८३८, मु. काटेलपाडा (बंगाल). वन्दे मातरम् या गीताचे जनक, आनंद मठ कादंबरी चे रचनाकार, बंगालमधील क्रांतिवीर.

सचिंद्रनाथ संन्याल

सचिंद्रनाथ संन्याल हे अनुशिलन समितीचे संस्थापक (ढाका). रासबिहारीच्या साहयाने क्रांतिकेंद्रे स्थापिली. २६ जून, १९१५ रोजी अटक. जन्मठेपेची शिक्षा. १९२० मध्ये सुटका. नंतर हिंदुस्थान रिपब्लीक ॲसोशीयन स्थापिले. काकोरी खजिना लुटला. पुन्हा जन्मठेप अंदमान. १९४२ च्या आंदोलनात स्थानबध्द. ६ फेब्रुवारी, १९४३ निधन.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने कुर्नीकां चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

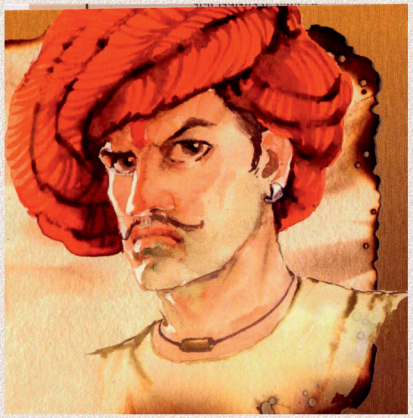
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

शेरअली

अंदमानच्या कारावासातील कैदी.
भारताचे व्हाइसरॉय लॉर्ड मेयो
अंदमानात आलेले असताना याने
त्यांस भोसकुन ठार केले.
८ फेब्रुवारी, १८७२ रोजी शेरअलीस
फाशी दिली.

क्रांतिवीर मुसाई सिंग

१८५७ चे समर संग्रामात सहभाग
भेदाई संस्थान, उत्तर प्रदेश
संस्थानिक उदावंतसिंगाचा ब्रिटीशांनी
अपमान केला. याचा बदला घेण्यासाठी
याने ब्रिटीश अधिकारी मूर चे मुंडके
हजर करणाऱ्यास तीनशे रुपयाचे बक्षिस
लावले. अंदमानात ५० वर्षे काळेपाणी
भोगले नंतर रंगून येथे जाऊन पुढील
इतिहास अज्ञात.

महेन्द्रनाथ डे (योगेंद्र)

इंग्रज अधिकारी गार्डनशी
झटापटीत जखमी,
सिल्हेर तुरुंगात
१६ जुलै, १९१२ रोजी निधन.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

बलिदानाचा इतिहास
चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

सरदार उधमसिंह

बलिदानाचा इतिहास

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णाळा

चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.

नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

जन्म २८ डिसेंबर, १८९९ सुनाम (पतियाला) वडील रेहेलसिंग . बालपणी वडील आई वारले. सांभाळ चंचलसिंग यांनी करुन शिख संस्कार दिले. व्यवसायाने ते लोहार-सुतार होते. जलियन वाला बाग १३ एप्रिल, १९१९चा प्रसंग पाहून ते संतप्त झाले. व प्रतिशोधाची प्रतिज्ञा घेतली. त्यांनी हिंदू मुस्लिम एकीसाठी राम महमंद सिंग आझाद असे नाव घेऊन कलाभांडार काढले व दुकानातून क्रांतिकार्य सुरु केले. पोलिसांची धाड पडली. बचावासाठी ते अफ्रिकेत निघून गेले. तेथून भगत सिहांच्या निरोपानुसार पिस्तुले घेऊन एका जर्मन युवती बरोबर भारतात आले. फितुरीमुळे पकडले गेले. पाच वर्षे कारावास. भगत सिंह सारख्या साथीदारांना फाशी झाल्यामुळे अधिकच चिडले. जेल मधून बाहेर येताच इजिप्त, ॲबिसिनीया, रशिया, जर्मनी, फान्स असा वीस देशांचा दौरा करत लंडनला आले. तेथे शिवसिंग यांच्याशी स्नेह. जालियनवाला बागचे हत्याकांड करणाऱ्या ऑडवायरचा तपास करुन कॅकस्टन हॉल मध्ये एका समारंभात ऑडवायरला गोळया झाडल्या. तसेच झेठलंड व लुयिडेनला गोळया घालून जखमी केले. या गुन्हयाबद्दल उधमसिंहाला ३१जुलै, १९४० रोजी पेन्टेंव्हीला तुंरुगात फाशी दिली.

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

सरदार अजितसिंह

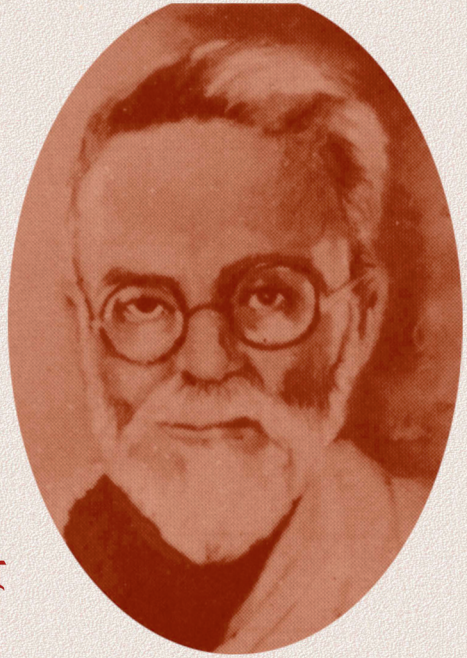
जन्म २३ फेब्रुवारी, १८८१ मु. खडकडवाला. मृत्यू १४ ऑगस्ट, १९४७, लाहोर. आर्य समाजाची दिक्षा घेतली. लाल, बाल, पाल यांचे क्रांतिकार्यात सहभाग. अमृत बझारमधे लेखन. त्यामुळे इग्रजांनी मंडालेच्या तुरुगांत पाठविले. तेथे मोहब्बत - ए - वतन पुस्तक लिहीले. पगडी संभाल चडडा चळवळ. ब्रिटीशांनी लाहोर बॉम्ब कटात अडकवण्याचा प्रयत्न केला. अजितसिंह भूमिगत झाले. तुर्कस्तान, इराण मधून क्रांतिकार्य चालू ठेवले. त्यांना ८० भाषा येत होत्या. सतत ३८ वर्षे परदेशात राहून त्यांनी क्रांतिकार्य केले. ३ मार्च, १९४६ रोजी विमानाने कराची व तेथून दिल्लीत येऊन फाळणीला विरोध केला. फाळणीचे दु:ख असहय होऊन दिनांक १४ ऑगस्ट, १९४७ च्या रात्री देहत्याग केला.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोपकर्णी चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

राजा महेंद्रप्रताप

जन्म १ डिसेंबर, १८८६ मुरसान . निधन २९ एप्रिल, १९७९ वृंदावन. मुरसानच्या राज घराण्यात जन्म. हाथरसच्या राजाला दत्तक गेले. १९०६ मध्ये राजकारणात. मुरसान व हाथरस राज्याची अर्धी संपत्ती शिक्षणाच्या प्रसारासाठी खर्च केली. स्वातंत्र्यासाठी अफगाणिस्तानात जाऊन इंडो - जर्मन - टर्की मिशन स्थापन केले. हिदुंस्थानचे अस्थायी सरकार अफगाणिस्तानात स्थापिले. ३२ वर्षे विदेशात कार्ये केले.

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर रासबिहारी बोस

जन्म २५ मे, १८८६ पालाटबिधानी. निधन २१ जानेवारी, १९४५, टोकियो
२३ डिसेंबर, १९१२ च्या हार्डिग्जवर दिल्लीत टाकलेला बॉम्ब चे नियोजन यांचे. परदेशात जाऊन क्रांतिकार्य केले. आनंदमठ कादंबरीतून प्रेरणा घेतली. हार्डिग्ज कटात चार साथीदार फासावर गेल्यानंतर रासबिहारी जपानला गेले तेथे इंडीयन इडिपेंडन्स लीगची स्थापना केली. स्वा. सावरकरांच्या अभिनव भारतशी यांचा संबंध होता. सावरकर, रासबिहारी, सुभाषचंद्र यांच्या कल्पनेतून आझाद हिंद सेना जन्मली.
रासबिहारीनी जपानमधे आझाद हिंद सेना सुभाष बाबूं कडे सोपविली.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने कर्णोपकर्णी चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

नेताजी सुभाषचंद्र बोस

२३ जानेवारी, १८९७, कटक. अपघाती निधन १८ ऑगस्ट, १९४५ फार्मोसा. वडील जानकीनाथ, आई प्रभादेवी. उच्चशिक्षणासाठी इंग्लंडला गेले आय.सी.एस. झाले. कॉग्रेसच्या अधिवेशनात सशस्त्र क्रांतीची घोषणा. गांधींशी मतभेद. फॉरवर्ड ब्लॉकची स्थापना. वीर सावरकरांशी २२ जून, १९४० रोजी भेट. चर्चा. इंग्रजांच्या कैदेतून अत्यंत शिताफीने झियाउद्दीन नावाने पलायन. अफगाण, रशिया मार्गे जर्मनीत दाखल हिटलर, मुसोलिनी, डि. व्हिलेरा सारख्या नेत्यांशी संपर्क. रासबिहारी बोसांची भेट. आझाद हिंद सेनेचे नेतृत्व जपानमध्ये स्विकारले. अंदमान निकोबार बेटे जिकंली. त्यासं शहिद व स्वराज्य अशी नावे दिली. स्वातंत्र्य संग्रामाच्या धामधुमीत जपानला जात असताना ताईहोक विमान तळावरुन उड्डाण करताना अपघातात १८ ऑगस्ट, १९४५ रोजी निधन.

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

पंडित श्यामजी कृष्ण वर्मा

जन्म ४ ऑक्टोबर, १८५७ मांडवी (कच्छ)
निधन ३० मार्च, १९३०जिनिव्हा.
भारतीय स्वातंत्र्याचा लढा निकाराने चालविण्यासाठी श्यामजी वर्मा लंडनला गेले. लंडनचे श्यामजीच्या मालकीचे 'इंडीया हाऊस' म्हणजे क्रांतिकारकांचे आश्रयस्थान होते. श्यामजीनी भरपूर पैसा कमविला व भारतीय स्वातंत्र्य लढयासाठी वापरला. स्वा. सावरकर, मॅडम कामा, बॅरीस्टर राणा, लाला हरदयाळ, मदनलाल धिग्रां, वांछीनाथन अय्यर यांसह परदेशात राहून क्रांति कार्य करणाऱ्यांची फौज श्यामजी वर्मा यांनी उभी केली.

इंडिया हाऊस

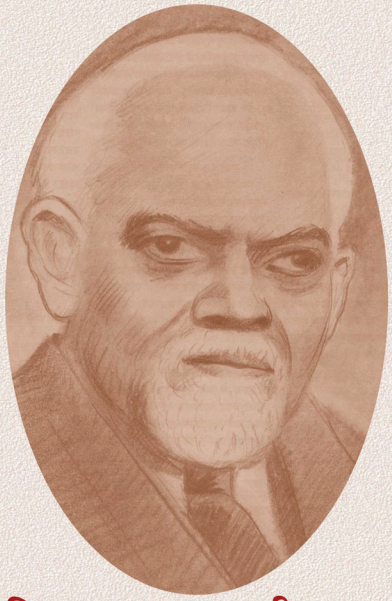
मॅडम भिकाजी रुस्तम कामा

जन्म २४ सप्टेंबर, १८६१ मुंबई
मृत्यू १२ ऑगस्ट, १९३६ मुंबई
विदेशात जाऊन क्रांतिकार्य. होमारुलमध्ये सहभाग. इंटरनॅशनल सोशलिस्ट कॉन्फरन्स - स्टुटगार्ट येथे भरलेली असता तेथे २२ ऑगस्ट, १९०७ रोजी हिंदुस्तानचा राष्ट्रध्वज फडकविला. विदेशातून स्वांतत्र्य संग्राम, वृत्तपत्र चालविणे, सशस्त्र उठावासाठी पैसा व क्रांतिकारकांना आसरा, मार्गदर्शन देण्याची महत्वपुर्ण कामगिरी यांनी बजावली.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कुलाबा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

बॅरिस्टर सरदार रेवाभाई राणा

जन्म १२ एप्रिल, १८७० कथारीया.
निधन १२ एप्रिल, १९५७ राजकोट.
युरोपात कार्य. हिऱ्या मोत्यांचे व्यापारी. इंडियन होमरुल लिगची स्थापना. राणा, मॅडम कामा, श्यामजी वर्मा हे हिंदी तरुणांना शिष्यवृत्त्या देत असत. सेनापती बापट, हेमचंद्र दास यांना बॉम्बचे तत्वज्ञान कामी मदत. स्टुडगार्ड येथे परिषदेत मॅडम कामानी भारताचा ध्वज फडकावला तेव्हा बॅरिस्टर राणा तेथे हजर होते. हिंदी क्रांतिकारकांचे आश्रयदाते मार्गदर्शक, व प्रत्यक्ष क्रांतिकार्यात सहभाग.

सेनापती पाडुंरग महादेव बापट

जन्म २२ नोव्हेंबर, १८८० पारेनर.
निधन २८ नोव्हेंबर, १९६७ मुबंई.
१९०३ साली लंडनला गेले. एडींबरो इंजिनिअरींग महाविद्यालयात क्रांती कार्याचा प्रसार केला. शिष्यवृत्ती बंद झाली. श्यामजी वर्मा यांची भेट. पॅरीसला जावून रशियन बॉम्ब विद्या शिकून घेतली. भारतात येवून प्रसार केला. अनेक वर्षे अज्ञातवासात काढली. पुण्याजवळ मुळशीच्या १५ हजार विस्थापित शेतकऱ्यांसाठी आक्रमक लढा दिला. १८ वर्षे कारावास. गोवा मुक्ती, संयुक्त महाराष्ट्र स्वच्छता मोहीम, अस्पृश्यता निवारण कार्य केले.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्णाळा
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

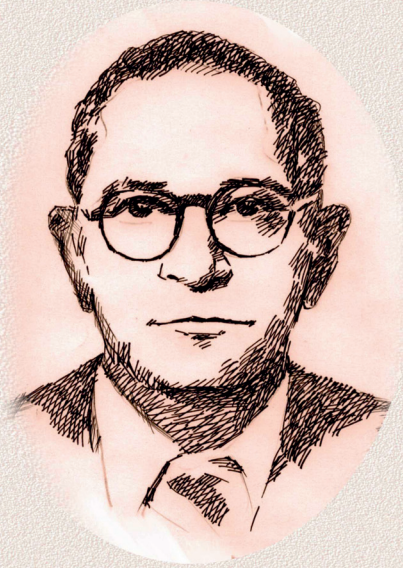
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

मानवेंद्र रॉय (नरेंद्र भट्टाचार्य)

जन्म २१ मार्च, १८८७ अरबेलिया.
निधन २५ जानेवारी, १९५४.
अरविंद घोष, बारिद्रं घोष यांच्या क्रांतिकार्यात आक्रमक. जतिन मुखर्जी च्या नेतृत्वा खाली कस्टम कार्यालयावर धाड टाकून ६४ पिस्तूले, दारुगोळा मिळविला. जर्मन राजदुताशी संपर्क. जर्मनीला जाताना अमेरीकेत गेले. तेथे नाव बदलून मानवेंद्र रॉय केले. तेथे अटक. सुटका होताच मेक्सीकोला जाऊन फरार झाले. स्पॅनिश शिकले. सोशालिस्ट पक्षात प्रवेश मिळवून सरचिटणीस झाले. नंतर डॉ. महमुंद नावाने २६ जुलै, १९३१ रोजी भारतात आले. अटक झाली. १२ वर्षे शिक्षा अपिलात ६ वर्षे झाली. तुरुगांत भरपूर लेखन केले.

पाडुरंग सदाशिव खानखोजे

जन्म ७ नोव्हेंबर, १८८४ वर्धा
निधन २८ जानेवारी, १९६७ नागपूर.
अमेरीकेत जाऊन गदर पार्टी ची स्थापना केली. युध्द शास्त्राचे पदवीधर. जपानमध्ये स्फोटकांचे शिक्षण घेतले. चीन, जपान, अमेरिका, इटली, जर्मनी या देशातून क्रांतिकार्य. ब्रिटीशांचे वारंट कायमचेच. मेक्सीको, राशियात जाऊन नागरिकत्व घेतले. तेथे हरीत क्रांती केली. १९४९ मध्ये मध्यप्रदेशच्या निमत्रंणावरुन भारतात आले. १९५६ मध्ये सहकुटुंब भारतात स्थायिक झाले.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने कर्णिक चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

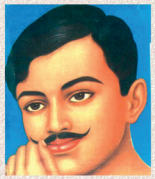
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

माता जगराणी देवी

क्रांतिवीर चंद्रशेखर यांची वीर माता. पुत्र शोकाने व्यथीत झालेल्या जगराणी देवीस १९३८ साली क्रांतिवीर सदाशिव मलकापूरकर या क्रांतिवीराने आपल्या घरी नेले. झाशी येथे १९५१ साली निधन.

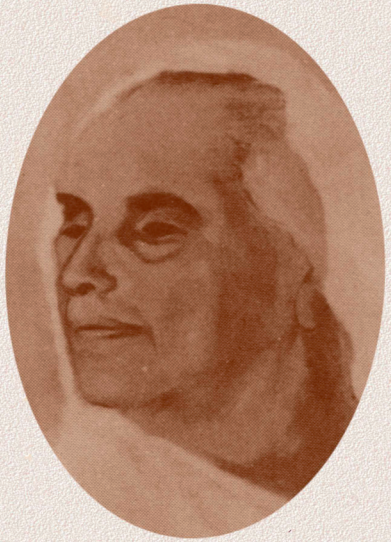
हरनाम कौर

जन्म १८८८ निधन फेब्रुवारी १९६२ फिरोजपूर. क्रांतिवीर अजितसिंहाची पत्नी. अनाथ हरनामकौरला धनपतराय याने सांभाळले. अजितसिंह हे भगतसिहांचे काका होते. हरनामकौरने भगतसिंहाला पुत्रवत प्रेम दिले. अजितसिंह ३८ वर्षे विदेशात राहून क्रांतिकार्य करत होते. या काळात तिने अनेक संकटाना तोंड दिले. जेथे भगतसिंहास अग्नी संस्कार केले. तेथेच फिरोजपूरला हरीनाम कौर वर अग्नी संस्कार करण्यात आले.

वीरमाता विद्यादेवी (इंदी)

पंजाब माता

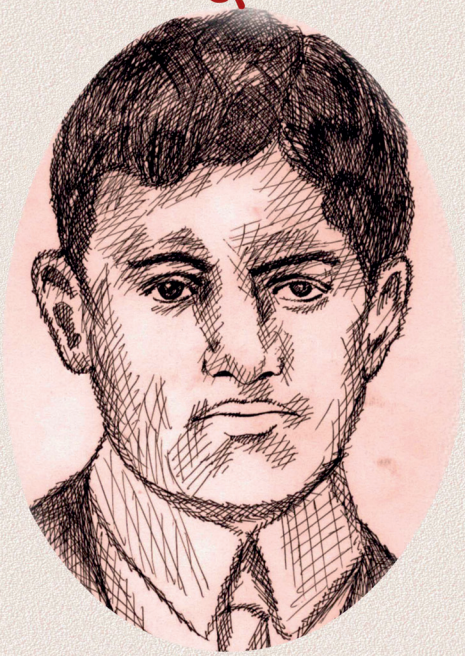
सरदार किसनसिंह यांची धर्मपत्नी. सरदार भगतसिंहाची माता. सरदार अर्जुनसिंहाच्या कुटुंबात तीनही मुले सरदार किसनसिंह, अजितसिंह, स्वर्णसिंह ही स्वातंत्र्य संग्रामात सहभागी होती.त्यामुळे माता हरनाम कौर, माता विद्यादेवी यांना अनेक संकटाना सामोरे जावे लागले. मृत्यू १ जून, १९७५ दिल्ली.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा विष्णू गणेश पिगंळे

जन्म १८८८, तळेगाव ढमढेरे, पुणे. वडील गणेशपंत .
पुण्यात विलायती कपडयांची होळी करण्यात पुढाकार.
शिक्षणासाठी अमेरिकेत गेले. तेथे लाला हरदयाळ,
डॉ. खानखोजे, पं. काशीराम यांचे सोबत गदरचे काम केले.
आक्टो.१९१४ मध्ये रासबिहारींशी परिचय झाला. त्यांचे
बंगाली, मराठी, पंजाबी, गुजराती, इंग्रजी या भाषावंर प्रभुत्व
होते. कर्तासिंग, सच्चासिंग, यांचे सह मीरत, आग्रा, फैजाबाद,
बरेली, लखनौ, बनारस येथील सैन्यास उठावणी दिली. तथापी
कृपालसिंग, नादिरखान यांच्या फितुरीने घात झाला. विष्णू पिगंळेस
पकडले गेले. १६ नोव्हेंबर, १९१५ लाहोर तुरुंगात फाशी.

हुतात्मा कर्तारसिंग बागी

शिक्षणासाठी अमेरीकेत गेले. तेथे पं. जगतराम यांच संपर्कात
आले. गदरचे काम करण्यासाठी भारतात परत आले. दररोज
४० / ५० मैल सायकल प्रवास करुन बंडाची रचना केली.
फिरोजपूर छावणीत फितुरी मुळे अटक झाली. ६१ जणांवर
खटला भरला गेला. १६ नोव्हेंबर, १९१५ रोजी लाहोर जेल
मध्ये वंदे मातरम् च्या घोषणा देत फासावर लटकले.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कुर्बानी चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

सोलापुरचा मार्शल लॉ. चौघांना फाशी १२ जानेवारी, १९३१.

मल्लप्पा धनशेट्टी

किसन सारडा

जग्गनाथ शिंदे

कुरबान हुसेन

दिनांक ८ मे रोजी ६ चौक्या जाळून तीन पोलिसांना ठार मारण्यात आले तर पोलिस गोळीबारात २५ सत्याग्रही ठार व शंभर जखमी झाले. परिणामी चौघांना फाशीची शिक्षा झाली.

वासुदेव बळवंत गोगटे

जन्म ११ ऑगस्ट, १९१० मिरज. निधन २४ नोव्हेंबर, १९७४ पुणे.

मुबंईचा गव्हर्नर हा पुण्याच्या फर्ग्युसन कॉलेजच्या ग्रंथालयात येताच त्याचेवर गोगटे याने गोळया झाडल्या. सोलापुरचा मार्शल लॉ, जंगल सत्याग्रह, बोरसदच्या महिलांवरील अत्याचार याचा बदला घेण्यासाठी हैद्राबाद मधून दोन पिस्तूले विकत घेतली. गोगटे यांना शिक्षा झाली. तथापी गोगटेच्या राष्ट्रभक्ती बद्दल स्वत: हडसनने लेखी गौरव केला.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कुर्नीस

चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर बटुकेश्वर दत्त

जन्म १९०७ कानपूर .
निधन २० जुलै, १९६५ दिल्ली .
असेंब्लित बॉम्ब फेकताना भगतसिंहाच्या
बरोबर होते. जन्मठेपेची शिक्षा अंदमान.
अंदमानातून आल्यावर भगतसिहांच्या
आईची भेट घेतली. नंतर पाटणा येथे
वास्तव्य. आजारपणात दिल्लीत
दवाखान्यात मदती अभावी दारुण मृत्यू .
माता विद्यावती (भगतसिंहाची आई)
हिने दिल्लीत पदर पसरुन पैसे जमा केले.
मृत्यू नंतर बटुकेश्वरचा मृतदेह
फिरोजपूरला जेथे भगतसिंहाला अग्नी
देण्यांत आला तेथे नेण्यांत आला तेव्हा
हजारो लोकांनी दर्शन घेतले.

शहीद चंद्रशेखर आझाद

जन्म २३ जुलै, १९०६ भाबरा
वडील सिताराम
आई जगराणीदेवी
तेराव्या वर्षी बनारसला असहकार
चळवळीत १५ फटक्यांची शिक्षा.
काकोरी खजिना लुट. पंजाब बँक लुट,
सॅडर्स गोळीबार मोहीमेत चंद्रशेखर होते.
ते भगतसिंग, राजगुरु, सुखदेव गटाचे
नेते होते. दिनांक २७ फेब्रुवारी, १९३१
रोजी अल्हाबाद येथे ब्रिटीशांशी सशस्त्र
चकमक करीत करीत अखेरची गोळी
स्वत:वर झाडून घेत आत्मार्पण केले.

हुतात्मा जतिन्द्रदास

देहत्याग - उपोषण
दिनांक १३ सप्टेंबर, १९२९ लाहोर.
क्रांतिवीर भगतसिंग, राजगुरु
यांच्या गटातले क्रांतिवीर.
सायमन कमिशन ज्या गाडीतून
जाणार होते, ती रेल्वे
उडविण्याचा क्रांतिकारकांचा
कट होता. म्हणून जतिन्द्रदास
यांना लाहोर कटात आरोपी
करण्यात आले. हिंदी राजबद्यांना
युरोपीयन राजबद्यांप्रमाणे तुरुंगात वागणूक
मिळावी यासाठी ६३ दिवस उपोषण केले.

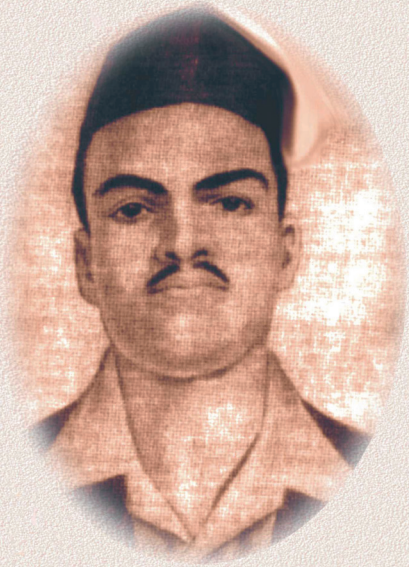
संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कुर्णाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

शहीद सरदार भगतसिंग

जन्म २८ सप्टेंबर,१९०७ मु. बंगा (पंजाब).
स्वांतत्र्य लढयातील धडाडीचे नेते. अर्जुनसिंग यांना अजितसिंग, किसनसिंग, सुवर्णसिंग असे तीन सुपत्र होते. भगतसिंग हे किसनसिंगाचे सुपुत्र. माता विद्यावती. नवव्या इयत्तेत असताना विदेशी मालाच्या होळया केल्या. १८५७ चे स्वांतत्र्य समर (दि इंडीयन वॉर ऑफ इन डिपेन्डंस १८५७) हा सावरकरांचा ग्रंथ भगतसिंगाचा तोडंपाठ होता. सॅडर्स वर बॉम्ब टाकून ब्रिटीश सत्तेला आव्हान दिले. २३ मार्च, १९३१ रोजी लाहोर तुरुगांत इंन्किलाबचा नारा देत फाशी गेले. फाशी पुर्वी त्यांचे वजन वाढले होते हे विशेष.

शिवराम हरी राजगुरु (ब्रम्हे)

जन्म २४ ऑगस्ट, १९०८ खेड.
फाशी २३ मार्च, १९३१.
काशीला जाऊन लाठी काठी, कुस्ती, तिरंदाजी शिकले. बाबा सावरकरांच्या प्रेरणेने हनुमान व्यायाम प्रसारक मंडळचे सदस्य झाले. नंतर भगतसिंग गटाबरोबर क्रांतिकार्यात सहभाग. सॅडर्स कटात सहभाग व फाशी.

शहीद सुखदेव थापर

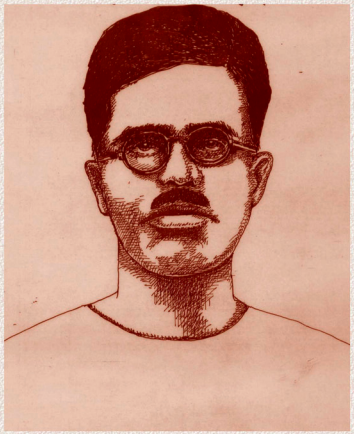
जन्म १५ मे, १९६० लायलपूर.
वडील रामलाल. आई ईलादेवी.
चुलते अंचितराम यांना जालियन वाला बाग प्रकरणी शिक्षा झाली होती. बालपणापासून सुखदेव कधी हि ब्रिटीश झेंडयाला प्रणाम करीत नसे. स्वत:च्या कपडयासाठी स्वत: सुत कातीत असे. लाहोर कटातील बॉम्ब सुखदेवने तयार केले होते. त्यांची स्मरणशक्ती दांडगी होती. भगतसिंग, राजगुरु सोबत सुखदेव ही इन्किलाब चा नारा देत फाशी वर गेले.

काय म्हणोनी सहन करावी गुलामीची भाषा । अमुची माती अमुचा स्वदेश एकच अमुची दिशा ॥

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्णिक चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा भगवतीचरण व्होरा

जन्म १९०४, लाहोर. स्फोटात विरमरण २८ मे, १९३० रावी नदी किनारी वडील शिवचरण त्यांना ब्रिटीशांचा रॉयसाहेब किताब होता. भगतसिंग यांचे सहकारी भगवतीचरण हे निजामुद्दीन रेल्वे स्थानकाजवळ बॉम्ब स्फोट करुन व्हायसरॉयचा वध करण्याच्या तयारीत होते. स्वत:च्या घरीच बॉम्ब तयार करीत. मात्र रावी नदी काठी बॉम्बची चाचणी घेताना अचानक स्फोट झाला. त्यांना त्यात वीरमरण आले. त्यांची पत्नी दुर्गादेवी देखिल भगतसिंग गटात सामील होत्या.

हुतात्मा शाळीग्राम शुक्ल

चकमकीत वीरमरण २ डिसेंबर, १९३०. ॲंगलो वैद्यीक महाविद्यालयात क्रांतिकारक गजानन पोतदार यांना पकडण्यासाठी पोलिस गेले असता. शाळीग्रामशी चकमक झाली. एका पोलिसास शाळीग्रामने गोळी मारुन ठार केले. मग हंट नावाच्या अधिकाऱ्याने धावत येऊन गोळीबार केला. शाळीग्रामच्या गोळीने हंट जखमी झाला. शिपायाने शाळीग्रामचे पिस्तूल हिसकावुन घेतले व बंदुकीच्या दस्त्याने शाळीग्रामचे मस्तक फोडून ठार केले.

हुतात्मा रतनसिंह

चकमकीत वीर मरण १५ जुलै, १९३२ रुरकी (होशीयारपूर).

हरी कृष्ण तलवार

फाशी ९ जून, १९३१ मैणवली.वायव्य सरहद्द (परदान). क्रांतिकारक भारत संस्थेचा सदस्य. शहा मोहंमद नावच्या इस्माकडून पिस्तूल खरेदी केले. २३ डिसेंबर, १९३० रोजी. लाहोरला पदवीदान समारंभात गव्हर्नर सर जाफ्रेडी मॉटेंरसी याच्यावर गोळया झाडल्या पैकी दोन गव्हर्नला लागल्या व दोन इतरांना लागल्या. हरी कृष्ण व त्याचा साथीदार गिरधारीलाल यांना अटक झाली. हरी कृष्णला फाशी सुनावण्यात आली.

बब्बर अकाली दल या क्रांतिकारी गटाचा नेता. अटकेत असताना क्रांतिकारंकाच्या जथ्याला भंतिदा येथे नेत असताना क्रांतिकारकानी पोलीसावर हल्ला केला व प्रसार झाले. नंतर रतनसिंगला पकडण्यासाठी रुरकी गावी पोलिसांनी हल्ला केला. रतनसिंहाने गोळीबार करत तीन पोलिसांना ठार केले. अनेकांना जखमी केले. चकमकीत रतनसिंहाला वीर मरण आले.

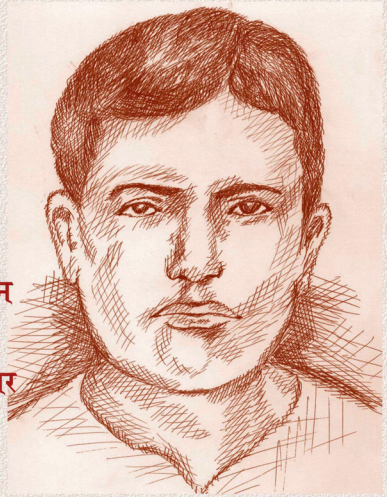
संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

बलिदानाचा इतिहास
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

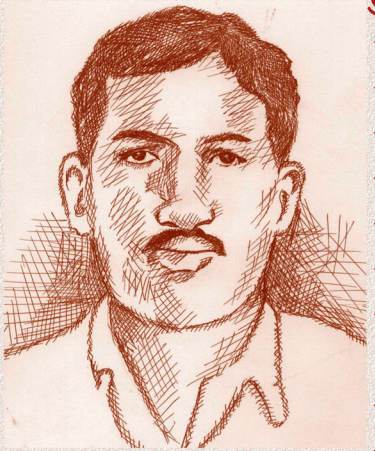
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

काकोरी खटला

हुतात्मा राजेंद्रसिंह लाहीरी

जन्म १९०१, मु. भडगा (पवना)
फाशी १७ डिसेंबर, १९२७ गोंडा
कॉलेज जीवनात जोगेशचंद्र चटर्जी यांच्याशी सबंध आला. हिंदूस्तान रिपब्लीकन असोसिअेशन चे सदस्य. काकोरी चा खजिना लुटण्यात सहभाग. नंतर दक्षिणेश्वर बॉम्ब केस दाखल केली. फाशी दिनांक १७ डिसेंबर, १९२७.

हुतात्मा अशफाकउल्ला खान

जन्म २२ ऑक्टोबर, १९०० रोजी शहाजहानपूर. बालपणापासून रामप्रसाद बिस्मिल्ला यांचे मित्र. काकोरी कटात सक्रीय सहभाग. काकोरी खजिना लुटल्यानंतर २६ सप्टेंबर, १९२५ ला नेपाळला जाऊन भूमिगत झाले. तेथून कानपूर, बनारस, बिहार, राजस्थान मार्गे मध्यप्रदेशात आले. नंतर दिल्लीतील चितळी कबरीजवळ राहत असताना एकाच्या मध्यस्थीने रशियाला जाण्याच्या प्रयत्नात असतानाच मध्यस्थाने फितुरी करुन त्यांना पकडून दिले. दिनांक १९ डिसेंबर, १९२७ रोजी अशफाकउल्ला खान यासं फैजाबाद येथे फाशी देण्यात आली.

हुतात्मा पं. रामप्रसाद बिस्मिल

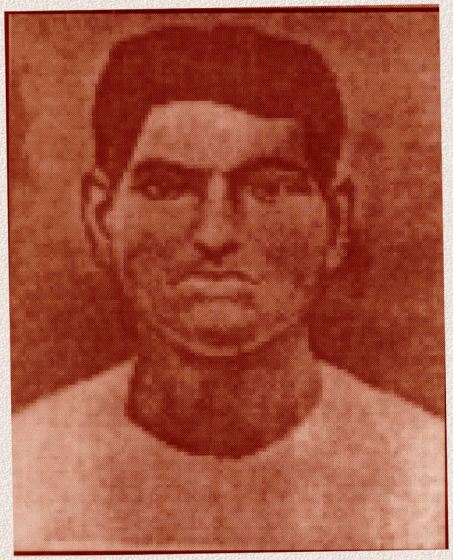

हुतात्मा ठाकूर रोशनसिंह

फाशी १९ डिसेंबर १९२७ अलाहाबाद. शहाजहॉपूर उत्तरप्रदेश जिल्हयातील नवादा गावी जन्म. गांधीजीच्या असहकार आंदोलनात दोन वर्षे शिक्षा बरेली तुरुंगात भोगली. सुटून आल्यावर सशस्त्र क्रांतिकार्याकडे वळले. काकोरीचा रेल्वे खजिना लुटण्यात यांचा सक्रीय सहभाग होता. तलवारबाजी व नेमबाजीत बालपणा पासून प्रविण होते. १९ डिसेंबर, १९२७ रोजी हातात गीता घेऊन फाशी च्या तक्ताकडे गेले.

जन्म : १८९७ फाशी १९ डिसेंबर, १९२७ गोरखपूर. लखनौच्या कॉग्रेस अधिवेशनात लो. टिळकांची घोडागाडी स्वत: ओढत नेली. १८ व्या वर्षी मातृवेदीचे सभासद झाले. निहालिस्ट रहस्य, कॅथेराईन, स्वदेशी रंग, इत्यादी पुस्तके लिहीली. काकोरीचा खजिना लुटला. सरकारने याना पकडण्यासाठी रु. ५,०००चे बक्षीस लावले. हिंदुस्तान रिपब्लीक असोसिअेशन संघटनेचे रामप्रसाद सदस्य होते. सर फरोशी की तमन्ना हे काव्य रामप्रसादांचे. १९ डिसेंबर १९२७ रोजी गोरखपूर तुरुंगात फाशी.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने कर्णोजा
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा प्रमोद रंजन चौधरी

फाशी २८ सप्टेंबर, १९२६ अलिपूर.

दक्षिणेश्वर येथे क्रांतिकारकांनी मोठया प्रमाणात शस्त्रसाठा जमविला आहे असे समजल्यावरुन झडतीत बॉम्ब, पिस्तुले, काडतुसे, बंदुकीची दारु, स्फोटके मिळून आली. प्रमोद रंजन यास अटक करुन अलिपूर जेल मध्ये पाठवण्यात आले. सीआयडी पोलीस अधिक्षक भुपेंद्र नाथ चटर्जी हा जेल मध्ये पाहणीसाठी आला असता क्रांतिवीरानी त्यास त्याचीच बंदुक हिसकावून मारहाण केली. प्रमोदने बंदुक घेऊन अधिक्षकाच्या डोक्यावर मारली. त्यात अधिक्षकाचा मृत्यू झाला. प्रमोदवर अजून एक खटला दाखल झाला. त्यास दिनांक २८ सप्टेंबर, १९२६ अलिपूर जेल मध्ये फाशी देण्यात आली.

हुतात्मा जतीनद्रंनाथ मुखर्जी

निधन १० सप्टेंबर,१९१५ कटक

जन्मगाव पवना बंगाल

गदर संघटनेचे सदस्य.

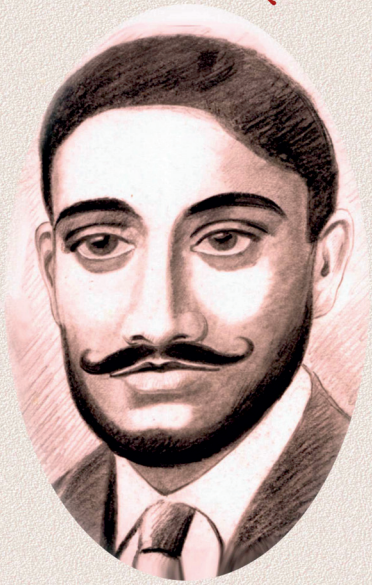
क्रांतिकार्यासाठी शस्त्रास्त्रे घेऊन येणारे जहाज ओरिसाच्या किनाऱ्यावर बालासोरला येणार आहे, असे समजल्यानुसार तेथे गेलेल्या क्रांतिकारकांच्या मागावर ब्रिटीश अधिकारी होते. त्यांच्यात चकमक झाली जतीन जब्बर जखमी झाले. त्यांना कटकच्या रुगणालयात दाखल करण्यात आले तेथेच त्यांचे निधन झाले.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णाळा™
चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हवालदार रहमत अली

गदरचा सदस्य. सैनिकांना फुस लावून ब्रिटीशाच्या विरोधात भडकावणे असा आरोप. सिंगापूरच्या तुरुंगासमोर २३ मार्च, १९१५ रोजी यास गोळया घालून देहांत शासन देण्यात आले.

हुतात्मा पंडीत काशीराम जोशी

जन्म मंडोलीवाला जिल्हयात अंबोला येथे. ठरलेले लग्न मोडून क्रांतिकार्यासाठी बाहेर पडले. अमेरीकेत पोहचल्यानंतर लाला हरदयाळ यांचे सोबत गदर पार्टीची स्थापना केली. दुसऱ्या महायुध्द काळात भारतात परत येऊन क्रांतीकार्य .फिरोजपूर छावणीत झटापटीत अटक झाली. ब्रिटीश राजवट उलथवून टाकण्याच्या कटाच्या आरोप खाली २७ मार्च,१९१५रोजी लाहोरच्या तुरुंगात फाशी देण्यांत आली.

डॉ. माथुरसिहं

शांघाय (चीन) मधून क्रांतीकार्य. हॉंगकॉंग मधून गदर पत्र चालविले नंतर भारतात १९१५ पासून येथे बॉम्ब बनविले. फितुरीला कंटाळून अफगाणिस्तानला गेले. तेथे चिफ मेडिकल ऑफिसर झाले. जर्मन, रशियाशी संपर्क, ताश्कंदमधे इंग्रजांनी अटक करुन झेल मधे नेले. लाहोर कटात यांना गोवण्यांत आले.२७ मार्च, १९१७ रोजी लाहोरच्या तुरुंगात फाशी.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णिक चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

प्रतिसरकारचे आधारस्तंभ.

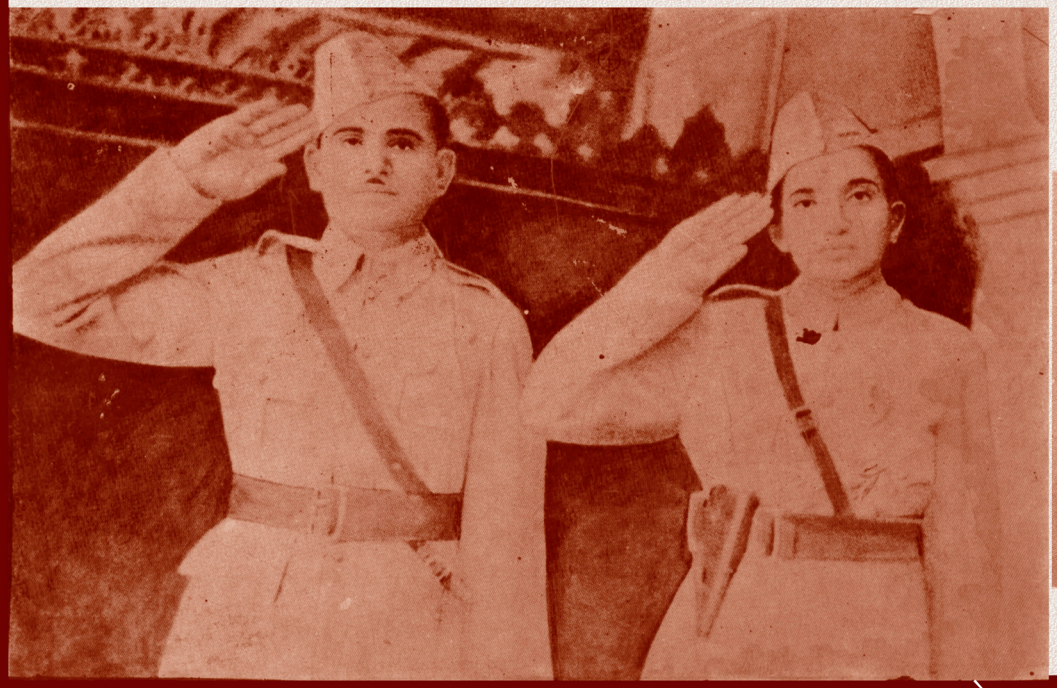
साने गुरुजी

उत्तमराव पाटील
आई, मामा, भाऊ, बायको सर्वजण स्वांतत्र्यासाठी कारावासात.
प्रतिसरकारचे आधारस्तंभ. चिमठाणचा खजिना लुटला.
ग्राम स्वराज्यासाठी प्रयत्न. 'येडाम्हाद्या' या नावाने भूमिगत.
कोर्ट जळीत पगारलुट, खबऱ्यांचा बिमोड, देशद्रोहयांना शिक्षा,
लिलाताईचे पलायन व साने गुरुजीचा आदर्श. लिलाताई पाटील
यांनी प्रतिसरकारच्या तुफान सेनेची महिला आघाडी सांभाळली.

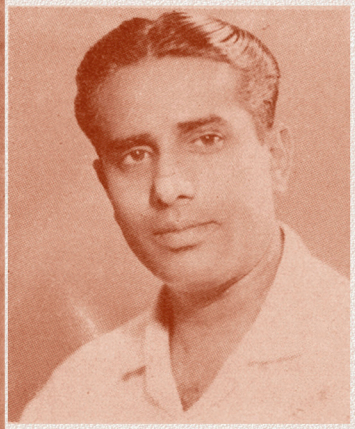
गेणू माय तुरुगांत निधन

उत्तमराव पाटील व लिलाताई पाटील

दशरथ पाटील
सतत जेल मध्ये

शिवाजी पाटील
साडे बारा वर्षे शिक्षा

क्रांतिकांड बलिदानाचा इतिहास

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे
* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

लोकशाहीर आण्णाभाऊ साठे

जन्म : १ ऑगस्ट १९२० वाटेगाव. सांगली

मृत्यू : १८ जुलै १९६९.

भारतीय स्वातंत्र्य लढा तसेच संयुक्त महाराष्ट्राच्या लढ्यात आपल्या शाहीरीने लोकजागरण केले. १९ कथा, ३५ कादंबऱ्या, १४ लोकनाट्ये, नाटक, पटकथा शेकडो लावण्या, ११ पोवाडे, १प्रवास वर्णन अशा विविध साहित्य प्रकारात लेखन केले .यामुळे त्यांना साहित्य सम्राट म्हणूनओळखले जातेत्यांनी मराठी भाषा समृद्ध केली.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्णोजा
चॅरिटे बल ट्र स्ट , पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

लोकशाहीर अमर शेख

राष्ट्रीय चळवळ १९३०-३२, १९४२ चा लढा, संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ, गोवामुक्ति आंदोलनात मोठे योगदान दिले. चिनी व पाकिस्तानी आक्रमणाच्या वेळी शाहिरी कलेतून त्यांनी लाखो रुपयांचा निधी देशासाठी गोळा केला. आचार्य अत्रे त्यांना 'महाराष्ट्राचा मायकोव्ह्स्की' म्हणत. त्यांनी रचलेल्या पोवाड्यांत छ. शिवाजी महाराज, होळकर आणि उधमसिंग यांच्या पोवाड्यांचा समावेश आहे. इंदापूर येथे २९/०८/१९६९ रोजी त्यांचे अपघाती निधन झाले.

लोकशाहीर

दत्तात्रय नारायण गव्हाणकर बी.ए.

जन्म : २२ एप्रिल १९१५

मृत्यू : २८ मार्च १९७१

धरतीची आम्ही लेकरं । भाग्यवान।
शेतावर जाऊया । सांगाती गाऊ ।
या रानीवनी गाती । जशी रान पाखरं।।

शाहीर द.ना.गव्हाणकर यांचा जन्म महागोंड, ता. आजरा, जि. कोल्हापूर, या गावी झाला. १९४२ ते १९४४ या काळात शाहीर अण्णाभाऊ साठे, शाहीर अमर शेख व शाहीर द. ना. गव्हाणकर या तिघांनी लालबावटा पथक स्थापन करून स्वतःला स्वातंत्र्यलढ्यात झोकून दिले.

* मो. : ९८८१३७३५८५ * ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

शंकरशहा नरहरशहा

जन्म. १७७५. गड मंड ला राजघराण्यातील या देशभक्ताने आपल्या मुलास (रघुनाथ यास) लष्क री शिक्षणासाठी इंग्रजी लष्क रात भरती के ले. जबलपूरचा मुख्य इंग्रज अधिक ारी मॅक ग्रेगर यास शंकरशहाने ठार केले. तेव्हा शंकरशहाला पकडण्यासाठी इंग्रजांनी जंग जंग पछाडले. फि तुरीमुळे शंक र व रघुनाथ शहा दोघेही पक ड ले गेले. १८.९.१८५७ रोजी या दोघा पिता-पुत्रांना एक ाचवेळी तोफे च्या तोंड ी देण्यात आले.

कुंवरसिंह जादासिंह

जन्म १३ नोव्हें.१७७७. जगदीशपूरचे महाराजा. राज्य खालसा केले म्हणून इंग्रजांशी युध्द पुक ारले. २५.७.१८५७ ला उठ ावके ला. वयाच्या ८० व्या वर्षी दि. १५.४.१८५८ रोजी ससराम गावी युध्द सुरू झाले. २६.४.१८५८ ला तोफे च्या गोळ्याने हात तुट ला. तरी ३०० जणांना ठ ार मारले. इंग्रजास हरविले. २६ एप्रिल १८५८ रोजी वीरमरण आले.

कित्तुरची राणी चन्नमा

जन्म: २३ ऑक्ट ो.१७७८ देसाई घराणे, मुक्क ाम क ाक ती,कि त्तुर संस्थान, वड ीलधुक ाप्पा देसाई, आई पद्मावती देवी, पती मल्लसर्जा. ब्रिट ीशांच्या विरोधात उत्कृ ष्ट व्यूहरचना क रू न कॅप्ट न ब्लॅक, डायटन, सिवेल आणि थॅकरे यांना मारून इंग्रजांचा पराभव के ला. ३० डि सेंबर १८२४ ला तिने ब्रिट ीशांच्या विरोधात लढ ा पुक ारला. २१ फे ब्रु. १८२९ ला वेलहोंगल येथे राणीचा मृत्यू झाला.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर लहुजी उस्ताद

जन्म १४ नोव्हें. १७९४, महाशिवरात्र, वडील: राधू साळवे मांग. पुणे येथील गंज पेठेतील आखाडा, तालीम वीर लहुजी यांची. यात लोकमान्य टिळक, ज्योतीबा फुले, वासुदेव बळवंत फडके हे तालिम करीत. ज्योतिबा फुले यांच्या स्त्री शिक्षण मोहिमेस पाठिंबा.पेशव्यांच्या शिकारखान्याचे प्रमुख यांचा इतिहास अज्ञात असला तरी १८२४ चा उमाजी राजे यांचा उठाव, १८४५ पासून रंगोबापूजीने केलेली १८५७ ची सैन्य उभारणी, क्रांतिवीर वासुदेव बळवंत फडके यांचा उठाव यात वीर लहुजींचा सहभाग होता. दि.१७ फेब्रु.१८८१ रोजी संगमवाडी पुणे येथे निधन झाले.

क्रांतिवीर उमाजीराजे नाईक

जन्म ७ सप्टें.१७९१, मु. भिवडी(पुरंदर), जि. पुणे. १८२१ साली पहिला रामोशी समाजाचा पहिला उठावइंग्रजांविरोधात झाला. याचे नेतेपद उमाजी राजांकडे होते. इंग्रजाविरोधांत उमाजी राजाने जाहिरनामा काढला होता. दिनांक ३ फेब्रुवारी, १९३२ रोजी पुणे खडकमाळ येथे उमाजीराजे नाईक यांना फाशी देण्यात आली. पेशवाई बुडल्यानंतर सन १८२४ पासून याने ब्रिटीशांच्या विरोधात लढा पुकारला. लहुजी उस्ताद पुणे यांचे सहकार्य लाभले.

तवक्कल चंदू

केरळमधील वायनाड जिल्ह्यात १८०५ साली इंग्रजांना आव्हान दिले. कुरूचिया जमातीच्या वनवासींना संघटित केले. इंग्रजांच्या ताब्यातील पनमरम किल्ला जिंकला. फितूरीने १८०५ साली मलबारच्या कलेक्टरने पकडले व १५ नोव्हें.१८०५ रोजी पनमर किल्ल्यातफाशीदिले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

बुधू भगत

आदिवासी नेता. जन्म. १७ फेब्रु.१७९२, सिलगाई झारखंड जिराची. १८२५ साली यांनी बंड पुकारले. लारका विद्रोह या नावाने हे बंड प्रसिध्द झाले. १०.२.१८३२ रोजी कॅप्टन इंपेने फार मोठ्या संख्येने सिलगाई गावाला वेढा घातला. ७ दिवस घनघोर युध्द झाले. सुमारे ३०० तरूणजवान गोळीबारात हुतात्मा झाले. १३ फेब्रु. १८३२ रोजी प्रचंड इंग्रजी सेनेचा प्रतिकार करीत असताना बंधू आणि त्याचे दोन पुत्र लहधर, गिरधर यांना वीरमरण आले.

जनरल थेंगल खेत्रीसिंहजी

जन्म. १८०६. मणिपूरच्या टिकेंद्रजीतसिंह्राजाचे सेनापती. जुलै १८९१ साली ब्रिटिशविरोधीलढा दिला. युवराज टिकेंद्रजीतबरोबर जनरल थेंमल यांना १३.८.१८९१ रोजी फाशीदेण्यात आले.

तीरथसिंह

जन्म : लुंगकला – १८२५ साली आसाममधील पहाडी हद्दीतील खासा जमातीचे प्रमुख होते. मेघालयातील क्रांतीवीर – आदिवासींवर अन्याय करणाऱ्या अधिकाऱ्यांना ठार मारण्याचा प्रयत्न केला. ४/४/१८२९ रोजी इंग्रजावर हल्ला केला. कॅप्टन बोरींगफिल्ड बर्लटन यांचा वध केला. अनेक आदिवसींना मुक्त केले.इंग्रजांनी तह करून कपटाने पकडले. जन्मठेपेची शिक्षा भोगताना ढाकामेथे १८४१ साली निधन.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

सुरेन्द्र धर्मसिंह साए

जन्म. २३/१/१८०९. बोरगाव, संबळपूर. युवकांचे संघट न के ले. १८४० साली अट क. हजारीबाग तुरूंगात आजन्म कारावास. तेथून १८५७ मध्ये जेल तोडू न पलायन, पुनः सेना उभारू न इंग्रजांशी युध्द के ले. तहाची बोलणी करण्याच्या वेळीं इंग्रजांनी विश्वासघात के ला. २३/३/१८६४ रोजी साथीदार व बंधूंसह आसीरगड , खांड वा कि ल्ल्यात बंदीवान. डोळे काढ ले.अमानुष अत्याचार. २८/२/१८८४ रोजी वीरमरण.

राजा बख्तावरसिंह

जन्म. १४ डि सें.१८२४ , अमझोरा इंदोर, राजा इंदोरचे राजे तुकोजी होळकरांचे ते मित्र होते. अतिसिंहाचे सुपुत्र १८५४ साली अमझेराचे राजा. धारचा किल्ला इंग्रजांक डू नजिंक ला.तेव्हा इंग्रजांनी बख्तावरसिंहाच्या मंत्र्यास फितूर के ले व बख्तावरसिंहास पक डू न१०.२.१८५८ रोजी फाशी दिले. नंतर विश्वासघातकी मंत्री गुलाबरावास देखील फाशीझाली.

सेनापती रामचंद्र पांडू रंग येवलेकर भट तथा तात्या टोपे: जन्म. १६/२/१८१४. येवले, (नाशिक). श्रीमंत नानासाहेब पेशव्यांचे विश्वासू, धाड सी सेनापती, १८५७ च्या लढ चात बलाढ च इंग्रज सत्तेला आव्हान देत अनेक ठि काणीएक च वेळी लढ ायलालावणारा हा महान योध्दा. जनरल रिचर्ड मिडने राजा मानसिंगाच्या साह्याने तात्याला पक ड लेव १८.४. १८५९ रोजी शिवपूरी येथे फाशी दिले. तथापि प्रत्यक्षात असे घड ले की, राजा मानसिंहाने तात्या टोपेंचा मित्र नारायणराव भागवत यांना तात्या टोपे म्हणून पक डू नदिले. मात्र तात्या इंग्रजांच्या क दापि हाती लागले नाहीत. अनेक साधु-संताची नावे तात्या टोपे म्हणून चर्चेत आलेली आहेत.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

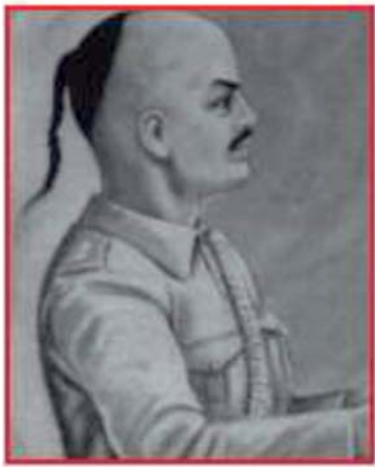
सिदो मुर्मू

सिदो, कान्हू, चाँद व भैरो या संथाल बंधुंनी इंग्रज विरोधी आव्हान उभे केले. संथाल विद्रोह या नावाने हे प्रसिद्ध आहे.१८५६ साली मिदनापूर (प. बंगाल), महेशपूर, वीरभूम भागात १५ जुलै रोजी धुमश्चक्री सुरू झाली. २.११.१८५६ ला सिदो, कान्हू यास पकड ण्यातआले. चाँद व भैरो या दोघांना अगोदरच वीरमरण आले होते. पंचकठीया येथे इंग्रजांनी सिदो, कान्हू सह अनेकांना फाशी दिले.

जगदयाळ रूपलालजी भट नागर

जन्म ४ एप्रिल १८१२ भरतपूर. कोटाच्या राजदरबारात मंत्री. इंग्रजांविरोधात राजस्थानात वातावरण तयार केले. मेजर बर्टनयाचा पराभव करून त्यास १५.१०.१८५७ रोजी ठार मारले. तेव्हा जगदयाळ यास पकडून देणाऱ्यास रू. १०,००० चे बक्षिस जाहीर केले गेले. फितुरीमुळे सापडले. १७.९.१८६० रोजी कोटा- ब्रिटिश हाऊससमोरफाशी.

हुतात्मा मंगल पांडे

कलकत्ता बराकपूर येथील इंग्रजांच्या छावणीत, नोकरीस होते.दिनांक २९ मार्च, १८५७ रोजी त्यांनी ब्रिटीशांचेविरूध्दशस्त्र उपसले. दोन इंग्रज अधिकाऱ्यांस मारले १८५७ च्या समरातीला पहिला हुतात्मा. यांस ८ एप्रिल १८५७ रोजी बराकपूरलाफाशीदिली.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुकूमचंद जैन

जन्म. १८१६. हांसी, हिस्सार (हरियाणा). १८५७ च्या स्वातंत्र्यलढ्यात सहभाग. दिल्लीच्या बहादूरशहाकडे युद्धसामुग्रीसाठी पाठविलेले पत्र इंग्रजाना मिळाले. सहकारीमुनीर बेग सह उठावात अपयश. इंग्रजांनी पकड लेव १९.१.१८५७ रोजी हुकूमचंद व लाल फकीरचंदजैन मुनीर बेग यांना फाशीदेण्यात आली.

हरदयाळ रूपलालजी भट नागर

कामान भरतपूर – जन्म ११जून – १८१७. जयदयालजीं भट नागरचे बंधू – राजस्थानमध्ये इंग्रजांविरोधात मेजर जनरल रॉबर्टच्या सैन्याशी कड वीझुंज देत असताना ३१ मार्च १८५८ रोजी युध्दात वीरमरण.

आशादेवी

१८५७ च्या स्वातंत्र्यसमरात उत्तर प्रदेशात बिसेरसिंह ठाकूरयांचे नेतृत्वाखाली महिलांच्या सशस्त्र दलातील १२ महिला क्रांतिकारकांनादि. ६ जानेवारी १८५८ रोजी झाडांच्याफांद्यांना बांधून फाशीदेण्यात आले. अन्य महिलांची नावे जमीला मेहरी, माही, बेथीबाई (रसूलपूर), लेखाजी छाजूनगर, रत्नाबाई (नागली), मानीबाई (पलवल), रहिमी यांना ६ जाने. १८५८ रोजी व देविराणी (देवरीया), बख्तावरी (वरक्ता) यांस ८ डि सें.रोजीफाशीदिले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

अजीजन

१८५७ च्या स्वातंत्र्य युध्दात कानपूर – इटावा हद्दीत अजीजनचे नातेवाईक मारले गेले. तेव्हा तीने मस्तानी महिला सेना उभारली. अजीजन ही एक नर्तकी होती. नृत्याच्या आवडीनेतिच्याकडे येणाऱ्या इंग्रज अधिकाऱ्यांकडू नगुप्त माहीती जमा करणें व क्रांतिकारकनानासाहेबांकडे पोहोचवणे अशी कामे केली. इंग्रजांनी तीला पकडून क्रांतिकारकांची माहिती मिळवण्यासाठी त्रास दिला. अखेरीस बंदुकीनेगोळ्या घालून ठारके ले. नानासाहेब की जय हो अशी घोषणा देत तिने वीरमरण पत्करले.

अजिमुल्लाखान नजिमुल्ला खान

जन्म. १७ सप्टें १८३० पटकापूर(उ. प्र.) – उर्दू, फारसी, संस्कृत, हिन्दी, इंग्रजी, फ्रेंच भाषांचे जाणकार श्रीमंत नानासाहेब पेशव्यांचे वकील म्हणून इंग्लंडला गेले. १८४४ ते १८५४ इंग्लंड मध्येबाजू मांड ली.तथापि असफल. परत भारतात. १८५७ च्या इंग्रजविरोधी उठावात नानासाहेबांना साथ दिली. अहिररवा येथे अटक झाली व १८५८ साली सुळावर चढवूनठारमारले.

बिसेरसिंह ठाकूर

दिहा जैनपूर. रघुवंशीय ठाकूरजीयांनी १८५७ च्या लढ्यातप्राणपणाने झुंज दिली. मेजर कॅनिंगला २ वेळा पराभूत केले. इंग्रजांनी यांस तहासाठी बोलावून गोड बोलून विश्वासघाताने ताब्यात घेतले. दि. ६ जाने. १८५८ रोजी १२ विश्वासू सहकारी व १२ महिला क्रांतिकारकांनाफाशी देण्यात आले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

नरगुंदकर बाबासाहेब (भास्करराव) भावे

१८५७ च्या स्वातंत्र्यलढ्यात दक्षिण भारतात उठावाचे नेते, १८४२ पासून राज्य कारभार सांभाळत असताना इंग्रजांच्या धोरणास विरोध केला. लढाईत सेनापती मँशनला ठार मारून विजय मिळवला. ब्रिटिशांी कडवी झुंज देत असताना ३ जून १८५८ रोजी पकडण्यातआले. १२ जून १८५८ रोजी बाबासाहेब व सहकारी गंगाधर चिंतामण सहस्त्रबुध्दे यांना फाशी देण्यात आले. याच दिवशी त्यांच्या पत्नी सावित्रीबाईने मलप्रभा नदीत आत्मसमर्पण केले.

बहादूरशहा जफर

जन्म २४/१०/१७७५, मृत्यु ७/११/१८६२. स्वातंत्र्यपूर्व काळातील मोगल साम्राज्याचा अखेरचा बादशहा. नानासाहेब पेशवे यांनी उठाव करूनबहादूरशहास दिल्लीचे बादशहा घोषीत केले. तथापी १३३ दिवसानंतर पुनः इंग्रजांची सरशी झाली. बादशहास अटक करून रंगुन येथे ब्रम्हदेशात पाठविले. ७ नोव्हेंबर, १८६२ रोजी तुरूंगातनिधन.

श्रीमंत रावसाहेब पेशवे

श्रीमंत नानासाहेब पेशव्यांचे जवळचे नातेवाईक. १८५७ ते १८६२ पर्यंत लढले. उ. प्रदेशात ठिकठिकाणीलढाया मारल्या. ब्रि. कॅलीन याने कानपूरजवळ जंगलात विश्वासघाताने पकडले. २० ऑगस्ट १८६२ रोजी कानपूरयेथे फाशी.

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

शेरअली

दि.८/२/१८७२ रोजी लॉर्ड पेशावर मेथो, व्हाईसरॉय हे अंदमानच्या कारागृहास भेट देण्यास आले होते. त्यावेळी शेरअलीने त्यांचेवर हल्ला करुन त्यांस ठार केले. परिणामी शेरअली यास वायपर आयलंड- अंदमान येथे दिनांक ८/२/१८७२ रोजी फाशीदेण्यांत आली.

बेगम हजरत महल

अयोध्या नवाब वाजीद अलीची पत्नी, मुलाला गादीवर बसवून हिने १८५७ च्या समरात मोठ्या धैर्याने ब्रिटीशांशी सामना देऊन नानासाहेब पेशव्यांना मदत केली. नानासाहेब पेशव्यांच्या पाठोपाठ बेगम नेपाळ मध्ये भूमिगत झाली. काठमांड्यो थे तिचे सन १८७४ मध्ये निधन झाले.

बेगम झिनत महल

दिल्लीच्या बादशहाची पत्नी. १८५७ साली अटक करूनबादशहा बरोबर रंगूनला पाठविले.१८८२ साली निधन.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

राव तुलाराम

जन्म. ९.९.१८२५ रेवारी, रामपुरा, हरियाणा वडीलरावपूर्णसिंह हे दक्षिण हरियानाचे राजे होते. बालपणापासून इंग्रजांबद्दल चीड .त्यामुळे स्वतंत्र युवकांचे दल उभारले. १० मे १८५७ ला उठाव होताच रेवारी जिल्ह्यात इंग्रजांना हरवून सत्ता घेतली. नंतर २ वेळा इंग्रजांना परतवून लावले. अखेरीस १६.११.१८५७ ला प्रचंड फौजेसह कर्नल जेराल्ड याने हल्ला केला. राव तुलाराम पराभूत झाले, वेष बदलून तेहरानला पोहोचले. तेथे सैन्य उभारण्याचा प्रयत्न केला. तथापि २३ डिसें१८६३ रोजी निधन.

क्रांतिवीर गुरू रामसिंग कुका

जन्म. ३ फेब्रु.१८१६ मु. भइणी, जि. लुधियाना. महाराणा रणजितसिंहाच्या सैन्यात प्रवेश. गोहत्या विरोधात पंजाबात १८६९ पासून आवाज उठविला.भाई बालक सिंहयांच्या मृत्यूनंतर त्यांनी नामधारी कुकापंथांचे नेतृत्व केले.पंजाब प्रांतात ब्रिटीशांचे विरोधात स्वदेशी,असहाकर व सशस्त्र उठावामुळे ब्रिटीशसत्तेने यांस अलाहाबाद येथे अटक करून दि. १८ जाने. १८७२ रोजी ब्रम्हदेशात पाठविले तेथेच २९ नोव्हें. १८८५ साली निधन.

श्रीमंत नानासाहेब नारायण भट्ट पेशवे : जन्म. १९ मे १८२४. वेणगाव, महाराष्ट्र. ७/६/१८२७ रोजी पेशवे घराण्यात दत्तक आले. बालपणापासून साहस, घोडदौड, नेमबाजी. मराठी, हिन्दी, इंग्रजी, संस्कृत, पारशी भाषांचे जाणकार. ३१ मे १८५७ रोजी इंग्रजांचे विरोधात मोठी लढाई करावयाची मोहीम संपूर्ण भारतात राबविली. गावागावातून व इंग्रजी सैनिकांच्या बराकीमधूनही गुप्त प्रचार झाला. मात्र २९ मार्च १८५७ रोजी बराकपूरला मंगल पांडे याने अगोदरच अचानक युध्दाला तोंड फोडले. या युध्दात तळागाळातून इंग्रज विरोधी उठाव झाला मात्र सैनिकी शिस्तीच्या बळावर इंग्रजांनी उठाव चिरडून टाकला. श्रीमंत नानासाहेब पेशवे या लढ्याचे सर्वेसर्वा होते. २४.९.१८५९ रोजी निधन.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

दर्यावसिंह मर्दानसिंह ठाकूर

जन्म. १८७५ रखागा, फतेपूर, उ. प्र., आपले ३ बंधू व १ पुत्रासह ११ जुलै १८५७ मध्ये सेनापती तात्या टोपेच्या मार्गदर्शनानुसार इंग्रजांविरोधात युध्दात उतरले. दि. ५/३/१८५८ रोजी विश्वासघाताने ते जिवंत पकडले गेले. ठाकूर निर्मलसिंह, बख्तावरसिंह, रघुनाथसिंह, दर्यावसिंह, पुत्र सुजानसिंह यांना ६ मार्च १८५७ रोजी फतेपूरयेथे फाशीदेण्यात आले.

राणी रोफइलियानी

जन्म. १८३०. उत्तर मिझोरामचे राजे लाल संभूगा यांची कन्या. दक्षिण मिझोरामचे राजे बांडु ला यांचेशी विवाह. राजे बांडु ला आजारी असताना इंग्रजांनी राज्य बरखास्त करण्याची योजना आखली. यातच राजे वारले. राणीने इंग्रजांविरोधी युध्द पुकारले. परिणामी ८/८/१८९३ मध्ये राणीला अटक करूनचितगावला ठेवण्यातआले. तेथे अमानुष छळामुळे ३ जानेवारी १८९५ रोजी राणीला वीरमरण आले.

झाशीची राणी लक्ष्मीबाई : जन्म. १९ नोव्हें. १८३५ मोरोपंत तांबे, वाराणसी यांची कन्या मनकर्णिका उर्फ मनु बालपणापासून धाडसी घोडे स्वारीचीहौस होती. झाशीचे महाराज श्रीमंत गंगाधरपंत नेवाळकरयांचेशी १८४२ साली विवाह झाला. १८५१ साली राणीला पुत्ररत्न झाले तथापि ४ महिन्यांनी त्याचे निधन झाले नंतर गंगाधरपंतांनी एक पुत्र दत्तक घेतला. काही काळाने २१ नोव्हें.१८५३ रोजी गंगाधररावांचे निधन झाले. राणीचे राज्य इंग्रजांनी खालसा करण्याचा निर्णय घेतला. सेनापती तात्या टोपे यांच्या सल्ल्याने राणीने इंग्रजांना आव्हान दिले. युध्दात गंभीर जखमी अवस्थेत ग्वाल्हेर जवळ कोटाकी सराई येथे १८.६.१८५८ रोजी राणीला वीरमरण आले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

राणी अवंतीबाई लोधी : जन्म १६/८/१८३१ सिवनी, मनकेडी, बालपणीचे नाव अवंती, मनकेडीच्या जुझारसिंह व कृष्णाबाई यांची सुकन्या, रामगढ मध्यप्रदेशचे महाराज विक्रमसिंहाच्या पत्नी, महाराज विक्रमसिंहाचे मानसिक स्वास्थ्य बिघडल्याने राज्य खालसा झाले. राणीचे पुत्र आमानसिंह शेरसिंह लहान होते. राणीने इंग्रजांविरोधात युध्द पुकारले. मंडलाचे डेप्यु. कमिशनर वेडिगटनरवर हल्ला करुन त्याला पळवून लावले. तथापि काही काळानंतर मोठ्या सैन्यानिधी वेडिंगटनने मंडलावर हल्ला केला. काही फितूरांमुळे राणीचे अनेक सहकारी मारले गेले. राणीचा पराभव झाला, मात्र राणी कधीच इंग्रजांच्या हाती लागली नाही. २० मार्च १८५८ रोजी राणीने स्वत:वर सूरा चालवून आत्मापर्ण केले.

बेणी माधव रामनारायण

रायबरेली अवध, अवधच्या वाजिद अली बादशहाचे प्रामाणिक सेनापती. १८५७ च्या लढ चातयांजक डे १५०० सैनिक ांची फौज होती, तथापि त्यांना माघार घेऊन नेपाळमध्ये जावे लागले. २२ महिन्यात २० लढ ाया क रणारे बेणी माधव यांना सप्टेंबर१८५९ मध्ये इंग्रजांशी लढ ता लढ तावीरमरण आले.

क्रांतिवीर बंकीमचंद्र चट र्जी

जन्म. २७ जून १९३८, मु. क ाटे लपाड (बंगाल). आनंद मठ वंदे मातरम् या गीताचे जनक या क ादंबरचे लेखक

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर वासुदेव बळवंत फडके : जन्म. ४ नोव्हेंबर १८४५,शिरढोण: जि. रायगड (कुलाबा), वडील बळवंत, आई सरस्वती. रोहिडेश्वरासमोर स्वराज्याची शपथ घेतली. २२ फेब्रु. १८७९ रोजी सरकारी खजिने सावकार, बनिये तसेच शासनाची नाकेबंदी करण्यासाठी रेल्वे, तुरुंग, तार आणि टपालकचेऱ्या उध्वस्त करण्यासाठी पुण्याजवळील लोणीकंदयेथे रणशिंग फुंकले. ब्रिटीशविरोधात कारवाई केल्याबद्दल त्यांना पकडून एडन येथे डांबूनठेवले.एडन येथे कैदेतून पळून गेले. दिनांक १२ ऑक्टो.१८८० तथापि पुन: पकड लेगेले. १७ फेब्रुवारी १८८३ रोजी एडन(येमेन) येथे कारागृहातचमृत्यू.

लेहनसिंग महताबसिंह

जन्म. १८४८. सकरोडी,संगरूर,रामसिंह कुकांचे अनुयायी. मलेरकोट लाव मालोदच्या लढचात सहभागी. या लढचात ४९ जणांना पकडून ४८ जणांना तोफेच्यातोंडीदिले. लेहनसिंह यास कॅनन या अधिकाऱ्याने अत्यंत क्रुर पध्दतीने तोफेच्या तोंडावरबांधून उडविले.

शंभूघन दिपेंद्र फुगलोसा

जन्म. १८५० आसाम: माइबलकेर. इंग्रजांचे अत्याचार बालपणापासून पाहिले, तरूणपणी आपल्या कचार जातीच्या तरूणांची संघटना उभारली. मेजर वायडला शंभूघनने मारले व त्याचा पराभव केला. दुसऱ्या वेळेस झालेल्या लढाईत शंभूघन गंभीर जखमी झाला. १२.१.१८८३ रोजी त्यास वीरमरण आले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक

जन्म. २३ जुलै १८५६ चिखलगाव, जि. रत्नागिरी, मृत्यू. १ ऑगस्ट १९२० मुंबई. जहाल लेखक व अनेक क्रांतिकारकाचे आश्रयदाते. १९०८ साली ६ वर्षे मंडालेचा कारावास. भारतीय असंतोषाचे जनक म्हणून इंग्रजांनी गौरविले. शिवजयंती, गणेशोत्सव, शैक्षणिक संस्था, वृत्तपत्रे, समाजशिक्षण, सुधारक, स्वातंत्र्य मिळविण्यासाठी सर्वतोपरी प्रयत्न.

टिकेंद्रजित चंद्रकिर्तीसिंहजी

जन्म. २९ डिसें. १८५६ इम्फाळ, मणिपूर. इंग्रजांनी राजा चंद्रकिर्तीसिंहाच्या मृत्यूनंतर दि.२२ मार्च व २४ मार्च १८९१ रोजी मणिपूरवर हल्ला करून मणिपूर जिंकण्याचा प्रयत्न केला. राजाने इंग्रजांचा पराभव करूनअधिकाऱ्यास ठारमारले. नंतर २७ एप्रिल १८९१ रोजी इंग्रजांनी मोठा फौजफाटा घेऊन घनघोर लढाई केली व टिकेंद्रजितसिंहास पकडले. दि. १३.८.१८९१ रोजी फाशी देण्यात आले. मणिपूरच्या वीरांना मानवंदना देण्यासाठी प्रतिवर्षी १३ ऑगस्ट हा दिवस देशभक्त दिवस म्हणून साजरा होतो.

हुतात्मा पं. रामप्रसाद बिस्मिल

जन्म. ११ जून १८५७. फाशी १९ डिसेंबर१९२७. गोरखपूर, लखनौच्या काँग्रेस अधिवेशनात लो. टिळकांचीघोडागाडी स्वतः ओढ तनेली. १८ व्या वर्षी मातृवेदीचे सभासद झाले. निहालिस्ट रहस्य, कॅथेराईन, स्वदेशी रंग इत्यादी पुस्तके लिहीली. काकोरीचा खजिना लुटला. सरकारने त्यांना पकडण्यासाठी रू ५०००/- चे बक्षीस लावले. हिंदुस्तान रिपब्लीक असोसिएशनचे सदस्य होते. सरफरोशी की तमन्ना हे काव्य रामप्रसादांचे. १ डिसेंबर१९२७ रोजी गोरखपूर तुरूंगातफाशी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

बॅरिस्टर सरदार रेवाभाई राणा

जन्म. १२ एप्रिल १८७०, कथारीया. निधन २८ मे १९५७, राजकोट .युरोपात कार्य. हिऱ्यामोत्यांचे व्यापारी.इंडियनहोमरूल लिगची स्थापना. राणा, मॅडम कामा, श्यामजी वर्मा हे हिंदी तरूणांना शिष्यवृत्त्या देत असत. सेनापती बापट , हेमचंद्र दास यांना बाँबचे तत्वज्ञान कामी मदत. स्टुडगार्ट येथे परिषदेत मॅडम कामा यांनी भारताचा ध्वज फडकावलातेव्हा बॅरिस्टर राणा तेथे हजर होते. हिंदी क्रांतिकारकांचे आश्रयदाते मार्गदर्शक व प्रत्यक्ष क्रांतिकार्यातसहभाग. लिजन ऑफ पॉवर असा गौरव फ्रान्सने केला.

बिशनसिंह– वीरबालक

कुकासांप्रदायाचे शिष्य १७.१.१८७२ रोजी ४९ जणांसह अटककरण्यात आले. यावेळी वय १२ वर्षांचे होते. इतर सर्वांना तोफेच्या तोंडीदेण्यात आले, बिशनसिंहाचे लहान वय लक्षात येऊन इंग्रज अधिकारीकोवेनने त्यास सांगितले कीजर गुरूलाशिव्या देत गुरूचीसंगत सोड शीलतर तुला मी जिवंत ठेवतो. तेव्हा रागाने बिशनसिंहाने कोवेनची दाढी जोराने खेचली व त्याच्या चेहऱ्यावर थुंकला देखील. अन्य संरक्षकांनी यावेळी तलवारीने बिशनसिंहचे तुकडे तुकडे केले.

महर्षी योगी अरविंद घोष

जन्म. १५ ऑगस्ट १८७२, निधन ५ डिसेंबर १९५०. वडीलकृष्णधवन बाबू. योगी अरविंदाचे शिक्षण बालपणापासून इंग्लंड मध्ये झाले. अचाट स्मरणशक्तीव राष्ट्र भक्ती.आय. सी. एस. होण्याचे नाकारून क्रांतिकार्य पत्करले. कमळ आणि कटचारही गुप्त संस्था. वंदे मातरम्, धर्म, कर्म योगिनी नियतकालिकातलेखन, अनेक भाषांवर प्रभुत्व. ब्रिटीश अंमलातून सुटण्यासाठीफ्रेंच वसाहत पाँडे चरीतयोग साधना करूनराष्ट्रीयकार्य केले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

पंडित श्यामजी कृष्ण वर्मा : जन्म. ४ ऑक्टोबर १८५७ मांडवी(कच्छ).निधन ३० मार्च १९३०, जिनिव्हा. भारतीय स्वातंत्र्याचा लढा निकाराने चालविण्यासाठी श्यामजी वर्मा लंडनला गेले. लंडनचे श्यामजींच्या मालकीचे इंडिया हाऊस म्हणजे क्रांतिकारकांचे आश्रयस्थान होते. श्यामजींनी भरपूर पैसा कमविला व भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यासाठी वापरला. स्वा. सावरकर, मॅडम कामा, बॅरिस्टर राणा, लाला हरदयाळ, मदनलाल धिंग्रा, वांछीनाथन अय्यर यांसह परदेशात राहून क्रांतिकार्य करणाऱ्यांची फौज श्यामजी वर्मा यांनी उभी केली. ३०/४/१९३० रोजी जिनिव्हा येथे निधन झाले.

मॅडम भिकाजी रूस्तम कामा

जन्म. २४ सप्टेंबर १८६१ मुंबई. मृत्यू. १३ ऑगस्ट १९३६ मुंबई. विदेशात जाऊन क्रांतिकार्य. होमरूलमध्ये सहभाग. इंटरनॅशनल सोशलिस्ट कॉन्फरन्स स्टुटगार्ड येथे भरलेली असता तेथे २२ ऑगस्ट १९०७ रोजी हिंदुस्तानाचा राष्ट्र ध्वज फडकविला.विदेशातून स्वातंत्र्य संग्राम, वृत्तपत्र चालविणे, सशस्त्र उठावासाठी पैसा व क्रांतिकारकांना आसरा, मार्गदर्शन देण्याची महत्त्वपुर्ण कामगिरी यांनी बजावली.

दामोदर हरी चापेकर

जन्म. २५ जून १८६९,पुणे चिंचवड ,पुणे, फाशी १८ एप्रिल १८९८ पुणे. ब्रिटीश राजसत्तेच्या जुलमी अधिकारीरँड व आयर्स्टनलायांना गोळ्या घालून मारले. पुण्यात चापेकर क्लब स्थापना, मुंबईच्या व्हिक्टोरीयाराणीच्या पुतळ्याला डांबर फासले. (१६ ऑगस्ट १८९६.) येरवडा कारागृहातफाशी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

बाळकृष्ण हरी चापेकर

जन्म. १८७३, चिंचवड , पुणे. चापेकर क्लबचे सदस्य. रँडचा वध करून भूमिगत यांना पकड ण्यासाठ ी ६०० चे बक्षिस होते. १२ मे १८९९ रोजी येरवड ा जेल मध्ये फ ाशी.

महादेव विनायक रानडे

चापेकर क्लबचे सदस्य. रँड चेव आयर्स्ट नवधात सहभाग. फि तूर द्रविड बंधूंना गोळ्या घालून मारले. १२ मे १८९९ रोजी पुणे येथे फ ाशी.

हवालदार रहमत अली

गदरचा सदस्य सैनिक ांना फु स लावून ब्रिट ीशांच्या विरोधात भड क वणेअसा आरोप. सिंगापूर च्या तुरूं गासमोर २३ मार्च १९१५ रोजी यांस गोळ्या घालून देहांत शासन देण्यात आले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

दर्यावसिंह मर्दानसिंह ठाकूर

जन्म. १७९५ रखागा, फतेपूर, उ. प्र. आपले ३ बंधू १ पुत्रासह ११ जुलै १८५७ मध्ये सेनापती तात्या टोपेच्या मार्गदर्शनानुसार इंग्रजांविरोधात युध्दात उतरले. विश्वासघाताने ते जिवंत पकडले गेले. ठाकूर निर्मलसिंह, बख्तावरसिंह, रघूनाथसिंह, दर्यावसिंह, पुत्र सुजानसिंह यांना ६ मार्च १८५८ रोजी फतेपूर येथे फाशी देण्यात आले.

सत्येन्द्रनाथ बोस

जन्म. ३० जुलै १८८२ मिदनापूर. आनंदमठ या युवकांच्या संघटनेचे संस्थापक. १९०६ मध्ये शिक्षकी नोकरीचा राजीनामा. अलिपूर बाँब कट, मुझफ्फरपूर बाँब खटल्यात सहभागी. या कटाबाबत इंग्रजांना फितूर झालेल्या नरेंद्र गोस्वामी यास गोळ्या घालून ठारके ले. खुदीराम बोस चे काका.२१/११/१९०८ रोजी अलिपूर जेलमध्ये फाशी.

वासुदेव हरी चापेकर

जन्म. १८८० पुणे, फाशी ८ मे १८९९ पुणे. चापेकर क्लबचे सदस्य, रँड च्या वधात सहभाग घेतला. तरुणासंना शस्त्र प्रशिक्षण दिले. यांना पकडण्यासाठ इंग्रजांनी २००० रु. चे बक्षीस जाहीर के लेहोते. फितूर द्रविड बंधूस ठारमारले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

वीरेंद्रनाथ चटोपाध्याय

जन्म. ३१/१०/१८८०. हैद्राबाद पहील्या महायुध्दात बर्लिन कमिटीस्थापन केली. वीर सावरकरांच्या अभिनव भारतचे सदस्य. सरोजिनी नायडूं चेबंधू. स्वातंत्र्य लढचातरशियाकडू नमदत मिळविण्यासाठीमास्को येथे गेले असता २ सप्टें. १९३७ ला निधन झाले.

कन्हैयालाल चुनीलालजी दत्त

जन्म. ३०/८/१८८८, चंद्रनगर. युगांतर समिती सदस्य बाँबचे गुप्त कारखाने चालू केले. (बंगाल पहा) १९०८ च्या एप्रिल महिन्यात खुदीराम बोस व प्रफुल्ल चाकीयांनी किंगफोर्ड वहल्ला केला. या खट ल्यात अट कझाली. फितूर नरेंद्र गोस्वामीची हत्या कन्हैयालालने केली. १० नोव्हें. १९०८ रोजी अलीपूर कारागृहातफाशी.

सरदार बळवंतसिंह बुध्दसिंह

जन्म. १८८२. खारदपूर, जालंदर. कॅनडात गदरच्या संघट नेतसक्रिय. भारतीय स्वातंत्र्यासाठी क्रांतिकारकांनाकॅनड ातून भारतात आणण्यासाठी कामा गोटा मारू जहाजाची व्यवस्था केली. १९१५ साली बँकॉकयेथे अट क लाहोर कट चा आरोप ठेवून २९/३/१९१७ रोजी लाहोर येथे फाशी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

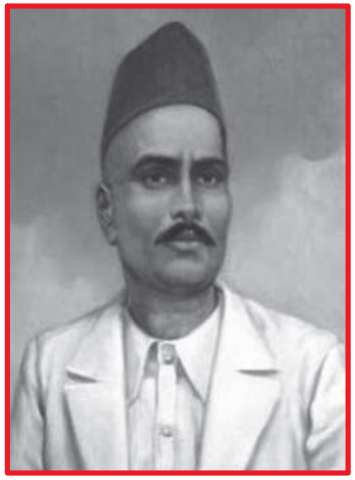
पांडु रंग सदाशिव खानखोजे

जन्म. ७ नोव्हेंबर १८८४ वर्धा. निधन २२ जाने. १९६७ नागपूर. अमेरीकेत जाऊन गदर पार्टीची स्थापना केली. युध्दशास्त्राचे पदवीधर. जपानमध्ये स्फोटकांचे शिक्षण घेतले. चीन, जपान, अमेरीका, इटली, जर्मनी या देशांतून क्रांतिकार्य. ब्रिटीशांचे वॉरंट कायमचेच. मेक्सीको, रशियात जाऊन नागरकित्व घेतले. तेथे हरीत क्रांती केली. १९४९ मध्ये मध्यप्रदेशच्या निमंत्रणावरून भारतात आले. १९५६ मध्ये सहकुटुंबभारतात स्थायिक झाले.

स्वा. विनायक दामोदर सावरकर

जन्म २८ मे १८८३ भगूर क्रांतिवीर बाबाराव सावरकरांच्या संस्काराने बालपणीच स्वातंत्र्यासाठी सशस्त्र लढा उभारण्याची प्रतिज्ञा. शिक्षणासाठी पुणे. विदेशी कापड ची होळी. नंतर लंड नला गेले. तेथे सशस्त्र लढा जगभर चेतविला. भारतात पिस्तूले, बॉम्ब विद्या पाठ विली. लंड नची बातमीपत्रे कर्झन वायलीच्या वधाचा कट. राजद्रोहाचा खटला. बोटीतून उडी मारुन पलायनाचा प्रयत्न. अंदमानला ५० वर्षे जन्मठेप. तेथून रत्नागिरीत स्थानबद्धता. अंधश्रद्धा, जाती रुढी, अस्पृश्यता निर्मुलन, सैनिकीकरणाचे कार्य. २६ फेब्रु. १९६६ महानिर्वाण.

बाबाराव सावरकर

जन्म १३ जून १८७९, ब्रिटिशराजसत्ता उलथवून टाकण्यासाठी १९०० साली मित्र मेळा स्थापिला. १९०० ते १९०९ या कालावधीत अभिनव भारत संघटनेतून स्वातंत्र्यासाठी बलिदान करणाऱ्या तरूणांची संघटना. कवी गोविंदांच्या कविता प्रकाशित केल्या म्हणून राजद्रोहाचा गुन्हा. अंदमानला जन्मठेपची शिक्षा भोगून १९२२ मध्ये मुक्तता. १६ मार्च १९४६ रोजी निधन

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

जितेंद्रमोहन जत्रामोहन सेनगुप्ता

जन्म. २२ फेब्रुवारी १८८५. चितगाव. १९२० साली वकिलीचा राजीनामा दिला. १९२६ – १९३० काळात कलकत्ताचेमहापौरपद संभाळले. सशस्त्र क्रांतिकारकांनासाह्य. इंग्रजांनी पकड ले. रंगून– ब्रम्हदेशात शिक्षेसाठीपाठ विले.सुट केनंतर लंडनला गेले. परत मुंबईला आले. २०/१/१९३२ रोजी पुनः अट क .मास्ट रसुर्यसेन यांच्या सशस्त्र उठावास सर्वतोपरी साह्य केले. पोलिसांनी रांची जेलमध्ये डांबले व अत्याचार केले.२२/७/१९३३ रोजी रांची येथे निधन.

प्रफुल्लकुमार राजनारायण चाकी

जन्म. १० डिसें.१८८८ बोगरा, बंगाल. युगांतर समिती सदस्य. मुजफ्फरपूर चे सेशन जज्ज किंग्जफोर्ड वर बाँब टाकताना ३०/४/१९०८ रोजी मिस केनेडीमारले गेले. पोलिस तपासात बाँबफेक केली म्हणून प्रफुल्लकुमार यास १ मे १९०८ रोजी पकड लेमात्र प्रफुल्लकुमारने स्वतःवर गोळी झाडू नआत्मबलिदान केले.

हुतात्मा वांछीनाथन अय्यर

जन्म. १८८६. शेनकोटा, त्रावणकोर. वडील रघुपती अय्यर. रॉबर्टविल्यम डीएस्कोर्टॲश या आय. सी. एस. ब्रिटीश अधिकाऱ्याचा गोळ्या घालून वध केला. नंतर स्वतःवर गोळी झाडू नघेत आत्मसमर्पण १७ जून १९११

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

रामचंद्र मिठारामजी भारद्वाज

जन्म. १८८६, पत्रकार, पेशावर. गदर पार्टीत सक्रिय. इंग्रज विरोधी प्रचार, १९११ साली अमेरीकेत गेले. यावेळी लाला हरदयाळ हे वृत्तपत्रातून इंग्रज विरोधी प्रचार करीत होते. अमेरीकन हस्तकाला पैसे देऊन इंग्रज सरकारने रामचंद्र यांची हत्या २३/४/१९१८ रोजी सॅनफ्रान्सिस्कोयेथे घडवूनआणली.

मानवेंद्र रॉय (नरेंद्र भट्टाचार्य)

जन्म. ६ फेब्रु.१८८६ चौवीसपरगणा निधन २५ जानेवारी १९५४. अरविंद घोष, वारिंद्र घोष यांच्या क्रांतिकार्यातआक्रमक .जतिन मुखर्जीच्या नेतृत्वाखाली कस्ट मक्रार्यालयावरधाड टाकून ४ पिस्तुले, दारूगोळा मिळविला. जर्मन राजदुताशी संपर्क . जर्मनीला जाताना अमेरीकेत गेले. तेथे नाव बदलून मानवेंद्र रॉय केले.तेथे अटकसुटका होताच मेक्सीकोला जाऊन फरार झाले. स्पॅनिश शिकले. सोशालिस्ट पक्षात प्रवेश मिळवून सरचिटणीसझाले. नंतर डॉ.महमूंद नावाने २६ जुलै १९३१ रोजी भारतात आलेः अटकझाली. १२ वर्षे शिक्षा, अपिलात ६ वर्षे झाली. तुरूंगात भरपूर लेखन केले.

पंडीत गेंदालाल दिक्षित : जन्म. ३० नोव्हेबर १८८८. भुमई, आग्रा. निधन २१ डिसेंबर १९२०, दिल्ली. चंबळच्या खोऱ्यात १९१६ साली मातृवेदी दल. भाईयो आगे बढो, फोर्ट बिलीयन छीन लो, जितने भी अग्रेज सारे उनको एक-एक गीन हो अशी मातृवेदी संस्थेची घोषणा होती. शिवाजी समिती स्थापून क्रांतिकार्यास सुरूवात. रामप्रसाद बिस्मिल, मुकुंदीलाल याच्या साह्याने मातृवेदी संस्था स्थापिली. या संस्थेकडे ४० जिल्ह्यात ४ हजार सशस्त्र जवान व खजिन्यात ८ लाख रुपये होते. मैनापुरीचा खटला दाखल करून पोलिसांनी गेंदालालचे अतोनात हाल केले. गेंदालाल सिंगापूरला गेले. बर्मा, शांघाई येथे गदर व अन्य क्रांतिकारक संघटनांच्या सहाय्याने लढा चालूच ठेवला. परागंदा अवस्थेत गेंदालाल यांचे २१ डिसेंबर १९२० रोजी दिल्ली येथे एका दवाखान्यात निधन.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर रासबिहारी बोस

जन्म. २५ मे १८८६, पालाट विधानी. निधन २१ जानेवारी १९४५, टोकियो. डे हरहून येथे वन विभागांत कारकून होते. २३ डिसेंबर१९१२ च्या हार्डिग्जवर दिल्लीत टाकलेल्या बाँचे नियोजन यांचे. परदेशात जाऊन क्रांतिकार्य केले. आनंदमठ कादंबरीतून प्रेरणा घेतली. हार्डिग्ज कटात्वार साथीदार फासावर गेल्यावर रासबिहारी जपानला गेले. तेथे इंडियन इंडिपेन्डन्स्लीगची स्थापना केली. स्वा. सावरकरांच्या अभिनव भारतशी यांचा संबंध होता. सावरकर, रासबिहारी, सुभाषचंद्र यांच्या कल्पनेतून आझाद हिंद सेना जन्मली. रासबिहारींनी जपानमध्ये आझाद हिंद सेना सुभाषबाबूंकडे सोपविली.

सत्कारी मन्मनाथ बॅनर्जी

जन्म. १८९०. सोनारपूर, कलकत्ता. स्वतःचे घरात क्रांतीकारकांनाआश्रय. संशयाने अटक. देवळी कॅम्पमध्ये नजरकैद, अमानुष अत्याचारामुळे कारागृहातदि. ६/२/१९३७ रोजी वीरमरण.

डॉ. सकपाळ ऊर्फ भिमराव रामजी आंबेडकर

जन्म. १४ एप्रिल १८९१. उच्च पदवीधर, न्यायशास्त्रज्ञ, अर्थशास्त्रज्ञ, तत्वज्ञ, राजकारणी, बॅरिस्टर, पत्रकार, समाजसुधारक. बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य लढाचेतविला व दलितांना जगण्याचे हक्क, राजकीय हक्क मिळवून दिले. चिरनेर मिठाच्या सत्याग्रहातील आरोपींचे वकीलपत्र घेतले. स्वतंत्र भारताची राज्यघटना लिहिली. महिलांच्या कामगारांच्या हक्कांचे समर्थन केले. ६ डिसें.१९५६ रोजी निधन.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

प्रतापसिंह केसरसिंह बरहाट

जन्म. २४ मे १८९३. शहापूर – भिलवाडा – राजस्थानात शस्त्रसामुग्री खरेदी करून क्रांतिकारकांसदिली. सन १९१४ मध्ये बनारस कटातसहभाग. फेब्रुवारी १९१६ मध्ये ५ वर्षे बरेली जेलमध्ये. क्रांतिकार्याची माहीती मिळवण्यासाठीजेल अधिकाऱ्यांनी अमानुष छळ केला. यामुळे ८ मे १९१८ रोजी बरेली जेलमध्ये मृत्यू. याच काळातप्रतापसिंहाचे वडीलकेसरसिंह हे कोट जेलमध्ये जन्मठेपभोगीत होते.

सरदार ज्योवंदरसिंह नारायणसिंह

जन्म. १८९३. नंगलकला, होशियारपूर, गदर पार्टीचे सदस्य. इंग्रजांशी इमानदार असलेल्या धनदांड ग्यांच्याघरावर छापेमारून त्यांची संपत्ती गरीबांना वाटली, क्रांतिकार्यासाठी हा पैसा वापरला. १२ जून १९१५ रोजी बल्ला रेल्वे पुलावर इंग्रजांची शस्त्रे लुटली. मे १९१७ मध्ये पकडले गेले. १० जून १९१७ रोजी लाहोर कारागृहात फाशी.

मनोरंजन हलदरजी सेनगुप्ता

जन्म. १८९८. फरीदपूर सशस्त्र क्रांतिकारक, फरीदपूर कटात सहभाग, गार्डन रीच कटात सहभाग. जर्मनीहून आलेली शस्त्रास्त्रे घेण्यासाठी बालासोर येथे ९ डिसें. १९१५ रोजीच्या पोलिसांशी झालेल्या झटापटीतमनोरंजन आणि निरेंद्रनाथ पकडले गेले.चित्तप्रियाला विरमरणा आले. बालासोर जेल मध्ये २२/११/१९१५ रोजी फाशी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

चारूचंद्र बोस : जन्म. १८९०. फुलना, बंगाल. अनुशिलन समिती सदस्य. घरची गरीबी तरीदेखील देशभक्तीने प्रेरीत होऊन क्रांतीवीर हेमचंद्रजी बरोबर बाँब बनविण्यास सहकार्य. माणिकतोळा, अलिपूर बाँब केस मध्ये आशुतोष विश्वास या वकिलाने क्रांतिकारकांविरोधात कोर्टातबाजू मांडलीव जास्तीत जास्त शिक्षा + फाशीदेण्याची मागणी केली. तेव्हा अशा वकीलाला धडा शिकविण्यासाठीचारूचंद्रने आशुतोष विश्वास या सरकारी वकिलास भर कोर्टातदि. १० फेब्रुवारी १९०९ रोजी गोळ्या घालून ठारकेले. चारूचंद्रास पकडलेव १९/३/१९०९ रोजी फाशी देण्यात आले.

निरेंद्रनाथ ललीतमोहन दासगुप्ता

जन्म. १८९२. मदारीपूर, फरीदपूर. बाघा जतीनजी समवेत सशस्त्र लढ्चातभांग. जर्मनीवरूनआलेली शस्त्रास्त्रे स्फोटकेताब्यात घेताना पोलिसांशी झालेल्या चकमकीत अटक. ब्रिटीशांनी २२/११/१९१५ रोजी बालासोरा कारागृहात फाशीदिले.

महेंद्रनाथ डे (योगेंद्र)

जन्म १८७२, जगस्थी बंगाल, महेंद्रनाथ डे हे कलकत्ता विद्यापिठाचे स्कॉलर होते. महेन्द्रनाथांनी गोरगरीबांसाठी उभारलेल्या आश्रमात गोर्ड ननावाचा अधिकारी तपासणीसाठी आलेला असताना झालेल्या झटापटीदि.७ जून १९१२ रोजी झालेल्या गोळीबारात वीरमरण.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा अल्लारी सीताराम / (वेंकट राम) राजू

जन्म. ४.७.१८९७ चकमकीत वीरमरण ७ मे १९२४. (अंबरगोप्पा) मु. मोगलू, पश्चिम गोदावरी. आंध्र प्रदेशातील क्रांतिकारक, आदिवासींची संघट नाउभी के ली. गामू गट्ट मदोरा आणि गामू मल्लू दोरा असे दोघे साथीदार होते. मद्रास प्रांताच्या एजन्सी डि व्हीजन मध्ये ब्रिट ीश पोलिसांना मारझोड क रणे, चौक्या लुट णे, शस्त्रे पळविणे, क ागदपत्रे जाळणे असे क ाम राजू क रत असे. त्यामुळे ब्रिट ीश सरक ारने मलबार आणि आसाम रेजिमेंट ला बोलावून राजू विरोधी मोहीम तीव्र के ली. ६ मे १९३४ रोजी आसाम रायफ ल्स बरोबर समोरासमोर चकमकीत राजूसह बारा सहक ार्यांना वीरगती प्राप्त झाली.

महादेव विनायक रानडे

चापेक र क्लबचे सदस्य. २२ जून १८९७ रोजीच्या रँड चे व आयर्स्ट न वधात सहभाग. फि तूर द्रविड बंधूंना गोळ्या घालून मारले. १० मे १८९९ रोजी पुणे येरवड ा क ारागृहात फ ाशी देण्यांत आले. यांचे सहक ारी वासुदेव हरी चाफे क रयांना ८ मे १८९९ रोजी बाळकृ ष्ण हरी चाफे क रांना १२ मे १८९९ रोजी, दामोदर चाफे क रांना १८ एप्रिल १८९८ रोजी फ ाशी देण्यांत आली.

किशनसिंह फतेहसिंग गड गज

जन्म. १८९९. बारंग – जालंदर. इंग्रजांच्या ३५ व्या शिख रेजिमेंट मध्ये सेवेत. जालियनवाला बाग हत्याक ांड विरोधात नोक रीचा त्याग. बब्बर अकाली दलात दाखल. फितूर व्यक्ती व अधिकाऱ्यांना पकडून वध करण्याचे कार्य. ब्रिट िशांनी यांना पक ड ण्यासाठ ी रू. २०,००० चे बक्षिस लावले. राजद्रोहाच्या आरोपाखाली अट क. २७.२.१९२६ रोजी लाहोर जेलमध्ये फ ाशी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

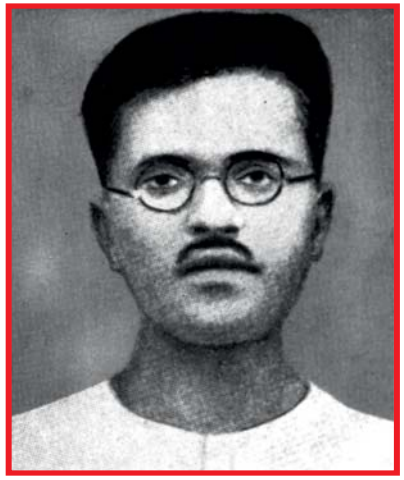
सावरगावकर श्रीराम बळवंत

जन्म. १८.३.१९००, डेहणी यवतमाळ. राष्ट्रभक्तीने प्रेरीत मनस्थितीत वाराणशीला चंद्रशेखर आझाद, राजगुरू यांना भेटले. इंजिनिअर या टोपण नावाने परिचित. १९.११.१९८७ ला निधन.

हुतात्मा अशफाकउल्ला खान

जन्म. २२ ऑक्टोबर१९०० रोजी शहाजहानपूर, बालपणापासून रामप्रसाद बिस्मिल्ला यांचे मित्र. काकोरीकटातसक्रीय सहभाग. काकोरीखजिना लुटल्यानंतर २६ सप्टेंबर १९२५ला नेपाळला जाऊन भूमिगत झाले. तेथून कानपूर, बनारस, बिहार, राजस्थान मार्गे मध्यप्रदेशात आले. नंतर दिल्लीतील चितळी कबरीजवळ रहात असताना एकाच्यामध्यस्थीने रशियाला जाण्याच्या प्रयत्नात असतानाच मध्यस्थाने फितुरीकरूनत्यांना पकडून दिले. दिनांक १९ डिसेंबर १९२७ रोजी अशफाकउल्ला खान यांस फैजाबाद येथे फाशी देण्यात आली.

भगवतीचरण शिवचरण वोरा

जन्म. १५ जुलै १९०३ जुलै. लाहोर, दुर्गाभाभींचे पती. लाहोर जेलमधून क्रांतीकारकांना सोडविण्यासाठी बॉंब बनविला. दि. २८ मे १९३० रोजी लाहोरच्या रावी नदी किनारी बॉंबची तीव्रता जाणण्यासाठी जंगलात गेले. तेथे चुकून अगोदरच बॉंब फुटून वीरमरण.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

सचिंद्रनाथ संन्याल

जन्म ३ एप्रिल १८९० सचिंद्रनाथ संन्याल हे अनुशिलन समितीचे संस्थापक (ढाका). हिंदुस्थान रिपब्लीकन आर्मीचे संस्थापक रासबिहारीच्या साह्याने क्रांतिकेंद्रेस्थापिली. २६ जून १९१५ रोजी अटक. जन्मठेपेची शिक्षा. १९२० मध्ये सुटका.नंतर हिंदुस्थान रिपब्लिक असोसिएशन स्थापिले. काकोरीखजिना लुट ला. पुन्हा जन्मठेपअंदमान. १९४२ च्या आंदोलनात स्थानबध्द. ७ फेब्रुवारी १९४२ रोजी कारागृहात निधन.

हुतात्मा चित्तप्रिय रे चौधरी

जन्म २ जुलै १८९४, वीरमरण ९ सप्टें. १९१५ मदारीपूर बंगाल. बालासोराच्या जंगलात आठ महिने भूमिगत. १९१४ सोली दोन पोलीसांची हत्या करुन बालाघाट तांदूळ बाजारात संपत्ती लुट ली.फरिदपूरकट १९१३ अंतर्गत काही महिने कारावासझाला होतो.

हुतात्मा जतीनद्रनाथ मुखर्जी

जन्म ७ डिसेंबर१८७९. निधन १० सप्टेंबर१९१५ कटक.जन्मगाव पवना बंगाल. गदर संघटनेचे सदस्य. टायगर जतीन या नावाने ते ओळखले जात. क्रांतिकार्यासाठी शस्त्रास्त्रे घेऊन येणारे जहाज ओरिसाच्या किनाऱ्यावर बालासोरला येणार आहे असे समजल्यानुसार तेथे गेलेल्या क्रांतिकारकांच्या मागावर ब्रिटीशअधिकारी होते. त्यांच्यात चकमक झाली. जतीन जबर जखमी झाले. त्यांना कटकच्या रूग्णालयात दाखल करण्यात आले व तेथेच दि. १०/९/१९१५ त्यांना वीरमरण आले.

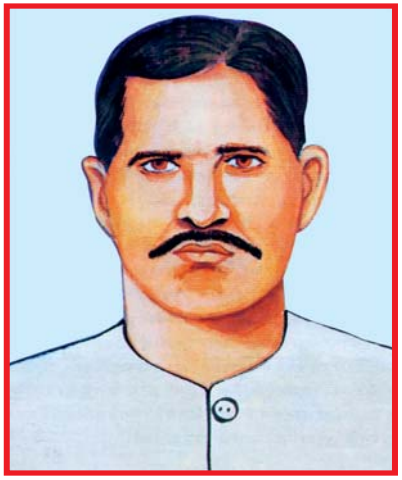
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

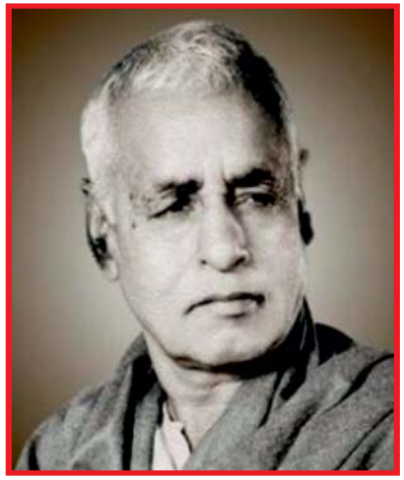

हुतात्मा प्रमोद ईशानचंद्र रंजन चौधरी : जन्म १९०४, के लीशर – चितगाव–बंगाल अलिपूर. दक्षिणेश्वर येथे क्रांतिकारकांनीमोठ या प्रमाणात शस्त्रसाठा जमविला आहे असे समजल्यावरून झड तीतबाँब, पिस्तूले, काड तुसे,बंदुकीचीदारू, स्फोट केमिळून आली. प्रमोद रंजन यास अट क करून अलिपूर जेल मध्ये पाठ वण्यात आले. सीआयडीपोलिस अधिक्षक भुपेंद्रनाथ चट र्जीहा जेल मध्ये पाहणीसाठीआला असता क्रांतिवीरांनी त्यास त्याचीच बंदुक हिसकावून मारहाण के ली. प्रमोदने बंदुक घेऊन अधिक्षकांच्या डोक्यावर मारली. त्यात अधिक्षकाचा मृत्यू झाला. प्रमोदवर अजून एक खट लादाखल झाला. प्रमोदरंजन यांस दिनांक २८ सप्टेंबर १९२७ अलिपूर जेल मध्ये फाशीदेण्यात आली.

हुतात्मा ठाकूर रोशनसिंह

२२ जाने. १८९२. शहाजहानपूर अलाहाबाद. शहाजहाँपूर उत्तरप्रदेश जिल्ह्यातील नवादा गावी जन्म. गांधीजींच्या असहकारआंदोलनात दोन वर्षे शिक्षा बरेली तुरूंगात भोगली. सुटून आल्यावर सशस्त्र क्रांतिकार्याकडे वळले. चंद्रशेखर आझादांसोबत काकोरीचारेल्वे खजिना लुट ण्यात यांचा सक्रीय सहभाग होता. तलवारबाजी व नेमबाजीत बालपणापासून प्रविण होते. १९ डिसेंबर १९२७ रोजी हातात गीता घेऊन फाशी च्या तक्ताकडेगेले.

सुखदेव राज : जन्म. ७ डिसें १९०७, लाहोर दिनानगर. भगवतीचरण वोरा समवेत २८ मे १९३० रोजी बाँबची तपासणी करत असताना स्फोटात हात फाट लाअसहकारीभगवतीचरण यांना वीरमरण आले. नंतर भूमिगत. ९/९/१९३० रोजी मुंबईत लॅमिंग्टन रोड ,रे. स्टे .वर हल्ला करूनइन्सपेक्ट रचा वध करण्याचा प्रयत्न के ला. ३ मे १९३१ रोजी लाहोर येथे अट क आजिवन कै द. लाहोर जेल. ५ जुलै १९७३ रोजी निधन झाले. स्वतंत्र भारतात दुर्ग येथे कुष्ट रोग्यांसाठीअरीव कार्य के ले. दि. २७ फेब्रु.१९३१ रोजी अल्फ्रे ड पार्कमध्ये चंद्रशेखर आझादांची पोलीसांशी जी चकमक झाली तेव्हा सुखदेव राज हे आझांदासोबत होते.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा जतिन्द्रदास

जन्म २७ ऑक्टो.१९०४, देहत्याग – उपोषण. दिनांक १३ सप्टें. १९२९ लाहोर. कांतिवीर भगतसिंग, राजगुरू यांच्या गटातले क्रांतिवीर. सायमन कमिशन ज्या गाडीतून जाणार होते, ती रेल्वे उडविण्याचा क्रांतीकारकांचा कट होता. म्हणून जतिन्द्रदास यांना लाहोर कटातआरोपी करण्यात आले. हिंदी राजबंद्यांना युरोपीयन राजबंद्यांप्रमाणे तुरूंगातवागणूक मिळावी यासाठी ६३ दिवस उपोषण केले.

अनुजचरण विमलचरण सेन

जन्म. ७/६/१९०५ सेनहाटी खुलना. युगांतर पार्टीचेसदस्य. गावागावातून युगांतर पार्टीच्यागुप्त शाखा उघडल्या. २५/८/१९३० रोजी पो. कमिशनर टेगार्टचा वध करण्याच्या प्रयत्नात हातात बाँब स्फोटहोऊनजागेवरच वीरमरण.

फौजसिंह

जन्म. १९१०. अमृतसर (सिरहालिकला). तरूण असतानाच लष्करात दाखल. अधिकाऱ्यांच्या मनमानीपणाचा राग. अधिकाऱ्यास ठार मारून लष्करातून पलायन. आझाद हिंदसेनेत दाखल. फितूरीमुळे अटक. अनन्वित– अमानुष अत्याचार.
१०/९/१९४३ रोजी मद्रास येथे फाशी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

वासुदेव बळवंत गोगटे

जन्म. ११ ऑगस्ट १९१९. मिरज. निधन २४ नोव्हेंबर १९९५ पुणे. दि. २२ जुलै १९३१ रोजी मुंबईचा गव्हर्नर हा पुण्याच्या फर्ग्युसन कॉलेजच्या ग्रंथालयात येताच त्याचेवर गोगटे याने गोळ्या झाडल्या. सोलापूरचा मार्शल लॉ., जंगल सत्याग्रह, वोरसदच्या महिलांवरील अत्याचाराचा बदला घेण्यासाठी हैद्राबाद मधून दोन पिस्तुले विकत घेतली. गोगटे हिंदमहासभेचे सक्रीय सभासद होते. गोगटे यांना शिक्षा झाली. तथापी गोगटे च्या राष्ट्र भक्तीबद्दल स्वतः हड सनने लेखी गौरव के ला.

प्रीतीलता नागबंधू वड्डे दार

जन्म. ५ मे १९११. उच्चशिक्षणासाठी क लक त्यात.शस्त्र क्रांतीकार्यातसहभाग. इंडि यन रिपब्लीक न आर्मी सदस्य. दि. २४/९/१९३२ रोजी इंग्रजी अधिकाऱ्यांच्या पहाड तळी क्लबवर बाँब फे कू न इंग्रजी अधिकाऱ्यास मारले. नंतर स्वतः सायनाईड (वीष) खाऊ न आत्मबलिदान के ले.

आनंदन एस. ए.

जन्म. १९१२. बंगलोर (लालबाग रोड). इंग्रजांच्या नोकरीचा राजीनामा दिला. सिंगापूर येथे आ. हिं. सेनेत दाखल. गुप्तहेरगिरीसाठी भारतात आले. पकडले गेले. अनन्वित अत्याचार. मद्रास येथे १०/९/१९४३ रोजी फाशी.

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

पद्मभुषण नागाराणी गासडिन्ल्यू

जन्म.२६/१/१९१५. काबुई, तामेमलॉग, मणिपूर. इंग्रजांनी मणिपूरवर हल्ला केला. ताबा केला. तेव्हा सतत १७ वर्षे इंग्रजांशी प्रतिकार केला. १७/१०/१९३२ रोजी अटक व कारावास १५ वर्षे, १७/२/१९९३ रोजी निधन.

महंमद अब्दुल कादीर ववकुंज

जन्म. २५ मे १९१७. वक्कम, त्रिवेंद्रम, मॅट्रिक. १९४० साली मलायात गेले. इंडियन नॅशनल आर्मीत दाखल. हेरगिरीची जबाबदारी पाणबुडीतून कालीकतला पोहचले. त्यांना १९४२ साली अटक. १०/९/१९४३ रोजी मद्रास जेलमध्ये फाशी.

मनुकुमार भुपतीमोहन बसु

जन्म. २८ जुन १९२०. ढाका.मद्रास आर्मीमध्ये नोकरी. क्रांतीकार्यातसहभागी. मद्रासच्या सागरी संरक्षा यंत्रणेचे नुकसान करणे, नाश करणे अशा आरोपात १८/४/१९४३ रोजी फाशी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

ज्योतिर्मय मित्रा

मदारीपूर. १७ मे १९३२ रोजी पोष्ट ाची थैली लुट ली तेव्हा पोष्ट मनने त्याच्या पोट ात सुरा खुपसला. दि. १८ मे रोजी दवाखान्यात वीरमरण आले.

हुतात्मा निरेंद्रनाथ ललितामोहन दासगुप्ता

जन्म १८९२, फ रिदपूर, बंगाल जतिंद्र मुखर्जी यांचे अनुयायी. बालासोराच्या जंगलात आठ महिने भूमिगत. ९ सप्टेंबर १९१५, पोलिसांच्या समोरासमोर चक मक आणि अट क .बालासोर ला २२ नोव्हेंबर १९१५ रोजी फ ाशी.

नलिनीकांत बागची

जन्म : १८९६, मुर्शिदाबाद बंगालमधील क्र ांतीवीर. गुवाहाट ीत जाऊन आश्रय घेतला. झोपेत देखील उशाशी पिस्तूल असे. ९ जानेवारी १९१८ रोजी गुवाहाटीत चकमक झडली. क्र ांतिक ारक सट क ले. अन्नपाण्याविना भट क त असताना जंगलात माथ्यावर विषारी किडा चिरड ला गेला. विष भिनले. दोन दिवसांनी हवड च्यास आले. गुप्तपणे तारिणी मुजुमदारबरोबर राहत असताना पोलिसांनी घेरले. तारिणी मुजुमदारला वीरमरण आले. नलिनीक ांत जखमी झाला. जखमी अवस्थेत जबाब देण्याचे नाक ारत मृत्यूला सामोरा गेला. १६ जून १९१८.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

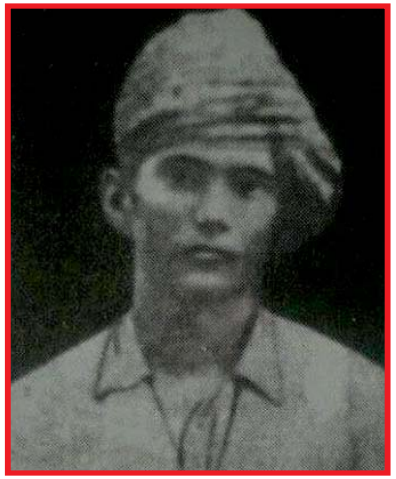
हुतात्मा गोपी मोहन साहा

जन्म १६ डिसेंबर १९०५. पोलिस कमिशनर टेगार्ट च्या अन्यायाचा प्रतिशोध घेणारा हा क्रांतिवीर. एक दिवस चार्लस् टेगार्ट(सीआयडी प्रमुख) समजून याने गोळीबार केला मात्र अर्नेस्ट डे मरण पावला. गोपीमोहनला पकडण्यातआले. यावेळी त्याचे जवळ दोन पिस्तुले, ४० गोळ्या सापडल्या. एक ना एक दिवस कुणी देशबांधव टेगार्ट लमारल्याशिवाय राहणार नाही असे उदगार गोपीमोहनने न्यायालयात काढले.यास प्रेसिडेन्सी जेल कलकत्तायेथे १ मार्च १९२४ रोजी अलीपूर कारागृहातफाशीदेण्यात आली.

हुतात्मा मणिंद्र बॅनर्जी

जन्म १३ जाने. १९०९. उ.प्रदेश कारागृहातमृत्यु, २० जून १९३४. फतेहगड .काकोरी कटातील आरोपींना फाशी झाली. तपासात जितेंद्र नाथ बॅनर्जी या अधिकाऱ्याने क्रांतिकारकांनाफारच त्रास दिला. बदला म्हणून क्रांतिवीरमणिंद्र बॅनर्जीने जितेंद्र बॅनर्जीवर गोळ्या झाडल्या. जितेंद्र जबर जखमी झाला. मणिंद्रला पकडून कारागृहातदाखल केले. त्याचे साथीदार मिळून आले नाहीत. अखेरीस दि. २० जून १९३४ ला मणिंद्र यांस कारागृहातमरण आले.

हुतात्मा शाळीग्राम शुक्ल

चकमकीतवीरमरण १ डिसेंबर १९३०. अँगलो वैद्यकीय महाविद्यालयात क्रांतिकारक गजानन पोतदार यांना पकडण्यासाठीपोलिस गेले असता शाळीग्रामशी चकमक झाली. एका पोलिसास शाळीग्रामने गोळी मारून ठार केले. मग हंट नावाच्या अधिकाऱ्याने धावत येऊन गोळीबार केला. शाळीग्रामच्या गोळीने इन्स्पेक्टर हंट जखमी झाला. शाळीग्रामच्या गोळीने इन्स्पे. शंभूलाल जखमी झाला. या शिपायाने शाळीग्रामचे पिस्तूल तेवढ्यात एक्झलरी फोसच्या सैनिकाने शाळीग्रामवर मागून गोळी घातली. शाळीग्रामला वीरमरण आले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - अहिल्यानगर (अहमदनगर)

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

गरुड केशव रघुनाथ : १८९९, कन्हूर - बी.ए., एल.एल.बी. १९३० च्या जंगल सत्याग्रहाचे संवेदक, १५० रु दंड .६ महिने सक्तमजूरी, १९३२ कायदेभंगात २ महिने स्थानबद्ध, सुट केनंतरलगेच कायदेभंगाच्या आरोपाने १२ महिने स.म., १००रु दंड ,१९३४ ते ४१ काँग्रेस पदाधिकारी, १९४१ युद्धविरोध १ वर्ष सक्तमजूरी व २५० रु. दंड , १९४२ मध्ये ९ महिने स. म., सुट ल्यावरस्थानबध्द. १९४६ ला आमदार.

घाट गेबाबुराव दामोदर :
लष्करात कॅप्ट न.२५ डि सें. १९४२ रोजी नगरच्या सरोज थिएट सध्ये बॉम्बस्फोट घड विला. यात ३० ब्रिटीशमारले गेले व ६० जण जखमी झाले. सरकारने यांना पकड ण्यासाठ५० हजार रू. इनाम जाहीर केले. ब्रह्मदेश मार्गे जपानला जाऊनआझाद हिंद सेनेत सेवा.

चौधरी कृष्णाजी नरहर :
१८९९ ते १९३८.नेवासा बी.ए. १९२० सालापासून असहकार चळवळ, राष्ट्रीय शाळा चालू केली, छात्रालय, व्यायाम शाळा, छापखाना, हिंदुस्तानी सेवादल उभारले. १९३० जंगल सत्याग्रह व १९३२ रस्ता सत्याग्रह यात एकूण१५ महिने स.म. २७ सप्टेंबर १९३८ मृत्यू.

जोशी वामनराव नारायणराव उर्फ दाजी :
समशेरपूर (संगमनेर), १९०९ च्या जॅक्सन खून खट ल्यातमुख्य आरोपी. जन्मठेपेचीशिक्षा, अंदमानात भोगली. परत घरी आले.

डावरेगोविंदराव नारायणराव :
१८३६-१८७९ अहमदनगर, क्रांतिवीर वासुदेव बळवंत फडकेयांच्या बंडातसहभाग. १८६७ पुना बँक फोर्जरी केस खटल्यात आरोपी, इंग्रजांनी पुणे फरासखान्यातयेथे जिवंत जाळले.

देवकर वसंत शंकर :
जन्म १९१७, संगमनेर, धांदरफळ - १९३७-३८ काळात निजामा विरोधात हिंदु महासभेतर्फे सत्याग्रह केला. १ वर्ष तुरूंगात अमानुष छळ. दि. ३ डि सें. १९४१ रोजी निधन.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

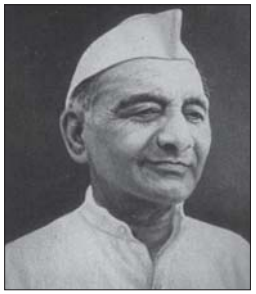
बलिदानाचा इतिहास - अहिल्यानगर (अहमदनगर)

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

पटवर्धनभाई अच्युत सीताराम :

जन्म ५ फेब्रु. १९०५, मृत्यु ५ ऑगस्ट १९९२ वाराणसी, अ.नगर - १९३२ पासून असहकार चळवळ. अनेकदा कारावास.काँग्रेसमधील समाजवादी पक्षाचे संस्थापक.

पटवर्धनपु. ह. उर्फ रावसाहेब :

१९०३-१९६९ अहमदनगर - वकिल, १९३० कायदेभंगात दीर्घकाळ कारावास. मुक्ततेनंतर म.प्र. काँग्रेस पदाधिकारी, सर्वोदयी, संघशक्ती, साधना या वृत्तपत्राचे कार्य. १९३७ पुरोगामी परिषद अध्यक्ष, येनोस्कोलाड ॅ.राधाकृष्णनयांच्या प्रतिनिधी मंडळात सदस्य. १९३०-३९ व ४२ कालावधीत दीर्घ कारावास.

भारदे त्रिंबकराव शिवराम :

जन्म २५ मे १९१४, मृत्यु २२:११/२००६ , शेवगाव - बी.ए. राष्ट्रीय आंदोलनात अनेकदा अटक व कारावास भोगला. म.प्र. काँग्रेस कमिटीचे सेक्रेटरी लेखक, वृत्त पत्रकार, कीर्तनकार, संघशक्ति पत्राचे संपादक अनेक वर्षे विधानसभेचे आमदार, मंत्री, अध्यक्ष.

फिरोदिया कुंदनमल सोमाचंद :

१८८५, अहमदनगर, बी.ए.एल.एल.बी. १९१९ साली नगरच्या मुंबई प्रांतिक परिषदेचे मानद चिटणीस, १९१६-१७ होमरुल चळवळ चिटणीस. आयुर्वेद महाविद्यालयाचे संस्थापक अध्यक्ष. स्वराज्य फंडाचे काम, देशबंधु व संघशक्ती साप्ताहिकाचे संपादक, १९४० युद्धविरोधात भाग त्यामुळे ६ महिने कारावास, १९४२ चलेजाव मध्ये २ वर्षे स्थानबद्ध, १९४६-५२ मुंबई विधानसभा सभापती. संपूर्ण कुटुंबानेचळवळीस योगदान दिले.

राष्ट्रीय शाळेचे निस्वार्थी कार्यकर्ते

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - अहिल्यानगर (अहमदनगर)

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हिंदुस्तानी दलाचे अभिमन्यू सत्याग्रही पथक

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - अहिल्यानगर (अहमदनगर)

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

संगमनेर जंगल सत्याग्रह

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - अहिल्यानगर (अहमदनगर)

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

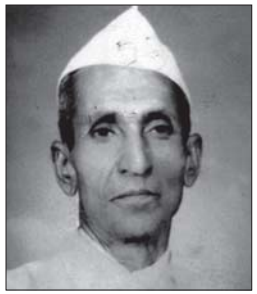

संगमनेर जंगल सत्याग्रह

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - धुळे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

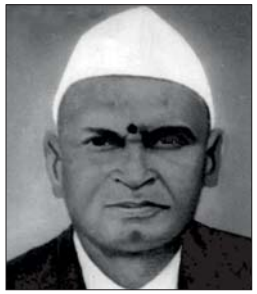
उपासनी हरी राजाराम :

जन्म १९१०. धुळे. १९३०-१९३२ कायदेभंगात खादी ग्रामोद्योगाचा प्रचार. शहादे तालुक्यात गाव कामगार पाटीलांचे राजीनामे घेतले. १८ महिने सक्तमजूरी

कुलकर्णी आत्माराम पुंडलीक:

जन्म १८९८. दिघावे. साक्री. बी.ए.एल.बी. १९३० कायदेभंग दिवामाळ जंगल येथे पहिल्या सत्याग्रहाचे नेते. ७ महिने स. म.१०००रु दंड .

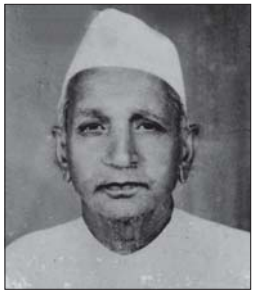
कोठावदेजगन्नाथ दामोदर :

जन्म १९२३ – पिंपळनेर. साक्री १९४२ च्या भूमिगत कारवाया १९४३ मध्ये २ वर्ष स. म. अधिक ५०० रू दंड

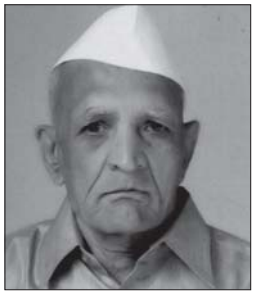
गुजराथी कांतीलाल मोहनलाल :

जन्म १९१३, धुळे, मॅट्रिक,१९३२ च्या चळवळीत झेंडावंदन २. महिने स. म. सुटकेनंतरहजेरी निर्बंध मोडला ३ महिने स. म. १९४० वै. सत्याग्रहात ४ महिने स्थानबद्ध, १९४२ च्या चळवळीत ४ महिने कैद.

गुजराथी छगनलालदगडू दास:

जन्म १९१० : मॅट्रिक,थाळनेर १९३० पासून लढ यात. १९४०, ४१ सत्याग्रहात ३ महिने स.म. व ३०० रू. दंड .१९४२ साली ६ महिने स.म. आणि ५० रू.दंड .

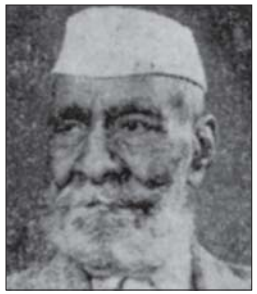
गुजराथी रथीलाल चुनीलाल :

जन्म १९४२ च्या लढ यातसक्रिय, ६ महिने शिक्षा व ५०रू.दंड ,

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

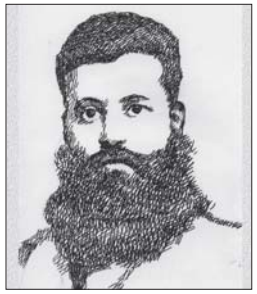
बलिदानाचा इतिहास - धुळे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

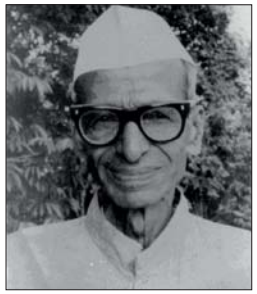
ठाकोरशंकरसिंह जुगराजसिंह :

जन्म १८९७, धुळे, मॅट्रि क,१९२० - २२ असहक ार, बहिष्क ार१९३०-३२ क ायदेभगसहभाग, मीठ ,जंगल सत्याग्रहात ८ महिने स. म. + रु २०० दंड ,पुन्हा १९३२ मध्ये २ महिने स्थानबद्ध १९४२ मध्ये ९ महिने सक्तमजूरी + ५० रु. दंड

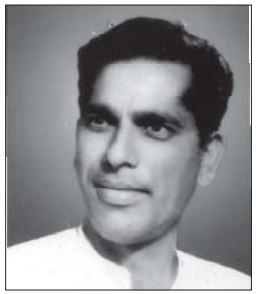
देवरे फकिरा नामदेव :

जन्म १९१६ : वड जाईधुळे, १९३०-३२ क ायदेभंगात सहभाग ३ महिने शिक्षा. १९४०-४१ युध्द विरोध २ महिने स. म. + १०० रु दंड ,दंड न भरता १ महिना शिक्षा भोगली. १९४२ मध्ये भुमिगत. चिमठ ाणे साड े पाचलाखाचा सरक ारीखजिना तुट ण्यातसहभागी.

देसले यशवंतराव सखाराम :

जन्म १९०७, क ासारे, साक्री. १९३०-३२ क ायदेभंग जंगल सत्याग्रह, मिरवणूक ातभाग, ३ महिने स. म. + ५०रु.दंड . १९३२ मध्ये २ महिने स्थानबद्ध. १९४० युध्द विरोध ४ महिने स. म. १९४२ चलेजाव मध्ये ५ महिने स. म.

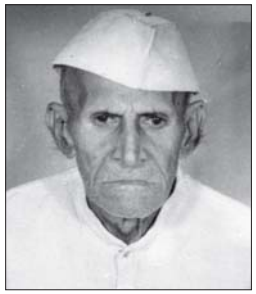
नांदे उत्तमराव रतन :

जन्म १९३०. मोहाड ी, स्वा. १९४२ च्या लढ यात सहभाग. तुरू ंगवास भोगला क म्युनिष्ठ चे क ार्यकर्ते, क ामगार संघट कनंतर आमदार.

परदेशी काकूसिंह हिरामणसिंह :

जन्म १९०८. नंदुरबार. १९४०-४१ मध्ये वै. सत्याग्रह ३ महिने स. म. १९४२ साली १४ महिने स्थानबद्ध.

पाटीलआत्माराम भावडू :

जन्म १९१२. ड ांगुर्णे.कोंड वाडफेाड ले.३ महिने स. म. १९४२ लढ ाचातप्रचार के ला. दिड वर्ष स. म. खादी ग्रामोद्योग चळवळ.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - धुळे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

पाटीलनवल आनंदा :
जन्म १९०७. नवारी. धुळे. कॉलेज विद्यार्थी. १९३० मध्ये ९ महिने १९३२ मध्ये १ वर्ष कारावास तसेच १९४१, ४२ मध्ये , दीड वर्ष स्थानबद्ध १९४८ मध्ये मुंबई विधानसभा आमदार.

पाटीलवामन भिकाजी :
कापड णे: १९३०, ३२ व १९४२ च्या लढ यांमध्ये दोनदा एकू ण १६ महिने स.म. व २५ रू .दंड .

पारोळकर लोहार नथुराम तुकाराम :
जन्म १९०५ – १९६८ धुळे. १९३० पासून जंगल – मीठ सत्याग्रही. एकू ण १० महिने सक्तमजूरी, ९ महिने स्थानबद्ध.

बापट गोविंद महादेव : जन्म १२ जून १८९९ शहादे. १२ मे १९९९ रोजी रेल्वे अपघातात पाय तुटला. १९२८ पासून स्वा. लढयात सहभाग. शिरोडा सत्याग्रहात सत्तावीस महिने शिक्षा. १९३२ साली विजयपूर तुरूंगात सव्वा वर्षे शिक्षा. धुळे येथील राजवाडे संशोधन मंदिराच्या उभारणीत सर्वस्व वाहिले. धुळ्यातील प्रत्येक संस्थेत देणगी देवून त्यागाची शिकवणूक दिली.

मदाने गोपाळ सदाशिव :
जन्म १८९४. धुळे. १९२०–२२ असहकार आंदोलन, साबरमती आश्रमात खादी ग्रामोद्योग, १९३० शिरोडा मीठ व जयनगर जंगल सत्याग्रह, ४ महिने स. म, १९३२ मध्ये २ महिने स्थानबद्ध.

मदाने सुधाकर गोपाळ :
जन्म. ३१ डि सें. १९२५. मृत्यू २१ नोव्हें. १९८७, भड गाव. १९४२ साली लोकसेना स्थापन करून खानदेशात स्वा.लढ ाचेतविला पत्रकार,

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - धुळे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

मुचाटे सिद्राम बसाप्पा :

जन्म १९०८ ते १९४५, धुळे : १९३०च्या कायदेभंगात ६ महिने, १९३२ साली ६ महिने व १९४२ साली महिने स.म.

शहा मुरतलाल जीवलाल :

जन्म १९११, कुसुंबे : मॅट्रिक.१९३० पासून स्वातंत्र्य लढ्यातसहभागी. चिमठाणचाखजिना लुट ला.

मेहता बाळूभाई :

जन्म २७ जुलै १८८९ – मृत्यु २० जाने. १९८२. एम.ए. एल.एल.बी. नंदूरबार गांधी विनोबा यांनी बाळूभाईना महासाधू असे गौरविले तर खानदेशचे गांधी म्हणून खानदेशच्या लोकांनी गौरविले. स्वा. लढा यातपूर्ण आयुष्य समर्पित केले. पवनार आश्रमात मृत्यू.

शिंदे सोनू शिवराम :

जन्म १९१२. कुसुंबे. १९३०-३२ पिकेटिंग,जंगल सत्याग्रह, खादी ग्रामोद्योग, सभा मिरवणुका, १९३० मध्ये ६ महिने स. म. १९३१ ला ४ महिने स. म., अवैध वाङ्मयाचा प्रचार केला. ६ महिने स. म. कलकत्ताबेकायदाकॉग्रेसअधिवेशनात भाग १ महिना कैद, १९४२ मध्ये चिमठाणखजिना लुट .घातपाती कारवायाभूमिगत. एकूणशिक्षा १६ महिने ८० रु दंड .

वाणी कन्हैयालाल शंकरलाल :

जन्म १९१६, तळोदा बी.कॉम. चलेजाव चळवळीत गुप्त ६० पत्रके छापली. ६ महिने स.म. व १०० रू. दंड .१९४३, ४४ मध्ये स्थानबद्ध.

सापे शंकरलाल विठ्ठलराव:

जन्म १९०२. धुळे, १९२०-२२ असहकार, बहिष्कार, ७ दिवस शिक्षा. १९३० अंदोलनात १ वर्ष स.म. १९३२ साली २ महिने व १९४२ साली १ वर्ष स्थानबद्ध.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - धुळे
शिक्षा भोगलेले देशभक्त

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

काथे मोहिनीराज

गुजर राजाराम

गुरव हिरालाल

घुगे बाबूराव

चौधरी जयवंत

प्रल्हाद सोनार

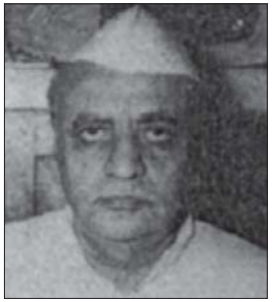

चौधरी शंकर

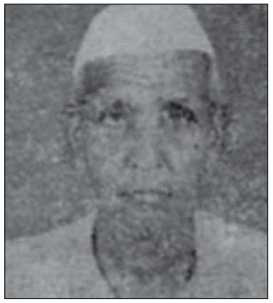

टोलके सोनू

तांबोळी छगन

नेरपगार नथू

पाटील ताराचंद

भाउ गोविंद चौधरी

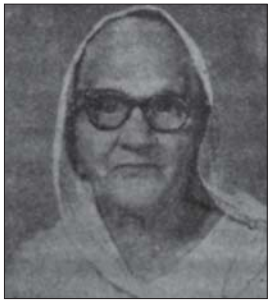

पाटील पांडूरंग

पाटील वनजी

पाटील सुदामा

बोरसे आनंदराव

बैकर भगवंत

सविताबेन मेहता

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - धुळे
शिक्षा भोगलेले देशभक्त

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

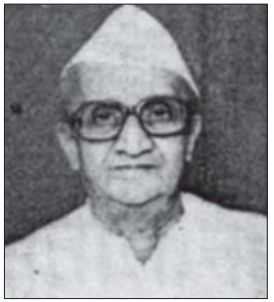

बोरसे नागराज

भावसार भाईसाब

मराठे धाकू

मराठे सुपडू

वा. गो. मुधोळकर

श्री गणपत सोनी

मोगलाईकर नागेश

लिंगायत गोपीनाथ

वाणी शिवराम

शहा दामोदार

शहा सुर्याजी

वाणी दगडूदास

शाळीग्राम भारतीय

शेलकर लक्ष्मण

हेकरे पांडूरंग

मोतीराम जानकी

श्री संत नंदूरबार

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - धुळे
शिक्षा भोगलेले देशभक्त

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

९ सप्टेंबर १९४२ रोजी नंदुरबार येथे निघालेल्या मिरवणुकीवर माणिक चौकात पोलिसांनी अंदाधूंद गोळीबार केला. देशभक्तांना जबर मारहाण करण्यात आली. याप्रसंगी पाच जणांना जागीच वीर मरण आले व एकास दवाखान्यात ४ फेब्रुवारी १९४३ रोजी प्राप्त झाले

नंदुरबारचे हुतात्मा स्मारक

शशीधर निलकंठ केतकर

रतिलाल वाणी

घन:श्याम गुलाबचंद शहा

शिरीषकुमार पुष्पेंद्र मेहता

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - धुळे
शिक्षा भोगलेले देशभक्त

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

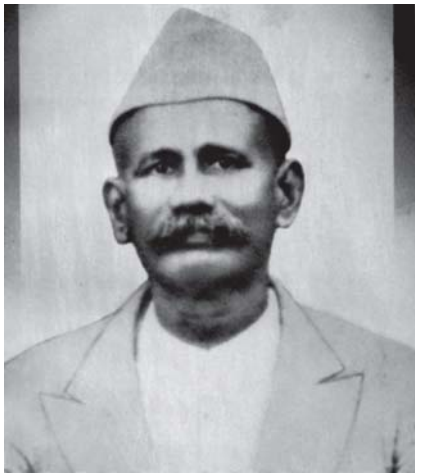
भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यात पुणे येथे लहुजी वस्ताद यांनी जे कार्य आखाड्यातून व तालमीतून केले तेच कार्य खान्देशात धुळे येथील गुरुवर्य कोंडाजी वस्ताद व रणदिवे बंधू यांनी केले. विनायकराव पाताळे यांनी व्यायामशाळा काढल्या गुरुवर्य कोंडाजी हे तालीम मास्तर होते. दांडपट्टा, बनाटी, कुस्ती यासोबत राष्ट्रभक्तीचे खेळ खेळले जात. त्या काळात खान्देशात केवळ धुळे येथे उच्च शिक्षणाची सोय होती. शिक्षणासाठी आलेले तरुण बलोपासनेसाठी रणदिवे बंधूंच्या संपर्कात असायचे. सेनापती बापटांनी आणलेल्या शस्त्रांच्या देखरेखीचे काम रणदिवे बंधूंनी केले. ते अभिनव भारतचे शपथबद्ध सदस्य होते.

गुरूवर्य कोंडाजी भवानी वस्ताद

आप्पासाहेब रणदिवे

भाईसाहेब रणदिवे

रणदिवे बंधू

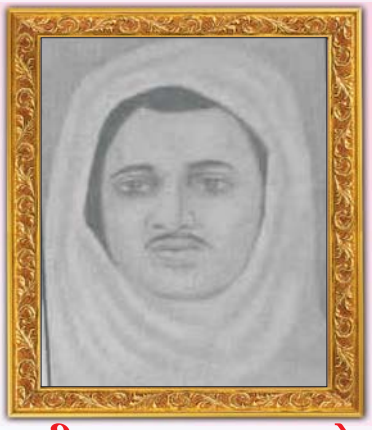
भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे महाराष्ट्र

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

महादेव भगवानजी बारमासे

१९३० च्या आंदोलनात भाग घेतला होता. देशभक्तीची आवड होती. बेनोड्यात दिंडीवरील पोलिसांच्या गोळीबारात मातृभूमीचा जयघोष करत शहीद झाला.

शहीद- लक्ष्मण पाचघरे

यावली गाव. १९२० सालच्या जंगल सत्याग्रहात नेतृत्व केले. तरुणांच्या सभा घेतल्या. सरकारी जंगलांची सफाई करून लिलाव करुन निधी काँग्रेस कमिटीस दिला. कोर्टाने ९ महिन्यांची सक्तमजुरीची शिक्षा व २०० रू. दंड सुनावला.

दौलतराव यावले

१९३० च्या आंदोलनात भाग घेतला होता. बेनोड्यात दिंडीवरील पोलिसांच्या गोळीबारात गोळी लागून बलिदान करून हौतात्म्य पत्करले.

शहीद - भगवंतराव जोशी

स्वातंत्र्य संग्रामात सक्रिय सहभाग. जनतेला स्वातंत्र्याचे महत्व पटवून सांगायचे. महारोगी असूनही गावा गावांमध्ये जाऊन देशाच्या स्वातंत्र्याचा संदेश देत.सरकारने अटक करुन २ वर्षाची सक्तमजुरीची शिक्षा दिली. सुटका झाल्यानंतर मातृभूमीचा जयघोष करीत प्राण सोडले.

कृष्णाबाई रंगारी

१९४२ च्या स्वातंत्र्यलढ्यात भाग घेतला मोर्शी येथील पोलिसांच्या अंधाधुंद गोळीबारात बलिदान प्राप्त झाले. विदर्भातील एकमेव शहीद महिला.

परशुराम साळुंखे

चिकोडी, ता. खडकलाट. जन्म १९२४. वयाच्या १८ व्या वर्षी चळवळीत स्वत:ला झोकून दिले. १३ डिसे. १९४२ रोजी गारगोटी कचेरी व खजिन्यावर हल्ला केला. पोलिसांनी खिडकीतून केलेल्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे महाराष्ट्र

पुंजारामजी समरीता डोभा

जन्म १८९४, मळगाव नागपूर. १९४२ च्या चळवळीत भाग घेतला होता. नागपूर येथे पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात १४ ऑगस्ट १९४२ रोजी जखमी झाले. ४ सप्टेंबर १९४२ रोजी मरण पावले.

काकडे कृष्णा यशवंत

जन्म १९१८, मळगाव नागपूर. शिक्षण ७ वी. १९४२ च्या चळवळीत भाग घेतला. नागपूर येथे पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात १४ ऑगस्ट १९४२ रोजी मरण पावले. हे हिंदुस्थानी लाल सेनेचे स्वयंसेवक होते.

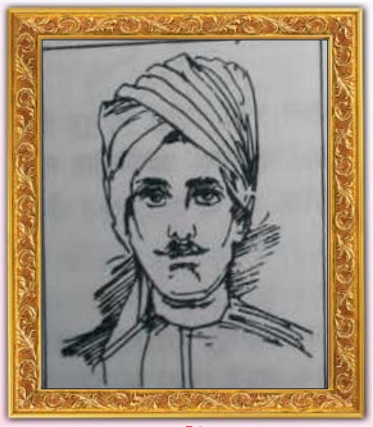
बागडे नारायणराव बाळकृष्ण

जन्म १९१९,नागपूर. शिभण ७ वी. १९४२ च्या चळवळीत भाग घेतला होता. नागपूर येथे पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात १३ ऑगस्ट १९४२ रोजी मरण पावले.

मधुकर दामोदर चौधरी

वयाच्या २३ व्या वर्षी प्राणांची आहुती देणारे उमरखेड चे रहिवासी. गोवा मुक्ती संग्रामात सक्रिय सहभाग. त्याआधी लष्करात नोकरी केली.

काळूराम बोंढा नायक

जन्म १८९४,नागपूर. शिक्षण ४ थी. १९४२ च्या चळवळीत भाग घेतला होता. नागपूर येथे पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात १४ ऑगस्ट १९४२ रोजी मरण पावले.

महादेवराव वाघमारे

इत्तमगावचा रहिवासी, कुस्तीत मल्ल म्हणून गाजलेला. पोलिस चौकीवरील स्वातंत्र्यसैनिकांच्या मिरवणुकीत सामील. पोलिस गोळीबारात गोळी लागून जागेवरच शहीद झाला.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

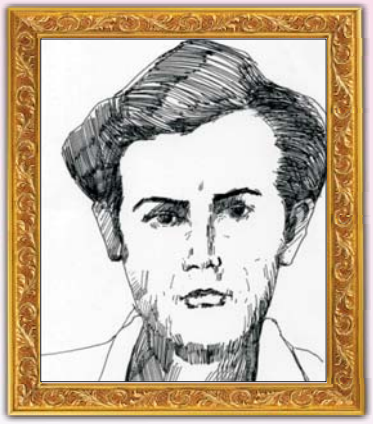
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे महाराष्ट्र

अब्दुल रसूल कुर्बान हुसेन

जन्म १९१०, सोलापूर मजदुर संघाचे नेतृत्व, १९३० च्या सविनय कायदेभंगात १८ मे १९३० रोजी मार्शल लॉ अंतर्गत अटक, १२ जाने. १९३१ रोजी येरवडा कारागृहात फाशी.

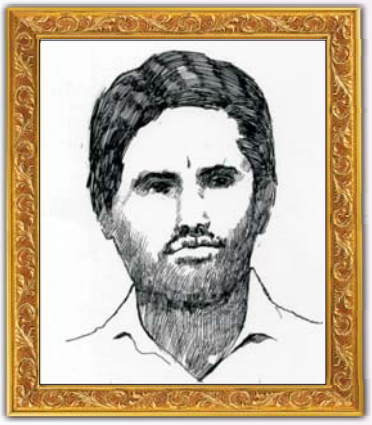
काकडे कृष्णाराव यशवंत

जन्म १९१८, वीरमरण १४/८/१९४२. चलेजाव चळवळीत मिरवणुकीवर पोलिसांनी केलेल्या अंधाधुंद गोळीबारात हौतात्म्य.

अण्णासाहेब पत्रावळे

जन्म १९२४, मु. सांगली, वीरमरण-२४-०७-१९४३. इंग्रजांविरोधात प्रतिसरकारच्या लढ्यात सहभाग घेतला म्हणून सांगलीच्या तुरुंगात ठेवले. तुरुंगातून पलायन करताना गोळीबारात हौतात्म्य.

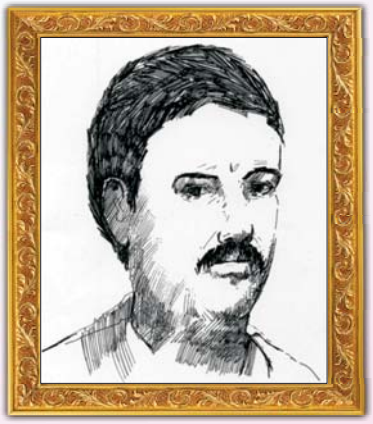
बाळकृष्ण खटावकर

जन्म १५ ऑगस्ट १९१५, वीरमरण १ सप्टे.१९४२. पुसेसावळी, सातारा वडूज येथे मामलेदार कचेरीवर सत्याग्रहींनी काढलेल्या मिरवणुकीवर पोलिसांनी केलेल्या अंधाधुंद गोळीबारात हौतात्म्य.

औरंगपुरे राजाराम पांडूजी

जन्म १९१२, मु. यावली, जि. अमरावती. चलेजाव चळवळीत सक्रिय सहभाग. दि. १८ ऑगस्ट १९४२ रोजी यावली गावी पोलिसांच्या अंधाधुंद गोळीबारात वीर मरण आले.

खेमले नारायण हरिसाहेब

जन्म १५ ऑगस्ट १९००, कोळश्याचे व्यापारी. वीरमरण १४ ऑगस्ट १९४२. नागपूरात पोलिसांनी केलेल्या अंधाधुंद गोळीबारात हौतात्म्य.

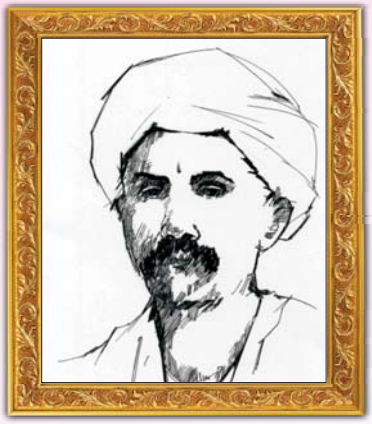
संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे महाराष्ट्र

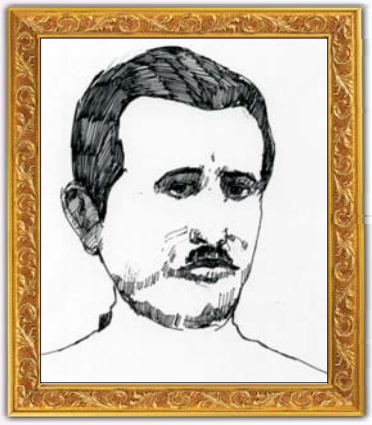
कोलगडे केशव अमृता

जन्म १८८५, मु. इंदोली, जि.सातारा. चलेजाव सत्याग्रहात अटक. तीन महिने कारागृहात भयानक छळ. सुटकेनंतर जखमांमुळे हौतात्म्य.

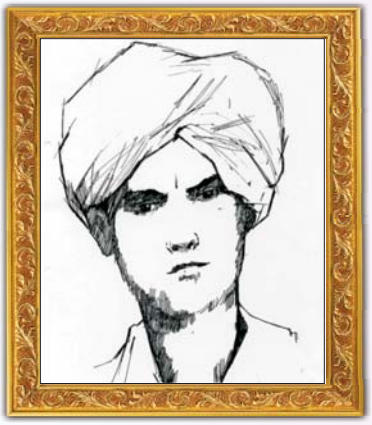
गुमास्ते शांताराम अनंत

जन्म १५/७/१९०५, वीरमरण २४/१२/१९४४. मु. खानापूर, सांगली. प्रतिसरकारने इंग्रजाविरुद्ध पुकारलेल्या लढ्यात अटक. हिंडलगा, बेळगावच्या कारागृहात शिक्षा भोगत असताना हौतात्म्य प्राप्त झाले.

कोयले दत्तात्रय बाळू

जन्म १९०७, मुळगाव आचरे, जि. रत्नागिरी, शिक्षण मॅट्रीक, कराची येथील सुशीला जयवंत व्यायामशाळेचे मुख्य शिक्षक. १६ एप्रिल १९३० रोजी कराचीत नगर न्यायालयाच्या गर्दीवर पोलिस गोळीबारात वीरमरण.

जाधव श्रीपती मारुती

गिरणी कामगार,जन्म १९२४, मु. कनूर, जि. सातारा वीरमरण ४ फेब्रु. १९४६. मुंबईमध्ये नौसैनिकांनी इंग्रजांविरुद्ध उठाव केला. समर्थन देण्यासाठी निघालेल्या मिरवणुकीवर पोलिसांनी केलेल्या अंधाधुंद गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

घाडगे परशुराम

जन्म २७/१०/१९०१, वीरमरण ९/९/१९४२. मुळगाव वडगाव, सातारा वडूज येथे मामलेदार कचेरीवर सत्याग्रहींनी काढलेल्या मिरवणुकीवर पोलिसांनी केलेल्या अंधाधुंद गोळीबारात हौतात्म्य.

शिंदे जगन्नाथ भगवान

जन्म १९०६, सोलापूर मजदुर संघाचा कार्यकर्ता. सविनय कायदेभंगाच्या आंदोलनात १८ मे १९३० रोजी सोलापूर कचेरीवर हल्ला केल्याच्या आरोपात अटक. १२ फेब्रु. १९३१ रोजी येरवडा कारागृहात फाशी देण्यात आली.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

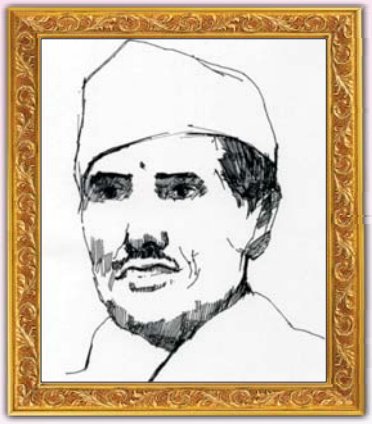
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे

महाराष्ट्र

जयस्वाल हिरालालजी रामलालजी

जन्म १९०८, मु. सातेफळ, अमरावती. सरकारी कर्मचारी सविनय कायदेभंग १९३० व १९४३ चलेजाव आंदोलनात भाग घेतला. कारागृहात शिक्षा भोगत असताना अमानुष छळ करुन डिसें. १९४३ ला सुटका व लगेचच हौतात्म्य प्राप्त झाले.

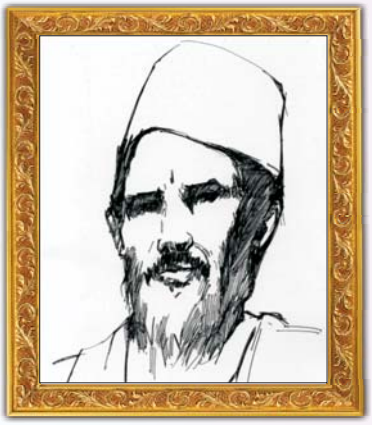
जोशी लक्ष्मण गणेश

जन्म १९१६, कराड जि. सातारा. वीरमरण २९ सप्टें. १९३२. विद्यार्थीदशेत सविनय कायदेभंग १९३० मध्ये सहभाग. १९३० च्या सत्याग्रहात अटक. येरवडा कारागृहात अमानुष छळामुळे वीरमरण आले.

जोशी दत्तात्रय अनंत

जन्म १९२४, शालेय विद्यार्थी. १९४२ च्या आंदोलनात बॉम्ब फेकल्याच्या आरोपात अटक. कारागृहात अमानुष छळ करण्यात आला. १९४३ साली येरवडा कारागृहात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

बिशन बाजीराव मोरबा

जन्म १८९२, हौतात्म्य ११/२/१९४२. रामटेक नागपूर चलेजाव चळवळीत इंग्रजांनी अटक केली व कारागृहात अनन्वित छळामुळे ११ फेब्रुवारी १९४३ रोजी हौतात्म्य प्राप्त झाले.

जोशी गणेश मनोहर

जन्म १९१७, वीरमरण १२ ऑगस्ट १९४२. शिंप्याचा व्यवसाय. चलेजाव चळवळ पुणे येथे लष्कराने केलेल्या गोळीबारात वीर मरण आले.

दत्तु रंगारी (रंगारी जमना कृष्णा)

मोवाड (विदर्भ) १९४२ च्या चलेजाव चळवळीत मिरवणुकीवर झालेल्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

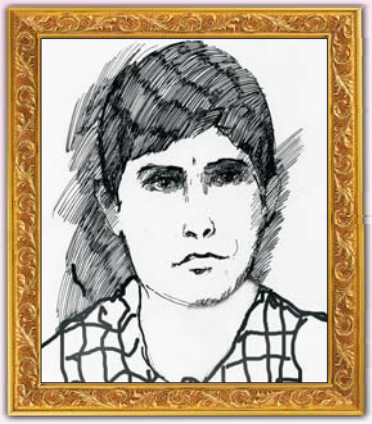
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे महाराष्ट्र

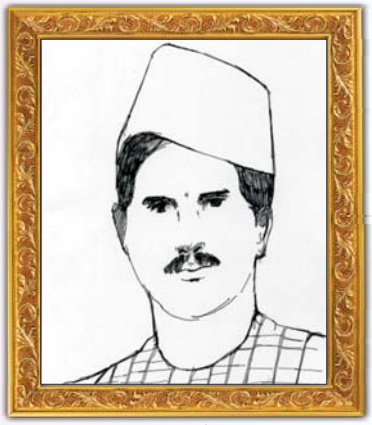
रायपूरकर बालाजी राघोबा

जन्म १९२६, चिमूर/चांदा. वीरमरण १६/८/१९४२. चिमूर कचेरीकडे जाणाऱ्या देशभक्तांच्या मिरवणुकीत सहभागी असताना पोलिसांच्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

सावंत केशवराज बालाजी

जन्म १९१०, महाड, रायगड. दि. १० सप्टें. १९४२ रोजी महाड कचेरी ताब्यात घेण्यासाठी उठाव झाला. यावेळी झालेल्या गोळीबारात वीरमरण आले.

सुतार रामचंद्र कृष्णा

जन्म १९१०, मालेगांव, सांगली. समाजसेवक, १९४२ च्या प्रतिसरकारच्या लढाईत सहभाग घेतला. १९४३ मध्ये कारावासात छळामुळे वीरमरण प्राप्त झाले.

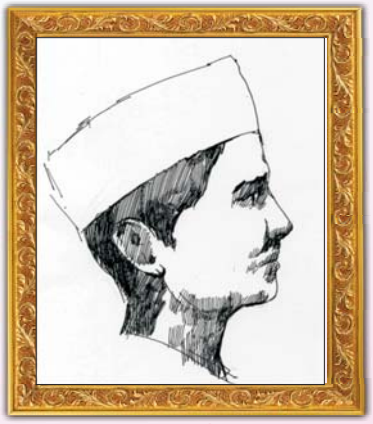
बालाजी सेलूकर

जन्म १९२०, १९४२ च्या आंदोलनात अटक. २३ डिसेंबर १९४४ रोजी नागपूर कारागृहात अनन्वित छळामुळे हौतात्म्य प्राप्त झाले.

श्रीकिशन लक्ष्मीनारायण सारडा

जन्म १८९३, सोलापूर. वीरमरण फाशी दि. १२ जाने. १९३१. १९३० साली सविनय कायदेभंग आंदोलनात लष्करी कायद्यांतर्गत अटक करून येरवडा कारागृहात फाशी देण्यात आले.

जानराव तुळशीदास तडस

जन्म १९/१/१९२२, यावली, अमरावती. चलेजाव आंदोलनात १८ ऑगस्ट १९४२ रोजी पोलिसांनी समोरासमोर गोळी घालून मारले.

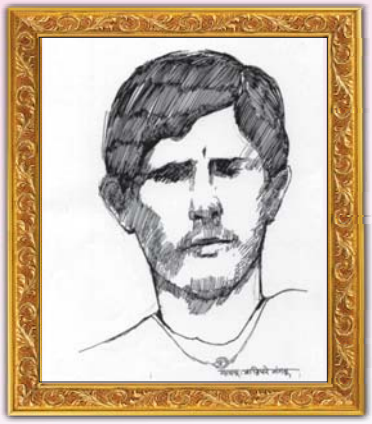
संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे महाराष्ट्र

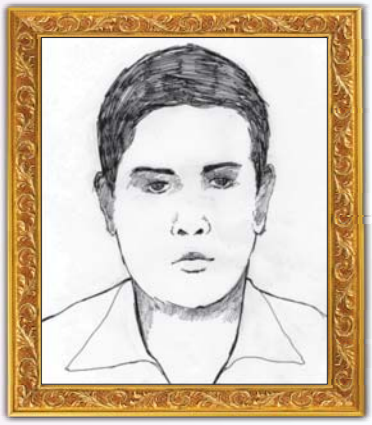
वाडघिरे जंगलू नारायण

जन्म १९२०, नागपूर. १४ ऑगस्ट १९४२ रोजी चलेजाव आंदोलनात निदर्शकांवर केलेल्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

वासनिक कमलचंद ऋषी

जन्म २४ ऑगस्ट १९२४, नागपूर इंटरमिजिएट चलेजाव आंदोलनात सहभाग घेतला. १३ ऑगस्ट १९४२ रोजी पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात वीरमरण प्राप्त झाले.

आगलावे मारूती बाळू

जन्म ५ मार्च १९२०, वीरमरण १ मार्च १९४४. प्रतिसरकारच्या इंग्रजांविरुद्ध लढ्यात सांगली येथे वसंतदादांबरोबर तुरुंग तटावरून पलायन करताना गोळीबारात वीरमरण आले.

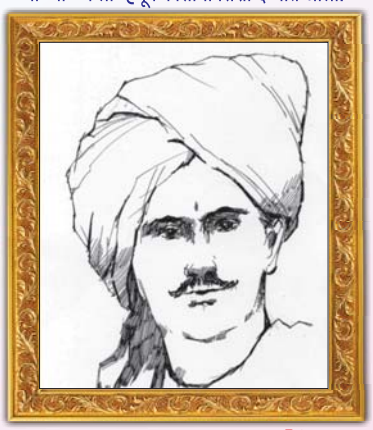
मल्लाप्पा धनशेट्टी

जन्म १९१८, १९२७ साली जातीय दंग्यात खुनाचा आरोप व त्यातून निर्दोष. १९३७ च्या असहकार आंदोलनात मार्शल लॉ अंतर्गत अटक. दोन पोलिसांना ठार मारले. जाळपोळ केली म्हणून फाशीची शिक्षा देण्यात आली.

कृष्णाजी गोपाळ कर्वे

जन्म १८८७, अभिनव भारत संघटनेचा सशस्त्र कार्यकर्ता. नाशिकच्या जूलमी कलेक्टर जॅक्सनचा वध २१ डिसें. १९०८ रोजी केला. १९ एप्रिल १९१० रोजी ठाणे कारागृहात फाशी देण्यात आले.

नायक काळूराम बोंडा

जन्म १८९४, नागपूर. सरकारी कर्मचारी चलेजाव आंदोलनात सहभागी. १४ ऑगस्ट १९४२ रोजी गोळीबारात अवस्थात्मक.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे महाराष्ट्र

चाफेकर बाळकृष्ण हरी

जन्म १८७३, चिंचवड,पुणे. पुण्याचा जुलमी कलेक्टर रँड याला २२ जुन १८९७ रोजी गोळ्या घालून मारले म्हणून दि. १२ मे १८९८ रोजी येरवडा कारागृह पुणे येथे फाशी देण्यात आली.

महादेव विनायक रानडे

जन्म १८८०, पुणे. पुण्याचा जुलमी कलेक्टर रँड याला २२ जुन १८९७ रोजी गोळ्या घालून मारले म्हणून दि. १० मे १८९९ रोजी येरवडा कारागृह पुणे येथे फाशी देण्यात आली.

चाफेकर वासुदेव हरी

जन्म ५ मार्च १८८०, चिंचवड,पुणे. पुण्याचा जुलमी कलेक्टर रँड याला २२ जुन १८९७ रोजी गोळ्या घालून मारले म्हणून दि. ८ मे १८९८ रोजी येरवडा कारागृह पुणे येथे फाशी देण्यात आली.

दाभाडे नारायण विश्वनाथ

जन्म १९२६, पुणे. नववी मध्ये शिकत असताना दि. ९ ऑगस्ट १९४२ रोजी पुण्याच्या काँग्रेस कार्यालयाजवळ झालेल्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

चाफेकर दामोदर हरी

जन्म २५ जुन १८६९, चिंचवड,पुणे. पुण्याचा जुलमी कलेक्टर रँड याला २२ जुन १८९७ रोजी गोळ्या घालून मारले म्हणून दि. १८ एप्रिल १८९८ रोजी येरवडा कारागृह पुणे येथे फाशी देण्यात आली.

महाले शंकर दाजीबा

जन्म १८ जाने. १९२५, नागपूर. १९४२ च्या चलेजाव आंदोलनात सहभाग घेतला म्हणून १९ जाने. १९४३ रोजी फाशी देण्यात आली.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे महाराष्ट्र

शिरीषकुमार पुष्पेंद्र मेहता

जन्म २८ डिसें. १९२६, नंदुरबार. ९ सप्टें. १९४३ रोजी नंदुरबार येथे निघालेल्या मिरवणुकीवर माणिक चौकात पोलिसांच्या अंधाधुंद गोळीबारात ४ फेब्रु. १९४३ रोजी हुतात्मा झाले.

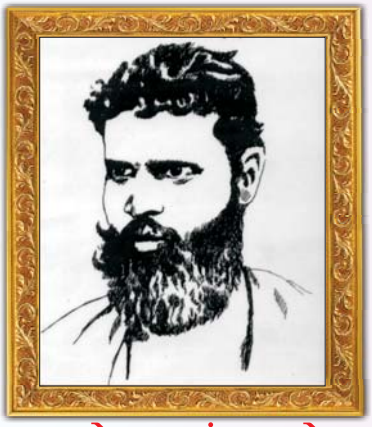
विष्णू गणेश पिंगळे

जन्म १८८९, तळेगाव,ढमढेरे पुणे. संयुक्त राज्य अमेरीकेतील विश्वविद्यालयातील विद्यार्थी सशस्त्र क्रांतीकारक. यांच्या २३ कार्यकर्त्यांना ब्रिटीश राज्यसत्ता नष्ट करण्याचा प्रयत्न केला म्हणून १७ नोव्हेंबर १९१५ रोजी लाहोरच्या कारागृहात फाशी देण्यात आले.

उमाजीराजे नाईक

जन्म १७९१, मु. भिवडी, पुरंदर, इंग्रजांविरुद्ध १८२४ पासून सशस्त्र उठाव केला. ३ फेब्रु. १८३२ रोजी पुणे येथे फाशी देण्यात आली.

वासुदेव बळवंत फडके

जन्म ४ नोव्हें.१९४५, शिरढोण, जि. रायगड. १८५७ च्या स्वातंत्र्यसमरानंतर पुणे येथून सशस्त्र उठाव केला.३ जुलै १८७९ रोजी गाणगापूर जवळअटक झाली व आजन्म कारावासासाठी एडनला पाठविले. १७ फेब्रु. १८८३ रोजी हौतात्म्य प्राप्त झाले.

बेनाडे हरिबा लक्ष्मण

जन्म १९२०, गाव चिकोडी. ब्रिटीशांविरुद्धच्या प्रितीसरकारच्या भूमिगत आंदोलनात कोल्हापूर जिल्ह्यातील खडकलाट येथे गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

मोरे सुकुर गोविंद

जन्म १९१५, शिरगाव, पालघर. १४ ऑगस्ट १९४२ रोजी पालघर मामलेदार कचेरीवर जाणाऱ्या जनसमुदायावर पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे महाराष्ट्र

तिवारी रामप्रसाद शंकर

जन्म १९२०, पालघर. १४ ऑगस्ट १९४२ रोजी पालघर मामलेदार कचेरीवर जाणाऱ्या जनसमुदायावर पोलिसांनी तिवारी यांच्यावर समोरुन केलेल्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

भाई कोतवाल

जन्म १ डिसें. १९४२. वकील, माथेरान, कर्जत, जि. रायगड. १९४२ च्या चलेजाव आंदोलनात विद्युत खांब,रेल्वेचे रूळ उखडणेअशी कामे करुन इंग्रजांना त्रस्त केले. सिद्धगडच्या डोंगरावर समोरासमोरच्या लढाईत १ जाने. १९४३ रोजी हौतात्म्य प्राप्त झाले.

काशीनाथ हरी पागधरे

जन्म १९२५, सातपाडी. १४ ऑगस्ट १९४२ रोजी पालघर मामलेदार कचेरीवर जाणाऱ्या जनसमुदायाचे नेतृत्व करीत असताना पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

हिरवे गुरुजी

पनवेल, जि. रायगड. रायगड गोवा मुक्ती लढ्यात केलेल्या आंदोलनात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

बाबू ग्यानबा सैद

जन्म १९०८,महाळुंगे, पुणे. गिरणी कामगार. १९३० च्या सविनय कायदेभंग आंदोलनात दारू व परदेशी कपड्यांच्या दुकानावर धरणे आंदोलन केले. १२ डिसें. १९३० रोजी मुंबईच्या प्रिन्सेस स्ट्रीटच्या गोदामात परदेशी माल घेऊन जाणाऱ्या ट्रकने यांना चिरडून ठार केले.

माधवराव बिराजदार

किल्लारी, मराठवाडा. आर्य समाजाचे आधारस्तंभ. निजामविरोधी सत्याग्रहात कारावास. सशस्त्र उठाव केला. रजाकरांनी अंधारात गोळीबार करून माधवरांवासह चार जणांना ठार केले.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे महाराष्ट्र

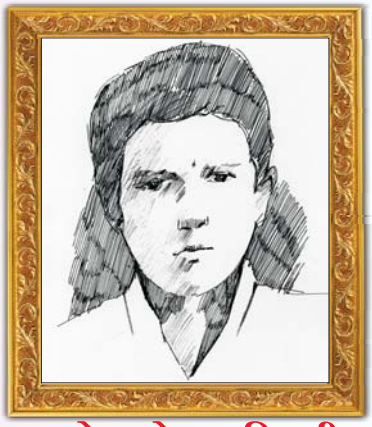
दाते वसंत बाळकृष्ण

जन्म १९२४, महाड, रायगड. शिक्षण-इंटरमिजिएट, पुणे. १९४२ च्या चळवळीत महाडच्या उठावात निदर्शने करण्यासाठी गेले असता १९४२ रोजी गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

डावरे गोविंदराव

भवानी पेठ, पुणे. वासुदेव बळवंत फडके यांचे विश्वासु सहकारी. इंग्रजांनी यांना जिवंत जाळले.

भडके बाकेराव विठूजी

जन्म १९२०, नरसापूर, वर्धा. १६ ऑगस्ट १९४२ रोजी आष्टी पोलिस ठाण्यावर निदर्शकांशी झालेल्या संघर्षात पोलिसाला ठार मारण्यात आले. आगी लावल्या या आरोपात २० वर्षे कारावास. १९४३ साली कारागृहात मृत्यू

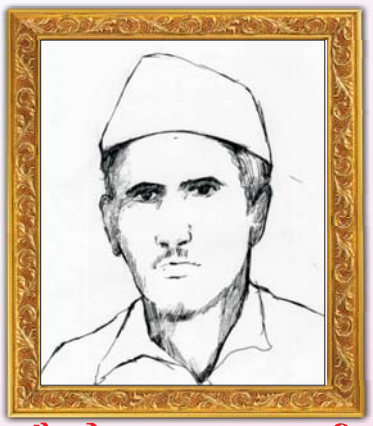
येवले विनायक दौलतराम

जन्म १९२१, मु. बेनोडा, अमरावती. १६ ऑगस्ट १९४२ रोजी बेनोडा अमरावती पोलिस चौकीवर केलेल्या हल्ल्याच्यावेळी पोलिस गोळीबारात हौतात्म्य.

गोविंद गणेश ठाकूर

जन्म १९२५,नांदगाव, ता. पालघर. पालघरच्या मामलेदार कचेरीवर निदर्शनासाठी जात असताना१४ ऑगस्ट १९४२ रोजी झालेल्या गोळीबारात घायाळ व दवाखान्यात मृत्यू

चौगुले मल्लप्पा बालाजी

चिखली, ता. कागल, जि. कोल्हापूर. गारगोटी खजिना लूट करताना झालेल्या गोळीबारात हौतात्म्य.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील हुतात्मे महाराष्ट्र

केशव जोशी उर्फ जोशी मामलेदार

२५ सप्टें. १९३० रोजी चिरनेर येथे झालेल्या जंगल सत्याग्रहात सत्याग्रहींवर गोळीबार करण्याचा हुकूम दिला नाही म्हणून फौजदाराने यांना गोळ्या घालून ठार केले.

गोपाळराव गणपतराव चुटके

जन्म २४/३/१९०२, मु. भंडारा. १४ ऑगस्ट १९४२ रोजी भंडारा येथे पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

कलाल हिरालाल बिहारीलाल

जन्म १९१४, खडकी, वर्धा १९४२ साली आष्टीच्या लढ्यात पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

हरी काशीनाथ फाये

जन्म – भंडारा. १४ ऑगस्ट १९४२ रोजी भंडारा येथे पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

भदुजी रामाजी लोंदासे

जन्म १९२१, तुमसर. दि. १४ ऑगस्ट १९४२ रोजी तुमसर लढ्यात पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात हौतात्म्य प्राप्त झाले.

शंकरलाल हिरालालजी मिश्रा

जन्म – तिरोडा. १९४२ च्या आंदोलनात जबलपूर जेलमध्ये अतोनात छळ झाला. दि. १९/४/१९४३ रोजी जेलमध्ये हौतात्म्य.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढा-प्रतिसरकार

महाराष्ट्र

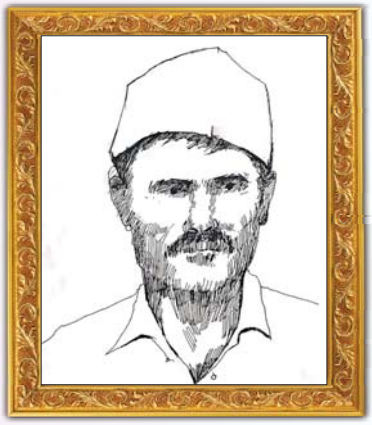
दांडेकर रंगनाथ भिकाजी

जन्म १९११, बिळाशी, जि. सांगली. १९३० सालच्या गाजलेल्या बिळाशी झेंडा सत्याग्रहात सहभाग घेतला व अटक झाली.

विठ्ठल रामचंद्र सुतार

कुंडल, सांगली. प्रतिसरकारच्या भूमिगत चळवळीमध्ये सक्रिय सहभाग घेतला व भूमिगतांना सहकार्य केले.

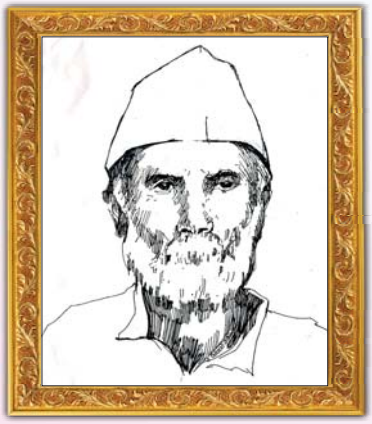
गोविंद कृष्णा पाटील

जन्म १९१४, बिळाशी, जि. सांगली. प्रतिसरकारच्या आंदोलनात भूमिगतांना सहकार्य केले व आश्रय दिला. शासकीय संपत्तीची तोडफोड. १७ महिने स्थानबद्धता.

जाधव ज्ञानोबा सिताराम

जन्म १९१९, कुंडल. प्रतिसरकारच्या स्वातंत्रलढ्यात भूमिगतांना सर्वतोपरी सहाय्य केले. आश्रय दिला. ५ महिने स्थानबद्धता.

बाबूराव चरणकर

जन्म १९०६, मु. चरण, ता. शिराळा, सांगली. १९२०/२१ साली बहिष्कार व असहकार चळवळ. १९३० च्या बिळाशी जंगल सत्याग्रहात नेतृत्व. प्रतिसरकारच्या १९४२ चळवळीत भूमिगत. एकूण शिक्षा ६ महिनेव स्थानबद्धता १० महिने.

मोहिते बाळकृष्ण रावजी

जन्म १९०६, वडगाव, खानापूर, जि. सांगली. प्रतिसरकारच्या भूमिगत चळवळीत भूमिगतांना सहकार्य केले. आश्रय दिला.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

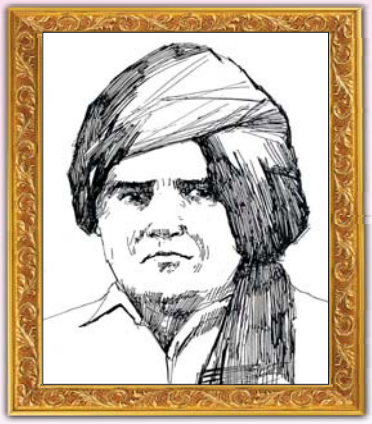
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

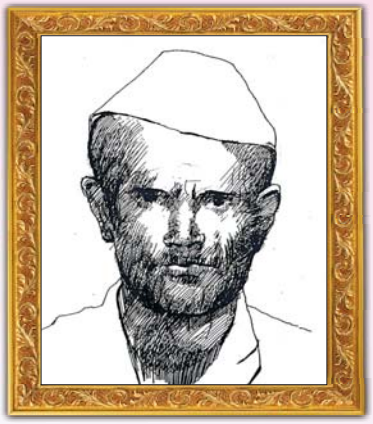
भारतीय स्वातंत्र्यलढा-प्रतिसरकार

महाराष्ट्र

जोशी सदाशिव दत्तात्रय

जन्म १९१५, बिळाशी, प्रतिसरकारच्या १९४२ सालच्या चळवळीत भूमिगत राहून मोडतोड व जाळपोळीत सहभाग व अटक. १० महिने स्थानबद्धता.

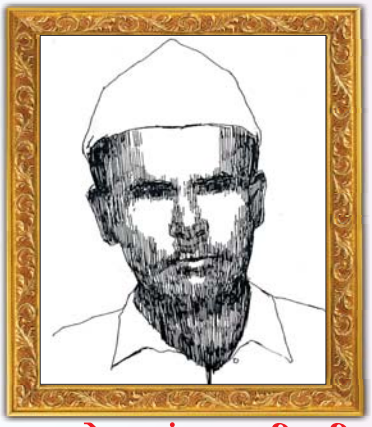
सुतार (गुरुजी) दत्ताजी निवृत्ती

जन्म १९२२, पेठ, तासगांव, सांगली. साक्षरता प्रसाराचे कार्य. १९३०/३२ च्या सविनय कायदेभंग चळवळीत नेतृत्व. १९४२ सालच्या कराड सरकारी कचेरीवर मोर्चाचे नेतृत्व. इंगोली येते अटक. प्रतिसरकारचे संस्थापक.

शंकर केशव लाड

जन्म १९१९, कुंडल, जि. सांगली. प्रतिसरकारच्या १९४२ सालच्या चळवळीत भूमिगत राहून मोडतोड व जाळपोळीत सहभाग. ३० महिने स्थानबद्धता.

नलवडे आनंदराव श्रीपती

जन्म १९१८, सोनकिरे, खानापूर, जि. सांगली. प्रतिसरकारच्या स्वातंत्रलढ्यात भूमिगतांना सहकार्य केले. आश्रय दिला. शासकीय संपत्ती जाळपोळीत सहभाग.

थोरात शामराव धोंडी

जन्म १९२२, कुंडल, जि. सांगली. प्रतिसरकारच्या १९४२ सालच्या चळवळीत भूमिगत राहून मोडतोड व जाळपोळीत सहभाग. ३ महिने स्थानबद्धता.

शामराव लहुजी पाटील

जन्म १९२५, कोल्हापूर. मॅट्रीक. कोल्हापूरच्या नगराध्यक्ष निवडणुकीत टाईम बॉम्ब ठेवला. चावडी व विमानतळ जाळला.विल्सनचा पुतळा फोडला. पोलिसांची हत्यारे पळवली. धुळ्याचा खजिना लुटला. प्रतिसरकारचे नेतृत्व.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढा-प्रतिसरकार

महाराष्ट्र

सौ. गमगुताई नथाजी लाड

जन्म १९२१, कुंडल, तासगाव, जि. सांगली. प्रतिसरकारच्या लढ्यात भूमिगतांना सर्वतोपरी सहकार्य केले.

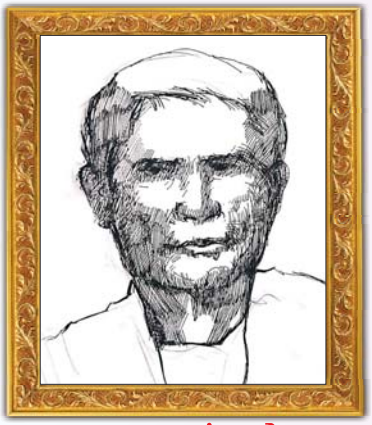
दादा आप्पाजी बर्डे गुरुजी

जन्म १९०८, वाटेगाव. १९३० सालच्या सोलापूर मार्शलला विरोधी नेतृत्व. पेटलोनाचा जंगल सत्याग्रहव नंतर प्रतिसरकारच्या स्वातंत्र्यलढ्यात भूमिगत नेतृत्व. एकूण शिक्षा ३ वर्षे ७ महिने. सक्तमजुरी व २१ महिने स्थानबध्द.

शालूताई गोविंद मिरगे

कुंडल, प्रतिसरकारच्या स्वातंत्र्यलढ्यात ब्रिटीशविरोधी कारवाया करणाऱ्या भूमिगतांना सर्वतोपरी सहकार्य केले.

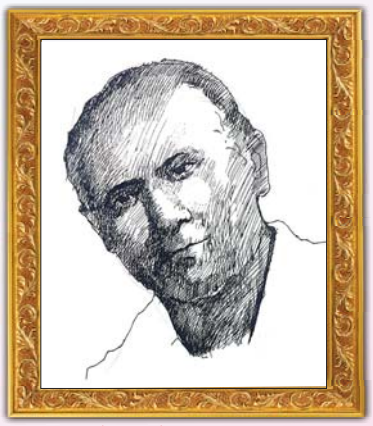
दत्तात्रय बळवंत लोहार

जन्म १९१२, बिळाशी. ता. शिराळा, सांगली. प्रतिसरकारच्या चळवळीत भूमिगत राहून नेतृत्व केले. घरदार जप्त झाले. १० महिने स्थानबद्धता.

गुरव कृष्णा देवबा

जन्म १९२२, निपाणी करवीरच्या स्वामी. वारके, साळोखे, काका देसाई यांचे समवेत गावोगावी सभा घेतल्या. ४ वर्षे भूमिगत. हुतात्मा हरि बेनाडेंसह काम केले. १९३५ साली वंदेमातरम् गायले व गांधी टोपी घातली म्हणून पोलिसांनी पट्ट्याने मारले.

यशवंत चंद्रप्पा पाटील

बुधगाव, सांगली. १९४२ च्या चलेजाव चळवळीत पोवाड्याद्वारे समाज जागृती केली तसेच गोवामुक्ती संग्रामात एका तुकडीचे नेतृत्व केले.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढा-प्रतिसरकार

महाराष्ट्र

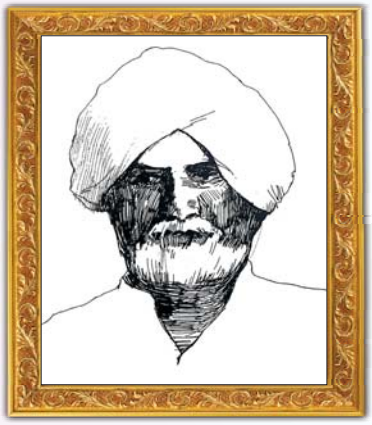
पोतदार दत्तात्रय विठ्ठल

मुळगाव-बिळाशी, सांगली. चलेजाव चळवळीत भूमिगत राहून मोडतोड व जाळपोळीत सहभाग, परिणामी इस्टेट जप्त झाली. ४ महिने कारावास, १० महिने स्थानबद्ध.

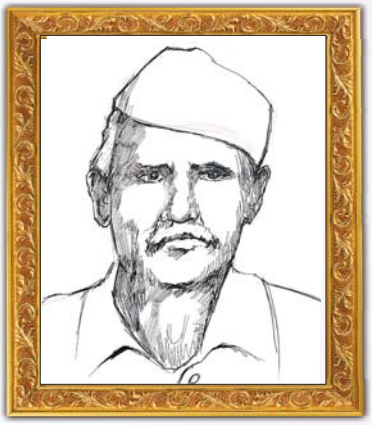
माळी शंकर महादेव

जन्म १९२०, कसबा, सागाव, कागल. हुपरी सागाव पार्क बंगला जाळला. खटल्यात १८ महिने सक्तमजुरीची शिक्षा.

जिजाबा रामजी पाटील

जन्म १९०९, चलेजाव चळवळीत भूमिगतांना सहाय्य केले म्हणून दोन महिने स्थानबद्धता.

मुजावर मीरसाहेब सय्यदसाहेब

जन्म १९२५, निपाणी. स्वातंत्र्यलढ्यात निपाणीचे पोस्ट, कोतवाली कचेरी जाळली. हिंडलगा बेळगावमध्ये २० महिने कैद.

खराडे मास्तर बाबू गुंडू

जन्म १९२१, सांगावं, कागल, जि. कोल्हापूर. २९ एप्रिल १९४४ बार्शी लाईट रेल्वे टपाल लुटले. दि. १३ डिसेंबर १९४२ च्या गारगोटी खजिना हल्ल्यात सहभाग.

हजारे अंकुश गोपाळ

जन्म ८ डिसें.१९२४, नागनूर, कोल्हापूर. हुतात्मा हरिबा बेनाडे यांचे साथीदार.६ एप्रिल १९४४ रोजी रात्री नागनूर चावडी जाळली. पहाटे पट्टणकोडी चावडीवर हल्ला करून पाच रायफली काडतुसे पळवून पोलिसांना ड्रेस उतरवायला भाग पाडले. २ वर्षे कोठडी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

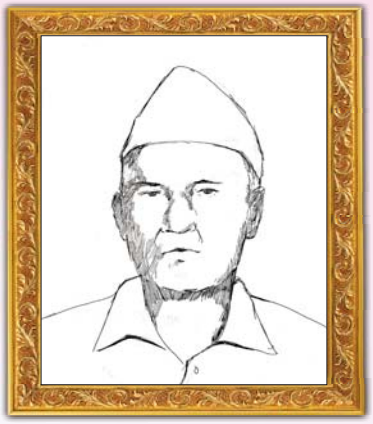
भारतीय स्वातंत्र्यलढा-प्रतिसरकार

महाराष्ट्र

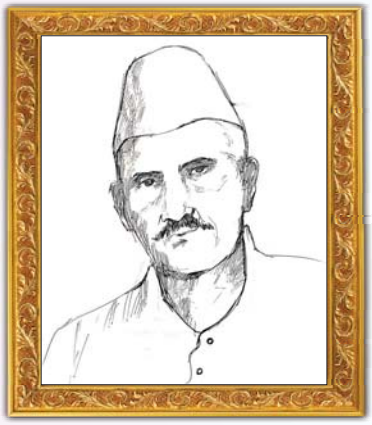
मिणचे भूपाल दादा

जन्म ०१/०३/१९२०,शिरोळे, कोल्हापूर. १९३८/३९ साली प्रजा परिषद लढ्यात टेलिफोन तारा तोडणे, हत्यारे जमा करून पोहोचवणे. जयसिंगपूर, कोल्हापूर येथे सभाबंदी व सत्याग्रहाचा कायदा मोडला. मिरज स्टेशनवर सत्याग्रही तुकडी मार्फत सुभाषबाबूंचा सत्कार केला. १९४४ मध्ये पद्मजाराजे हायस्कूल स्थापन केले.

मगदूम भूपाल बळवंत

जन्म १९१९. वानलेसवाडी येथे गुप्त चळवळींचे केंद्र चालविले. पार्क बंगला (रंदाळे) जाळला. दुसऱ्या दिवशीच भूपालचे लग्न झाले व ते गोकाक कर्नाटक हद्दीत भूमिगत झाले. ते १५ ऑगस्ट १९४७ रोजी प्रकट झाले.

मर्दाने शिवराम राघू

जन्म १९४८, कागल. अडीमल्लचच्या डोंगरात खाजगी सर्व्हिसच्या गाडीतील टपाल लुटले.गारगोटी खजिना, वीर ज्योती करवीरच्या व वीर वारके यांच्या नेतृत्वात हुपरी चावडी सागाव, सदलगा, बेडक्याळ, हंसवडे चावड्या जाळल्या. १९४४ रोजी खजिना लुटीत सहभाग. ८ वर्षे शिक्षा, २०० रू. दंड.

मगदूम ए. बी.

जन्म १९१४, कसबा, सागाव, कोल्हापूर. शिक्षण बी.ए. एल.एल.बी. १९४२ च्या स्वातंत्र्यलढ्यात देशभक्तांच्या केसेस करमरकर वकीलांबरोबर विनामुल्य चालविल्या. मृत्यू १९८९

मलबादे शंकर देवाप्पा

जन्म १०/१०/१९२५, मुळगाव-अक्कोळ. १९४२ च्या लढ्यात अक्कोळच्या गेस्टहाऊसवर राष्ट्रध्वज फडकवला. सहा महिने कारागृहात शिक्षा झाली.

मगदूम दादासाहेब रामचंद्र

जन्म १९०५, कसबा, सागाव. शिक्षण-इंटर. ऑक्टो. १९४५ मध्ये मुक्त राजबंद्यांचे संमेलन भरविले. अनेकदा कारावास. दक्षिण भारत जैन महासभेचे कार्यकर्ते. १९३९ साली ६ महिने सक्तमजुरी व ५०० रू. दंड. १९४२ साली १८ महिने सक्तमजुरीची शिक्षा.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

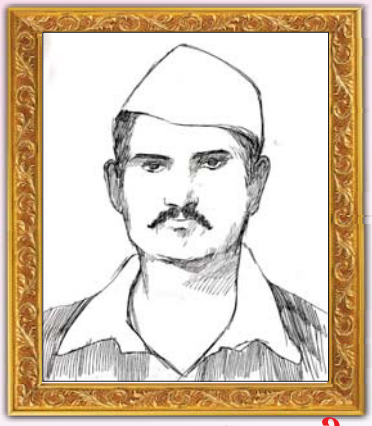
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

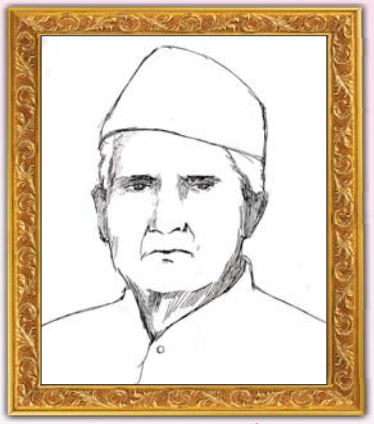
भारतीय स्वातंत्र्यलढा-प्रतिसरकार

महाराष्ट्र

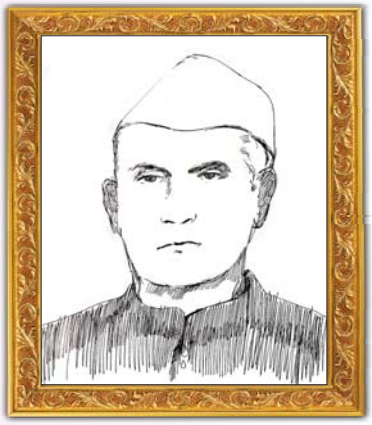
हणबर मल्लू आप्पाजी

जन्म १९२०, कोल्हापूर. १९४२ च्या लढ्यात स्वातंत्र्य मिळाल्याशिवाय लग्न करणार नाही अशी शपथ घेतली. १९४३ साली बार्शी रेल्वे लुटली. सरकारी वॉरंट व बक्षीस लावण्यात आले होते. चावड्या, दारुगुत्ते व टपाल केंद्रावरील हल्ले याबद्दल खटले. कोल्हापूरच्या जेलमधून तटावरून उडी मारून पलायन करताना जायबंदी झाले. जन्मठेपेची शिक्षा झाली होती. सरकारने आई-वडील व नातेवाईकांचा अमानुष छळ केला. ३ नोव्हें. १९६१ रोजी पांगिरे गावी मृत्यू.

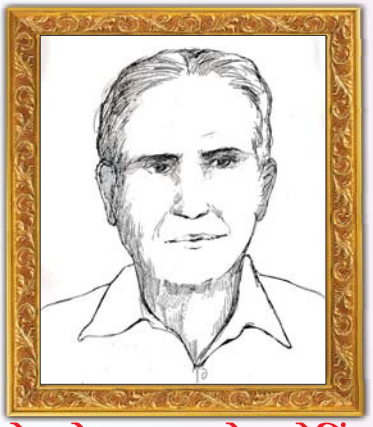
स्वामी गुरुवया शंकरय्या

कसबा, सांगाव, कोल्हापूर. राजकीय जागृती दडपण्यासाठी कोल्हापूर संस्थानने सांगाव या गावावर ७५ हजार रु. दंड ठोठावला. यातून ब्राम्हण, हरिजन, मराठा, ख्रिश्चन यांना वगळले. हा दंड रद्द करण्यासाठी चळवळ केली. ६ महिने शिक्षा करण्यात आली.

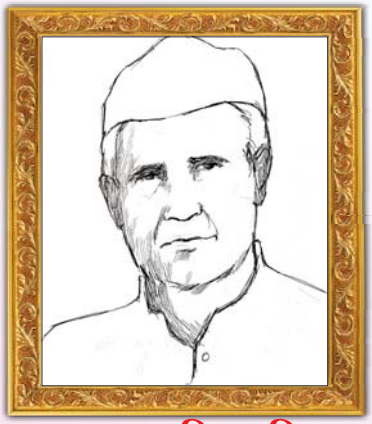
मगदूम आप्पा शंकर

जन्म ३ जाने. १९२०, बस्तवडे, चिखली, कागल. अणदूर, बानगे चावडीवर हल्ला करून जाळपोळ केली. चार वर्षे सक्तमजुरी आणि २५० रू. दंड.

ढेकळे आप्पासाहेब गोविंद

निपाणी, जन्म १९२४, दि. १७ ऑगस्ट १९४२ रोजी निपाणीची वालचावडी, पोस्ट ऑफिस कचेरी जाळली. हिंडलगा जेल कारावास. नंतर १९४४ मध्ये ३ वर्षे कारावास शिक्षा. २० जुलै १९४४ ते १२ नोव्हें. १९४५ विसापूर तुरुंगात कारावास.

सनगर विठ्ठल विष्णू

जन्म २१ मार्च १९१९, कागल. १९३९ साली प्रजा परिषदेमध्ये सहभाग घेतला. पाच महिने कैद. १९४२ साली भारत संरक्षण कायद्याखाली ६ महिने सक्तमजुरी, १५० रू. दंड.

नामदेव पांडुरंग पाटील

जन्म १९०८, बोरगाव, वाळवा, सांगली. १९३० साली कायदेभंगाच्या चळवळीत रेठरे धरण जंगल सत्याग्रहात सहभाग. ६ महिने सक्तमजुरी. २०० रू. दंड तसेच

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

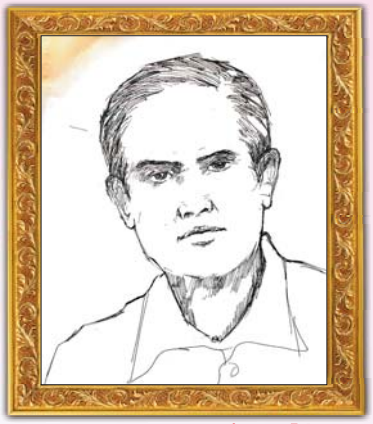
भारतीय स्वातंत्र्यलढा-प्रतिसरकार

महाराष्ट्र

रंगराव विठ्ठल पाटील

जन्म १९१९, शिगाव, वाळवा. चलेजाव चळवळीत भूमिगत घातपाती कारवायांमुळे इस्टेट जप्त झाली. पकडून देणाऱ्यास ५०० रू. बक्षीस जाहीर झाले. ऑक्टोबर १९४४ मध्ये पकडले गेले. ९ महिने कारावास, नंतर निर्दोष. १९४५ साली ६ महिने स्थानबद्धता.

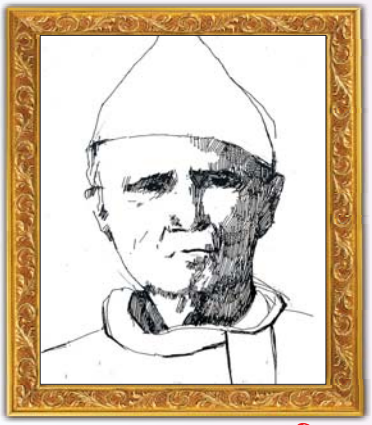
आण्णा रामचंद्र बर्डे

मुळगाव- वाटेगाव, वाळवा. १९४२ च्या चळवळीत प्रतिसरकार स्थापनेमध्ये महत्वाची भूमिका होती. भूमिगत राहून घातपाती कार्य केले. अटक झाल्यानंतर पुराव्याअभावी मुक्त झाले व पुढे १९४६सालापर्यंत भूमिगत प्रतिसरकार चालविले.

गणपतराव रामचंद्र पाटील

जन्म १९१४,मृत्यू १९७०. बिळाशी-शिराळा. १९४२ चलेजाव चळवळीत पाटीलकीचा राजीनामा दिला. चरण बिळाशी भागात भूमिगत कारवाया केल्या म्हणून जमीन जुमला जप्त झाला. १९४४ मध्ये प्रकट झाले तेव्हा अटक झाली पण पुराव्याअभावी सुटका व लगेच दीड वर्ष स्थानबद्ध.

बापू हसन मुलानी

बिळाशी जन्म १९१५, चलेजाव चळवळीत भूमिगत घातपाती कारवायांमध्ये सहभाग घेतला. १९४४ साली दहा महिने स्थानबद्धता.

भूपाल कृष्णा जंगले

जन्म १९२२, वाटेगाव, वाळवा. १९४२ च्या चळवळीत भूमिगत आंदोलकांना सहकार्य केले. आश्रय दिला तसेच घातपाती कारवायांमध्ये सक्रीय सहभाग घेतला.

तांबट लक्ष्मण रावजी

जन्म १९०६, कुंडल, तासगाव. १९४२ च्या प्रतिसरकारच्या चळवळीत घातपाती कारवायांमध्ये सहभाग घेतला. ६ महिने सक्तमजुरीची शिक्षा.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढा-प्रतिसरकार

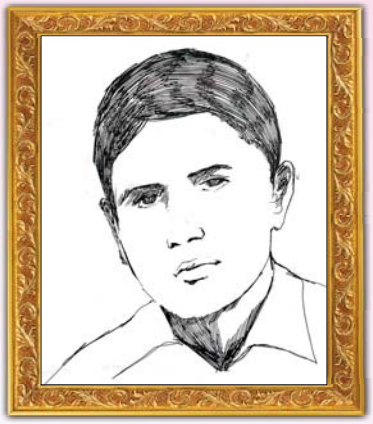
महाराष्ट्र

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

सिताराम कृष्णा नलवडे

जन्म १९१२, कुंडल, तासगाव. १९४२ च्या प्रतिसरकारच्या चळवळीत भूमिगत राहून घातपाती कारवाया केल्या. परिणामी २ वर्षे सक्तमजुरीची शिक्षा व ५० रू. दंड.

बापूजी बाळाजी पाटणकर

जन्म १९१५, मृत्यू १९५२.कासेगाव-वाळवा. १९४२ च्या प्रतिसरकारच्या भूमिगत चळवळीमध्ये घातपाती कारवाया करणे व तरूणांचे संघटन करणे या आरोपाखाली स्थावर मालमत्ता जप्त झाली. चळवळीच्या काळात वॉरंट होते ते १९४६ मध्ये रद्द झाले.

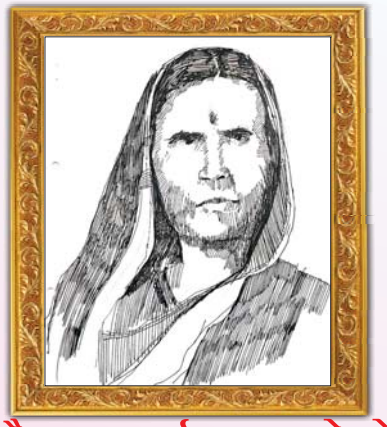
शेगडे बापूराव सोमाजी

जन्म १९१०,नाठवडे-शिराळा. १९३० सालच्या सविनय कायदेभंगाच्या चळवळीत सभा व मिरवणुका घेतल्या. १९ महिने सक्तमजुरी व २७५ रू. दंड. प्रतिसरकारच्या भूमिगत चळवळीत सहभाग. इस्टेट जप्त झाली. प्रकट झाल्यावर अटक. ४ महिन्यांनी पुराव्याअभावी मुक्तता व पुढे १ वर्ष स्थानबद्धता.

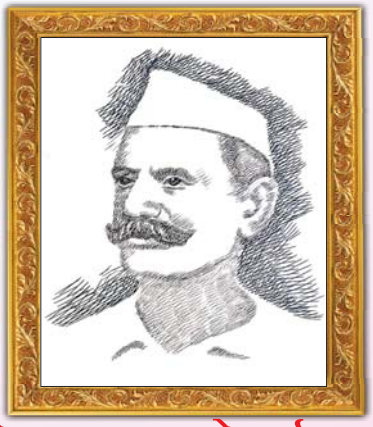
यशवंतराव बळवंतराव चव्हाण

जन्म १९१४, देवराष्ट्रे-खानापूर. शिक्षण बीए. एलएलबी. १९३० च्या कायदेभंगात विद्यार्थी चळवळ उभारली. १९३२ साली १८ महिने कारावास. १९४२ च्या चलेजाव चळवळीत प्रतिसरकारची निर्मिती केली. सरकारचे यांच्यावर १००० रू. इनाम जाहीर केले होते. १९४६ साली आमदार झाले.

सौ. कमलाबाई बापूराव शेडगे

जन्म १९१८,नाठवडे-शिराळा. १९४२सालच्या प्रतिसरकारच्या भूमिगतांच्या कारवायांमध्ये सर्व प्रकारचे सहकार्य केले. ६ महिने स्थानबद्धता.

साठे सखाराम महादेव उर्फ राष्ट्रसाठे

जन्म १९१७,वाई. १९४२ सालच्या प्रतिसरकारच्या भूमिगतांच्या कारवायांमध्ये सर्व प्रकारचे सहकार्य केले. ८ महिने स्थानबद्धता.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

वीर महायोद्धा राणा पूंजा भिल्ल

जन्म : मेरपूर, राजस्थान. मेवाड च्या महाराणा प्रतापाचे सेनापती म्हणून लढ ताना१८ जून १५५६ रोजी हळदीघाट च्या लढ ाईत आपल्या अतुल पराक्र माने, धनुष्यबाणांच्या व गोफ णींच्या साह्याने मुघलांचा सामना क रू नमुघलांना बियास नदीच्या पलीक डे चथोपविले. या पराक्र मामुळे महाराणा प्रतापाने त्यांना राणा ही पदवी देऊ नत्यांचा सन्मान के ला.

वीरांगना राणी दुर्गावती

जन्म : ५ ऑक्टोबर १५२४ : कालिंजर. बुंदेलखंड. गौंडराजा दलपत शहाची महाराणी दुर्गावती ही रणरागिणी होती. आपल्या युद्ध कौशल्याने माळव्याचा सुभेदार बाजबहादूर, दिल्लीचा सुलतान शेरशहा सुरी आणि मुघल बादशहा अकबर यांना तिने जेरीस आणले. विवाहपूर्वीच दुर्गावतीने १९४५ साली दिल्लीचा सुलतान शेरशहा यास कालींजर येथे पराभूत करून ठार मारले होते. गडमांडलाची महाराणी झाल्यानंतर माळव्याचा सुभेदार बाजबहादूरला दोन वेळा पराजित करून त्याचे राज्य नेस्तनाभूत केले. १५६४ साली मोगलांशी लढत असताना घायाळ अवस्थेत तिने स्वतःच्या कट्यारिने आत्मसमर्पण केले.

वीरांगना सिनगी दई

जन्म : रोहतासगड ,बिहार.

रोहिदासगडचा राजा रूईदास याची सुपुत्री राजकु मारी सिनगी दई या उरॉव जमातीच्या वीरांगनेने रोहतासगड राज्यात महिलांची सेना उभारून राज्याचे संरक्षण केले. पुरुष सेना तुर्कांच्या आक्रमणामुळे विस्कळीत झालेली असताना सिनगी दईने तुर्कांचे आक्र मण असफ ल के ले. आपल्या बुद्धी सामर्थ्यावर उरॉव राज्य सांभाळले. महिलांना प्रशिक्षित केले. या पराक्रमाची आठवण म्हणून मुक्का सेंदरा या समारंभाचे आयोजन बिहारमध्ये केले जाते.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

वीरयोद्धा नंतराम नेगी

जन्म : १७२५. ज्ञौनसार, डे हराडू न.
मुघल सेनापती गुलाम कादिर खान याने डे हराडू नवरहल्ला के ल्यानंतर त्याने आपले लक्ष नाहन, हिमाचल प्रदेशकडे वळविले तेव्हा नाहनच्या राजमातेने मदत मागण्यासाठी सेनापतीला नंतराम नेगी यांचेकडे पाठ विले. वीर नंतरामने नाहन यांच्या सेनेला बरोबर घेऊन मुघलांवर आक्र मणके लेव मोगल सेनापतीचा वध क रूनत्याला पराभव के ले. या लढ ाईतनंतराम व त्यांचा घोड ादोघेही जखमी झाले. मारक नडे च्या लढ ाईत १४ फे ब्रुवारी १७४६ रोजी वयाच्या २१ व्या वर्षी नंतराम नेगी वीरगतीस प्राप्त झाला.

वीरयोद्धा तीलका मांझी

जन्म : ११ फे ब्रुवारी १७५० : सुलतानगंज बिहार.
बलिदान : दिन : १३ जानेवारी १७८५.
इंग्रजांची तोड ाआणि फोड ाही नीती ओळखून वीर तीलका मांझी याने पहाडिया, संथाल समाजाला एक त्र क रून 'धरती हमारी है' अशी घोषणा दिली. १३ जानेवारी १७८४ रोजी भागलपूरचा ईस्ट इंडि या कं पनीचा अधिक ारी अगस्ट स क्लीवलैंड याचा वध के ला. तथापि अत्यंत कमी युद्ध सामग्री असल्याकारणाने अखेरीस ते पक ड लेगेले व त्यांना भागलपुरच्या चौक ात वड ाच्या झाड ावर १३ जानेवारी १७८५ रोजी फ ाशीदेण्यात आले.

वीरयोद्धा तवक्कल चंदू

जन्म : वायनाड के रळ, बलिदान : १५ नोव्हेंबर १८०५
के रळच्या पडसील राजाला इंग्र जांविरुद्ध लढ ण्यासाठ ीवीर तवक्क लचंदू याने महत्त्वाची मदत के ली. वायनाड येथील क रू चिया जनजातीची एकजूट करून आपल्या शौर्याने इंग्रजांच्या ताब्यातील पनमरम किल्ला परत मिळविला. तथापि इंग्रजांनी फि तुरांच्या साह्याने तवक्क ल चंदू यश पक ड लेव १५ नोव्हेंबर १८०५ रोजी पनमरम किल्लयात फ ाशीदिले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा वीर योद्धा बक्तर साय

जन्म : बक्तरसायनवागड झारखंड .
बक्तर साय हे झारखंड च्या नवागड चे जागीरदार होते. इंग्रजांच्या लुटी विरोधात आवाज उठ वला, इंग्रजांच्या सांगण्यावरून राजू महाराजांनी दरबारातील अधिकाऱ्याला वसुलीसाठी पाठ विले तेव्हा भक्त सैनिक त्याचा वध के ला. इंग्रजांनी रामगढ हूनसैनिकी मदत पाठ वली.बक्तर सायच्या मदतीला पनरी परगण्यातून रौतिया खंगार जनजातीचे युवक व शेतकऱ्यांसह मुंड लसिंह पोहोचले. हजारीबाग येथून इंग्रजांनी प्रचंड मोठी सेना पाठ वली. बक्तर साय आणि मुंड लसिंह पकडले गेले. त्यांना इंग्रजांनी अंदमानला काळ्यापाण्यावर पाठ वलेव तेथे ४ एप्रिल १८१२ रोजी फाशीदेण्यात आले.

वीरयोद्धा हुतात्मा बुधु भगत

जन्म : १७ फेब्रुवारी १७९२ सिलगाई, रांची. झारखंड . बलिदान : १३ फेब्रुवारी १८३२. झारखंड मधील कोलच्या उठ ावाचे नेतृत्व करून ज्यांनी स्वातंत्र्याचा उद्घोष के ला अशा वीर योद्धा बुधू भगत याने इंग्रज सरकार व सावकारांविरुद्ध गनिमी काव्याने युद्ध पुकारले.इंग्रजांच्या कै देतील वनवासींना मुक्त के ले.इंग्रज सेना अनेक वर्षे बुद्ध भगतचा पाठ लाग करत होती. अखेरीस १३ फेब्रुवारी १८३२ रोजी प्रचंड इंग्रजी सैन्यबळाचा प्रतिकार करत असताना बुधु भगत आणि त्याचे दोन सुपूत्र हलदर आणि गिरधर यांना वीरमरण आले.

वीर योद्धा हुतात्मा उ तिरोत सिंग

जन्म : १८०२, मैरंग, मेघालय. बलिदान : दिनांक १७ जुलै १८३५. मेघालयातील खडसाफा सीयोमेसीपचा राजा उ तिरोत सिंह हा खासी या आदिवासी जमातीचा होता. ईस्ट इंडि याकं पनीने व्यापाराच्या निमित्ताने त्याचे राज्य बळकावण्याचा प्रयत्न के ला. या विरोधात उ तिरोत सिंगाने खासी जनजाती योद्ध्यांची सेना उभारून ४ एप्रिल १८२९ रोजी इंग्रजांवर हल्ला के ला. मिझोरामच्या आरण्यात हे युद्ध ४ वर्षे चालले. देशद्रोही/ फितूरांनी इंग्रजांना सहाय्य के ले व ९ जानेवारी १८३३ रोजी उ तिरोतसिंगास पकड ण्यातआले. १७ जुलै १८३५ रोजी ढाकयेथील कारागृहात उ तिरोत सिंग यांस वीरमरण आले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

वीर योद्धा हुतात्मा तीरथसिंग

जन्म : लुंगकला. आसाम. बलिदान : सन १८४१. १८२५ साली तिरथसिंग आसाममधील लूंगकलाच्या पहाडी हद्दीतील खासा जमातीचे प्रमुख बनले. या घटनेस इंग्रजांचा पाठिंबा मिळाला तथापि यामागे असलेली कपटनीती समजल्यानंतर ४ एप्रिल १८२९ रोजी त्याने इंग्रजी सेनेवर आक्रमण केले. या युद्धात कॅप्टन बोरिंगफिल्ड/बर्लटन याचा वध करून अनेक आदिवासींना मुक्त करण्यात आले. हजारो खासी आदिवासी तिरथसिंगाच्या पाठीशी उभे राहिले. इंग्रजांनी तिरथसिंगाशी तह केला व कपटाने फसवून बंदीवान बनविले. १८४१ साली तिरथसिंगाला वीर मरण आले.

वीरयोद्धा हुतात्मा राघोजी भांगरे

जन्म : ८ नोव्हेंबर १८०५. देवगाव, महाराष्ट्र . बलिदान : २ मे १८४८.
वीरयोद्धा राघोजी भांगरे यांच्या वडिलांनी इंग्रजांविरुद्ध उठ ावके ल्यामुळे त्यांना अंदमानला क ाळ्यापाण्यावर पाठ वले होते. तरुण राघोजीने सह्याद्री पर्वत रांगात ईस्ट इंडि या कं पनी विरुद्ध उठ ावके ला. १८४५ साली इंग्रजांशी समोरासमोर युद्धात हजारो लढ वय्येमारले गेले. पक ड लेगेले. इंग्रजांनी पंढ रपूर येथे राघोजीस पक ड लेव २ मे १८४८ रोजी ठ णेक ारागृहातफ ाशीदिले.

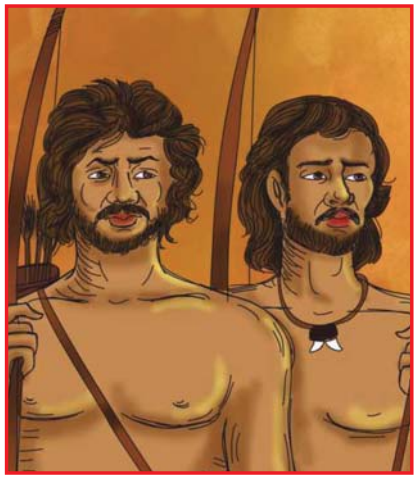
वीर योद्धा हुतात्मा रेंडो मांझी

जन्म : कु र्लाजाने क ालाहंड ीओरिसा बलिदान कं ध या आदिवासी जनजातीच्या ग्रामस्वराज्य पद्धतीस नेस्तनाबूत क रण्यासाठ ी इंग्रजांनी क र वसुली सुरू के ला.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

सिदो मुर्म : जन्म : १८१५
कान्हू मुर्मू : जन्म : १८२०.

भोगनाडीह,साहेबगंज, झारखंड .बलिदान : दिन २६ जुलै १८५६. शिदो, कान्हू,चांद आणि भैरव असे चार संथाल बंधू होते. ३० जून १८५५ रोजी त्यांनी इंग्रजांविरुद्ध क्रांतीची घोषणा केली. एक वर्ष सतत संघर्ष करून अनेक इंग्रजी अधिकाऱ्यांना ठार केले. इंग्रजांनी त्यांच्या विरोधात देशद्रोहाचा आरोप ठेवून २६ जुलै १८५६ रोजी त्यांची हत्या करण्यातआली.

विरांगना फुलो मुर्मू व झानो मुर्मू

जन्म : भोगनाडीह,झारखंड .बलिदान : १८५६. झारखंड मध्ये हूल क्रांतीचा वणवा गावोगावी पसरविण्यासाठी घोड्यावरून फिरत यां दोन बहिणींनी प्रचंड योगदान दिले. महिलांची सेना उभारली. इंग्रजाविरुद्ध छापेमारी करत गनिमी काव्याने युद्ध केले. रणांगणावर लढत असताना १८५६ साली या दोघीं विरांगनांना वीर मरण आले.

महायोद्धा चक्रधिशोई

जन्म : १८२३ चक्रगड ,गंजाम, ओरिसा.

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यात १७३५ ते १८६९ या कालावधीत कन्ध जमातीच्या योद्ध्यांनीन चक्र विशोई यांच्या नेतृत्वाखाली अंगठा कापून त्या रक्ताचा तिलक लावत जेथे शपथ घेतली त्या गावाचे नाव टीकाबालीअसे पडले.१८५४ मध्ये करूमणिया दर्रे येथे चक्र बिशोई यांच्या सेनेने इंग्रजांचा सपशेल पराभव केला. नंतर घातपाताने इंग्रजांनी चक्र बिशोईला पकड लेव त्याची हत्या केली.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

वीर योद्धा नारायण सिंह

जन्म : १७९५ सोनाखाण, रायपूर. छत्तीसगढ. बलिदान : १० डिसेंबर१८५७. छत्तीसगडमधील रायपूर जिल्ह्यात बिंजवार जनजातीचे प्रमुख नारायण सिंह सोनाखार हे जमीनदार होते. १८५६ साली दुष्काळ पडला तेव्हा त्यांनी इंग्रजांची गोदामे लुटली या प्रकरणी त्यांना रायपूरच्या कारागृहात डांबण्यांतआले. तेथून पलायन करून त्यांनी २९ नोव्हेंबर १८५६ रोजी स्मिथच्या नेतृत्वाखालील इंग्रजी सेनेचा पराभव केला. इंग्रजांनी प्रचंड फौज बोलवून नारायण सिंहास पकडलेव अमानुष रीतीने छळले.१० डिसेंबर १८५७ रोजी त्यांना वीर मरण आले.

वीर योद्धा हुतात्मा महुआ कोल

मध्यप्रदेशातील कोल जनजातीचे नेते महासिंह यांना लोक महूआ कोल या नावाने ओळखतात. गोंड राजा हिरोसिंग यांचे ते सहकारी होते. बुंदेला क्रांतीलढ्यातत्यांनी भाग घेतला.
१८५७ च्या स्वातंत्र्य लढ्यामध्येक्रांतिवीरमहुआ कोल यांनी भाग घेतला. इंग्रजांनी त्यांना कैद करून जबलपूरच्या कारागृहात ठेवले . तेथे त्यांचा रहस्यमय संशयास्पद मृत्यू झाला.

महायोद्धा हुतात्मा डेलन शाह

जन्म : १८०२. मदनपूर, नरसिंहपुर. मध्यप्रदेश. बलिदान : १८ मे १८५८. मध्यप्रदेशातील बुंदेलखंड क्षेत्रात गौड जनजातीचे नेतृत्व. वयाच्या सोळाव्या वर्षी इंग्रजांच्या चौरागड किल्ल्यावर आक्रमणकेलेव युनियन काढू नकेकू नदिला.मात्र किल्ला जिंकता आला नाही. नंतर १८३६ मध्ये दुसरा प्रयत्न केला. पुन्हा ८५७ च्या लढ्यात तिसरा यशस्वी प्रयत्न केला.चांवर पाठा,तेंडू खेडा मुक्त केले. १८५८ साली इंग्रजांनी मोठी फौज मागवून डेलनशहाला अटककेली.ढिलवारयेथे पिंपळाच्या झाडावरवीर डेलनशहा यास फाशी देण्यात आले .

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

महायोद्धा हुतात्मा निलांबर व पितांबर

जन्म : चेमोसनया. गढ वा, झारखंड .बलिदान : २८ मार्च १८५८. झारखंड च्यागढ वाजिल्ह्यातील खरवार जनजातीच्या या युवकांनी मे १८५७ च्या समरात रांची येथे उठ ावझाल्यानंतर गढ वाआणि पलामू येथे चेरो राजाच्या सेनेचे नेतृत्व करित उठ ाव के ला के ला. २१ जानेवारी १८५८ ला पालामुखी किल्ल्यात कर्नल डॉल्टन आणि लेफ्ट नंट ग्राहम यांच्या सेनेबरोबर भीषण युद्ध झाले. या युद्धात नीलांबर-पितांबर पक ड लेोले व २८ मार्च १८५८ रोजी लेस्लीगंज येथे वड ाच्या झाड ावरत्यांना फ ाशीदेण्यात आले.

महायोद्धा राजा शंकर शहा व राजा रघुनाथ शहा

जन्म : जबलपूर मध्य प्रदेश बलिदान : १८ सप्टेंबर ८५७. दौंड वनातील गोंड राजे वंशाचे पराक्र मी राजे व त्यांचे सुपुत्र यांनी ८५७ च्या लढ चात स्वतःला झोपून दिले आपल्या क वितांतून त्यांनी जनतेला क्र ांतीचा संदेश दिला. १४ सप्टेंबर १८५७ रोजी राजमहालाची झड तीघेण्यात आली व तेथील युद्धाला प्रोत्साहन देणारे लिखीत साहित्य जप्त क रण्यात आले. १८ सप्टेंबर१८५७ रोजी या दोन्ही पिता-पुत्रांना तोफे च्या तोंड ी देण्यात आले.

वीर योद्धा बाबुराव शेड माके

जन्म : १२ मार्च १८३३. घोटगाव, चंद्रपूर. महाराष्ट्र. बलिदान : २१ ऑक्टोबर १८५८. क्रांतिकारक बाबूराव यांनी २४ सप्टेंबर १८५७ रोजी गौड जनजातीच्या युवकांना एकत्र करून इंग्रजांविरुद्ध बंड पुकारले. ७ मार्च १८५७ रोजी राजगड जिंकला. २० मार्चला इंग्रजांचा हल्ला झाला व त्यात बाबुराव शेडमाके यांनी इंग्रजांना हरविले. पुन्हा १९ एप्रिलला हल्ला करून इंग्रजांना पराभूत केले. २९ एप्रिल १८५८ रोजी बाबुरावने आहेरीच्या चीचगुकी छावणीवर हल्ला के ला. इंग्रजांना आव्हान देणाऱ्या बाबुराव शेडमाकेंना इंग्रजांनी फसवून बंदिवान केले व २१ ऑक्टोबर १८५८ रोजी फ ाशी दिले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

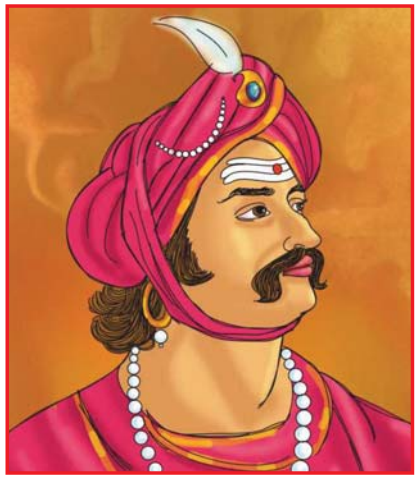
संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

वीरयोद्धा रघुनाथ सिंह मंडलोई

जन्म : बरूद बड वानी.मध्य प्रदेश. बलिदान : ८ ऑक्टोबर१८५८.

रघुनाथ सिंह मंडलोई हे माळवा प्रांतातील क्रांतिकारकहोते. ८ ऑक्टोबर १८५८ रोजी ते उठावात सहभागी झाले. प्रचंड युद्ध केले. युद्ध अनिर्णीत राहिले तेव्हा मेजर किटिंगने तहाची बोलणी सुरू करूनरघुनाथ सिंहास बंदीवान केले. नंतर त्यांचा मृत्यू कारागृहातझाला.

वीर योद्धा हुतात्मा वेंकटप्पा नायक

जन्म : सुरपूर कर्नाटक.

कर्नाटकातीलबेराद जनजातीचे राजा व्यंकटप्पा यांनी इंग्रजांचे राजनैतिक प्रतिनिधी टेलरयास परत पाठवले.फेब्रुवारी १८५८ मध्ये कॅप्टनविलहेम याच्याबरोबर त्यांची हातघाईची लढाई झाली. शिरपूरच्या देशद्रोही अधिकाऱ्यांनी इंग्रजांना मदत केली व व्यंकटप्पालापकडूनदिले. चार वर्षे त्यांना कारागृहात ठेवल्यानंतर इंग्रजांनी त्यांची हत्या केली.

वीर योद्धा हुतात्मा रणमत सिंह

जन्म :१८२५. मनकहरी. सतना. मध्य प्रदेश. बलिदान : १८५९

८५७ च्या सम्राट ठाकूरमत सिंह आणि आपले सैन्य जंगलात ठेवले होते नागौदच्या ब्रिटिश रेसिडेन्सीवर हल्ला करूनरेजिडेंट लाठारमारले. भेलसाईच्या मैदानात इंग्रजांशी लढाई झाली. इंग्रजांनी रणमत सिंहाचा पाठलाग करून त्यास ज्वालादेवी मंदिर परिसरात पकड लेव कारागृहात फाशीदिले

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

महायोद्धा हुतात्मा भागोजी नाईक

जन्म : नांदुर शिंगोटे ,नाशिक महाराष्ट्र .बलिदान : १८५९. भागोजी नाईक हा भिल्ल योद्ध होता. १८५५ मध्ये कोळ्यांच्या उठ ावास मदत के ली म्हणून त्यांना अटक झाली होती. त्यातून सुट ल्यावर १८५७ च्या लढ ाईत त्यांनी भाग घेतला. इंग्रजांशी घनघोर युद्ध के ले. १२ नोव्हेंबर १८५७ रोजी पेठ महालवरहल्ला क रू नहरसुल चा खजिना लुट ला. सतत दोन वर्षे इंग्रजी राज्यात धुमाकूळ घातला. १८५९ मध्ये इंग्रजांशी झालेल्या हातघाईच्या लढ ाईभागोजीसह त्याच्या अनेक साथीदारांना वीरमरण प्राप्त झाले.

वीरांगना लिफा

जन्म : अंदमान. १७ मे १८५९ रोजी इंग्रज व अंदमानातील आदिवासींचे युद्ध एबरडिन किनाऱ्यावर झाले. यात१५००० अंदमानी योद्ध्यांनी भाग घेतला. तथापि लीपाचा विश्वासघातकी नवरा दुधनाथ तिवारी याने इंग्रजांना सावध के ले त्यामुळे अंदमान जनजातीचा पराभव झाला. नवऱ्याने विश्वासघात के ला म्हणून विरांगणा लिपाने गर्भपात क रू नघेतला.

महायोद्धा खाज्या नायक

जन्म : सेंधवा बड वाणी. मध्यप्रदेश बलिदान : ३ऑक्ट ोबर १८६०. खाजा नाईक हा पूंजा भिल्लाचा सहक ारी होता. त्याने इंग्रजांची नोक री सोडू न ८५७ च्या समाजात भाग घेतला भिल्ल सेनेच्या साह्याने इंग्रजांचे खूपच नुक सान के ले. १ हे८५७ नंतरदेखील ख्वाजाने आपली लढाई चालूच ठे वली. ३ ऑक्ट ोबर १८६० रोजी सूर्य उपासना क रीत असताना इंग्रजांनी खाजा नाईक ची हत्या के ली.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा राजे रामजी गौंड

जन्म : निर्मल, तेलंगणा. वीरमरण ९ एप्रिल १८६०. गोंड , मराठा, महार, रोहिला युवकांची सेना तयार करून ३ वर्षे लढा दिला. ९ एप्रिल ८६० रोजी कर्नल रॉबर्ट पुणे निर्मल शहरावर आक्रमण केले रामजी गवणे कर्नल रॉबर्टला ठार केले तथापि बेलारी इंग्रज सेना व निजामाची सेना यांनी निर्मल शहरास वेढा देऊन रामजी गौंड यांस ९ एप्रिल १८६० रोजी फाशी देण्यात आले.

यू कियांन नोंगबा

जन्म : जोवाई, मेघालय. बलिदान : ३० डिसेंबर १८६२. मेघालयातील जयंतीयापूरचे पहाडी व मैदानी असे दोन भाग इंग्रजांनी केल्यामुळे जनता नाराज झाली. यू कियांग नोंगबाच्या नेतृत्वाखाली अदिवासींनी २० महिने गनिमी काव्याने लढा दिला. तथापि युद्धात जखमी अवस्थेत पकड लागेला. ३० डिसेंबर १८६२ रोजी जोगाई शहरात सार्वजनिक रित्या नोंगबाची हत्या करण्यात आली.

हुतात्मा भीमा नायक

जन्म : १८४०. पंचमहाल बड वाणी, मध्यप्रदेश. बलिदान : २९ डिसेंबर १८७६.
आंबापाणीच्या लढाईत पराक्रम केला. तात्या टोपे यांना नर्मदा नदी पार करण्यास यांनी महत्त्वाची मदत केली. वयाच्या १७ व्या वर्षी विभाग हद्दीत पराक्रम केला. मात्र फितूरीने पकड ण्यात आले. अंदमानला काळ्या पाण्यावर पाठविले. २९ डिसेंबर १८७६ रोजी अंदमानला वीरमरण.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

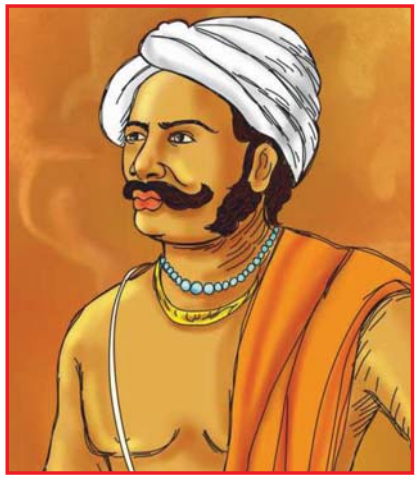
बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

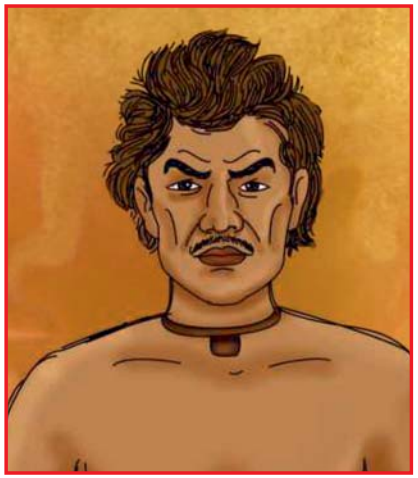
हुतात्मा तामा डोरा

जन्म : मलकानगिरी ओरिसा बलिदान : सन १८८०. १८५७ च्या अखेरीस इंग्रजांनी वनवासी क्षेत्रात केलेल्या लूटमारीस विरोध केला. मलकानगिरी ठाण्यावर वनवासिंनी हल्ला करून ठाणेताब्यात घेतले. ६ मे १८८० रोजी इंग्रजांचा दुसरा हल्लाही परतवून पराजित केले. मात्र जुलै १८८० मध्ये प्रचंड इंग्रजी सेनेच्या हल्ल्यात क्रांतिवीरतामा डोरायांस वीरमरण आले.

हुतात्मा सुरेंद्र साय

जन्म : २३ जानेवारी १८०९. खिंड ा, संबलपुर. ओरिसा. बलिदान : २८ फेब्रुवारी १८८४; सन १८२७ मध्ये संबलपूरच्या महाराजांच्या मृत्यूनंतर सुरेंद्र साय ने इंग्रजांच्या विरोधात उठाव करून रामपूर मुक्त केले. १८४० मध्ये सहकाऱ्यांसह पकडलेगेले. ३०जुलै१८५७ रोजी हजारीबाग जेलमध्ये उठाव करून कैद्यांना मुक्त केले. संबळपूर ताब्यात घेतले. ७ वर्षे राज्य केले. २३ जानेवारी १८६४ रोजी फितुरीने पकडलेगेले व २८ फेब्रुवारी १८८४ रोजी कारागृहात वीरमरण आले.

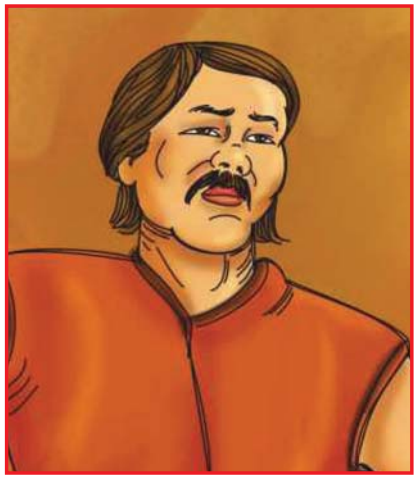
हुतात्मा तंट्या भिल

जन्म : १८४२ खांड वा.मध्य प्रदेश. बलिदान : ४ डिसेंबर१८८९. सन १८७८ ते १८८९ काळात निमाड मध्य प्रदेशात भिल्लांचे संघटन केले. इंग्रजांनी लुटलेल्या संपत्तीस पुन्हा लुटून त्या लुटीतील संपत्ती तंट्या मामा जनतेमध्ये वाटप करीत असे. प्रत्यक्ष लढाईकरूनपकडणेशक्य न झाल्यामुळे इंग्रजांनी त्यांस विश्वासघाताने पकडले व ४ डिसेंबर१८८९ रोजी अनन्वित छळकरून फाशीदिले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

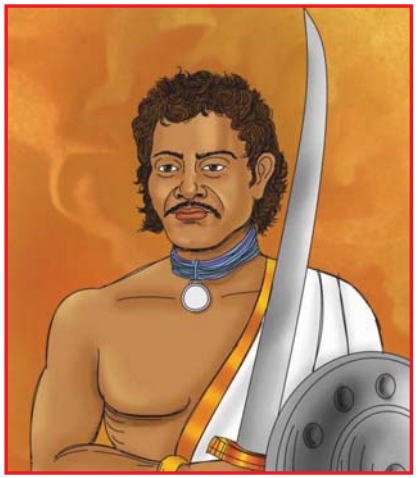
हुतात्मा शंभूधन फूंगलो

जन्म : १८५० लोंगखोर आसाम. बलिदान : १२ फेब्रुवारी १८८३. दिमासा जनजातीच्या युवकांच्या विविध गटांना संघटित करून इंग्रजांविरुद्ध युद्ध पुकारले. मेजर बोयाड यास ठार केले. बराक नदीकिनारी देवस्थानापाशी आपली सैन्य छावणीउभारली. १२ फेब्रुवारी १८८३ रोजी इग्रालिंग येथे विश्रांती घेत असलेल्या शंभूघनाला घेरण्यांत आले. यावेळी लढतालढ तात्यांस वीर मरण आले

हुतात्मा पा तोगेन एन संगमा

बलिदान : १२ डिसेंबर१८७२, ईस्ट गारो हिल्स, मेघालय. १८७२ साली इंग्रजांनी गारो पहाडीभाग ताब्यात घेण्यासाठी हल्ला केला याचा विरोध संगमाच्या नेतृत्वाच्याखाली खाली हाजारो गारो विरांनी केला. रणभुमीवर लढतानादि. १२ डिसेंबर १८७२ रोजी विरमरण आले.

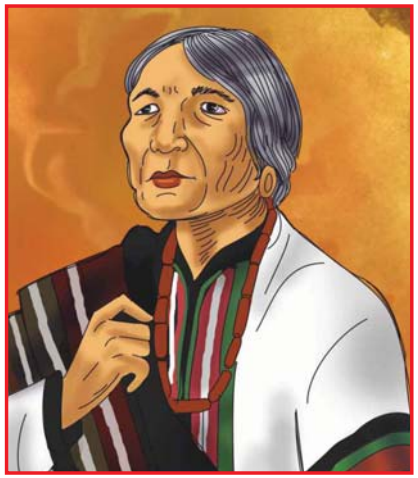
हुतात्मा तेलंगा खडीया

जन्म : ०९ फेब्रुवारी १८०६ गुमला झारखंड , बलिदान : २३ एप्रिल १८८०. सन १८३१-३२ मध्ये इंग्रजांनविरोधान लढ्चातपकड लेोले काही वर्षांनी पुन्हा गावाला येवून सैन्य उभारले तथापी फितुरीच्या सहाय्याने दि. २३ एप्रिल १८८० रोजी तेलंगा खडीयायांस घातपाताने गोळी मारुन ठार करण्यातआले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

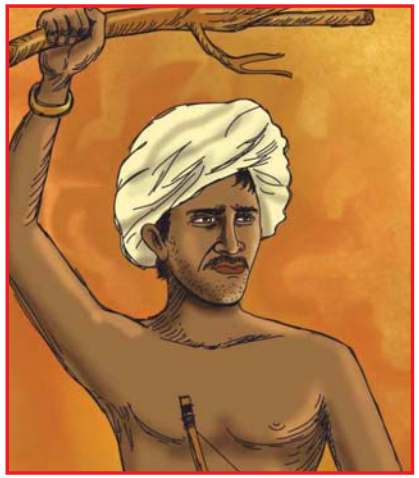
बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा राणी रोपुइलियानी

जन्म : १८२८ मिझोराम, बलिदान : ३ जाने. १८९५. राजा लालसावुंगाची राजकन्या. १८९० साली राजाने इंग्रजांचे आदेश धुड कावलेराणी रोपुइलियानीने लालवावंग गावापासुन लढ ापुकारला शक्तीपुंज व मिझो जमातीचे संघटन उभारले. हातघाईच्या लढाईत ले. स्टुवर्ट व दोन शिपाईंना मारले. ८ एप्रिल १८९४ रोजी राणीला पकडु नचितगांवच्या कारागृहात ठेवले. १८९५ साली राणीचे कारागृहात निधन झाले.

हुतात्मा बिरसा मुंड ा

जन्म : १५ नोव्हेंबर १८७५, इलिहातु, खुंट ी झारखंड ,बलिदान : ०९ जून १९००
अबुआ दिशोम अबुवा राज म्हणजे आपला देश आपले राज्य अशी घोषणा दिली. झारखंड , ओरिसा, छत्तीसगढ, महाराष्ट्र, राजस्थान या राज्यात बिरसाने इंग्रजांना आव्हान दिले. दि. ०३ फेब्रुवारी १९०० रोजी चक्रधरपुरच्या जंगलात भिषण युध्द चालू असताना बिरसा मुंड ापकड ले गेले. कारागृहातमृत्यू.

वीर विर गुंड ाधुर

जन्म : नेतनार, बस्तर छ त्तीसगढ ,
छ त्तीसगढ मध्येबुमकाल क्रांती या नावाने वीर नायक गुंड ाधुर प्रसिध्द होते. त्यांना छ त्तीसगढ चे तात्या ट ोपे असे ही म्हणतात. गावोगावी लाल मिरची आणि आंब्याचे ड हाळे देवून क्रांतीचा संदेश दिला. इंग्रजांनी वीर गुंड ाधुरची राणी सवर्णकु वत तसेच लाल कारीनंदर सिंह यांना बंदिवान के ले. अनेक प्रयत्न के ले तरी इंग्रज गुंड ाधुरलापकडु शक ले नाही.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

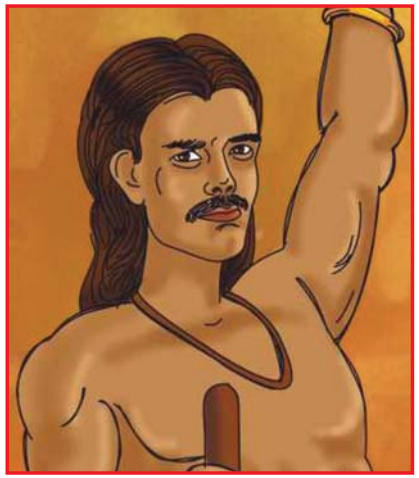
बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

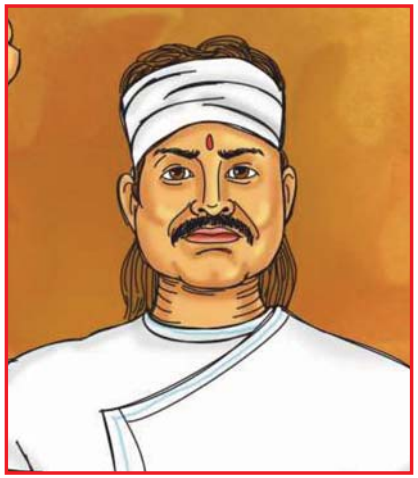
वीर मादरी कालो

जन्म : १८४८ सुंदरगढ ओरीसा,बलिदान : १९१४. छोटा नागपुरमधील गंगापुरचे जमीनदार मादरी कालो यांनी इंग्रजांच्या लुटीविरोधात सशस्त्र लढा दिला. रेल्वेच्या कामावरील आदिवासींची पिळवणूक होत होती. तेव्हा भुईया, गंड , खडीया या जनजातींचे संघट नके ले. इंग्रजांनी फि तुरीने मादरी कालोला पकडले. कारागृहात अनन्वित अत्याच्यार करुन १९१० साली मुक्त के ले. १९१४ साली त्यांचे देहावसात झाले.

वीर जतरा ताना भगत

जन्म : १९८८, चिंगरी नाव टोली झारखंड , बलिदान : १९१६. सन १९२१ मध्ये उराव जनजातीच्या युवकांना एकत्रित करुन इंग्रजांना शेतसारा देणार नाही. तसेच रोजनदारीची कामे करणारनाही असा सत्याग्रह के ला. भगवान बिरसा मुंडायांचे ते अनुयायी होते. १९१६ साली त्यांचे देहावसान झाले. गायन व कितर्न या माध्यमातुन त्यांनी देशभक्तीरुजवली.

हुतात्मा नानक जी भिल

जन्म : १८९० बरड राजस्थान, बलिदान : १३ जून १९२२. गोविंद गुरु व मोतीलाल तेजावत यांनी उभारलेल्या आंदोलनात नानक जी ने सहभाग घेतला. ०२ एप्रिल १९२३ रोजी बुंदी भागात डाबी या गावी शेतकऱ्यांच्या मेळाव्यावर इंग्रजांनी गोळीबार के ला. हातात झेंडा घेवून नानकजीने विरोध के ला. यावेळी पोलिसांची गोळी छातीवर लागल्यामुळे नानक जींना वीर मरण आले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

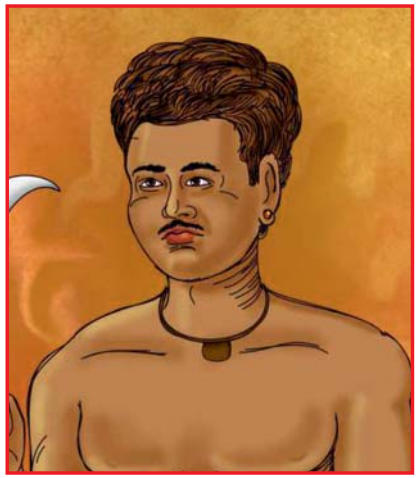
बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा अल्लूरी सीताराम राजू

जन्म : ०४ जुलै १८५७, मोगल्लू गोदावरी आंध्रप्रदेश, बलिदान : ०७ मे १९२४. वयाच्या २४ व्या वर्षी गनीमी काव्याने रंपा भागात इंग्रजांविरोधात युध्द पुकारले. डिसेंबर १९२२ मध्ये इंग्रजांनी केलेला हल्ला राजूने परतवून लावला. बनाईगावी आपली शासन यंत्रणा उभारली. ६ मे १९२४ रोजी इंग्रजांचा पराभव केला. ७ मे १९२४ रोजी स्नान करीत असताना घातपाताने पकडुन त्यांची हत्या करण्यातआली.

हुतात्मा नाग्या महादु कातकरी

जन्म : चिरनेर, रायगड महाराष्ट्र ,बलिदान : २५ सप्टेंबर १९३०. चिरनेरच्या जंगल सत्याग्रहात सहभाग घेतला. यावेळी जमलेल्या हजारो सत्याग्रहींवर अक्कादेवीच्या डोंगरात इंग्रज अधिकाऱ्यांनी बेधुंद गोळीबार केला. या गोळीबारात नाग्या कातकरीयांस वीरमरण आले.

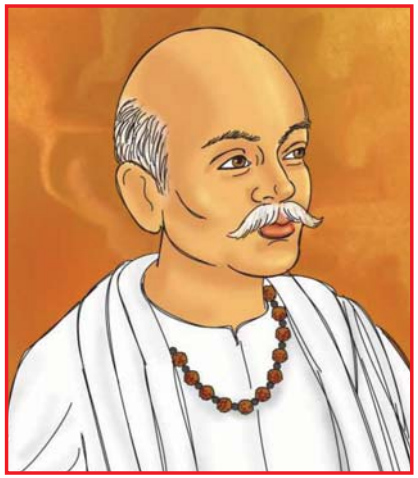
हुतात्मा हाइपौ जादोनांग

जन्म : १९०५ मनीपुर, बलिदान : २९ ऑगस्ट १९३१. मनीपुरचे हायपौ जादोनांग हे आध्यात्मिक व राजनैतीक नेतृत्व होते. त्यांनी हाराक्का सेनेची उभारणी केली. या सेनेत सशस्त्र महिला व पुरुष होते. इंग्रजी सत्तेस उद्धस्त करुन तेथे जेलियांरोंग यांनी स्थानिक प्रशासन स्थापन केले. १९२८ साली इंग्रजांनी यांना बंधिवान केले परंतु लगेच सोडावे लागले. २९ ऑगस्ट १९३१ रोजी पकडुन आंब्याच्या झाडावर फाशी दिली.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

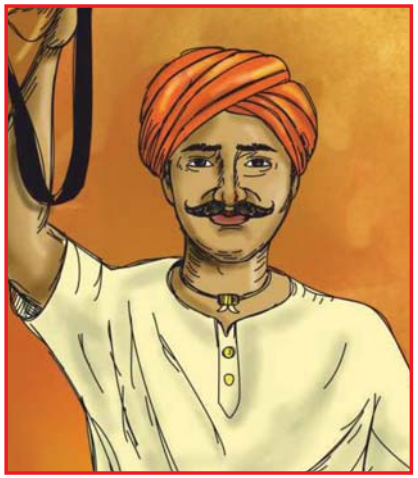
वीर गोविंद गुरु

जन्म : १८५८ बाँसिया, डुंगरपुर राजस्थान, बलिदान : ३० ऑक्टोंबर १९३१. १९८३ साली भिल्लांचे संघटन करुन संप सभा स्थापन केली सतत २० वर्षे राजस्थान, गुजरात, मध्यप्रदेश सिमेवर इंग्रजी शासनाविरोधात संघर्ष केला. ११ नोव्हेंबर १९१३ रोजी मानगडच्या पहाडात भिल्लांचा मेळावा होता. यावर इंग्रजांनी केलेल्या अंदाधुंद गोळीबारात १५०० हुन अधिक भिल्लांना वीर गती प्राप्त झाली. ३० आक्टोंबर १९३१ रोजी वीर गोविंद गुरु यांचे निधन झाले.

वीरांगना राजमाता गाइदिन्ल्यू

जन्म : २६ जानेवारी १९१५ मनीपुर, निधन १७ फेब्रुवारी १९९३. वयाच्या १६ व्या वर्षी ४००० नागासैनिकांचे नेतृत्व करुन इंग्रजांना आव्हान दिले. १७ एप्रिल १९३२ रोजी झालेल्या लढाईत राजमाता पकडली गेली. १४ वर्षे कारागृहात बंधीवान अवस्थेत रहावे लागले. स्वातंत्र्यानंतर नागा संस्कृती रक्षणासाठी कार्य केले. दि. १७ फेब्रुवारी १९९३ रोजी निधन झाले.

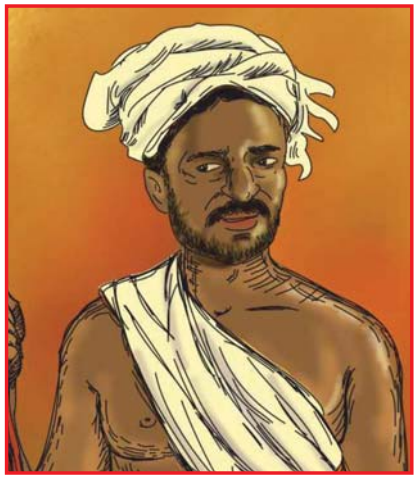
हुतात्मा कोमराम भीम

जन्म : २२ आक्टोंबर १९०१ संक्के पल्ली तेलंगणा, बलिदान : १९४०
हैद्राबादचा निजाम आसपल्ली व अत्याचारी इंग्रजांच्या विरोधात जल, जंगल आणि जमीन अशा घोषणा देवून १९२६ ते १९४० या कालावधीत लढा दिला. १९४० साली अश्विन पौर्णिमेच्या दिवशी युध्दाच्या धुमश्चक्रीत वीरमरण आले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आदिवासी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

वीर मर्री कामय्या

जन्म : गरुड ाप्ल्ली विशाखापट्ट मआंध्रप्रदेश, निधन १९५९. इंग्रजांकडुन होत असलेल्या अत्याच्याराच्या विरोधात सन १९३० पासून सतत ०७ वर्षे लढ ादेवून इंग्रजांचे आक्रमण थांबविले. सशस्त्र लढा देणाऱ्या या वीरास १९४० साली अटक करुन छळ करण्यात आला. दि. ०५ मे १९५९ रोजी निधन झाले.

हुतात्मा लक्ष्मण नायक

जन्म : २४ नोव्हेंबर १८९९ कोरापुट, टेंटुलिगम, ओरीसा, बलिदान : २९ मार्च १९४३. लक्ष्मण नायक यांनी इंग्रजांविरोधी क्रांतीकारी दल उभे केले. त्यांचे कार्य पाहुन स्वत: महात्मा गांधीनी त्यांची भेट घेवून काँग्रेसला सहकार्य करण्याचे सांगितले. २१ ऑगस्ट १९४२ रोजी त्यांनी केलेल्या शांतीपूर्ण सत्याग्रहींगवर पोलिसांनी गोळीबार करुन ०७ जनांचे प्राण घेतले. खोट्या आरोपात लक्ष्मण नाईकास बंदिवान करुन २९ मार्च १९४३ रोजी फाशी देण्यात आली.

हुतात्मा केसरी चंद

जन्म : ०१ नोव्हेंबर १९२०, जौनसार उत्तराखंड , बलिदान : ०३ मे १९४५. ब्रिटिश सेनेत भरती होऊन मलायाला गेले. तेथे युध्द काळात जपानी सेनेने बंदिवान केले. नंतर नेताजी सुभाषचंद्र बोसांच्या आजाद हिंद सेनेत सामील झाले. इंफाळ येथे झालेल्या युध्दात इंग्रजांनी बंदिवान केलेव वयाच्या २४ व्या वर्षी ०३ मे १९४५ रोजी फाशीदेण्यात आली.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

अमृतलाल हाजरा

देव गच्ची जि. ड ाक ा.सध्या बांगलादेश येथे १८८८ साली जन्म झाला. राजबझार बॉम्ब के स प्रकरणी त्यांना १५ वर्षाची शिक्षा झाली. शिक्षा भोगल्यानंतर पुन्हा त्यांना अट कझाली.

शामकृष्ण अग्रवाल

१९१३ साली पाट णा बिहार येथे जन्मास आले. हत्यारे व स्फोट केपळविणे प्रक रणी १९३१ साली अट क व जन्मठे पेची शिक्षा देण्यात आली. शिक्षा भोगल्यानंतर छ ोड ो भारत चळवळीत ते सक्रि यहोते.

गोपाल आचार्य

बांगलादेश येथे १९११ साली जन्म झाला. अथरबाली मेल ॲक्शन प्रक रणी अंदमानला १९३१ साली पाठ विले. डि फे न्स ऑफ इंडि या नियमाखाली १९४० साली अट क झाली.

उपेंद्रनाथ बॅनर्जी

फ्रें च चंदननगर येथे जन्म. अलिपूर बॉम्ब के स प्रकरणी अंदमानला पाठ विले. क्र . ३०१८० मध्ये त्यांना पुन्हा अट क झाली. सुट के नंतर दैनिक बसुमतीचे ते संपादक होते.

सत्यरंजन बोस

१८८९ मध्ये कारपोर या खेड चात, बांगलादेश येथे जन्म झाला. १९१५ साली अट क क रण्यात आली. शिबपूर प्रक रणी जन्मठे पेचीशिक्षा झाली.

अश्विनी कुमार बसु

बासुदीया, अभयनगर, जेस्सोर बांगलादेश येथे १८८२ साली जन्म झाला. खुलना क ट प्रक रणी अट कव नंतर अंदमानला रवानगी. १९७६ मध्ये त्यांनी अखेरचा श्वास घेतला.

हरीपाद भट्ट ाचार्य

हौब्ला, जि. चितगाव येथे १९०४ साली जन्म झाला. खान बहादुर असामुल्ला यांच्या खुन प्रक रणी अंदमानला रवानगी.

हिमांक्षु भौमिक

१९१६ साली. हिंमाक्षु याने १४ व्या वर्षी क्र ांतीक ारीसंघट नेतक ामक रण्यास सुरुवात के ली. सेल्युलर जेलमध्ये १९३७ साली ३७ दिवस उपोषण. अलिपूरसेंट्र ल जेलमध्ये १९३९ साली३६ दि. उपोषणात सहभागी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

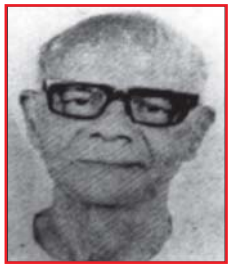
अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

बिनॉय बोस

यांचा जन्म ढाक्क्यात झाला. १४ व्या वर्षी क्रांतीकारीपक्षामध्ये सामील झाले. ढाक्का इंपेरअल बँक प्रकरणी १० वर्षाच्या शिक्षेस अंदमानला पाठ विण्यातआले.

अमलेंदू बागची

राजशाही सध्या बांगलादेश येथे जन्म झाला. पुटीया मेल ॲक्शन प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी. सुटकेनंतर पाकिस्तानी शासनाकडून अटक व तेथेच मृत्यु.

हरिपाद बानर्जी

बरव्दान जिल्ह्यातील असनसोल गावी जन्म झाला.बिरभूम कट प्रकरणी १९३४ मध्ये अटक व ५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विण्यातआले.

मनोरंजन बानर्जी

१९१५ साली ढाक्क्यात जन्म झाला.लेबाँग कट प्रकरणी अटक.फाशीची शिक्षा पण नंतर जन्मठेपेची शिक्षा देऊन अंदमानला पाठ विण्यातआले.

शरद प्रसन्न बोस

कर्जाना,जि. ढाक्क्यात जन्म झाला.रामचंद्र मेल ॲक्शन प्रकरणी ८ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी. १९४० साली पुन्हा ३ वर्षाचा कारावास भोगावा लागला.

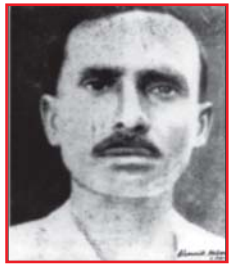
दिनेश चंद्र बाणिक

१९०७ साली बाझितपूर, जि. मैमनसिंग येथे जन्म झाला. कमलपूर प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास सेल्यूलर जेलमध्ये पाठ विले.

ऋषिकेश बसु

१९१७ साली कलकत्तायेथे जन्म. १९३३ मध्ये ५ वर्षाची शिक्षा देण्यात आली. सेल्युलर जेलमध्ये कायद्याचा भंग केल्याबद्दल अडीचवर्षाची शिक्षा. १९३८ मध्ये सुटका झाली.

महेंद्र चंद्र भौमिक

वयाच्या १४ व्या वर्षी युगांतर पार्टीचेसदस्य झाले. १९३२ साली कुलीआरचर घटने प्रकरणीस्पेशल ट्रिब्युनलने६ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

दिनेश चंद्र बाणिक

१९०७ साली बाझितपूर, जि. मैमनसिंग येथे जन्म झाला. कमलपूर प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास सेल्यूलर जेलमध्ये पाठ विले.

सुधीर भट्टाचार्य

१९१० साली उस्ती, जि. मैमनसिंग (बांगलादेश)येथे जन्मझालाहत्यारेव स्फोटकेपळविण्याच्या गुन्ह्याखाली ६ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

प्रफुल्ल चंद्र भौमिक

१९१३ साली पाथुआर, जि. मैमनसिंग (बांगलादेश) येथे जन्म झाला. गंगेल प्रकरणी ५ वर्षाची शिक्षा व अंदमानला रवानगी.

उमेश चंद्र भट्टाचार्य

१९१६ साली रामसितापारा, जि.नाडीया येथे जन्म झाला. हत्यारे पळविण्यावरुन १९३३ अटक.६वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी.

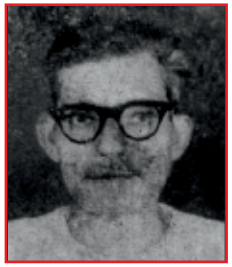
सरोजकुमार बसु

१९१५ साली दिनाजपूर (बांगलादेश)येथे एकाकायदेपंडीताच्याघरी जन्म. हिल्ली कट प्रकरणी मृत्युदंडाची शिक्षा, नंतर १० वर्षाची शिक्षा. मे १९४२ मध्ये सुटकापण लगेच अटकशेवटी१९४५ साली त्यांची सुटकझाली.

हृशिकेष भट्टाचार्य

१९१५ साली एका जमिनदाराच्या घरी जन्म. १९३३ मध्ये हिल्ली रेल्वे स्टेशनवर पकडण्यात आले. मृत्युदंडाची शिक्षा ठोठावलीपण नंतर २५ वर्षेतुरुंगवासाची शिक्षा. १९४६ मध्ये सुटका व पुन: तुरुंगवास.

मृत्युंजय बॅनर्जी

१९१२ साली राधानगर, जि. बांकुरा येथे जन्म . १९३२ साली असहकार चळवळीत भाग घेतल्याबद्दल शिक्षा. नंतर विष्णूपूर मेल ॲक्शन प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला. १९३९ साली सुटका.

लोकनाथ बाल

चित्तगाव येथे जन्म . १९२६ मध्ये लष्करणी डेपोवर हल्ला केल्यामुळे शिक्षा देऊन अंदमानला रवानगी. १९२६ मध्ये अलीपूर सेंट्रल जेलमध्ये व १९३८ मध्ये भारतातील तुरुंगात. ३१ ऑगस्ट १९४६ मध्ये सुटका.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

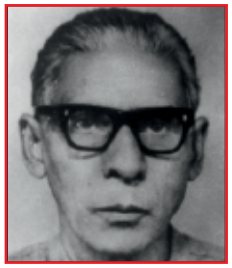
बिजय बानर्जी – चक्रवर्ती

१९१६ साली लोहगंज – ढाका(बांगला) येथे जन्म झाला. १९३४ मध्ये हिल्ली स्टेशन रेड ॲक्शन प्रकरणी १० शिक्षा झाली व अंदमानला रवानगी.

कृष्णपाद चक्रवर्ती

१९०३ साली डाक्यातील गावी जन्म झाला. एका बी. सी. एल्. ए. प्रकरणी बक्सा फोर्टयेथे ठेवण्यात आले. १९३२ मध्ये त्रिपुरा–अगरतळाप्रकरणी

आनंत चक्रवर्ती (भोला दा)

१९०१ साली राकुडीया बारीसाल (बांगलादेश)येथे जन्म झाला. १९२५ मध्ये बॉम्ब केस प्रकरणी व इंग्रज सत्तेविरोधी कटकारस्थानप्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा. भूपेन चटर्जीयांच्या खून प्रकरणी जन्मठेपेची शिक्षा झाली.

मनेंद्रलाल चौधरी

१९०७ साली ब्रम्हाडगा, जि. चित्तगाव येथे जन्म झाला. फेनी रेल्वे स्टेशन येथील गोळीबारात त्यांना अटक झाली. आंतरप्रांतीय कटकारस्थानप्रकाणी७ वर्षाची शिक्षा झाली व अंदमानला पाठ विले.

सुनिल चटर्जी

१९०९ साली गंगाहाट, जयनगर, २४ परगणा येथे मुझफरपूर बिहार येथे जन्म झाला. पत्राचे संपादक आणि अलिपूर कोर्टाचे न्यायाधिश यांच्या हत्त्येप्रकरणी १९३२ मध्ये अटक अंदमानला जन्मठेप.

हरिपाल चौधरी

१९१३ साली मदनपारा गाव, जि. फरीदपूर येथे जन्म झाला. वॅअसन स्टेट समन्त्राचे संपादकाच्या खून प्रकरणी अटक.हत्तयारे व स्फोटके कायद्याखाली १० वर्षाची शिक्षा. सुटके नंतर पुन्हा १९४१ मध्ये अटक.

हेमेंद्र चक्रवर्ती

भद्राघाट ,जि.पाबना (बांगलादेश)येथेजन्म. अथरबारी मेल ॲक्शन प्रकरणी १९३१ मध्ये ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी. ८ वर्षाहुन अधिक काळ तुरुंगवास.

रमेशचंद्र चटर्जी

१९१२ साली कितीपाशा, जि. बारीसाल येथे जन्म झाला. १९२९ साली पोलीस अधिकाऱ्याला संपवल्यामुळे मृत्युदंडाची शिक्षा पण हायकोर्टने शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.१७ वर्षाहुन अधिक काळतुरुंगात होते.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

सुधीर चौधरी

फत्तेहबाद जि. चित्तगाव येथे जन्म झाला. बाथुआ ॲक्शन आणि कट प्रकरणी ६ शिक्षा झाली व अंदमानला रवानगी.

बंकिम – चक्रवर्ती

१९११ साली अगरतळा जि. त्रिपुरा येथे जन्म झाला. १९३२ मध्ये हत्यारासह अट कक रुन ५ वर्षाची कारावासाचीशिक्षा झाली.

धिरेंद्र चंद्र चक्रवर्ती

१९०३ साली जि. मैमनसिंग, सारारछ ार येथे जन्म झाला. १९३२ साली चक मकीतपक डू न७ वर्षाची शिक्षा झाली व अंदमानला पाठ विले.पूर्ण शिक्षा भोगल्यानंतर सूट क झाली.

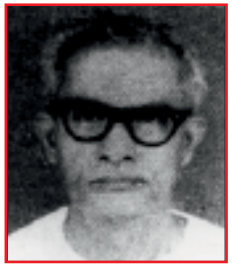
प्रोव्हात चंद्र चक्रवर्ती

१९०७ साली बारडीया-कोल्हिा येथे जन्म झाला. १९३३ साली आंतरप्रांतीय कटप्रकरणी जन्मठेपेचीशिक्षा झालीव अंदमानला रवानगी.

प्रोव्हात चंद्र चक्रवर्ती

१९०७ साली बारडीया-कोल्हिा येथे जन्म झाला. १९३३ साली आंतरप्रांतीय कटप्रकरणी जन्मठेपेचीशिक्षा झालीव अंदमानला रवानगी.

आविंद डे

१९१६ साली रोशनगिरी, जि. चित्तगाव येथे जन्म झाला. बाथुआ कट व कृती प्रकरणी त्यांना दिर्घ मुदतीची कठोरपरिश्रमाची शिक्षा झाली.

अक्षयकुमार चौधरी

कैतारा पश्चिम दिनाजपूर येथे जन्म झाला. बोल्हा ॲक्शन प्रकरणी १० शिक्षा झाली व अंदमानला रवानगी.

नरेंद्रनाथ दास

१९३३ साली कुरीग्राम ट्रेन ॲक्शन प्रकरणी त्यांना ८ वर्षाची शिक्षा होऊन अंदमानला पाठ विण्यातआले.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

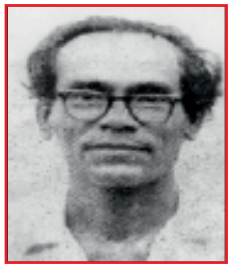
दिनेश चंद्र दास उर्फ टगर

१९११ साली कालीताला –दिनाजपूर येथे जन्म झाला. असहकार चळवळीत ६ म. शिक्षा झाली. नंतर सुट कमुन्हा २ वर्षाची शिक्षा दिली गेली. आणखी एका प्रकरणी १० वर्षाची शिक्षा होऊन अंदमानला पाठ विण्यातआले.

जितेंद्रनाथ चक्रवर्ती

१९१२ साली कतारापारा (बांगला) येथे जन्म झाला. १९३२ मध्ये आंतरप्रांतीय कट कारस्थान प्रकरणी अट क झाली व अंदमानला रवानगी. १३ वर्षाहून अधिक काळ त्यांनी तुरुंगवास भोगला.

भूपेश चंद्र गुहा

१९०९ साली लुहार, जि. बारीसाल येथे जन्म झाला. हत्यारे बाळगल्या प्रकरणी ५ वर्षे १० म. शिक्षा झाली. सुट के नंतर स्थानबध्द करण्यातआले.

राधाबलोव्ह गोपे

१८९७ साली डोमेशर,जि. फरीदपूर येथे जन्म झाला. हत्यारे व स्फोट केकायद्याखाली ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी. सुट के नंतरभारत संरक्षण कायद्याखाली पुन्हा अट क एकूण १२ वर्षेक्षिा भोगली.

जोगेंद्र मोहन गोहा

१९०८ साली रघुनाथ, जि. बारीसाल येथे जन्म झाला. हत्यारे बाळगल्या प्रकरणी ६ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी.

परिमल चंद्र घोष

१९१६ साली मुन्शिगंज, जि. ढाकायेथे जन्म झाला. १९३१ मध्ये तेरमीरबाग घट नेप्रकरणी५ वर्षाची शिक्षा झाली. सुट के नंतर स्थानबध्द करुनठेवण्यातआले.

नंदनलाल दास गुप्ता

१९१५ साली बेल्हायान, जि. बारीसाल येथे जन्म झाला. बारीसाल जिल्हायात २ क्रांतीकारी घट नेत भाग घेतला होता. सुट के नंतर स्थानबध्द करुनठेवण्यातआले.

प्रभोत कुसुम घोष

१९१५ साली बालाश जि. बारभूम येथे जन्म झाला. बिरभूम कट कारस्थान प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

नार्गेन दास गुप्ता

१९१६ साली दिनाजपूर येथे जन्म झाला. एका क्रांतीकारी घट नेत सहभागी झाल्याबद्दल ५ वर्षे ६ म. ची शिक्षा झाली.

फणिभूषण दास गुप्ता

१९०७ साली जन्म झाला. १९२८ साली अट क करण्यात आली. सुट के नंतर मछु आ बझार बॉम्बके स प्रकरणी अट क करुन हिजली येथे ठेवले गेले. तेथुन सुट काकरुन घेतली. पण सिंगा ॲक्शन प्रकरणी अट ककरुन जन्मठेपेची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी.

रविंद्रनाथ गुहा

रामकंट पूर, जि. फरीदपूर येथे जन्म झाला. फरीदपूर कारस्थान प्रकरणी ६ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी.

नरेंद्र घोष

१९११ साली दिनाजपूर येथे जन्म झाला. दोन घटना संबंधी १५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी.

कुमुदिनी घोष

१९११ साली कानलीयालशी, जि. खासपूर येथे जन्म झाला. एका क्रांतीकारीघट ने प्रकरणी १० वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी. १९३४ मध्ये कायदेभंगाच्या चळवळीत ६ म. शिक्षा झाली होती.

परिमल चंद्र घोष

१९१६ साली मुन्शिगंज, जि. ढाका येथे जन्म झाला. १९३१ मध्ये तेरमीरबाग घट नेप्रकरणी५ वर्षाची शिक्षा झाली. सुट के नंतर स्थानबध्द करुनठेवण्यातआले.

ज्ञानंदा गोविंदा गुप्ता

१९१६ साली मालीगाणीती सेराजगणी येथे जन्म झाला.असहकार चळवळीत भाग घेतल्या बद्दल शिक्षा झाली. नाल्डंगा ॲक्शन प्रकरणी १० वर्षाची शिक्षा झाली.

श्रीधर गोस्वामी

१९०६ साली सारीसपूर, जि.मैमनसिंग येथे जन्म झाला.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

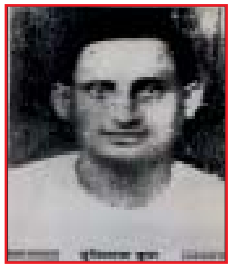
मणि गांगुली (रामाणी)

१९१३ साली सामंतसार, जि.फरीदपूर येथे जन्म झाला. दामुदया मेल ॲक्शन प्रकरणी ६

सत्यरंजन घोष

१९१२ साली बासाईद, जि.मैमनसिंग येथे जन्म झाला. कंगेलप्रकरणी ७

सुशिल दास गुप्ता

१९०६ साली बागेरहाट ,जि.खुलना येथे जन्म झाला. कुटीयामेल ॲक्शन प्रकरणी ६ वर्षाची शिक्षा

नरेंद्र प्रसाद घोष

१९०४ साली बिरसिंग, जि.मैमनसिंग येथे जन्म झाला. छावली छाप्रा ॲक्शन प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी. पुन्हा आंतरप्रांतीय कट

परेश गुहा

१९१० साली कुपटीया, जि.ढाका येथे जन्म झाला. आंतरप्रांतीय कारस्थान प्रकरणी ७ वर्षाची अंदमानमध्ये सश्रम कारावासाची शिक्षा.

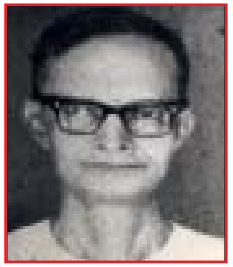
विजय कुमार घोष

बिरभूम येथे जन्म झाला. बिरभूम कारस्थान प्रकरणी ६ वर्षाची शिक्षा

कामाख्य घोष

१९१४ साली मिदनापूर येथे जन्म. बर्ज ॲक्शन प्रकरणी जन्मठेपेची शिक्षा झाली. एकूण १३ वर्षाचा तुरुंगवास.

सरोज गुहा

जन्मठेपेची शिक्षा झाली. १९४६ साली १४ वर्षाची शिक्षा भोगुन मुक्तता.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

सचिनकार गुप्ता

१९०६ साली नालझिरा, जि. बारीसाल येथे जन्म झाला. हत्यारे तयार करणे व मछु आबझार बॉम्ब के स प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी.

कृपानाथ डे

१९०६ साली मदारीपूर, जि. फरीदपूर येथे जन्म झाला. एका क्रांतिकारी घटनेप्रकरणी त्यांना पकडून ५ वर्षाची सश्रम कारावासाची शिक्षा झाली. नंतर सूट का पुन्हा दिल्ली स्टेशनप्रकरणी पकड लेगेले. १९४५ पर्यंत स्थानबध्द.

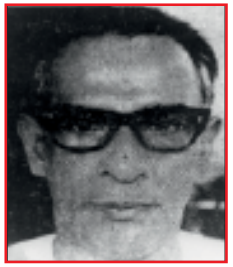
जयदेव कपूर

१९०७ साली शहाबाद येथे जन्म. लाहोर कट प्रकरणी १९२९ मध्ये अटक करुन जन्मठेपेची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी.

डॉ. गयाप्रसाद कटीयार

१९०१ साली जगदीशपूर येथे जन्म. लाहोर कट प्रकरणी जन्मठेपेची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी. भारतात पाठ विल्यानंतर पुन्हा अटक. एकूण १७ वर्षे तुरुंगवास .

हरिकृष्ण कोनार

१९१५ साली कुमारगारीया जि. बरव्दान येथे जन्म. मेमारी, जि. बरव्दान येथे हत्यारे बाळगल्या प्रकरणी अटक करुन जन्मठेपेची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी. किसान चळवळीत भाग घेतल्यामुळे पुन्हा अटक व ८ वर्षे शिक्षा

उमर शंकर कोंगार

१९१५ साली बहारी, बलेपूर, जि. बिरभूम येथे जन्म. बिरभूम कट प्रकरणी अटक करुन ५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी.

बिरेंद्र चंद्र लाहिरी

१९०२ साली उस्ती जि.मैमनसिंग येथे जन्म. कमलपूर ॲक्शन प्रकरणी १० वर्षाची शिक्षा झाली व अंदमानला पाठ विले.

सुधांग्षु किरण लाहिरी

१९०७ साली उस्ती येथे जन्म.कमलपूर ॲक्शन प्रकरणी १० वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

नाणेगोपाळ मुखोपाध्याय

१८१३ साली कमरपारा, जि. हुगळी येथे जन्म. ड लहौसी स्के अर बॉम्ब के स प्रकरणी १५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

जगदानंद मुखर्जी

१९१० साली जगदाल, जि. चोवीस परगणा येथे जन्म.अट के पूर्वी भूमीगत झाले शेवटी पकड ण्यात येऊन जन्मठेपेची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.एकूण १३ वर्षेशिक्षा भोगली.

विश्वनाथ माथुर

१९१५ साली वैकुंठपूर येथे जन्म. मिठाच्या सत्तयाग्रहात भाग घेतल्या प्रकरणी ३ म. शिक्षा. १४४ कलमाचा भंग केल्या प्रकरणी अट क.गया येथून हत्यारे पळविल्यामुळे ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी.

अमृतेंदू मुखर्जी

१९०८ साली कृष्णनगर, जि. नादिया येथे जन्म. इंग्रज चळवळीत कामकेल्याबुळे पकडू न हत्यारे प्रतिबंध कायद्याखाली ५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी.

अमुल्य मित्रा

१९०९ साली काकडफ्रू लबेरीया येथे जन्म. ट ागोरइस्ट टयेथून हत्यारे पळवल्या प्रकरणी ६ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

अभय पाडा मुखर्जी

१९०८ साली बोअलीया, राजेशाही नगर येथे जन्म. आर्मी ॲक्ट खाली त्यांना ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

किरीट भूषण मझुमदार

१९२२ साली काडू रखील,जि. चित्तगाव येथे जन्म. १९३४ साली बाथुआ ॲक्शनव कट प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

सिचिंद्रनाथ मित्रा

सचिंद्र गौरडीया, जि. फरीदपूर येथे जन्म. फरीदपूर कट प्रकरणी ५ वर्षाची शिक्षा भोगल्यानंतर पून्हा अट कक रुन ७ वर्षे ९ म. कारावासभोगला.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

नागेंद्र मोहन मुस्ताकी

१९१५ साली बामनपारा, जि. जलपैगूरी येथे जन्म. गैबंधा कारस्थान प्रकरणी ७ वर्षाची रिंपशर्ज्ञी वज्ञक्षज्ञेज्ञश्रज्ञहि शिक्षा झाली.

उपेंद्रनाथ मंडल

१९११ साली गोविंदपूर, जि. पश्चिम निनाजपूर येथे जन्म. २३ व्या वर्षी अट कहोऊन ६ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

अनिल मुखर्जी

१९१२ साली मुन्शीगंज येथे जन्म. १९३० च्या चळवळीत अटक. सूटकेनंतर पोलीसांनी चकमकीत पकड ले जाऊन ५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.सूट केनंतर१४४ कलमखाली १ वर्षाची शिक्षा व पून्हा अट क.

राखलदास मल्लिक

कलकत्ता येथे जन्म. हत्यारे प्रतिबंध कायद्याखाली ५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

प्रोव्हॉट मित्रा

१९११ साली कलकत्तायेथे जन्म. आंतरप्रांतीय कट प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.सुट केनंतरभारत संरक्षण कायद्याखालीपून्हा अट कव १२ वर्षेतुरुंगवास.

ज्योतिष मझुमदार

१९०८ साली पैकाडी,जि. तिप्पेरहा येथे जन्म. आंतरप्रांतीय कटप्रकरणी २ वर्षेभूमिगत. प्रथम ४ व नंतर ६ वर्षेशिक्षा भोगण्यास अंदमानला रवानगी. एकूण १३ वर्षेतुरुंगवास.

नलिनी दास

१९१० साली उत्तर शहाबाजपूर येथे जन्म. असहकार चळवळीत ११ व्या वर्षी अटक. मछुआ बझार बॉम्ब केस प्रकरणी हिजली कॅम्पमध्ये अटक एकूण १४ वर्षेतुरुंगवास.

श्यामदेव नारायण

१९०५ साली भागर बिहार येथे जन्म. बंकिपूर कारस्थान प्रकरणी शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.एकूण ८ वर्षेशिक्षा भोगली.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

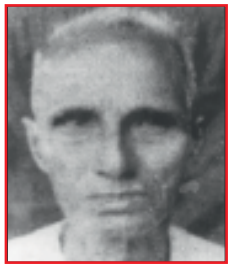
अधिर कुमार नाग

१९१६ साली दिब्रूगड , आसाम येथे जन्म. ढाकास्टेशन रोड प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले. एकूण ७ वर्षेतुरुंगवास.

राबी नियोगी

१९११ साली शेरपूर, जि. मैमनसिंग येथे जन्म. १९३० च्या कायदेभंग चळवळीत अटक. साल्ड हकृती प्रकरणी ७ शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

आनंद चरण पॉल

१९०८ साली छालकछार,जि. ढाकायेथे जन्म. हत्यारे प्रतिबंधक कायद्याखाली व गोळीबार प्रकरणी७-७ शिक्षा झाली.

शैलेश रॉय

नौखाली येथे जन्म. बक्षिहाट हत्यारे व स्फोट के प्रकरणीअट ककरण्यातआली.

सुरेंद्र मोहन कार रॉय

१९०२ साली बिजठारी, जि. मदारीपूर येथे जन्म. छ रसुगुरीयापोस्ट ॲक्शन प्रकरणीशिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठविले. १८ वर्षेतुरुंगवास भोगला.

प्रबोद कुमार रॉय

१९०८ साली फुटीयाना,जि. मैमनसिंग येथे जन्म. साल्ड हा ॲक्शन प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

नृपेंद्रचंद्र दत्ता रॉय

१९१९ साली मेडुा, जि. ब्राम्हणबारीया येथे जन्म. १९३२ मध्ये मेडुा ॲक्शन प्रकरणी ५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

सरोज रॉय

१९११ साली तेजपूर-आसाम येथे जन्म. हत्यारे व स्फोट केतसेच गारबेट्टा प्रकरणी१२ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले. १९४०-४२ मध्ये पुन्हा जेलमध्ये ठेवले.एकूण ९ वर्षेशिक्षा भोगली.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

प्रफुल्ल कुमार विश्वास

१९११ साली सालडाह, जि. फरीदपूर येथे जन्म. माणिकतोळा हत्यारे कट प्रकरणी ६ वर्षाची शिक्षा झाली.

सुधीर कुमार रॉय

१९२२ साली सालडाह, जि. फरीदपूर येथे जन्म. १९३५ मध्ये मणिक तोळा कारस्थान प्रकरणी १० वर्षाची शिक्षा झाली.

जितेंद्रनाथ चक्रवर्ती

१९१२ साली काटपारा येथे जन्म. आंतर प्रांतीय कारस्थान प्रकरणी पकडण्यातआले. कैदेची मुदत संपल्यावर भारत संरक्षण कायद्याखालीअटक करण्यातआली.

माखनलाल डे

१९१३ साली धामराई जि.ढाका येथे जन्म झाला. असहकार चळवळीत पकडलेगेले. धामराई मेल ॲक्शन प्रकरणी १९३३ मध्ये पकडण्यात्येऊन अंदमानला पाठ विलेगेले.

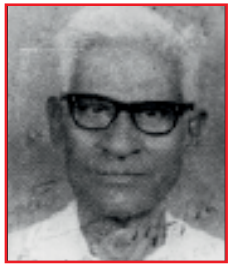
दिनेश चंद्र दास उर्फ टगर

१९११ साली कालीताला –दिनाजपूर येथे जन्म झाला. असहकार चळवळीत ६ म. शिक्षा झाली. नंतर सुटका पुन्हा २ वर्षाची शिक्षादिली गेली. आणखी एका प्रकरणी १० वर्षाची शिक्षा होऊन अंदमानला पाठविण्यात आल

सुधींद्र मोहन रॉय

ढाका येथे जन्म. यांना क्रांतीकारी घटना प्रकरणी दीर्घ मुदतीच्या तुरुंगवासासाठी अंदमानला पाठ विले.

सुनिर्मल सेन

१९०५ साली अमडीया, जि. ढाका येथे जन्म.१९३० साली सारीसबारी बॉम्ब केस प्रकरणी ५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.एकूण ८ वर्षेशिक्षा त्यांनी भोगली.

गोपी मोहन सहा

१९११ साली ब्राम्हणबारीया येथे जन्म. १९३२ साली मेड्डाॲक्शन प्रकरणी ५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

व्दिजेंद्रनाथ तालापात्रा

१९१० साली ताहिरपूर, जि. राजशाही येथे जन्म. आंतरप्रांतीय कट कारस्थान प्रकरणी अट क .सूट के नंतरभारत संरक्षण कायद्याखाली तुरुंगात ट ाक ले एकू ण १३ वर्षेशिक्षा भोगली.

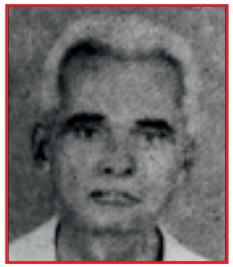
अजय सिन्हा

१९०५ साली कलकत्ता येथे जन्म.१९३३ साली हत्यारासह पक ड ले व १० वर्षाची शिक्षा देण्यात आली.

कार्तिक चंद्र सरकार

१९१८ साली ताराश, जि. पाबना येथे जन्म.१९३३ साली राजशाही कोट र्तून ४ वर्षाची व मिदनापूर कोट र्तून८ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.एकू ण ५ वर्षेशिक्षा भोगली.

मनिंद्र चंद्र सेन

१९१६ साली बारा मिरझापूर येथे जन्म.३ विविध गुन्हे शाबीत होऊ न २५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

प्रफुल्ल नारायण सन्याल

१९११ साली बिलाशखान, जि. फरीदपूर येथे जन्म.१९३३ साली त्यांना १० वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.एकू ण २५ वर्षेशिक्षा भोगली.

रामकृष्ण सरकार

१९०८ साली जॉयपूरहाट , जि. बोगुरा येथे जन्म. हिल्ली स्टे शन रेड ॲक्शन प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

शांतीगोपाल सेन

१९१४ साली चित्तगाव येथे जन्म. शांतीगोपाल बर्ज ॲक्शन प्रकरणी जन्मठे पेची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले. एकू ण १३ वर्षेशिक्षा भोगली.

सतीश चंद्र पक्राशी

१८९४ साली मधब्दी, जि. ढ ाकायेथे जन्म. १९११ साली हत्यारे कायद्या खाली पक ड ले गेले. मछु आ बझार स्ट्रीट प्रकरणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले. एकू ण २१ वर्षेशिक्षा भोगली.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

अंदमानात शिक्षा भोगलेले क्रांतिकारक

राष्ट्र भक्ती ही युगायुगाची । दिक्षा काळ्या पाण्याची ।।

बिमल कुमार सरकार

बिष्णूपूर, जि. बांकु रा येथे जन्म. बिष्णूपूर मेल ॲक्शन प्रक रणी ५ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले. एकू ण ६ वर्षेशिक्षा भोगली.

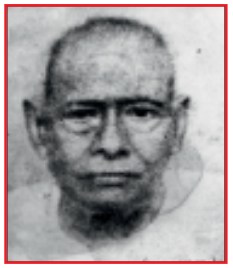
मुकूल रंजन सेन

१९०९ साली गोईला, जि. बारीसाल येथे जन्म. मछु आ बझार बॉम्ब के स प्रक रणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले. एकू ण १० वर्षाची शिक्षा त्यांनी भोगली.

हरबंधू समजदार

१९१२ साली जि. फ रीदपूर येथे जन्म. ड लहौसीस्के अर बॉम्ब के स प्रक रणी ७ वर्षाची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले. एकू ण १२ वर्षेतुरुंगवास भोगला.

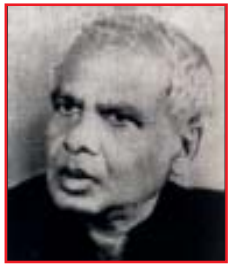
क्षितीज चंद्र सन्याल

१८९१ साली छ प्रा, जि. कु स्तीया येथे जन्म. भारत संरक्षण का यद्याखाली प्रथम अट क, नाड ीया क ाररस्थान प्रक रणी १० वर्षाची शिक्षा झाली.

भुपेश चंद्र साहा

१९११ साली गोहाळा, जि. फ रीदपूर येथे जन्म. १९३२ साली धेप्राई पोस्ट लमेल प्रक रणी ७ वर्षाची शिक्षा व नंतर अंदमानला पाठ विले. एकू ण ८ वर्षाची शिक्षा त्यांनी भोगली.

विजय कुमार सिन्हा

१८०९ साली कानपूर येथे जन्म. त्यांना जन्मठे पेची शिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

सायाराम दास

१९१३ साली राणाघाट जिल्ह्यामध्ये जन्म झाला. एकू ण १६ वर्षाची शिक्षा भोगली.

सचिदानंद शिवम्

१९१० साली जॉर्ज ट ाउनमद्रास येथे जन्म. सिट ी बॉम्ब के स प्रक रणी अट क क रुन अंदमानला पाठ विले. एकू ण ८ वर्षाची शिक्षा त्यांनी भोगली.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

दादरा नगरहवेली मुक्ती संग्राम

Abaji Nikalje

Arvind Joshi

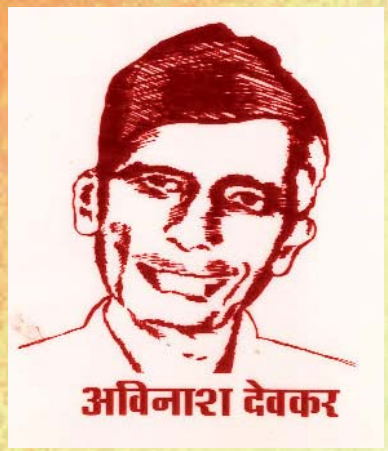
Arvind Manolkar

Arvind Vakade

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

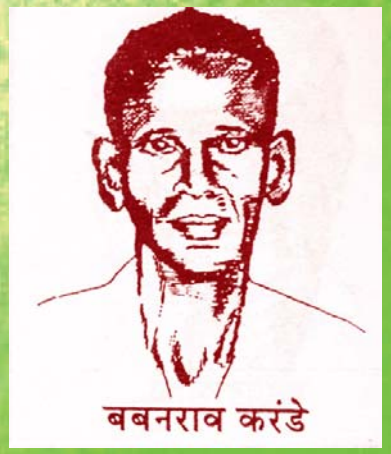
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

Avinash Devkar

Baban Chikhale

Babarao Karande

Babasaheb Purandare

दादरा नगरहवेली मुक्ती संग्राम

Balasaheb Jambulkar

Balasaheb Velambe

Balkrishana Valvadkar

Balkrishna Gujar

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

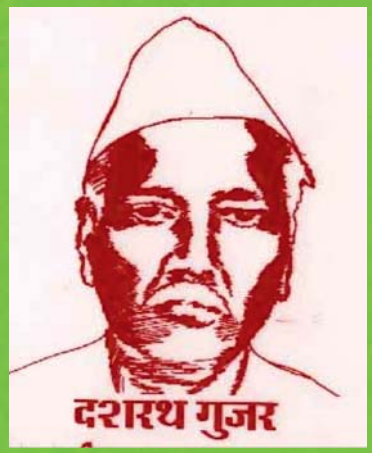
Bindu Madhav Joshi

Chandrakant Karambalekar

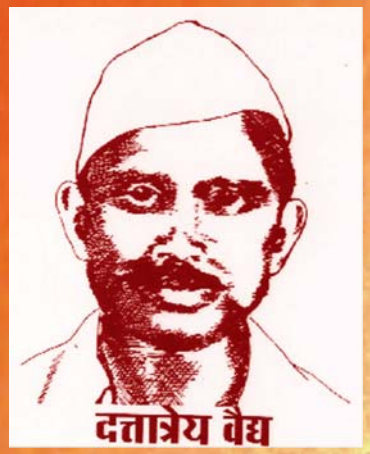

Chandrashekhar Sarnaik

Dashrat Gujar

दादरा नगरहवेली मुक्ती संग्राम

Balasaheb Jambulkar

Balasaheb Velambe

Ganpat Nigdekar

Gopal Shikhre

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

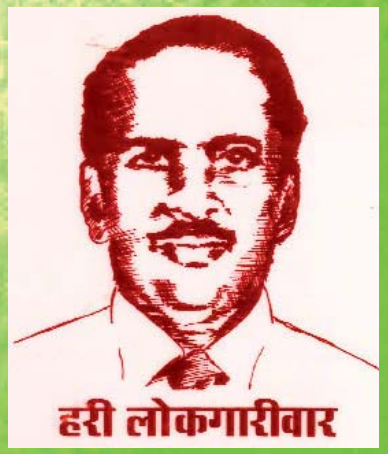
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

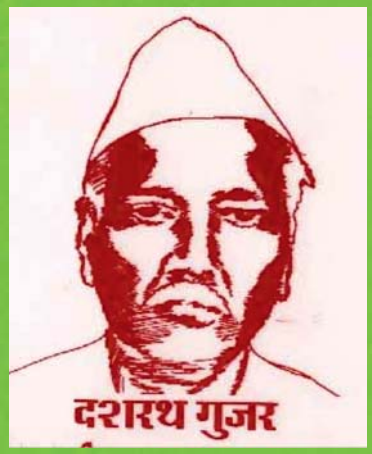
Govind Kale

Govind Malse

Hari Lokgarivar

Dashrat Gujar

दादरा नगरहवेली मुक्ती संग्राम

Janardhan Dabake

Kaka Ghongade

Kamalakar Potphode

Kamlakar Dambe

Krushnakant Prabhudesai

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

Lalitatai Fadke

Vasant Prasade

Madhukar Kulkarni

Madhukarao Punde

Mansing Deshmukh

दादरा नगरहवेली मुक्ती संग्राम

Namdevrao Kachi

Nana Dabeer

Narhari Salunke

Nilkant Joshi

Nivruti Dabhade

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

Pandurang Dixit

Parshuram Sane

Pilajirao Jadhav

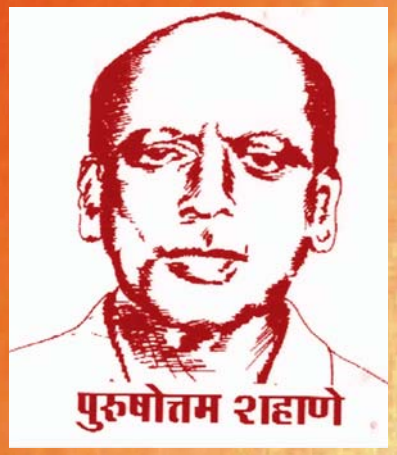

Prabhakar Joshi

Nana Dabeer

दादरा नगरहवेली मुक्ती संग्राम

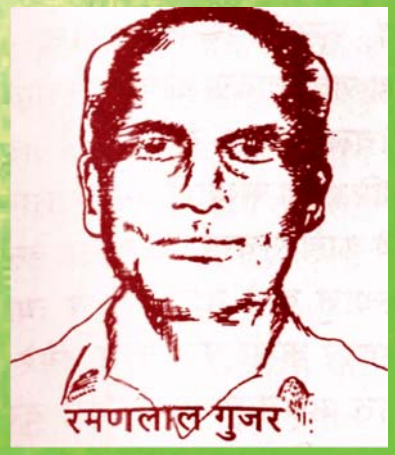
Purushottam Shane

Raja Vakankar

Rajaram Javdekar

Ramanlal Gujar

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

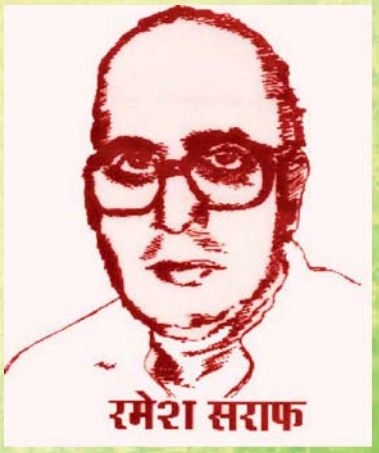
संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

Ramchandra Deshmukh

Ramesh Saraf

Ravindra Pawar

Sadubhau Patil

दादरा नगरहवेली मुक्ती संग्राम

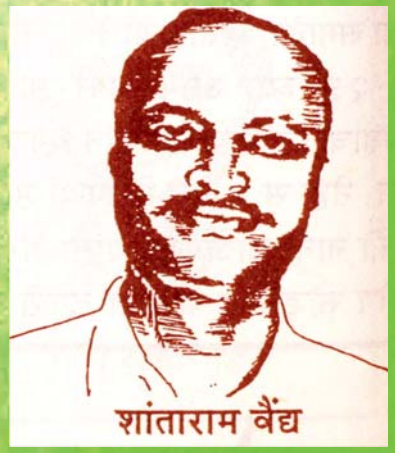
Shankar Burungale

Shankar Paranjape

Shankar Ragade

Shantaram Vaidya

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

Vasant Kajrekar

Shridhar Gupte

Shivram Thuse

Shivaji Jadhav

दादरा नगरहवेली मुक्ती संग्राम

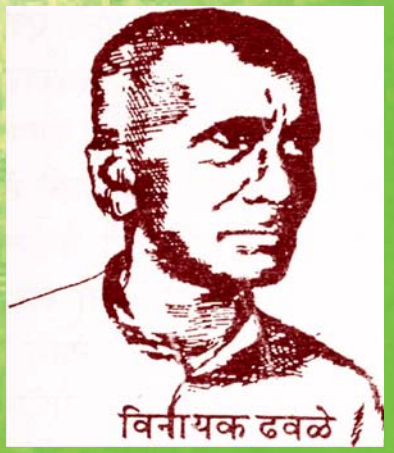
Vasantrao Zanjale

Vasudev Datar

Venkatesh Devulkar

Vinayak Dhavle

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

Vinayakrao Apte

Vishavnath Dabake

Vishvanath Nakhane

Yeshvant Kajrekar

दादरा नगरहवेली मुक्ती संग्राम

Smt. Lata Mangeshkar

Sudhir Phadke

Lalita Phadke

Mahmad Rafi

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

दिनांक ८ ऑगस्ट १९४२ राष्ट्रपिता महात्मा गांधीना मुंबईला ऑगस्ट क्रांती मैदानावरून (गोवालिया टँक) इंग्रजांना 'चले जाव' चा आदेश दिला व भारतीय जनतेला 'करो वा मरो' चा संदेश दिला. ह्या सभेला आष्टीचे गोपाळराव वाघ आणि लक्ष्मणराव मोकदम उपस्थित होते.

दिनांक १४ ऑगस्ट १९४२ ला खडकी येथे सभा होऊन महात्माजींचा संदेश वाचून दाखविला. त्यानुसार सोळा ऑगस्ट १९४२ हा दिवस आष्टी पोलीस स्टेशनवर मोर्चा नेण्याचा दिवस ठरला. तशी पत्रके खेड्यात वडाळ्यापर्यंत पाठविण्यात आली.

दिनांक ९ ऑगस्टला आष्टीला संत तुकडोजी महाराजांचा भजनाचा कार्यक्रम होता. त्या कार्यक्रमांमधूनही त्यांनी करो वा मरो चा संदेश 'मारो' म्हणून दिला व फत्तर सारे बॉम्ब बनेंगे, भक्त बनेगी सेना असे भविष्योद्‌गार काढले. आष्टीत चैतन्य संचारले होते.

रविवार १६ ऑगस्ट १९४२, तो नागपंचमीचा दिवस होता. आष्टी गावातील लोक घरगुती कामात होते. गृहिणींनी नागोबा काढले होते. त्या दिवशी शेतातील काम बंद होते. म्हणून सर्वजण गावात होते. आज काय घडणार ह्याची फारशी कल्पना लोकांना नव्हती. गुपचूप निरोप गेले होते. १६ ऑगस्ट १९४२ आष्टीचा क्रांतीदिन खडकीला ठरला व आष्टीने मान्य केला होता.

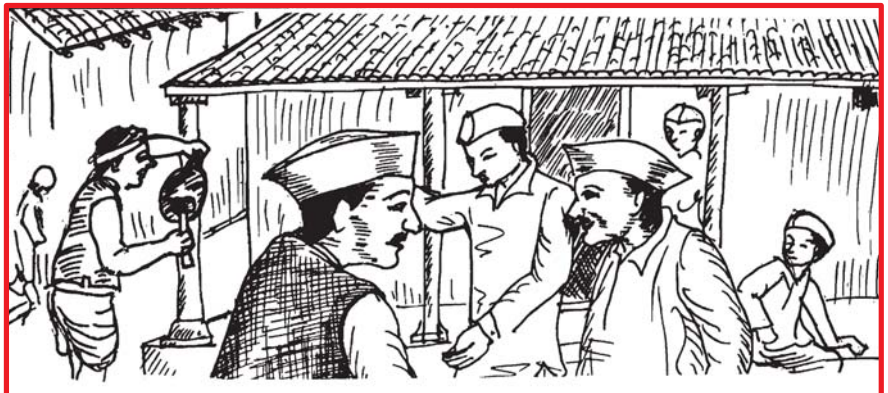
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

तेवढ्यात वडाळ्यावरुन रामकृष्ण जोमदे आले. आष्टीतील ओळखीच्या माणसांना पाहून घोड्यावरून खाली उतरले. त्यांना पाहून ते म्हणाले,'वडाळ्याचे लोक सकाळीसच यायला निघाले आहेत. मी घोड्यावरून पुढे तुम्हाला सांगण्यासाठी आलो. तुम्ही सर्वजण तयार रहा. मी पांडुरंग दादांना निरोप देऊन येतो' ते पुन्हा घोड्यावर बसून पांडुरंगजीच्या घराच्या दिशेने निघाले.

बाजूच्या गोठ्यात घोडे बांधून ते पांडुरंग दादाकडे आले. त्यांना वडाळ्याचे लोक येत असल्याचे सांगितले. दादांनी ताबडतोब दवंडीवाल्यांना बोलावले. त्याला घंटी वाजवून दवंडी द्यायला सांगितले. त्याने एक ललकारी तेथेच मारली. नवचैतन्य निर्माण झाले होते. प्रथम पोलीसस्टेशनवर शांततेने मोर्चा न्यायचा होता. अनुचित प्रकार होईल हे कोणाच्या ध्यानी मनी नव्हते.

तेवढ्यात वडाळ्यावरुन रामकृष्ण जोमदे आले. आष्टीतील ओळखीच्या माणसांना पाहून घोड्यावरून खाली उतरले. त्यांना पाहून ते म्हणाले,'वडाळ्याचे लोक सकाळीसच यायला निघाले आहेत. मी घोड्यावरून पुढे तुम्हाला सांगण्यासाठी आलो. तुम्ही सर्वजण तयार रहा. मी पांडुरंग दादांना निरोप देऊन येतो' ते पुन्हा घोड्यावर बसून पांडुरंगजीच्या घराच्या दिशेने निघाले.

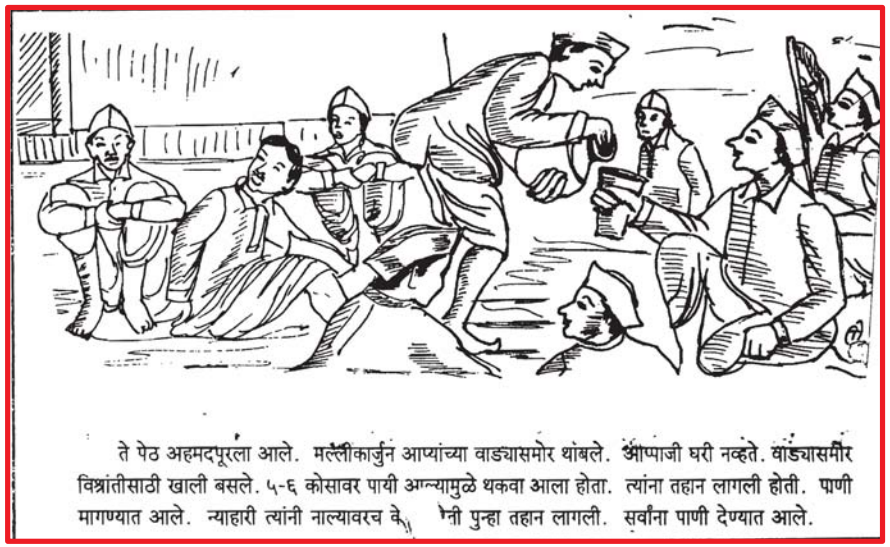

ठिक दहा वाजता वडाळ्याचे लोक दुरून दिसले. रामभाऊ लोहे, व्यंकटराव ठाकरे, पंची गोंड, उदेभान कुबडे, केशव ढोंगे, झ्यापूजी पोटे, लालजी कोकाटे सोबत शे-दिडशे तरुण घोषणा देत येत होते. व्यंकटराव ठाकरे चे गीत गात होते
जन्मसिध्द हैं हक्क हमारा। होगा भारत प्यारा।।

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

ते पेठ अहमदपूरला आले. मल्लीकार्जुन आप्पांच्या वाड्यासमोर थांबले. आप्पाजी घरी नव्हते. वाड्यासमोर विश्रांतीसाठी खाली बसले. ५-६ कोसावर पायी आल्यामुळे थकवा आला होता. त्यांना तहान लागली होती. पाणी मागण्यात आले. न्याहारी त्यांनी नाल्यावरच के[illegible] नी पुन्हा तहान लागली. सर्वांना पाणी देण्यात आले.

त्यांची वाट पहावी की पुढे चलावे हा आपसात विचार सुरू झाला. काही उत्साही वीर पुढे आले. ते वाट पाहायला तयार नव्हते. केशव ढोंगे म्हणाल, "आधीच उशीर झाला. आता उशीर करणं ठीक नाही." सर्वांनी त्याच्या बाजूने री ओढली. रामभाऊचा निरूपाय झाला. पोलीसस्टेशनकडे चालण्याची त्यांनी सूचना केली.

रामभाऊंनी खडकीचे लोक आले काय म्हणून विचारले. त्यांना उत्तर नाही म्हणून मिळाले. कोणीतरी बोलले. 'अरे बा. त्याहीन काऊन उशीर केला? त्याहीचे गाव तर जरळचं आहे' तसे रामभाऊ म्हणाले, "येतील. आल्याशिवाय राहणार नाही. आपण थोडावेळ त्यांची वाट पाहू. मग निघूं"

शेवटी तो जथा पोलीस स्टेशनच्या दिशेने निघाला. रस्त्याने घोषणा देत होते. सामील होण्याची विनंती करीत होते. ते निशस्त्र होते. झेंड्याशिवाय एकही काठी त्यांच्याजवळ नव्हती. पाटलाने पाठविलेला काठीधारी लोकांच्या जथा त्यांनी वापस केला होता. ते अहिंसेचे सच्चे पुढारी व सच्चे देशभक्त होते.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

पांडुरंगदादांच्या घराकडून आष्टीला जथा आला. दोन नेत्यांनी हातात हात मिळविला. घोषणांचे आवाज आकाशाला भिडू लागले. उत्साह वाढला होता. लोकांचा महापूर पोलीस स्टेशनच्या दिशेने जात होता. स्वातंत्र्य मिळविण्यासाठी 'करो वा मरो' चा संदेश घेऊन.

सकाळी अकराचा सुमार होता. देशभक्तांचा जत्था फाटकाजवळ येऊन पोहचला. त्यात रामभाऊ लोहे, व्यंकटराव ठाकरे, श्री पांडुरंगजी सव्वालाखे, मोतीरामजी होले, गोविंदराव मालपे, पंचीगोंड केशव ढोंगे, उदेभान कुबड आघाडीवर होते. लोहे म्हणाले, "आम्हाला आंत येऊ द्या. झेंडा चढवू द्या'. इन्स्पेक्टर गरजला, "यह नही होगा."

त्यावेळी रामनाथ मिश्रा दरोगा होता. देशभक्तांच्या गगनभेदी गर्जना पोलीस स्टेशनमध्ये ऐकू येऊ लागल्या. इन्स्पेक्टरने फाटक बंद करण्यास सांगितले. सर्वांना हुश्शारचा आदेश दिला. त्यावेळी तेथे ३ जमादार आणि ५ पोलीस होते. इन्स्पेक्टरने त्यांना योग्य त्या सूचना दिल्या.

"क्यों नही आने देते? पांडुरंग दादांचा आवाज, "आप अकेले नही है! दादा आपके साथ ये सेना है।" इन्स्पेक्टर. जमावाने घोषणा दिली, 'भारत माता की जय - महात्मा गांधी की जय ' देशभक्तांच्या गगनभेदी जयजयकाराने दरोगा नरमला. आणि काही लोकांना आत घेण्यास राजी झाला.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

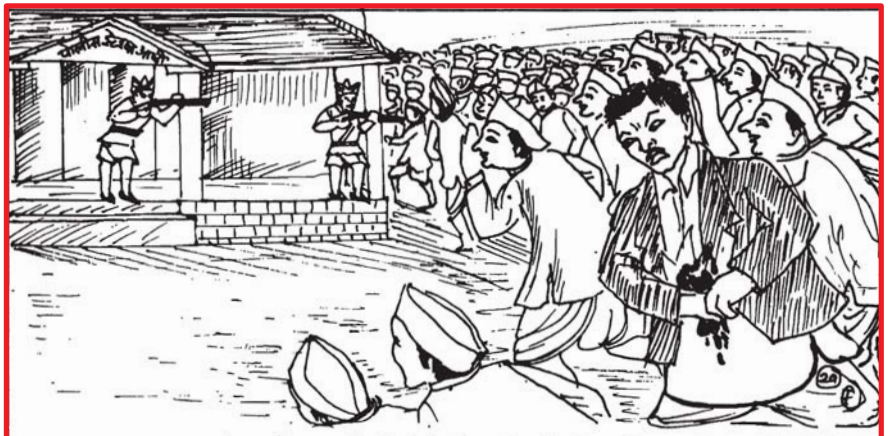
फाटक उघडलं गेल्यावर पुढारी मंडळी आत आली. त्यांच्यासोबत सत्याग्रहीचा लोंढा आपोआप आत आला. लोहेंनी सर्वांना शांत बसविले. त्यांनी शांतपणे आपली भूमिका मांडली. आपण येथे 'करो वा मरो' या गांधीजींच्या संदेशावरून आलो आहोत. तिरंगी झेंडा चढविणं व रेकार्ड जाळणं हे आपलं काम.'

दरोग्याच्या मनांत वेगळे विचार आले. त्याने गुपचूप ह्या नेत्यांना पकडण्याचा आदेश एका शिपायाला दिला. लोक दरोग्यावर बारकाईने लक्ष ठेवून होते. त्यांनी तो ऐकला. ते खळवळले. बाचाबाची सुरू झाली. त्यांना आवरणे कठीण झाले. काही लोक पोलीस स्टेशनमध्ये घुसले. काही घोषणा देत होते. नेते शांत राहण्यास सांगत होते, पण व्यर्थ.

लोहे म्हणाले, 'आपण हिंसाचार करू नये. गोळीबार झाला तरी विरोध करू नये. आपण बहुसंख्य आहोत. तेवढ्या गोळ्या ह्यांच्या जवळ नाहीत. (टाळ्या) पांडुरंग सव्वालाखेंनी दुजोरा दिला. लोहे पुन्हा म्हणाले, 'ज्यांना बंदुकीची भिती वाटते त्यांनी आताच येथून निघून जावं' ४ - ५ भित्री माणसे उठून निघून गेली.

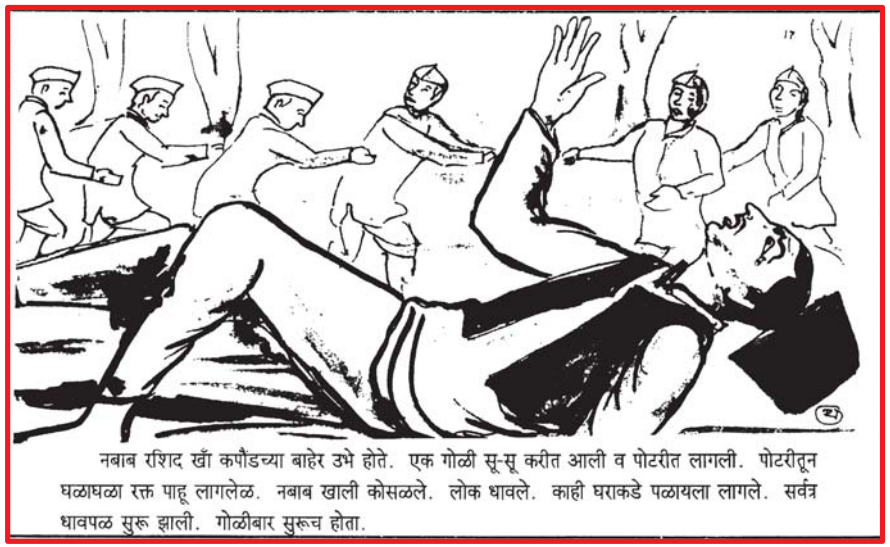

समद जमादार गांगरून गेला. त्याने पहिली गोळी झाडली. ती डॉ. मालपेला लागली. त्या दिवशी ते जेवण न करताच आले होते. अन्ना ऐवजी गोळी त्यांच्या पोटात गेली. पोटावर हात ठेऊन ते अंधारी आल्यासारखे गर्दीच्या रेट्याने बाहेर फेकले गेले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

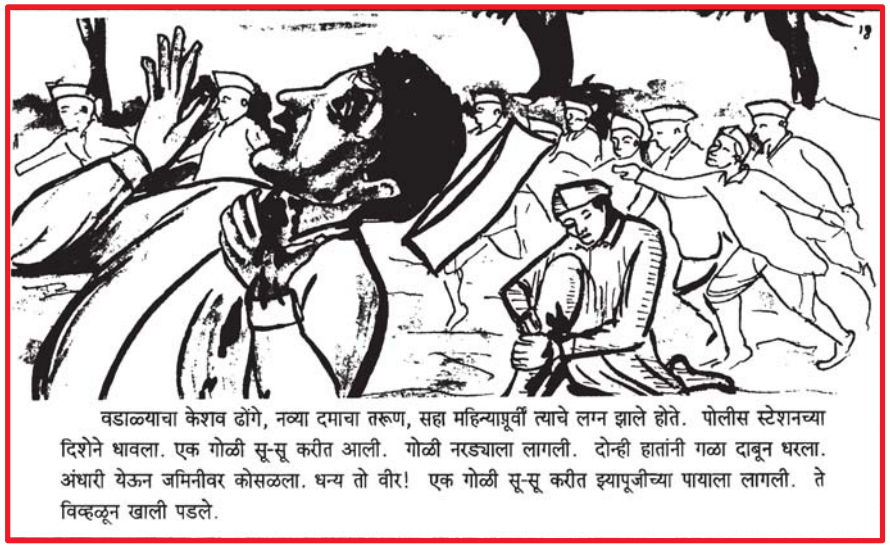
संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

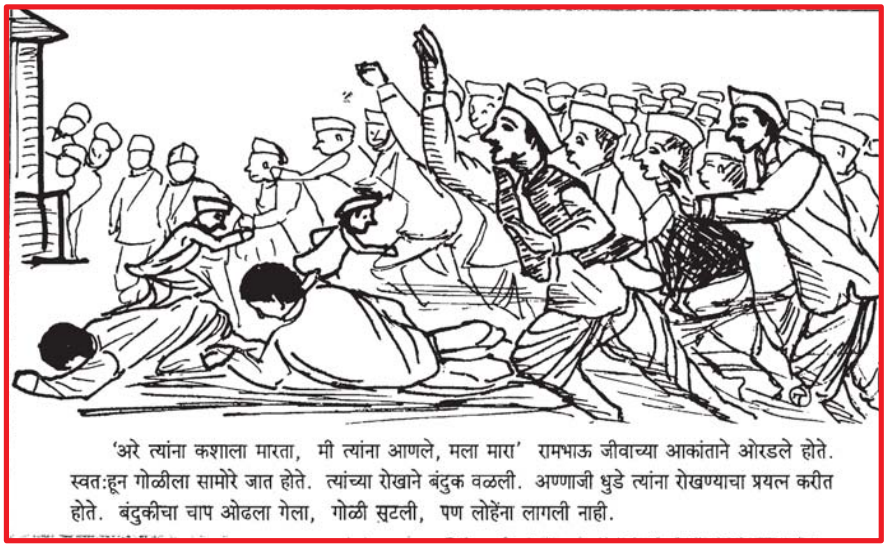
नबाब रशिद खाँ कपौंडच्या बाहेर उभे होते. एक गोळी सू-सू करीत आली व पोटरीत लागली. पोटरीतून घळाघळा रक्त पाहू लागलेळ. नबाब खाली कोसळले. लोक धावले. काही घराकडे पळायला लागले. सर्वत्र धावपळ सुरू झाली. गोळीबार सुरूच होता.

बेछूट गोळीबार सुरू होता. गर्दीतून आवाज आला, 'भारत माताकी जय'। तो आवाज होता वड़ाळ्याच्या उदेभान कुबडेचा. भारतमातेचा जयजयकार त्या नराधमांना कसा खपणार? बंदुक त्याच्याकडे वळली. नेम धरून गोळी छातीवर बसली. दोन्ही हात छातीशी धरून वीर कोसळला. भारतमातेच्या कुशीत.

वडाळ्याचा केशव ढोंगे, नव्या दमाचा तरूण, सहा महिन्यापूर्वी त्याचे लग्न झाले होते. पोलीस स्टेशनच्या दिशेने धावला. एक गोळी सू-सू करीत आली. गोळी नरड्याला लागली. दोन्ही हातांनी गळा दाबून धरला. अंधारी येऊन जमिनीवर कोसळला. धन्य तो वीर! एक गोळी सू-सू करीत झ्यापूजीच्या पायाला लागली. ते विव्हळून खाली पडले.

'अरे त्यांना कशाला मारता, मी त्यांना आणले, मला मारा' रामभाऊ जीवाच्या आकांताने ओरडले होते. स्वत:हून गोळीला सामोरे जात होते. त्यांच्या रोखाने बंदुक वळली. अण्णाजी धुडे त्यांना रोखण्याचा प्रयत्न करीत होते. बंदुकीचा चाप ओढला गेला, गोळी सुटली, पण लोहेंना लागली नाही.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

रामभाऊच्या रोखात गोळी येत आहे असे पाहून त्यांच्यावर जीवापाड प्रेम करणारा पंची गोंड तिरासारखा धावला. गोळी त्यांने आपल्या छातीवर झेलली. आपल्या नेत्याला वाचविण्यासाठी एका अशिक्षीत उघड्या नागड्या आदीवासीच केवढं मोठ बलीदान. त्याची सर कोणालाच येणार नाही.

समदची बंदुक आग ओकू लागली. पहिली गोळी रामभाऊला चाटून गेली. दुसरी गोळी छातीच्या बाजूला लागली. तरी रामभाऊ पडत नाही हे पाहिल्यावर त्याने तिसरी गोळी पायावर मारली. गोळी पोटरीत घुसली. रामभाऊ खाली पडले.

समदला धुंदी चढली होती. त्याने पुन्हा बंदुक रामभाऊवर रोखली. आपल्याला ह्यांनी अनेक वेळा जेऊ घातले हे तो विसरला. पिशाच्च जागा झाल्यावर भान कुठून असणार! समद रामभाऊला गोळी मारेल असं कोणालाही वाटलं नाही. पण तसं घडलं. त्याने रामभाऊवर गोळीबार सुरू केला.

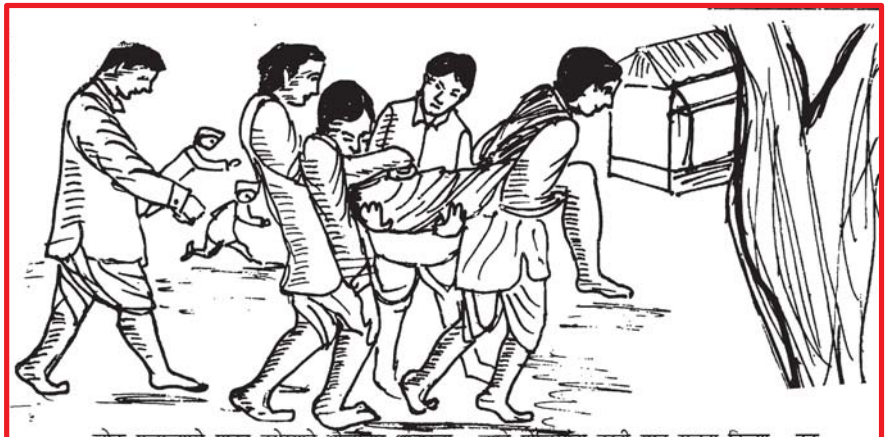

रामभाऊ पडले हे पाहताच लालजी कोकाटे, व्यंकटराव ठाकरे, श्रावण मास्तर, रामकृष्ण जोमदे धावून आले. व्यंकटराव ठाकरेनं रामभाऊला सावरलं. ते दृष्य पाहून भित्रे लोक पळू लागले. तानाजी पडल्यावर मराठे पळायला लागले होते तसे.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

लोक पळाल्याचे पाहून दरोग्याने गोळीबार थाबवला. त्यानं पोलिसांना काही गुप्त सूचना दिल्या. ह्या संधीचा फायदा घेऊन लालजी कोकाटे, व्यंकटराव ठाकरे, रामकृष्ण जोमदे ह्यांनी त्रामभाऊला व इयापूजीला उचलले व दवाखान्याकडे नेले. डॉ. मालपेला आणि नवाबला आधीच नेण्यात आलं होतं.

तो तारातून बाहेर गेला. फाटक बंद झाले होते. त्याने रामकृष्ण जोमदेला सोबत घेतले. विंहिरीवरची दोरबादली घेतली व पाणी आणले. आतून दरडावणीचा आवाज आला- 'खबरदार पाणी पाजाल तर', बादली दोर तेथेच टाकून ते निघून गेले.

परंतु ह्या रणसंग्रामाचे खरे शूरवीर : केशव ढोगे, उदेभान कुबडे आणि पंची गोंड हे तेथेच तळमळत होते. अंगातून रक्त गेल्यामुळे त्यांना गुंगी आली होती. उन्हात तशा वेळी ते पाणी पाणी करुन विव्हळत होते. पण आवाज येत नव्हता. ते क्षणाक्षणाला क्षीण होत होते. पंची गोंडाचा भाऊ हे झाडाआडुन पाहत होता, पण करणार काय! असहाय होता.

दरोग्यानं शिपायांना गुप्त संदेश दिला. कारण त्याने पांडुरंग सव्वालाखे आणि मोतीराम होलेला भिंतीमागे पाहिले होते. ते गुपचूप मागून गेले व नकळत दोघांनाही पकडले. त्यांनी सुटण्याचा कसून प्रयत्न केला, पण व्यर्थ.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

त्यानंतर सर्व शिपायी धावले. त्यांनी पांडुरंगजी व मोतीरामजीला फरफटत पोलीस स्टेशनमध्ये आणले व हवालातीत बंद केले. कुलूप लावले व एका शिपायाला तेथेच पाहारा देण्यास सांगितले.

आष्टीला त्यावेळी फार मोठ्या सोई नव्हत्या. त्यामुळे प्रथमोपचाराशिवाय काही सोय नव्हती. त्यांच्यावर प्रथमोपचार करण्यात आला. परंतु काहींची स्थिती गंभीर होती. म्हणून डॉ. पाचघरे जखमींना आर्वीला नेण्याच्या तयारीला लागले.

त्या लोकांनी जखमींना दवाखान्यात आणले. त्यावेळी डॉ. कामत सरकारी डॉक्टर होते. ते जखमींना आत घेण्यास तयार-नव्हते. त्यांचाही नोकरीचा प्रश्न होता. सर्वांनी हात जोडले. विनंती केली. शेवटी डॉ. पाचघरे आले. त्यांच्या विनंतीला मान देऊन त्यांनी जखमींना आत घेतले.

गोळीबार झाला आणि लोक जखमी झालेत ही बातमी वाऱ्यासारखी गावभर पसरली. जखमींना पाहण्यासाठी दवाखान्या बाहेर लोकांनी गर्दी केली. त्यांना आत येण्यास मनाई होती. म्हणून सर्वजण बाहेर उभे होते.

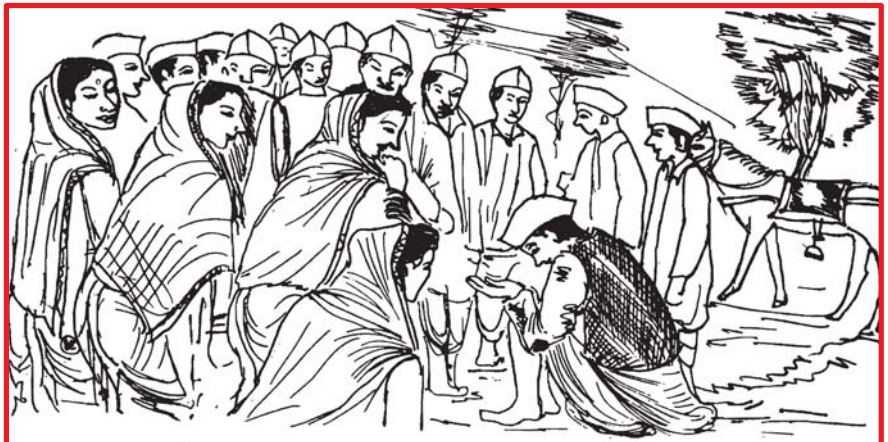
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

इकडे गावात गणपत भोई अंगात आल्यासारखा नाचत होता. त्याच्या हातात रिकामी बंदूक होती. त्या धुमश्चक्रीत त्याने ती पोलीस स्टेशनमधून पळविली होती. आपला पराक्रम लोकांना दाखून तो बेभान होऊन नाचत होता. लोक त्याच्याकडे आश्चर्यने पहात होते. क्रांतीदिनाचा मध्यांतर झाला होता.

रामकृष्ण जोमदेच्या तोंडातून शब्दाऐवजी हुंदके येत होते. ते घोड्यावरुन उतरून मटकन खाली बसले. काहीतरी विपरीत घडल्याची जाणीव झाली. लोक त्यांच्याभोवती जमले. त्यांनी रडत रडत सारी हकीगत सांगीतली. सारे हैराण झाले. त्यांचे सांत्वन करण्याचेही भान नव्हते.

पोलीस स्टेशनमध्ये शिरकाव कठीण आहे हे पाहून रामकृष्ण जोमदे गावात गेले आणि घोडीवर बसून खडकीच्या दिशेने निघाले. भगोतीच्या नाल्याजवळ त्यांना खडकीचे लोक दिसले. खडकी, सिरसोली, परसोडा, भारसवाडा, येरवंडली, किन्हाळा, पिपळा, शिरी, नांदोरा, टेकोडा, वाघोली सर्वच गावचे लोक होते. रामकृष्ण त्यांच्या जवळ गेले. त्यांचे रक्ताने माखलेले कावरेबावरे रूप पाहून मंडळी चमकली.

लोक कुजबूज करू लागले. 'पोलीस कातावले आहेत, आता आपली बरी सोय नाही.' 'सारे लोक तर पळाले, तिथं आपला काय निभाव लागणार' काही जणांची भितीने बोबडी वळली. काहीजण वापस जाण्याची भाषा बोलूं लागले. सर्वांचे चेहरे उतरले होते. आंदोलनाचा उत्साह मावळला होता.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

येवढ्यात विजेसारखी कासाबाई कडाडली ' अरे ढमक्यांनो, येवढे नामर्द होते तर आलेय कशाले? आताही जायचं अशीन तर वापस जावा. पण जाण्याआधी आमचे बायकांचे ड्रेस चढवा आणि बांगड्या भरा. आम्ही बायातरी तुमच्या पेक्षा लाखपटीने बऱ्या आहोत. जा ..... चालते व्हा.'

नारायण मुंदाने म्हणाले, ''तुकडोजी महाराज की'' सर्वांनी पुन्हा जयजयकार केला. बदला घेण्याची भाषा त्यांच्या तोंडात आली. 'पत्थर सारे बाँब बनेंगे, ' बाबाचं वाक्य त्यांना आठवलं. पत्थर बाँब गोळा करणे तेथूनच सुरू झाले. प्रत्येकानी ओटा करुन त्यात दगड वेचणे चालू केले.

लोक भणकून गेले. त्यांच्यातील मर्दपणा जागा झाला. तसे गुलाबराव पुढे झाले व म्हणाले, 'भारत माता की जय'. सर्वांनी मोठ्यांने जयजयकार केला. भीती तर पळाली होती. त्यांना स्फुरण चढलं होतं. गुलाबराव म्हणाले,'' आपण हिमतीने गेलो तर सात शिपाई चटणीले उरणार नाही.''

गावांतून जात असतांना आष्टीचे लोकही जत्थ्यात सामील झाले. लोकांना स्फुरण चढले होते. निर्धाराची नशा चढली होती. गांधींचा व तुकडोजींचा जयजयकार त्यांना स्फूर्ती देत होता. जथ्याच्या समोर कालेखां नाचू लागला. तो ओरडत होता., 'पोलीस थाना जायेंगे। बदला लेके रहेंगे'।

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

जथा दवाखान्याजवळ आला. आता जमाव फुगला होता. अंतोरा, खंबेत, किन्ही, देलवाडी, लहान आर्वीचे सत्याग्रही मोर्च्यात सामील झाले होते. 'भारत माता की जय' ललकारी सुरू होती. ती ऐकून जखमींना जखमांचा विसर पडला होता.

आता तो अथांग जनसमूह सागरा सारखा पोलीस स्टेशनकडे निघाला. तत्योबा, शामराव, साहेबराव, जामरान, चंद्रभान, नारायणराव, वामनराव विष्णुजी, (दौलतराव,)मारोतराव, रंगराव आंबेकर, पंजाब मानकर, वासुदेव सोनार - किती नावे घ्यावी!अनेक खेड्यातून हा जनप्रवाह आला होता. सोबत ६० - ६५ बाया होत्या.

गूलाबराव, शामराव, वगैरे मंडळी व काही बाया जखमींची विचारपूस करण्यासाठी आत गेले. 'काऊन घाई केली? मले त येऊ याचं होतं' गुलाबराव म्हणाले, 'रामभाऊंनी फक्त डोळे किलकिले करुन त्यांच्याकडे पाहिले. त्यांच्या डोळ्यात आनंदाश्रू व चेहऱ्यावर स्मित झळकले.

ते फाटका जवळ येऊन पोहोचले. फाटक बंद होते. दरोग्यासहीत सर्वजण बंदुका रोखून उभे होते. 'खबरदार' म्हणून मिश्राने हवेत गोळी झाडली. जमावातून ललकारी आली, ''भारत माता की - जय' गुलाबराव म्हणाले, 'आम्हाला जखमींना पाणी पाजू द्या' दरोगा म्हणाला, 'वह मर गये है।''

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

गुलाबरावांनी फाटकावर चढून आंत उडी घेतली. त्यांचे अनुकरण इतरही करू लागले. गुलाबराव धोतरात पाय अडकून खाली पडले. दरोग्याने मारलेली गोळी त्यांना लागली नाही. त्यांनी तुकडोजी बाबांचे व गांधीजीचे आभार मानले व उठले.

परंतु लोकांनी आडोशाला मोर्चेबांधणी केली होती व तेथून दगडाचा मारा सुरु केला. दरोगा व पोलीस दगड कोठून येतात ह्याचा शोध घेऊ लागले. आता फाटकाकडे त्यांचे दुर्लक्ष होते. दगडांचा मारा अचूक होत होता. काय करावे त्यांना सुचत नव्हते.

जेव्हा गुलाबरावांनी फाटकावरून उडी मारली, त्यावेळी दरोग्याने त्यांच्या दिशेने बंदूक वळवून नेम धरला आणि चाप ओढायच्या वेळी एक दगड दाणदिशी त्याच्या हाताजवळ बंदुकीवर बसला. गोळी हवेत उडाली व इन्स्पेक्टर चिडून दगड मारणाऱ्याला हेरू लागला.

इकडे दरोग्यावर दगड बरसल्याचे पाहून लोकांची शक्ती वाढली व त्या शक्तीने फाटकावर धडक मारताच फाटक पिलरसहित जमीनदोस्त झाले. लोंढा आत घुसला व त्याने पोलीसस्टेशनला वेढा दिला. दगड मारणारे पोलिसांना हलू देत नव्हते. त्यामुळे घुसणारे निर्धारपणे घुसले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

इकडे दगड बरोबर लागला की नाही हे पाहण्यासाठी वासुदेव सोनाराने झाडा आडून तोंड बाहेर काढले. दरोगा वेध घेत होता. त्यांची गोळी वासूदेव सोनाराच्या हनवटीला लागली व भळभळा रक्त जाऊ लागले तसे खंबीतचे कृष्णराव व लोंक धावले व त्यांना सावरले.

स्त्रियांवर गोळीबार करणारे पोलीसही आष्टीलाच दिसले. त्यांनी स्त्रियांवर गोळीबार केला. एक गोळी कासाबाईच्या हाताला लागली. ते पाहून मंजुळाबाई धावून आली. कासाबाई गरजली, 'माझ्या रक्ताकडे पाहू नका. मरा पण कोणी माघार ऊ नका' त्यामुळे लोकांना आणखी स्फुरण चढले.

गोटमार जोरात सुरू झाली. पोलीस ठाण्यावर गोटमार करणाऱ्या स्त्रिया स्वातंत्र्याच्या इतिहासात कोठेच झाल्या नाहीत. आष्टीला मात्र ते आश्चर्य घडले. स्त्रियांनी राणी लक्ष्मीबाई आणि दुर्गेचे रूप घेतले होते. त्यांच्या हातात गोट्यांची शस्त्रे होती. तो देखावा विलक्षण, भयंकर होता.

एक गोळी अहिल्याबाईंच्या दंडाला लागली. रक्त येऊ लागले. ती म्हणाली. भिऊ नका, 'देशासाठी मरण्याची वेळ पुन्हा येत नाही. अरे दुष्मनांनो, आया बहिणीवर गोळ्या घालतांना तुम्हाला लाज कशी वाटत नाही? तुमच्या बायकांवर गोटमार करून त्यांना जाळले तर कसे वाटेल?' पोलीस मनांत भ्याले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

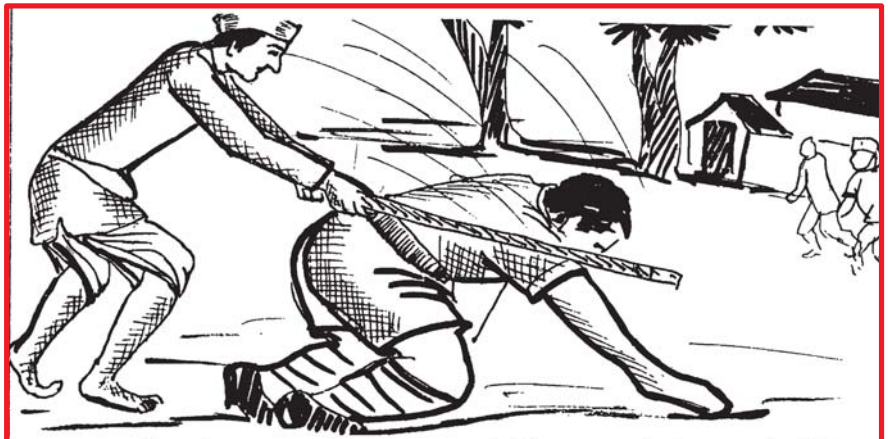
संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

त्या वाक्याने पोलीस खरोखरीच घाबरले. त्यांच्या गोळ्या संपल्या होत्या. गोटमारीने उग्र रूप धारण केले होते. अहिल्याबाईच्या वाक्याने ते चरकले. दरोग्याला एकटे टाकून ते पळाले. त्यांना प्राणाची भीती होती. कुंटुंबियांची काळजी होती. म्हणून जीव वाचविण्यासाठी पळाले.

पोलीस पळाल्याचे पाहून लोक इमारतीत घुसले. त्यांनी हवालतीचे कुलूप फोडले. पांडुरंग सव्वालाखे आणि मोतीराम होलेला हवालतीत बंद केले होते. त्यांना सोडविले. मोर्चाचे बिकट स्वरुप पाहून त्यांना वाईट वाटले. पोलिसांच्या कुटुंबियांचे काही बरेवाईट होऊ नये म्हणून ते गेले.

लालसिंग सर्वात लठ्ठ जमादार होता. त्याच्याजवळ काठी होती. त्याला पळतांना पंजाब मानकरने पाहिले. एक दगड त्याच्या गुडघ्यावर मारला, लालसिंग पडला. त्यांचीच काठी घेऊन त्याला झोडपणे सुरू केले. तिकडे दरोग्याचे लक्ष गेले. त्याने गोळीबार केला. छर्रा पोटरीत घुसला. तसाच पंजाब दवाखान्याकडे पळाला.

आता दरोगा एकटा होता. 'फूंक दूंगा' म्हणून भिती दाखवीत होता. ते पाहून खडकीच्या हरीलालला वाटले की त्याच्या बंदुकीत गोळीच नाही. तो दरोग्याच्या दिशेने झेपावला. दरोग्याचीं बंदूक हिसकवण्यासाठी कासाबाई, मनकर्णाबाई, मंजुळाबाई त्याला, 'अरे थांब थांब' म्हणत होत्या.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

दरोग्याने ते पाहिले. बंदूक हरीलाल कडे वळली. बंदूक कडाडली. गोळी नेम धरुन बसली. तिने हरीलालचा कंठबिंदू छेदला. त्याने हात आपल्या गळ्याला लावला. ते दृष्य भयावह होते. सर्व चिडले, 'आता दरोग्याला जिता ठेवायचा नाही.' एकच आरोळी आली.

हरीलाल मेल्याचे अैकताच नत्थोबाता बाप धावत जाऊन नत्थोबावर खेकसला. तो झाडा आडून गोटमार करीत होता. म्हाताऱ्याचे हरीलालवर पोराप्रमाणे प्रेम होते. पोरका मुलगा त्याने वागविला होता. पूर्ण खडकी गावचे त्यांच्यावर प्रेम होते. त्यामुळे सर्वजण चवताळले.

हरीलालला धरण्यासाठी मंजुळाबाई, मंजुबाई, शांताबाई धावल्या. त्यांनी त्याला उचललं. त्याचे शरीर अखेरचे झटके देत होते. बाया मोठ्याने रडल्या. दरोग्याला शिव्याशाप देऊ लागल्या. त्यांचे मातृत्व जागे झाले. पण! काय उपयोग हरीलालने प्राण सोडला. सर्वत्र एकच आवाज - 'हरीलाल मेला.'

आता एकट्या दरोग्यावर दगडांचा वर्षाव चारही बाजूंनी होऊ लागला. जीव वाचविण्यासाठी तो जमावाच्या दिशेने जावू लागला. एक महाकाय दगड त्याच्या कपाळावर बसला. कपाळातून रक्त येऊ लागले. तरी तो बंदूक हातातून सोडत नव्हता.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

नारायण मुंदानेनं लाठी हाणून त्याची बंदूक पाडली. तो निशस्त्र झाला. त्याचे हात जोडले गेले. हरीलालच्या कंठात गोळी घालणारा तो पापी क्षमा मागत होता. दयेची भीक मागत होता. दया कोणालाही त्याची येत नव्हती, उलट जवळ आल्यामुळे मोठे दगड बरसू लागले.

तिकडे हवालतीतून सुटका झाल्यावर पांडुरंग सव्वालाखे व मोतीराम होले ह्यांनी इन्स्पेक्टरच्या क्वार्टरकडे जाऊन तेथे जमलेल्या सर्व स्त्रियांना सुरक्षित स्थळी चालण्याची विनंती केली. दक्षता म्हणून त्यांना संरक्षण देऊन विवेधर भागीवच्या आवारांतील देवळात नेऊन ठेवला.

शेवटी एक मोठा दगड त्याचे टाळक्यावर बसून तो कोसळला. प्रक्षुब्ध जमावाने हातात मिळेल त्या वस्तूने त्याला ठेचले. काठ्या, लाथा-बुख्या, प्रत्येक जण आपला राग काढत होते. जमाव अनावर होता. खून चढला होता. त्यामुळे दरोग्याचा त्यांनी फडशा पाडला होता.

पोलीस स्टेशनचा जमावाने ताबा घेतला होता. सव्वालाखे आणि होलेंना सोडविले होते. तेवढ्यात जयस्वालच्या दुकानातून बापूराव कामडीने काढून दिलेले रॉकेलची पिंपे लोकांना दिसली. ते पोलीस क्वार्टर जाळण्यासाठी नेत होते. काही लोकांनी त्यातील पिंपे घेऊन कागदपत्राला आग लावली. पाहता पाहता पोलीस स्टेशन पेटले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

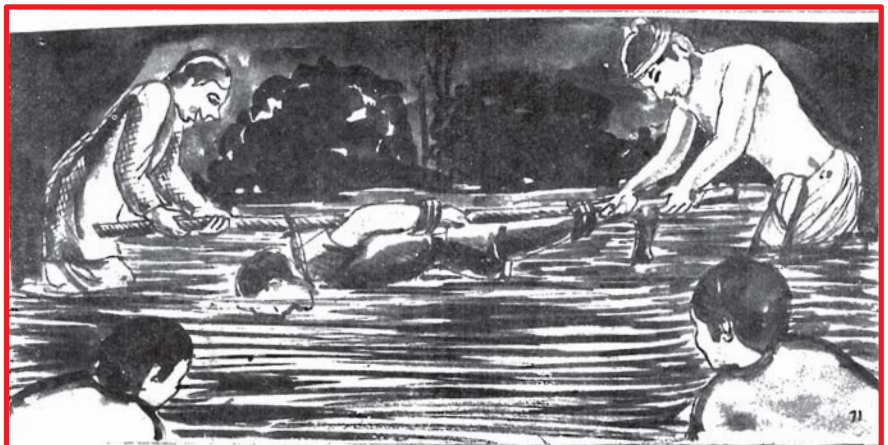
तिकडे पोलीस क्वार्टरला आग लावण्यात आली. विनायक जमादार गाद्यांमध्ये लपला होता. लालसिंग व महादेव प्रसाद इंधनाच्या सुडीत होते. सुड पेटवून दिली. विनायक जमादारालाही त्या आगीत टाकण्यात आले. आता जमावाला नशा चढली होती.

समद सापडल्याबरोबर सर्वजण त्याच्यावर तुटून पडले. त्याचे तंगडे धरून त्याला फरफटत आणले. त्याच्यावर लाथा बुक्क्या, काठ्या, दगडाचा मार बसू लागला व तो विनवणी करू लागला. पण ऐकतो कोण! सर्वजण त्याला मिळेल त्या वस्तुने मारत होते.

परंतु गोळीबाराचा सूत्रधार समद मात्र जंगलात पळाला होता. त्याला पाहण्यासाठी लक्ष्मण वाघ, नागोराव मोरे, पांडुरंग खटाळे, शामराव डांगे, उकंड्या भोयी, दाजीबा मळसणे, कालेखा आघाडीवर होते. नदी, नाले, टेकड्या तुडवून काढल्या आणि समदचा शोध लावला.

मार बसूनही समद मरत नाही असे पाहिल्यावर त्याचे हातपाय बांधून त्याला काठीला बांधून बुडविण्यात आले. मेला की नाही हे पाहायचे व पुन्हा डुंबवायचे. शेवटी गुदमरून तो मेला. त्याचे प्रेत तेथेच टाकले. ते कुत्र्यांनी खाल्ले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

रात्री सर्व शहिदांची अन्तयात्रा निघाली. त्याला पूर्ण गाव हजर होते. आष्टी वडाळ्यांच्या शहीद्यासोबत इन्स्पेक्टरचे प्रेत त्याच्या पत्नीच्या परवानगीने घेतले होते. ही अभूतपूर्व अन्तयात्रा बाकळी नदीच्या काठावर आली.

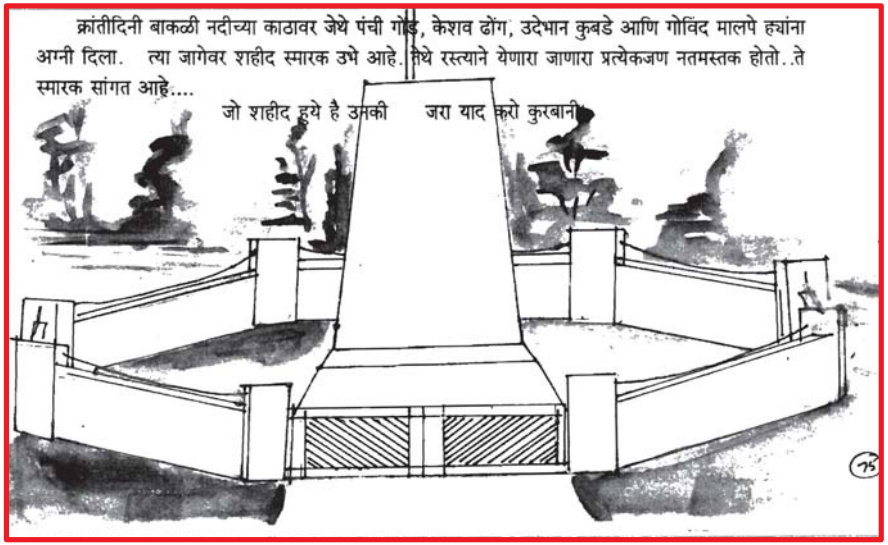
तेथून सारेजण गांधीचौकात आले. तेथे डॉ. बळीराम मालपे यांचे अध्यक्षतेखाली सभा झाली. सव्वालाखेचे हृदयद्रावक भाषण झाले. देशाला स्वातंत्र्य मिळण्यास आता फारच थोडा अवकाश आहे. तोपर्यंत यातना सहन कराव्या लागतील, पोलीसांचा मार, पोलीस कोठडी, फाशी ह्यासाठी सज्ज राहा किंवा भूमिगत व्हा. आष्टीने घडविलेला हा रोमांचक इतिहास सदैव स्मरणात राहील.

बाकळी नदीच्या काठावर सरण रचून सर्व शहिदांना एकत्र दहन करण्यात आले. त्याच्या ज्वाला आकाशाला भिडल्या. त्या सांगत सुटल्या - 'इस मिट्टीसे तिलक करो, यह धरती है बलिदान की।' सर्वांनी तेथील चिमूटभर माती कपाळाला लावून प्रतिज्ञा केली, 'कोणी कोणाचे नांव सांगणार नाही' सर्व मौन होते. सर्वांना उद्याची काळजी लागली होती.

क्रांतीदिनी बाकळी नदीच्या काठावर जेथे पंची गोंड, केशव ढोंग, उदेभान कुबडे आणि गोविंद मालपे ह्यांना अग्नी दिला. त्या जागेवर शहीद स्मारक उभे आहे. तेथे रस्त्याने येणारा जाणारा प्रत्येकजण नतमस्तक होतो..ते स्मारक सांगत आहे....

जो शहीद हुये है उनकी जरा याद करो कुरबानी

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - आष्टी

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

परिशिष्ट १ क्रांतीदिन आरोपी व शिक्षा

(५-१२-४२ ला विशेष न्यायालयातर्फे शिक्षा सुनावण्यात आलेले आरोपी)

फांशी

आरोपी क्र. २ श्री. पांडुरंग जैराम कलार
आरोपी क्र.१२ श्री. रघुनाथ पांडुरंग कुंभार
आरोपी क्र.१३ श्री. तुळशीराम सखाराम पांचघरे
आरोपी क्र.१६ श्री. तुकाराम रामजी मुकदम
आरोपी क्र.२५ श्री. वामन बळीराम तेली
आरोपी क्र.४२ श्री. हुकड्या आनंदवाव भोई
आरोपी क्र.४६ श्री. कालेखान विलायतखान
आरोपी क्र.५२ श्री. नत्थू श्रीराम माळी
आरोपी क्र.६० श्री. माधव श्रावण देशमुख
आरोपी क्र.८९ श्री. गुलाबराव विठ्ठलराव (सिडसोली)

जन्मठेप

आरोपी क्र.१ श्री. महादेव बळीराम सव्वालाखे
आरोपी क्र.३ श्री. मोतीराम चैतू गौंड
आरोपी क्र.६ श्री. काशीराम बळीराम मालपे
आरोपी क्र.७ श्री. श्रावण जानबा सुतार
आरोपी क्र.८ श्री. बापुराव कृष्णराव मालपे
आरोपी क्र.९ श्री. गणपत विठू माळी
आरोपी क्र.१७ श्री. लोदग्या कचऱ्या कोतवाल
आरोपी क्र.२० श्री. विनायक बापूराव बाम्हण
आरोपी क्र.२१ श्री. चंपक हमदग्या भोई
आरोपी क्र.२२ श्री. उघ्या गणपत कासार
आरोपी क्र.२४ श्री. बापूराव माधव तेली
आरोपी क्र.२७ श्री. रामभाऊ शिवराम पाटील
आरोपी क्र.२८ श्री. सूर्यभान शिवराव पाटील
आरोपी क्र.३० श्री. राजाराम शिवा भोई
आरोपी क्र.३२ श्री. इशराम बापूजी तेली
आरोपी क्र.३३ श्री. इठ्या सखाराम माळी
आरोपी क्र.३६ श्री. बापूराव नत्थू तेली
आरोपी क्र.३७ श्री. नागो गणपत गुरव
आरोपी क्र.३८ श्री. मारोती राजाराम गुरव
आरोपी क्र.३९ श्री. मल्लीकार्जुन नारायणप्पा गवळी
आरोपी क्र.४० श्री. माधोराव नारायण मुकदम
आरोपी क्र.४१ श्री. रामा चैतू गोड
आरोपी क्र.४२ श्री. शंकर तुळशीराम कुणबी
आरोपी क्र.४५ श्री. शिवराम पैकू माळी
आरोपी क्र.४७ श्री. मनिराम लक्ष्मण माळी
आरोपी क्र.४८ श्री. मारोती भानाजी माळी

(केंद्रसरकारतर्फे फाशी रद्द : १८ ऑगस्ट १९४५)

१. श्री. तुळशीराम पाचघरे
२. श्री. उकड्या आनंदराव भोई

निरनिराळ्या मुदतीच्या शिक्षा

१) श्री मणिराम लक्ष्मणराव काळे (आष्टी)
२) श्री शिवराम पैकाजी लेकुरवाळे (आष्टी)
३) श्री विठू सखाराम वैराळे (आष्टी)
४) श्री नामदेव बळीराम कासुलकर (आष्टी)
५) श्री लक्ष्मण रामजी बोराडे (आष्टी)
६) श्री नारायण सिताराम विंचूरकर (आष्टी)
७) श्री नत्थू गोविंद ढोले (आष्टी)
८) श्री विश्राम बापूजी ढबाले (आष्टी)
९) श्री नंदलाल मनसुखदास राठी (खंबीत)
११) श्री मनोहर प्रेमसुखदास (खंबीत)
१२) श्री महादेव खोडे (खंबीत)
१३) श्री आनंद बाळकृष्ण सुतर (खंबीत)
१४) श्री वासुदेव सोनार (खंबीत)
१५) श्री अंबादास नत्थू सोनटक्के (खंबीत)
१५) श्री गोपाळराव विठोबा वाघ (सरसोली सिक्यूरिटी कैद)
१७) श्री नागदेव विठोबा बिजवे
१८) श्री माधव मारोती वैद्य (आष्टी)
१९) श्री परमेश्वर कालिकाप्रसाद (खडकी)
२०) श्री साहेबराव पुंजाराव नागपुरे (खडकी)
२१) श्री रामभाऊ लोहे (वडाळा)
२२) श्री झापूजी चोटे (वडाळा)
२३) श्री कृष्णा मास्तर (वडाळा)
२४) श्री नत्थू मास्तर (वडाळा)
२५) श्री दलपतराव कोहळे (वडाळा)
२६) श्री मारोती कृष्णाजी कोहळे (दलनाव)
२७) श्री पंजाबराव मानकर (इत्तमगांव)
२८) श्री दामू मारवाडी (खंतोरा)

१७ फरारी आरोपी पैकीपकडलेल्या १० जणांवर समन्स कोर्ट, वर्धा येथे चाललेल्या खटल्याचा निकाल : २१-१०-१९४४

१ श्री. अन्ना दौलतराव पाटील, खडकी निर्दोष मुक्तता
२ श्री नत्थू बाबूजी कुणबी, वडाळा, ३ वर्षे सश्रम करावास
३ श्री दलपत भगवान कुणबी, वडाळा
४. श्री रामराव बकाराम कुणबी, वडाळा, निर्दोष मुक्तता
५. श्री मारोती कृष्णाजी कोहळी, देलवाडी , ३ वर्षे सश्रम करावास

आरोपी क्र.४९ श्री. बंडचाप्पा सदाशिवअप्पा वाणी
आरोपी क्र.५० श्री. बाळ्या बकाराम जवादे, तेली
आरोपी क्र.५३ श्री. शंकर सदोबा कोष्टी
आरोपी क्र.५५ श्री. बालमुकुंद रामलाल बनिया
आरोपी क्र.५६ श्री. शंकर तुळशीराम माळी
आरोपी क्र.५८ श्री. काशिनाथ माळी
आरोपी क्र.५९ श्री. पांडुरंग रामजी माळी
आरोपी क्र.६१ श्री. शामराव नागोबा माळी
आरोपी क्र.६३ श्री. नामदेव बळीराम सोनार
आरोपी क्र.६४ श्री. नत्थू कृष्णाजी रामे
आरोपी क्र.६६ श्री. कृष्णराव गोविंदराव कुणबी
आरोपी क्र.७५ श्री. नत्थू राघोजी नागपूरे (खडकी)
आरोपी क्र.७६ श्री. जानराव आनंदराव कुणबी (खडकी)
आरोपी क्र.७८ श्री. नारायण धबूजी मुंदाने (खडकी)
आरोपी क्र.७९ श्री. चंद्रभान शिवराम नागपुरे (खडकी)
आरोपी क्र.८३ श्री. शामराव राघोजी - नागपुरे (खडकी)
आरोपी क्र.८५ श्री. गंगाधर भगवान नागपूरे (खडकी)
आरोपी क्र.८६ श्री. सूर्यभान धनाजी मुंदाने (नरखापूर)
आरोपी क्र.८७ श्री. वामन गोविंद भडके (नरखापूर)
आरोपी क्र.८८ श्री. बांकेराव विठोबाजी भडके (नरखापूर)
आरोपी क्र.९० श्री. दौलत बालाजी वाघ (सिरसोली)
आरोपी क्र.९२ श्री. विष्णू तात्याजी वाघ (सिरसोली)
आरोपी क्र.९६ श्री. कृष्णराव बळीराम कोहळे (देलवाडी)
आरोपी क्र.१०१ श्री. तुकाराम बकराम महार (अंतोरा)
आरोपी क्र.१०८ श्री. रंगराव व्यंकटराव कुणबी
आरोपी क्र.१०९ श्री. पुत्ता मोहनजी कुणबी
आरोपी क्र.११० श्री. भीमराव राजाराम भिवापुरे कुणबी (किन्हाळा)
आरोपी क्र.११४ श्री. बलदेव बाळकृष्ण कुणबी

(नागपूर हायकोर्टात न्यायमूर्ती गिल यांच्या निवाड्यानुसार फाशी - ऐवजी जन्मठेप)

१. श्री. पांडुरंग कलार
२. श्री. कालेखान विलायतखान
३. श्री. माधव देशमुख
४. श्री. गुलाबराव वाघ

(प्रांतीय सरकार द्वारे फाशीऐवजी जन्मठेप)

१. श्री. बकराम तेली
२. श्री. नत्थू जयराम
३. श्री. रघुनाथ कुंभार
४. श्री. वामन बळीराम तेली

६. श्री. वैंकटी याबलाजी कुणबी, किन्हाळा, निर्दोष मुक्तता
७. श्री. मारोती हणमंतराव मराठा, सिरसोली
८. श्री. पंजाबराव गणपतराव मानकर, इत्तमगांव, जन्मठेप
९. श्री. गणपती किसन भोई, आष्टी. जन्मठेप
१०. श्री. पांडुरंग हिरसा सव्वालाखे, आष्टी, जन्मठेप

निर्दोष मुक्तता

आरोपी क्र. ५ श्री महादेव चिवुजी कलार
आरोपी क्र. ११ श्री गणपतलाल अयोध्यालाल बनीया
आरोपी क्र. १४ श्री लक्ष्मणराव बोराडे माळी
आरोपी क्र. १५ श्री भानुदास बकराम गालपे
आरोपी क्र. १८ श्री शामराव विठोबा कुंभार
आरोपी क्र. १९ श्री महादेव हरी तेली
आरोपी क्र. २६ श्री नत्थू गोविंद तेली
आरोपी क्र. २९ श्री रामकृष्णा उकंड्या न्हावी
आरोपी क्र. ३१ श्री देविदास उर्फ भय्या व. ठाकुरदास बनीया
आरोपी क्र. ३५ श्री पंढरीराव आत्माराम मुकदम
आरोपी क्र. ४३ श्री आत्माराम लहानू न्हावी
आरोपी क्र. ५१ श्री नाना शंकरअप्पा जंगम
आरोपी क्र. ५४ श्री कालूलाल भवरजीदास बनीया
आरोपी क्र. ५७ श्री नारायण सिताराम सोनार
आरोपी क्र. ६५ श्री गुलाब नारायण माळी
आरोपी क्र. ६५ श्री सित्या बालजी माळी
आरोपी क्र. ६७ श्री राजाराम सिताराम घोबी
आरोपी क्र. ६८ श्री खुशाल भजनसा कलार
आरोपी क्र. ६९ श्री हंसराम तुळशीराम कुनबी
आरोपी क्र. ७३ श्री लहान्या उकड्या महार
आरोपी क्र. ७४ श्री शामराव पुंजाजी कुणबी
आरोपी क्र. ८० श्री तुळशीराम हरीसा सोनार
आरोपी क्र. ८२ श्री गुलाब झांगोजी कुणबी
आरोपी क्र. ८४ श्री परमेश्वर कालका प्रसाद
आरोपी क्र. ९१ श्री लक्ष्मण सिताराम कुलवी
आरोपी क्र. ९३ श्री नत्थू जागो मराठा
आरोपी क्र. ९५ श्री पुंडलीक खुशाल कुणबी
आरोपी क्र. ९७ श्री मैपतराव माधवराव कुणबी
आरोपी क्र. ९८ श्री पुंडलीक माधवराव कुणबी
आरोपी क्र. १०० श्री गुणवंत बापुराव कुणबी
आरोपी क्र. १०७ श्री मुरारी इत्तामजी कुणबी
आरोपी क्र. ११२ श्री दामोधर आनंदलाल मारवाडी

आधार

१) बंडखोर खेड्यांची गोष्ट- ले. रमेश गुप्ता, प्रकाशक, रामकृष्ण आप्पा गंजीवाले
२) आष्टी स्वातंत्र्य संग्राम - ले. प्रा. रघुनाथ कडवे

गोवा मुक्तीचा संग्राम

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

अरौजो मेरिया जोकुना कलिस्टा : जन्म १९२० शिवोली. एन.सी.जी. सदस्य. ३० जानेवारी १९४७ रोजी घरझडतीत राजद्रोही पत्रके मिळाली. रेस मगोस जेलमध्ये डांबले. पुन्हा १५ फेब्रुवारी १९४७ रोजी खटला व २६ जानेवारी १९५७ रोजी २।। महिने शिक्षा व प्रतिदिन २ रुपये असा पंधरा दिवस दंड, ५ वर्षेनागरीक हक्क रद्द. १७ फेब्रुवारी १९५१ ला मुक्त. जानेवारी १९५५ मध्ये सोनाळीमार्गेसत्तरीकडे हद्द ओलांडली. मार्च १९५६ मध्ये पीटर अल्वारीस, मित्रा बीर यांस अटक. १४ वर्षेशिक्षा.

अल्मेडा अनास्टासिओ टोनासिन्हो बार्नेब डे : जन्म १२ जुलै १९५९. मु. वेली-सालसे, पत्रकार १९५० पासून प्र.स. पक्षाच्या लढ्यात मुंबईत नॅशनल काँग्रेस गोवाची शाखा १९५४ साली कलकत्ता येथे चालू केली. १५ ऑगस्ट १९५४ रोजी सत्याग्रह. १५ सप्टेंबर १९५४ रोजी अटक. लष्करी कोर्टाने आठ वर्षेसक्तमजुरी ठोठावली. अगुदा कारागृहात साक्षरता, हस्तलिखित वृत्तपत्र असे उपक्रम. १९६२ साली पहिली एम्प्लॉयिज काँग्रेस स्थापिली. हॉटेल कामगार, छपाई कामगार युनियन स्थापिली.

भट कृष्णनाथ रामचंद्र : जन्म १२ मार्च १९२९, पैगणी- काणकोण. १९ सप्टेंबर १९५६ रोजी तिरंगा फडकावणे, पत्रके वाटणे, निरोप देणे या आरोपात अटक. ३ महिने डांबले, नंतर अगुदा जेलमध्ये. लष्करी कोर्टाने २५ वर्षेशिक्षा ठोठावली. ३० ऑगस्ट १९५७.

भावेशास्त्री गोविंद हरि : जन्म २० जुलै १९१७, Dhaven सत्तरी. वालपोली येथे वाचनालय चालू केले. ३ दिवस कैद. NCG सदस्य. २६ जानेवारी १९५५ रोजी २५ सत्याग्रहींसह सत्याग्रह. ९ वर्षेशिक्षा. दररोज १० एस्कुडोप्रमाणे २ वर्षेदंड, ५ वर्षेराजकीय रद्दबातल. अल्टीनो तुरुंगात सक्तीने मांस तोंडात घातले. वेदशास्त्र संवर्धक मंडळाचे संस्थापक.

अल्मेडा : जन्म १४ जानेवारी १९३२ कलकत्ता. गोवा विद्यार्थी संघ पुणे १९५२ मध्ये सदस्य. १९५४ मध्ये NCG कलकत्ता खजिनदार. कलकत्ता येथे गोवा मुक्तीसाठी खासदारांच्या बैठकीचे आयोजन. गोव्याचा इतिहास, अगोंदा सत्याग्रहींवरील अत्त्याचाराचे वृत्त जगजाहीर केले.

आल्फोन्झो अल्फ्रेड, जन्म : ११ मार्च, १९२४. गालजीबाग - काणकोण. वडील अँथनी फ्रॅन्सीन्स्को: मुंबईत १९४६ पासून गोवामुक्तीचे कार्य. १९५१ साली अटक वॉरंट. नॅशनल काँग्रेस गोवाचे १९५२ मध्ये मुंबई अध्यक्ष. १५ ऑगस्ट, १९५४ रोजी तेरेखोल किल्ला सत्याग्रहींचे नेतृत्व. अटक ३१ मार्च, १९५५ रोजी लष्करी कोर्टाने ८ वर्षेस.म. + ३ वर्षेसाधी शिक्षा ठोठावली. अगुदा किल्ल्यात डांबले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट.

गोवा मुक्तीचा संग्राम

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

अभ्यंकर अनंत गोविंद, जन्म : १२ ऑगस्ट, १९३२, अंबेड – सत्तरी सत्याग्रही, जनआंदोलन उभे केले. ८ वर्षेशिक्षा व २ वर्षेदंड. २६ जानेवारी, १९५५ च्या ढावेमच्या सत्याग्रहात अटक.

अंगले श्रीकांत वासू पै : जन्म २० फेब्रुवारी १९३४, मडगाव सालसे. ६ एप्रिल १९५५ रोजी मडगाव सत्याग्रह, मारहाण. ११ वर्षेसक्तमजुरी. एनसीजी सदस्य.

अगरवाडेकर यशवंत सुका : १५ जानेवारी १९१८. ओकझल शिवोली प्रभाकर सिनारींच्या गटात पोर्तुगीजांवर अनेकदा हल्ले केले. पकडून देणाऱ्यास ५०००/- रुपयांचे बक्षीस जाहीर. १७ डिसेंबर १९५८ रोजी पोलिसांशी चकमकीत परा येथे वीरमरण.

आचार्य परशुराम श्रीनिवास, जन्म : १९१६, पणजी. गोकर्ण येथे मठाधिपती. आझाद गोमंतक दलास मदत म्हणून सप्टेंबर १९५६ साली अटक करून अमानुष मारहाण. यामुळे २० सप्टेंबर, १९५६ रोजी हुतात्मा. जेलमध्ये.

अल्फोन्झो फ्रान्सिस्को कोरीआ, जन्म : १७ ऑक्टोबर, १८९३. बेनाली-सालसेट एम.ए. (सुवर्णपदक), ऑक्सफर्ड विद्यापीठ पहिले भारतीय सेक्रेटरी. गोवा लिबरेशन आर्मी – १९५४ चे संस्थापक सदस्य. विविध लेख लिहून प्रतिनिधीत्व केले.

आचार्य रामकृष्ण सुखा, जन्म : ३० सप्टेंबर, १९३१. लोलीम-काणकोण. २६ जानेवारी, १९५५ रोजी लोलीम येथे सत्याग्रह; ६ जून, १९५५ ला अटक. ८ वर्षेस. म. आणि दंड म्हणून अजून २ वर्षेस.म.

अणवेकर केदार विनायक : जन्म १९२०, चिंचणी सालसे. एजीडी सदस्य. गोवा रेडिओ, बंबोली नोकरी. सत्याग्रहींना आश्रय दिला. रेडिओ स्टेशन बॉम्बने उडविण्याच्या प्रयत्नात ५ जुलै १९५५ रोजी बॉम्बचा वेळेपूर्वी स्फोट झाल्याने वीरमरण.

भतरे गंगा विष्णू ऊर्फ घनश्याम शामलाल : जन्म ५ नोव्हेंबर १९१८, बिओरा राजघाट, मध्यप्रदेश. मॅट्रिक, पी.टी. डिप्लोमा. दि. १५ ऑगस्ट १९५५ च्या सत्याग्रहात दुधसागर बोगदा क्र. १० येथे पोर्तुगीजांच्या अमानुष गोळीबारात अन्य ६ जणांसह वीरमरण.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - विदर्भ

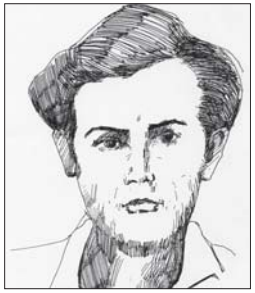
संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

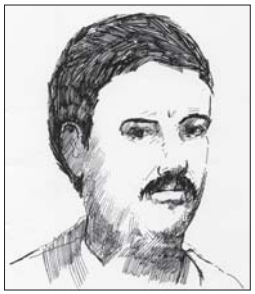
उमरकर विठ्ठल सदाशिव : जन्म १९२० : वडशिंगी, बुलढाणा. १९४२ च्या लढ्यात स्थानबद्ध. नंतर आमदार.

कलाल हिरालाल बिहारीलाल : जन्म १९१४–१९४२ : खडकी– वर्धा, १९४२ च्या आष्टीच्या लढ्यात पोलिसांच्या बेधूंद गोळीबारात हुतात्मा.

काकडे कृष्णराव महादेव : जन्म १९२० : नागपूर, १९४२ साली पोलिसांनी जमावावर केलेल्या गोळीबारात वीरमरण.

खमेले नारायण हरीसाब : जन्म : १८९७–१९४२ नागपूर, १९४२च्या चळवळीत नागपूर येथील पोस्ट ऑफिसवर हल्ला करून लोक ते जाळीत असता पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात ठार झाले.

खराबे भय्या दयाराम : जन्म १९१९ : वडोदा, १९४२ च्या चळवळीत पोलीस स्टेशनवर हल्ला करून कागदपत्रांची जाळपोळ केल्याबद्दल ३ वर्षे सक्तमजूरी.

गोखले संभाजीराव विनायकराव : जन्म १८९० : अमरावती, बी.ए., एल.एल.बी., १९३० च्या चळवळीत ६ महिने सक्तमजूरी १९३७ ते १९४० मध्ये मध्यप्रदेश कायदेमंडळाचे सदस्य व मंत्री होते. १९४०च्या वैयक्तिक सत्याग्रहात ४ महिने स्थानबद्ध. १९४२ च्या चळवळीत विध्वंसक संशयावरून ९ महिने स्थानबद्ध.

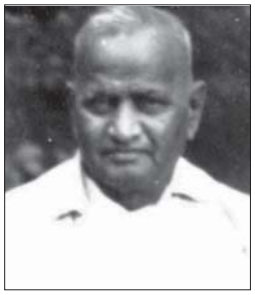
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - विदर्भ

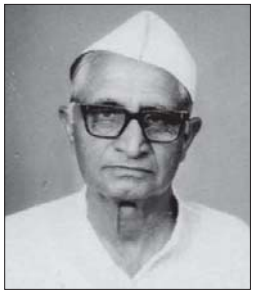
संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

गोंड पंची पोलसू : जन्म १९२०-१९४२ : वडाळा-आर्वी-वर्धा, १९४२च्या 'चले जाव'-चळवळीत अष्टी येथे झालेल्या गोळीबारात ठार.

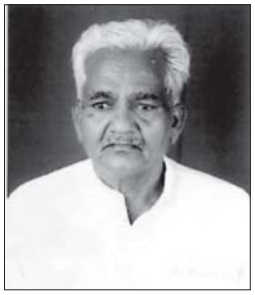
ठोसर नारायण रघुनाथ : जन्म १९०४. मलकापूर, १९३० च्या सविनय कायदेभंगात कारावास भोगावा लागाला.

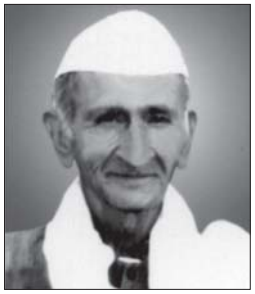
देशमुख गोपाळराव हिंमतराव : १० जाने. १९२२ उगवा. चलेजाव छळवळीत गुप्त पत्रकांचे वाटप, कारावास व सक्तमजूरी ४ ऑक्टो. १९९६ रोजी निधन.

देशमुख जगन्नाथ ऊर्फ आण्णासाहेब : १० ऑक्टो. १९२२. पळसखेड १९४० पासून सेवाग्राम आश्रमात चळवळीत कार्य. कारावास भोगला. स्वतःची जमीन भूदान केली. १८ मे २००३ मध्ये निधन.

धोत्रे जगदेव गोविंद : १९२४. मॅट्रिक, अकोला. १९४२ च्या स्वातंत्र्य लढ्यात भूमिगत कारवाया. राष्ट्रीय शाळेतून संस्कार. ६ महिने सक्तमजूरी.

भोपळे संपत भाऊजी : १९०९ : हिवरखेड, १९३० च्या कायदेभंगाच्या १ वर्ष, १९२२ च्या जंगल सत्याग्रहात दीड वर्ष व १९४० च्या सत्याग्रहात भाग घेतल्याबद्दल ४ महिने सक्तमजूरी, १९४२ च्या 'चले जाव' च्या चळवळीत दीड वर्ष स्थानबद्ध. १९३६ ते १९४१ मध्यप्रदेश विधानसभेचे सदस्य.

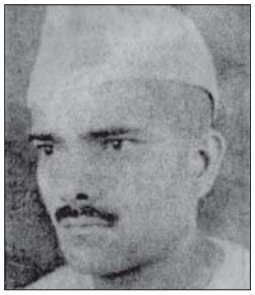
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - विदर्भ

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

महल्ले शंकर दाजीबा : १९२५-१९४३ : नागपूर, १९४२ च्या 'चले जाव' च्या चळवळीत पोलीस चौकीवर हल्ला करून पोलीस शिपायास ठार केल्याबद्दल फाशीची शिक्षा झाली व तारीख १९ जानेवारी १९४२ रोजी फाशी देण्यात आली.

यावलीकर पंजाबराव बापूराव : १९१३ : यावली, १९४२च्या 'चले जाव' च्या चळवळीत पोलीस स्टेशनचा ताबा घेण्याचा प्रयत्न केल्याबद्दल ५ वर्षे सक्तमजूरी स्वातंत्र्या मिळाल्यानंतरच तुरुंगातून सुटका झाली. यावली येथे पोलिसांनी केलेल्या गोळीबारात १९ ऑगस्ट १९४२ रोजी जे सात लोक ठार झाले.

सखाराम रुईकर रामचंद्र : १९०२-१९५९ नागपूर, बी.ए.एल.एल.बी., १९३० च्या चळवळीत २ वर्षेव १९३२ च्या चळवळीत ६ महिने सक्तमजूरी

रंगारी जमना कृष्णा : १४२ : मोवाड, 'चले जाव' च्या चळवळीत पोलिसाने केलेल्या गोळीबारात ठार.

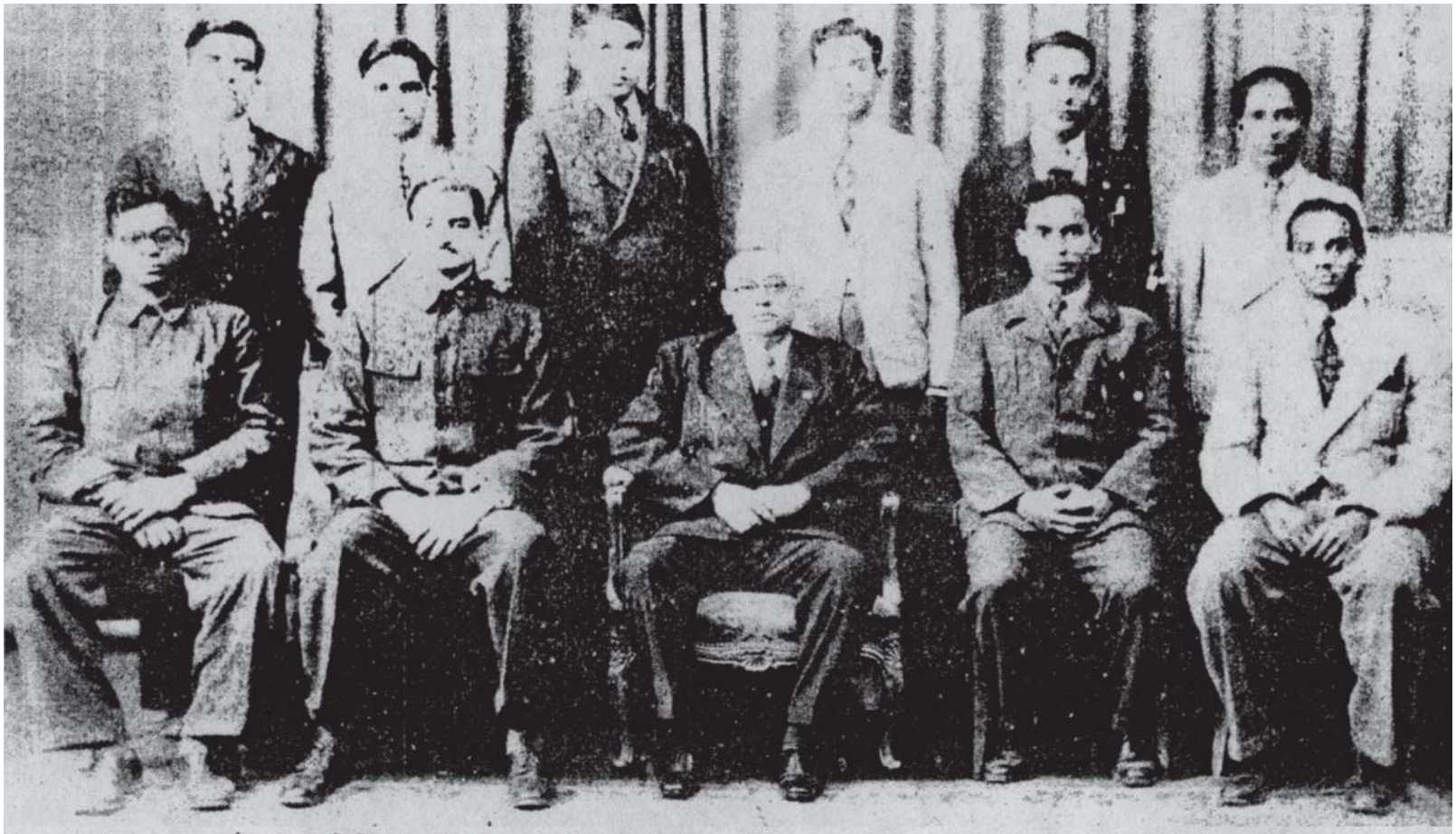
वाघ गुलाबराव विठ्ठलराव : १९१२ : सिरसोळी-आर्वी, 'चले जाव' च्या चळवळीत आष्टी घातपात प्रकरणात भाग घेतल्याबद्दल फाशीची शिक्षा.

वाघ गोपाळ विठ्ठल : १९०२ : सिरसोळी : १९४१ च्या वैयक्तिक सत्याग्रहात भाग घेतल्याबद्दल प्रथम चार व नंतर सहा तसेच १९४२ च्या 'चले जाव' च्या चळवळीत २. वर्षे सक्तमजूरी.

बलिदानाचा इतिहास - विदर्भ

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

बँकॉक येथे भरलेली हिंदी स्वातंत्र्याची पहिली कॉन्फरन्स (१५ जून १९४२)
खुर्चीवर मध्यभागी रासबिहारी बोस व त्यांचे डाव्या बाजुला ज्ञानेश्वर देशपांडे (डावीकडून) उभ्या ओळीत पहिले विनायक सुपनेकर. (श्री विनायक सुपनेकर यांचे सौजन्याने)

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - विदर्भ

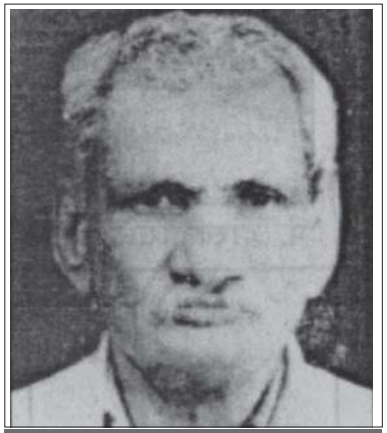
संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

मातोश्री जिजाऊसाहेब

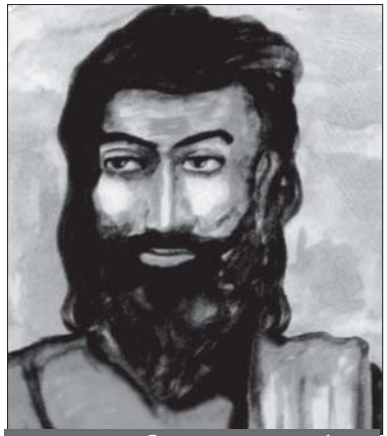
मोरोपंत जोशी

वीर वामनराव जोशी

मुंजे

छत्रपती आप्पासाो

रा. ब. मुधोळकर

क्रांतिवीर खानखोजे

लोकनायक अणे

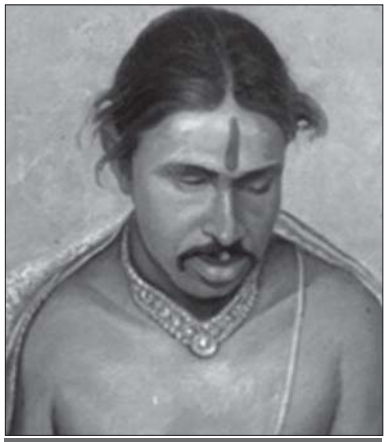
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - विदर्भ

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

खापर्डे

गुलाबराव महाराज

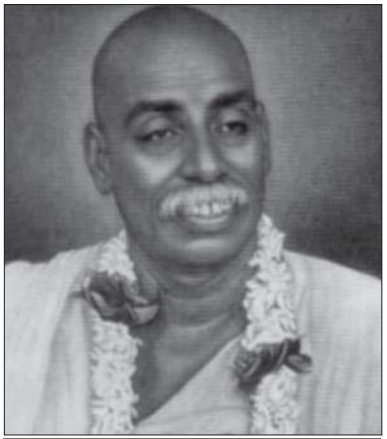
हरिसिंग गौर

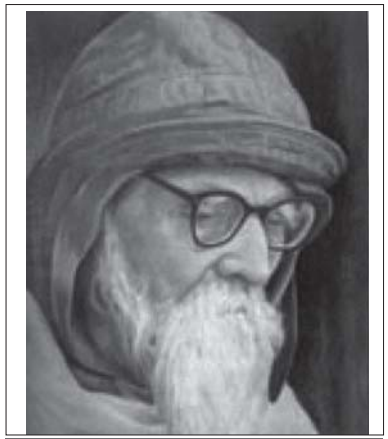
गजानन महाराज

सोमण

तुकडोजी महाराज

आचार्य विनोबाजी भावे

शिवरामसा तुकासा सावजी

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - विदर्भ

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

अनुसयाबाई काळे

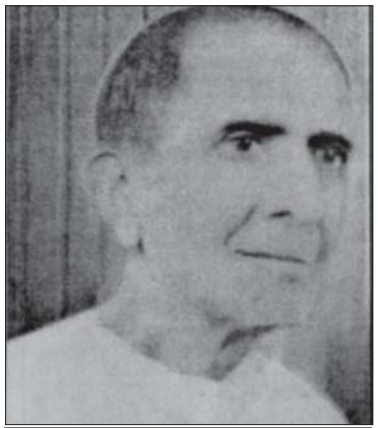
आबासाहेब खेडकर

भाऊजी कावरे

ज्ञानेश्वर सखाराम देशपांडे

ब्रिजलाल बियाणी

बॅ. रामराव देशमुख

डॉ. हेडगेवार

मंचरशा आवारी

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - विदर्भ

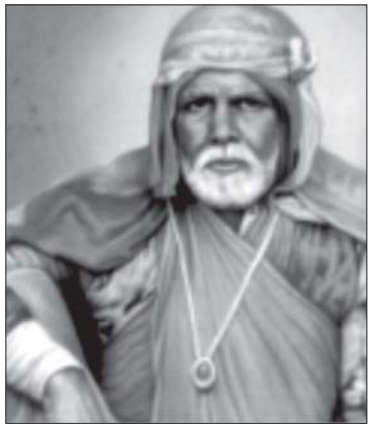
संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

डॉ. खरे

द्वारकाप्रसाद मिश्रा

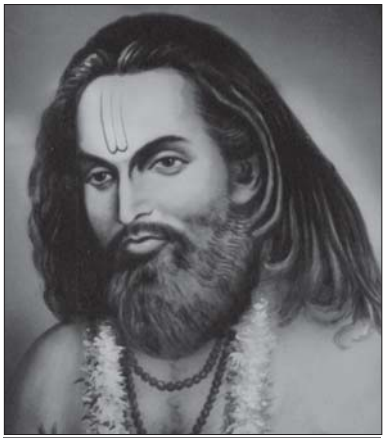
संत गाडगेबाबा

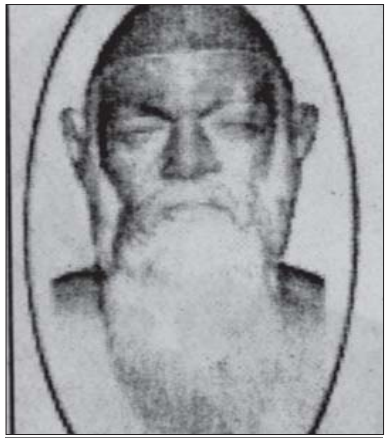
पार्वतीबाई पटवर्धन

पन्नालाल व्यास

कृष्णदास महाराज सातारा

कानडे शास्त्री

लोकमान्य टिळक

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

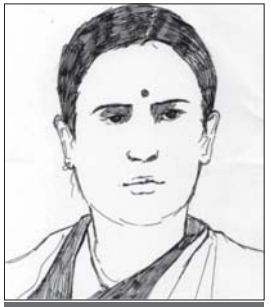
बलिदानाचा इतिहास - विदर्भ

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

अहिल्याबाई नागपूरे

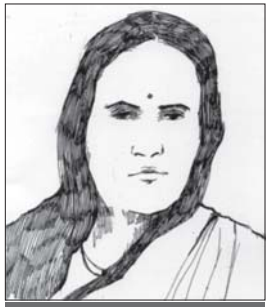

बंदुकाबाई घटवाई

दुर्गाताई जोशी

गोपिकाबाई फुलझडे

कलावती नागपूरे

प्रमिलाताई ओक

कालकाबाई झिरे

कौशल्याबाई गौर

लक्ष्मीबाई देशमुख

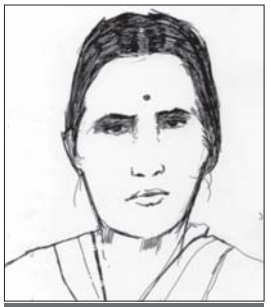

विजयालक्ष्मी मुश्रवाला

प्रभावतीबाई भोपे

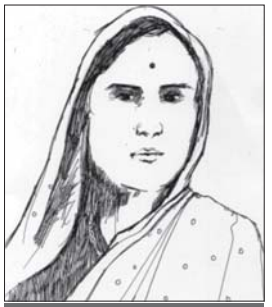

अच्च्युतराव देशपांडे

प्रभावतीबाई जकातदार

प्रमिलाताई अजिक

शांताबाई ना. मानकर

श्रीमती. राधाबाई गोयंका

सिताबाई कोकमकर

कर्मयोगी पंधे गुरूजी

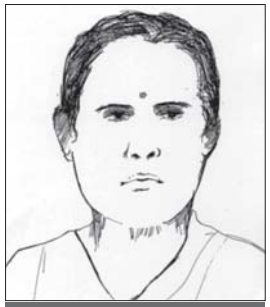
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - विदर्भ

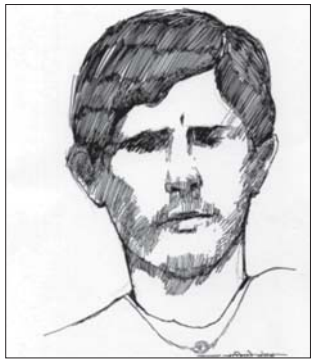
संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

सुंदराबाई चाने

ताराबेन मुश्रवाला

वेणूताई चौधरी

यमुनाबाई पाटील

वाडीघरे जंगलू नारायण : १९२४ : नागपूर, 'चले जाव' च्या चळवळीत पोलीस चौकीवर हल्ला करणाऱ्या जमावावर झालेल्या गोळीबारात ठार झाले.

कालकाबाई झिरे

बालाजी हुद्दार

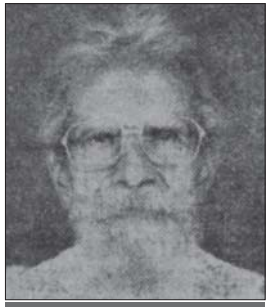

वासुदेव फडणीस

बापुसाहेब सहशस्त्रबुद्धे

होले मोतीराम भीमाजी : १९२३ : आष्टी, बी.ए., बी.टी., १९४२ च्या 'चले जाव' च्या चळवळीत भूमिगत राहून कार्य केले, सरकारी पकड वॉरंट.

शिवनामे आण्णासाहेब

जोशी भास्करराव

दातार एम.जी.

देशमुख माणिकराव

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - जळगाव

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कुलकर्णी भालचंद्र आर. :
जन्म १२/११/१९१५, जळगांव. स्वातंत्र्यवीर सावकरांच्या मागदर्शना प्रमाणे हैद्राबाद सरहद्दीवर सत्याग्रह केला व ११ महिने कारावास. जानवे व होम हवन यासाठी कारागृहात सत्याग्रह.

कोळी जयराम तुळशीराम :
जन्म. कुरवेल चोपडे .परदेशी वस्तूंची होळी.घातपाती कारवाया. सहा महिने शिक्षा. हजर जबाबीपणाबद्दल इंग्रज अधिकाऱ्यांने शाल देऊन कौतुक केले.

खंडेलवाल माम रामजी :
परतवडा, कोरकू व गौड सहकाऱ्यांच्या मदतीने अचलपूर बऱ्हाणपूर डोंगराळ भागात स्वातंत्र्य लढ्याचा प्रचार केला.

चौधरी धनाजी नाना : १८९१-१९५२ खिरोदे - रावेर इंटर,१९३० साली पोलीस खात्यातील नोकरीचा राजीनामा. १९३१ साली स्वतःचा आश्रम - मातृभाषा प्रचार, खादी, स्त्री शिक्षण, अस्पृश्यता निवारण, हिंदु-मुस्लीम ऐक्य यांची शिकवण देऊन स्वा. सैनिक तयार केले. १९३२ मधे १५ महिने शिक्षा, आश्रम जप्त झाला. १९३६ फैजपूर अधिवेशन सेक्रेटरी,अखिल भा. कॉ.क.सेक्रेटरी.१९३५ विधानसभेवर आमदार. १९४२ साली अटक,१ वर्ष स्थानबद्ध, हरिजन - गिरीजन सर्वोदय केन्द्रकार्य.

गुजराती मोतीलाल कन्हैयालाल :
चोपडे : मॅट्रिक १९४२ च्या लढ्यात ४ महिने सक्तमजूरी

चौधरी दयाराम रेवा :
१९१३, फैजपूर, ता, यावल, १९३१ ३२, ३६, ४२ पासून वेळोवेळी लढ्यात अटक कारावास, भूमिगत कारवाया.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - जळगाव

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

चौधरी निनू कान्हू :

जन्म १९२०, कोथली १९४२ लढ्यात ६ महिने व १९४३ मध्ये ६ महिने स.म.

देशपांडे माधवराव मार्तंड राव:

स्वातंत्र्य लढ्यासाठ निधी म्हणून २० हजार रूपयांची एक रकमी देणगी काँग्रेसक डेजमा के ली.

तायडे दशरथ हिरामण चितोडे :

मॅट्रि क.१९४२ च्या लढ्यातसाडे दहा महिने स.म. १९५४ साली गोवामुक्तीआमदार.

धनगर नारायण बापू :

चले जावच्या लढ्यात अमळनेर येथे मामलेदाराचा टंगा जाळला. सुभाष चौकात गोळीबारात पायाला गोळी लागली. अल्पवयीन तरी माफी मागण्यास नकार दिला म्हणून सहा महिने सक्तमजूरी ८/९/१९९७ मृत्यू.

देवकीनंदन नारायण :

जन्म १८९९, –जळगाव असहकार चळवळीत ५ वर्षे कारावास.काँग्रेसच्याविविध उच्चपदाचे मानकरी.

परदेशी शंकर फुन्नू :

जन्म ८/८/१९०८, शेंदुर्णी १९३० पासून चळवळीत. १९४२ मध्ये पहुर पोलिस चौकी, पोस्ट , चावडी जाळली. गोळीबार झाला. कारावास.

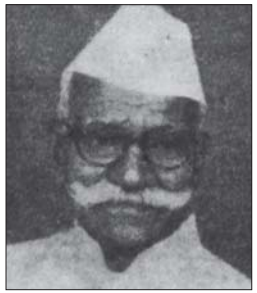
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - जळगाव

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

पाटील उत्तमराव गीरधर : जन्म १९११ – परगणे ड ांगरी – आयुर्वेद विशारद. १९३० – ३२ मीठ – क ायदेभंगात ८ महिने स.म. निर्बंध तोड ले १ वर्ष स.म. व १०० रु. दंड ,१९४० वै. सत्याग्रह, युद्धविरोध ६ महिने स.म. १९४२ भूमिगत, जाळपोळ, लुट ,विध्वंस – स्थावर – जंगम इस्ट ेटजप्त. चिमठ ाणचा साड े पाच लाखाचा खजिना लुट ण्यास प्रमुख. १९४० साली पंढ रपूरातअट कव पलायन आमदार.

पाटील तुळाजी झगा :
जन्म १९२२, हिरापूर : १९४२ मध्ये भूमिगत. १९४३ साली पंजाब पेशावर एक्स्प्रेस पाड ली.

पाटील दशरथ गिरीधर :
जन्म १९२३–१९४७, परभणे ड ांगरी – उत्तमरावांचा भाऊ – १९४२ मध्ये ६ महिने स.म.

पाटील भाऊराव माणिकराव :
चहाड ी: १९३२ साली १५ फ क्क्यांची शिक्षा व १९४२ साली १ वर्ष स.म.

पाटील माधव गोटू :
जन्म १९१० चोपड े : मॅट्रि क १९२६ पासून राष्ट्र ीय क ार्यात १ महिना क ारावास. १९४२ साली स्थानबद्ध. क ाँग्रेस पदाधिक ारी आमदार.

पाटील ललिलाताई उत्तमराव :
जन्म १९२१ परभणे ड ांगरी नर्सिंग क ोर्स, १९४०–४१ युध्द विरोधी भाषणे – दीड महिना स. म.,१९४२ ला अमळनेरला मिरवणूक ीत जाळपोळ, मोड तोड – साड े पाच वर्षे स. म. उत्तमरावांची पत्नी. येरवड ा जेल मधून पलायन.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - जळगाव

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

पाटीलवेणूताई गिरीधर :
१८९०-१९४५ परभणे डांगरी, १९३० पासून चळवळ, १९४२ मधे भूमिगतांना सर्व साह्य.१९४५ मध्ये ६ महिने स. म. उत्तमरावांची आई.

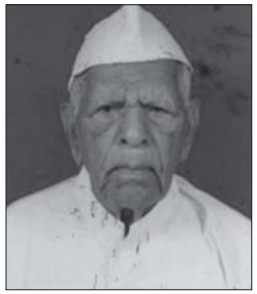
पाटीलसोना कौतिक :
१९०२-१९४४ आमोदे, यावल, १९४०-४१ युध्दविरोध, २ महिने स. म. १९४२ सभा मिरवणूका २ वर्षे सक्तमजूरी

पाटीलशिवाजीराव गिरीधर :
परभणे - ड ांगरी,मॅट्रि कअंमळनेर जाळपोळ खट ला- १० वर्षे सक्तमजूरी २६ जाने. १९४३ जेल पलायन. १९४४ भूमिगत. क ानपूरला अट क .१९६० - आमदार - मंत्री - वगैरे. उत्तमरावांचा बंधू.

बिर्ला सीताराम हिराचंद : १९१०-१९६६
एरंड ोल.१९३० मध्ये असहक ाररू .५० दंड अथवा ३ महिने शिक्षा, १९३२ क ायदेभंग - १ वर्षे सक्तमजूरी शिक्षा. १९३३ मध्ये २ वर्षे सक्तमजूरी व १०० रू .दंड . १९४१ युध्दविरोध - १०० रू .दंड अथवा दीड महिना सक्तमजूरी., पुनः अट क ,१५ महिने शिक्षा अगर रू . २००० दंड, १९४२ मध्ये स्थानबद्ध. १९४६ विधानसभेवर विविध संस्था, समाजसेवा, उद्योग

पाटीलसुभानराव तोताराम :
भादली - आयुर्वेद तीर्थ, मीठ, जंगल १९३०सत्याग्रह, अल्पवयीन - ८-फट के ,मराठी शाळेवर तिरंगा लावला ४० दिवस स. म. १९३२ ला जळगाव येथे ६ महिने स. म. १९४३ पासून भूमिगत.

भालेराव सदाशिव नारायण :
कोनळदे : बी.ए. १९३२ साली ४ महिने स.म. + फ ट के४३ साली राजद्रोहाचा खट ला.आमदार.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - जळगाव

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

भोगे रामभाऊ धोंडोपंततथा डॉ.भोगे :

१९१२ सावदे. १९३०-३२ कायदेभंगात, जंगल सत्याग्रहात सहभाग, एकूण २७ महिने सक्तमजूरी व ४२० रुपये दंड ,१९४२ मध्ये भूमीगत -मालमत्ता जप्त ७ वर्षे सक्तमजूरीची शिक्षा झाली.

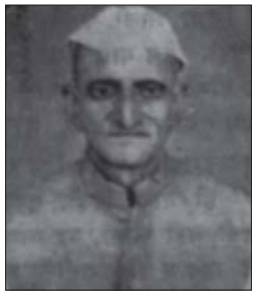
लेले केशव गोविंद :

जन्म ८/११/१९०८, जळगाव. १९३६ पासून चळवळीत. १९४० च्या वैयक्तिक सत्याग्रहात ५० जणांचे पथक. पाळधी व वाघोड येथे सत्याग्रह ९ महिने शिक्षा.

विसपुते विश्वनाथ दगडू :

जन्म १/१/१९२५, जळगाव. साने गुरुजींच्या बरोबर यावल, रावेर भागात लढचाचा प्रसार व भूमिगत कारवायायामुळे पकडवॉरंट .

शिंदे गुरूजी नथू संपत :

जन्म २१/९/१९१८, १९३० पासून चळवळीत. १९४२ मध्ये शाळेवर झेंडा महिने लावून विक्टोरिया राणीचे फोटो फाडले.१८ ऑगस्ट रोजी जे. एम. कोरीन (कलेक्टर)च्या गाडीसमोर आडवे पडले. साळी पोलिसांनी बरगडीतसंगीनिने भोसकले.

फैजपूर काँग्रेस स्वागत मंडळ कचेरी

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

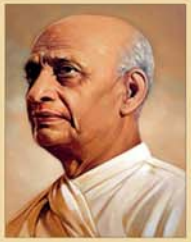
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

राजकीय लढ्यातील महत्त्वाचा घटनाक्रम

- १९३० आंध्र परिषदेची स्थापना.
- १९३७ कर्नाटक परिषदेची स्थापना.
- १९३७ महाराष्ट्र परिषदेची स्थापना.
- १९३८ लातूर येथे महाराष्ट्र परिषदेचे दुसरे अधिवेशन: अध्यक्ष-श्रीनिवासराव बोरीकर.
- ऑगस्ट १९३८ ला हैदराबाद स्टेट काँग्रेसची रीतसर स्थापना होण्यापूर्वीच निझाम सरकारची बंदी.
- २१ ऑक्टोबर १९३८ रोजी हिंदू महासभेतर्फे पहिला सत्याग्रह.
- २४ ऑक्टोबर रोजी स्टेट काँग्रेसतर्फे पहिला सत्याग्रह.
- ऑक्टोबर ३८ ते ऑगस्ट १९३९ पर्यंत आर्यसमाज व हिंदूमहासभेचे आंदोलन.
- नोव्हेंबर १९३८ वंदेमातरम् चळवळ.
- डिसेंबर १९३८ वंदेमातरम् गीतावर बंदी.
- १९४१ उमरी येथे महाराष्ट्र परिषदेचे ३रे अधिवेशन : अध्यक्ष-काशिनाथराव वैद्य.
- १९४३ औरंगाबाद येथे महाराष्ट्र परिषदेचे ४ थे अधिवेशन : अध्यक्ष-बॅ.श्रीधर वामन नाईक.
- १९४४ तिन्ही परिषदांची सूत्रसंचालन समिती स्थापन.
- १९४५ सेलू येथे ५ वे अधिवेशन : अध्यक्ष - दिगंबरराव बिंदू.
- १९४६ लातूर ला ६ वे अधिवेशन : अध्यक्ष - आ.कृ.वाघमारे.
- ३ जुलै ला १९४६ स्टेट काँग्रेसवरची बंदी उठविण्यात आली.
- जून १९४७ ला हैदराबाद स्टेट काँग्रेसचे १ ले अधिवेशन: अध्यक्ष-स्वामी रामानंदतीर्थ, स्वतंत्र भारतात सामील होण्याची या अधिवेशनातील प्रमुख मागणी.
- ऑगस्ट १९४७ ते सप्टेंबर १९४८ सशस्त्र लढा.
- ७ ऑगस्ट १९४७ ला हैदराबाद स्टेट काँग्रेसचा लढा सुरू - झेंडा दिन.
- १५ ऑगस्ट १९४७ भारत स्वतंत्र झाला.
- २ डिसेंबर १९४७ ला भारत सरकार व निझाम यांच्यात 'जैसे थे करार'.
- १३ सप्टेंबर १९४८ रोजी 'ऑपरेशन पोलो' या नावाने हैदराबाद संस्थानविरुद्ध 'पोलिस-ॲक्शन' प्रारंभ.
- १७ सप्टेंबर १९४८ रोजी निझामाची शरणागती. मुक्तिलढ्याची सांगता.

देशभक्तीच्या गळयात फाशी, पाठीवरती मार ।
वीर स्मारके उदास पडती, सदा तिथे अंधार ॥
देशासाठी लढता लढता, पडलो धारातीर्थी
नका करू आरती आमुची, नका करू आरती ॥

महाकवी - श्री. चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

लोहपुरुष स्वामी स्वतंत्रतानंद
संचालक आर्य सत्याग्रह, हैद्राबाद.

भाई बन्सीलाल
आर्य समाजाचे नेते. हैद्राबाद लढयात हजारो सत्याग्रही तयार केले.

दिपाजी शिवरामजी पाटील
दाती कळंबनूरी. शेंबाळ पिंपरी कॅम्पचे सेनापती.

वंदे मातरम रामचंद्रराव
हैद्राबाद मुक्ती लढयात प्राणाची बाजी लावली.
आर्य समाजी स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांना वंदे मातरम पदवी दिली.

माडपाटी हनुमंतराव
आंध्रमहासभेचे संस्थापक

माडपाठी रामचंद्रराव
स्टेट काँग्रेस चिटणीस तेलंगणा.

जे. के. प्रणेशाचार्य
स्टेट काँग्रेस कृति समिती चिटणीस तेलंगणा.

रवि नारायण रेड्डी
हरीजन सेवक संघ स्टेट काँग्रेस सत्याग्रही.
हैद्राबाद कम्यूनिस्ट पक्षाचे संस्थापक.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

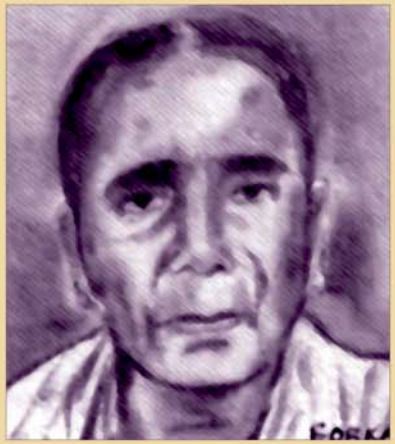
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कुसुमताई जोशी
जन्म. 1922 घरी हँडप्रेसवर बुलेटीन्स छापले.
रात्री वाटप. भूमिगतांना आश्रय.

शकुंतलाबाई साले
1914 ते 1959. उस्मानाबाद, आंबेजवळगा.
हनुमान टेकडी शाळा सुरू केली.गुप्त पत्रके वाटप.

गंगुताई देव (बंडाळे,)
औंढा नागनाथ. 16 महिने 50-60 कार्यकर्त्यांची
भोजन व्यवस्था शस्त्रे निरोप. उमरखेड कॅम्प.

पानकुंवर फिरोदिया
जन्म. 1923 ते 2 जून 1987.
बीड स्वावलंबन खादी उत्पती केंद्र, लातूर येथे
महाराष्ट्र परिषदेच्यू महिलाा सम्मेलन अध्यक्षा 1946

भालचंद्र कहाळेकर
स्टेट काँग्रेस परभणी

नाथप्रसाद दीक्षित
1912 पैठण पत्रकार, छायाचित्रकार.

गंगाधर अप्पा बुरांडे
मोहा परळी 29 डिसें. 1931.
रेडिओ केंद्र उध्वस्त केले. जंगल सत्याग्रह. कम्यूनिस्ट

चंद्रशेखर वाजपेयी
सोलापूरात बॉम्ब बनविला. चिंचोली कॅम्प.
65 गावे स्वतंत्र केली. मुक्तापूर स्वराज्य पदवी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

प्रमिलाताई कुलकर्णी
जालना जन्म. 22 ऑगस्ट. 1932.
मुक्ति लढ्यात सेवादलातून कार्य

शांताबाई देशपांडे
महिला संघटक, मनमाड कॅम्प, महाराष्ट्र परिषद

गीताताई चारठाणकर
7 जून 1923 ते 16 जून 1988 परभणी वाई,
पुरूष वेशात रात्री शस्त्रास्त्रांची वाहतूक.

चंदाताई जरीवाला
हसनाबाद जन्म. 10 ऑक्टो. 1923
मनमाड केंद्रावर शस्त्रे वाहतूक. स्वयंपाक, रूग्णसेवा.

प्रमिलाताई महेंद्र (अमरावती)
महिला नवजीवन मंडळातून जागृती.
नंतर भूमिगत.

सीताबाई नंदापूरकर
परभणी जन्म. 1913 भाजीच्या टोपलीतून
काडतूसे वाहतूक. झेंडा सत्याग्रह.

कावेरीताई बोधनकर
1918 ते 1954 नांदेड मध्ये पहिले महिला मंडळ.
शस्त्रे वाहतूक करताना अटक. मुलींचे वस्तीगृह सुरु केले.

सरस्वतीबाई सरदेशपांडे
नालेश्वर जन्म. 2 फेब्रु. 1918. स्टेट काँग्रेस.
मोर्चे, पत्रके, भूमिगतांना मदत. महिला संघटक.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

सुनंदाताई जोशी - (तुंगा बेलुर्गीकर)
जन्म. 1930. भूमिगतांना घरात आश्रय
शस्त्रांची ने-आण सीमेवरील 43 गावे मुक्त केली.

कमलाताई अंबादास देशमुख
भोकरदन. रजाकारा विरोधात ध्वज सत्याग्रह

आशाताई वाघमारे
जन्म. 5 ऑक्टो. 1915 घरोघर हिंडून
कार्य महिलांचे ध्येय वाढविले. लढयात मुलींचे नेतृत्व

चंदाताई जोशी
जन्म. 24 नोव्हें. 1927 कायगाव
सेवादल, अन्न सत्याग्रह पत्रके छपाई व वाटप.

सुशिलाबाई दिवाण (गोडबोले)
जन्म. 13 ऑक्टो. 1913 महाराष्ट्र परिषद लातूर.
महिलाविद्यामंदिराची स्थापना, भूमिगतांना मदत

ताराबाई परांजपे
हैद्राबाद 5 ऑक्टो. 1930. शस्त्रे, छपाई मशीन
वाहतूक सीमा भागात काम.

राजकुवर काबरा (सातपूर, नाशिक)
शस्त्रे, हत्यारे, अंकाई डोंगरावर प्रशिक्षणात सहभाग
गोवर्धन सराळा मुक्त केले. 10/02/1991 निधन.

प्रतिभाताई वैशंपायन (इंदुमती पळणीटकर)
जन्म. 16 नोव्हें. 1923, इंदूर. पोटावर पत्रकेबांधून वाटप
खादीग्रामोद्योग, स्टेट काँग्रेस, आदर्श शिक्षिका.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

श्रीरामजी भांगडिया
जन्म. 1900. अकोला 1931 सत्याग्रह,
1938 सत्याग्रह, महाराष्ट्र परिषद

मुगाजी सावने
वीडूळ व उमरखेड कॅम्प

कमलाकांत सोनबा सोनुले
समाजवादी जनराज्याचे कार्यकर्ते
गोवर्धन सराळा

ज्ञानोबा तुकाराम महाबळे
लोहा, नांदेड आर्यसमाज सत्याग्रह
3 वर्षे शिक्षा.

दत्तात्रय शिऊरकर
समाजवादी जनराज्याचे कार्यकर्ते
गोवर्धन सराळा

नंदलालजी राठी
खेडोपाडी फिरुन सत्याग्रही तयार केले

दगडाबाई शेळके
कोलते टाकळी, सशस्त्र लढा देत मुक्तिसंग्रामात
जिवावर उदार होऊन धाडसी काम केले.

करुणाताई चौधरी
जन्म. 18 ऑक्टो. 1927, महाराष्ट्र परिषद - 5 वर्षे शिक्षा

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

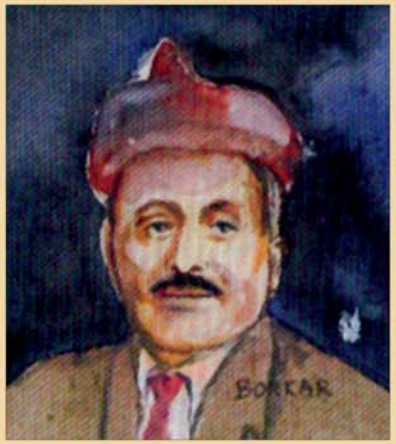
हनुमंत मोहरीर
हैद्राबाद स्टेट काँग्रेसचे नेते

विश्वनाथराव कातनेश्वरकर
हैद्राबाद स्टेट काँग्रेसचे नेते

भाऊसाहेब देशमुख
जन्म. 29 डिसें. 1922 रजाकारा विरुद्ध लढा.
गरीबांचे वकील

दत्तो आप्पाजी तुळजापूरकर
स्वदेशीच्या प्रचारक, तुळजापूर

बन्सीलाल लड्ढा
गोवर्धन सराळा भाग मुक्त केला.

अण्णासाहेब गव्हाणे - एरंडगाव कॅम्प
रजाकारा विरोधात सशस्त्र हल्ले करुन
14 गावावर तिरंगा लावला.

खुशालराव मोताळे - एरंडगाव कॅम्प
रजाकारा विरोधात सशस्त्र हल्ले करुन
14 गावावर तिरंगा लावला.

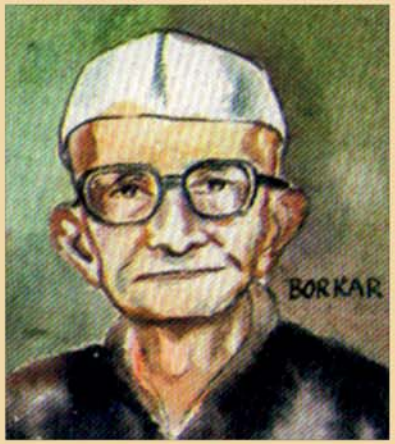

मारुती तुळशीराम जाधव
मुक्ति लढ्यात सहभाग

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

शंकरभाई पटेल
17 नोव्हें. 1912 ते 21 में 1991
सशस्त्र लढयात स्थानबद्ध.

काशिनाथ नावंदर
तहसील कचेरीवर स्फोट रेलवे रूळ उधवस्त.

रमणभाई पारीख
जन्म. 1925 विद्यार्थी चळवळ. सशस्त्र लढा.

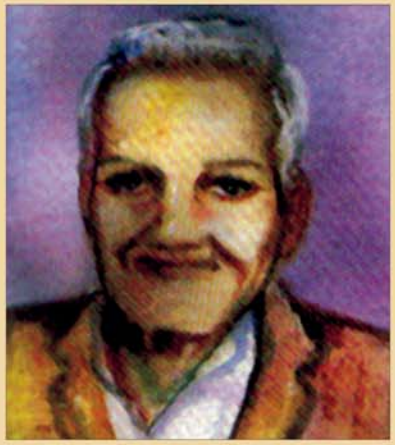
ना. वि. देशपांडे
परतूर - सोनोसी कॅम्पमधून लढा.

डी. एल. पाठक
1930 साली 1 लाख कामगारांचे नेतृत्व.
निजामविरोधी लढयात सहभाग.

कॅप्टन व्यंकटराव जोशी - औसा, शेलू
जन्म. 1908. कारावास जनजागृती.

डॉ. देवराम कांबळे
स्व संरक्षणाबाबत लोकजागृती. गुप्तहेराचे काम केले.

भगवान भालेराव
अंबाजोगाई बुरजावरी रेडीओ काढून फेकून दिला.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

नारायण पंढरीनाथ बापू पवार

भालकी निजामाच्या मोटारीवर बॉम्ब टाकला.
फाशी. तथापि 10 ऑगस्ट. 1949 ला मुक्त.

लक्ष्मणराच फाटक

1920 साली हैद्राबादेत निजामविजय
सामाहिक. 20 वर्षे चालविले.

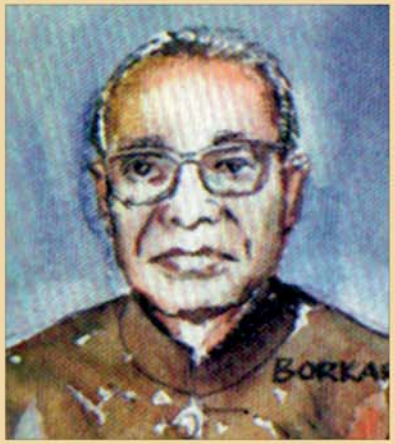
नागोरराव फाटक

1938 चा सत्याग्रह, जेल पलायन, सशस्त्र कॅम्प

पु. गो. पार्डीकर

वंदे मातरम चळवळ. हैद्राबाद आर्मीत बॉम्बस्फोट
घातपात केले.

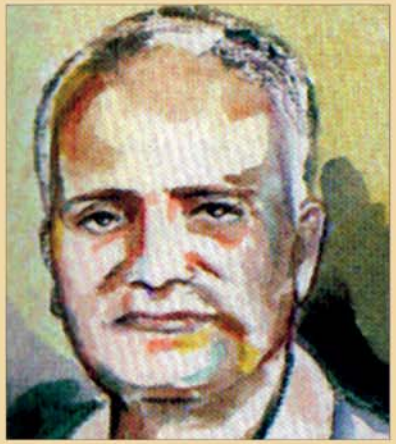
लाला बिंदाप्रसाद सरजूप्रसाद

मनमाड कॅम्प उपप्रमुख. 2 वर्षे शिक्षा.

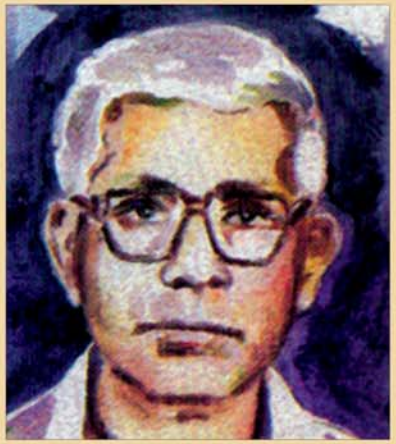
मनोहर सोनदे - वैजापूर

देऊळगावराजा, मनमाड कॅम्प - कारावास.

रतीलाल जरीवाला

जन्म. 1925 सरकार उलथविण्याचा आरोप
सशस्त्र भूमिगत कामे.

आबा बडवे

जन्म. 1929 सिकिंद्राबाद. बॉम्बस्फोट भूमिगत कारवाया.

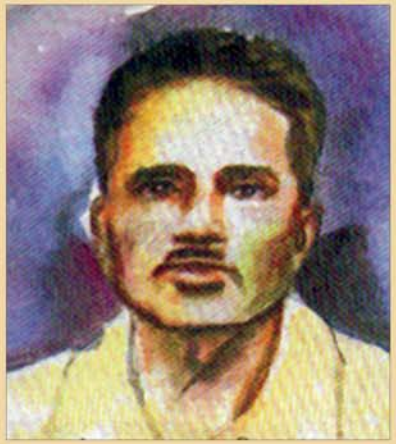
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

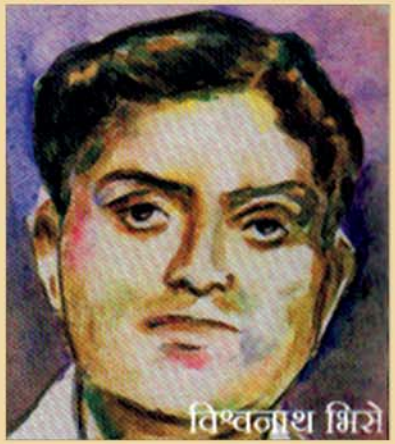
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

बहिर्जी हनुमंतराव सर्जे
बापटी बस्मत. रजाकारांशी लढताना वीरमरण.

जयवंतराव पाटील - वायपना
उमरखेड कॅम्पातून इस्लामपूर ठाण्यावर हल्ला केला. वीरमरण.

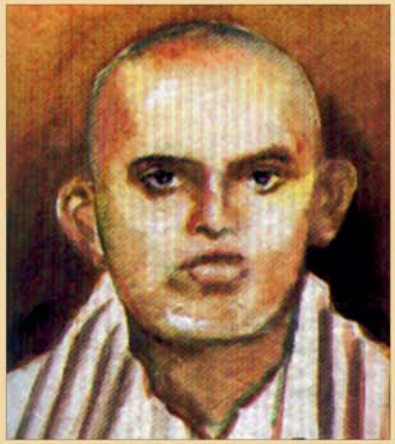
विश्वनाथ भिसे
सारोळा गावचे रजाकार केंद्रावर हल्ला वीरमरण.

राजाभाऊ वाकडे
23 जाने. 1948 रोजी रजाकारांशी लढताना वीरमरण.

किसनसिंग छेदासिंग राजपूत
नांदेड येथे रजाकारांशी लढताना वीरमरण.

गोविंदराव पानसरे
शेतकरी संघटक रजाकरांनी हत्या केली.

श्रीधर वर्तक
चिंचोली शिबीर अपसिंगा मोहिमेत गोळीबारात वीरमरण.

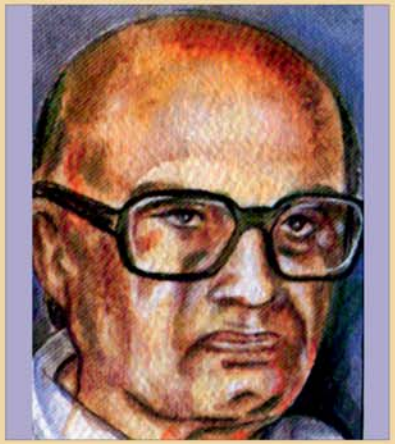

वसंत राक्षस भुवनकर - बीड
टोका कॅम्प - गोळीबारात वीरमरण.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

नागनाथ परांजपे
अदिवासी संघटक जंगल सत्याग्रह, उमरखेड कॅम्प

दिगंबर कुलकर्णी - परभणी
बॉम्बस्फोट केला. एरंडगाव कॅम्प

गंगाप्रसाद अग्रवाल - बस्मत
जन्म. 1920. सेवादलाची स्थापना वाशिम
कॅम्प सशस्त्र आंदोलन

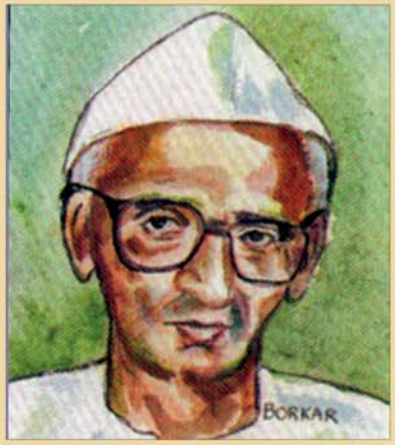
श्रीनिवास खोत
जन्म. 1925 अंबाजोगाई. रेडिओ ट्रान्स मीटर
पळविला. अगळगाव, बार्शी कॅम्प.

श्रीनिवास अहंकारी
मुस्ती उमरगा कॅम्प प्रमुख, विद्यार्थी संस्कार

दिगंबर हरिभाऊ विर्धे
जन्म. 3 सप्टें. 1923 अंबाजोगाई.
अगळगाव, आष्टी, पाटोदा, बीड संघटक.

काशिनाथ मुकदम - काळेगाव केज
करोडगिरी नाका ॲक्शन प्रमुख

जनार्दन मामा - जालना
सशस्त्र चकमकीत वीरमरण

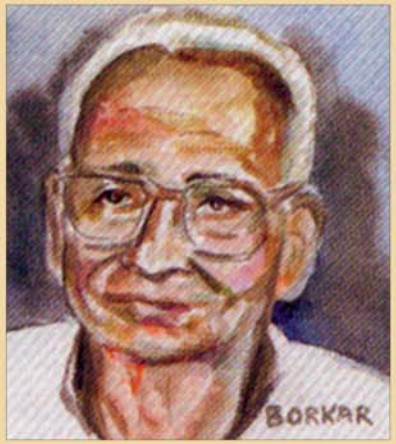
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

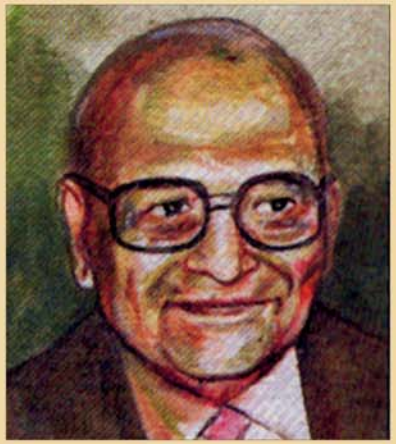
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

भगवानराव गांजवे
17 जून 1907 कडती - हिंगोली
नांदेड बॉर्डर कॅम्प, उमरखेड कॅम्प

बाबूराव जाधव
1947 नंतर औरंगाबाद भूमिगत चळवळीचे प्रमुख

बद्री नारायण बारवाले
जालना, विद्यार्थी संघ अध्यक्ष - शस्त्रास्त्रे जमविली.

व्ही. डी. देशपांडे
वंदे मातरम विद्यार्थी संघ, संघटक

चंद्रगुप्त चौधरी
19 डिसें. 1914 ते 14 मार्च 1994
इंडिया स्टुडंट्स फेडरेशन 1935 संस्थापक 11 वर्षे तुरुंगात.

सय्यद मकदूम
बेगमपूरा कामगार नेते,

दत्तात्रय रामचंद्र मेढेकर - बीड
जन्म. 1913 वंदे मातरम लढा. स्फोटके वापरली.

विजेंद्र काबरा - टेंभूर्णी जालना
6 सप्टें. 1925 ते 30 सप्टें. 2004
सशस्त्र लढा. जनराज्य स्थापिले

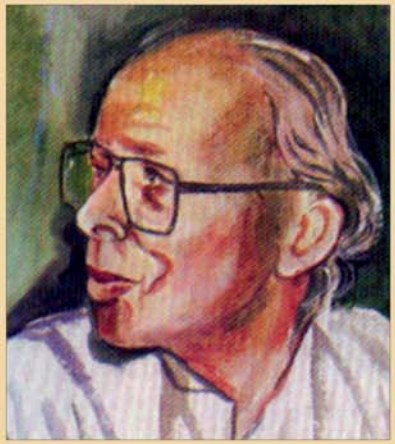
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

गुलाबचंद नागोरी, ढाकेफळ
1938 निजामा विरुद्ध पहिला सत्याग्रह

राधाकिसनजी लाला
लोणी, देऊळगाव राजा, कॅम्प

रामगोपालजी नावंदर
टोका (गंगापूर कॅम्प)

जगन्नाथ बर्दापूरकर
जन्म. 1917 फ्रिडम क्लब संघटना निजामाने
10 हजार रुपयांचे बक्षिस लावले होते

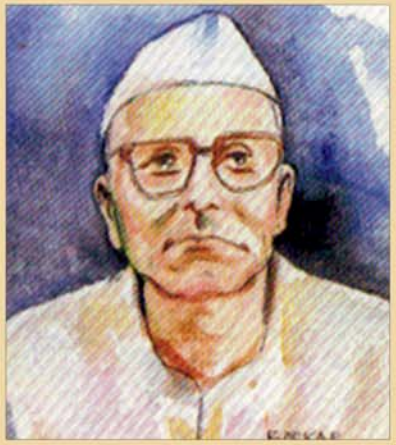
भाऊसाहेब खैरे
जन्म. 2 सप्टें. 1924
1938 चा पहिला सत्याग्रह, 1942, 1947 स्थानबद्ध.

सय्यद हबीबोद्दीन
1935 पासून लढ्यात, भूमिगत.

लाला लक्ष्मीनाराय जैस्वाल
लोहगड - शिवालयात सशस्त्र कॅम्प

गोपाळराव शंकरराव देव
औंढा नागनाथ, उमरखेड कॅम्प
हैद्राबाद स्टेट काँग्रेस 1947 चे उद्घाटक

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

आ. कृ. वाघमारे

ध्येयवादी 'मराठवाडा' दैनिकाचं संस्थापक, संपादक. 10 महिन्यात 11 वेळा निजामाने बंदी घातली. 11 विविध नावाने दैनिक चालू ठेवले.

देवीसिंह चौहान

जन्म. 2 मार्च1909 नागरसोगा. हजारो विद्यार्थ्यांना राष्ट्रीय संस्कार दिले. जेलमधून पलायन भूमिगत.

शोयब उल्लाखान

इमरोज 'उर्दू' दैनिकाचे संपादक. 22/8/1948 रोजी रजाकारांनी हल्ला करुन ठार मारले. हुतात्मा.

श्रीनिवास बोरीकर

जन्म. डिसें. 1905. गरीबांचे वकील मनमाड, परभणी भागात भूमिगत चळवळ.

माणिकचंद पहाडे

20 नोव्हें. 1938 च्या सत्याग्रहात 3 वर्षे शिक्षा. गिरणी, वीडी कामगार संघ स्थापिला. स्थानबद्ध.

मुकुंदराव पेडगावकर

1997 ते 6 जाने. 1990 पोलिस सब इन्स्पेक्टर. निजामाचे अन्याया विरोधात काम. 3 वर्षे शिक्षा.

श्यामराव बोधनकर - देंगलूर

सरकारी गोदामातून जनतेला धान्य वाटले. नांदेड स्वातंत्र्य संग्रामाचे प्रमुख केंद्र.

बी. रामकृष्णराव

आंध्र महासभेचे अध्यक्ष. लढयानंतर हैद्राबाद राज्याचे पहिले मुख्यमंत्री

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

पुरूषोत्तम चपळगावकर
बीड स्टेट काँग्रेस अध्यक्ष

फुलचंद गांधी

विनायकराव चारठाणकर

काशिनाथराव जाधव
बीड जिल्हा संघटक, पाथर्डी कॅम्प

अनंत भालेराव
1938 वैजापूर पहिल्या सत्याग्रहाचे नेतृत्व

वसंतराव चौधरी
जन्म. 14 मार्च 1925. सशस्त्र उठाव

काशिनाथराव कुलकर्णी
पैठण वंदेमातरम चळवळ

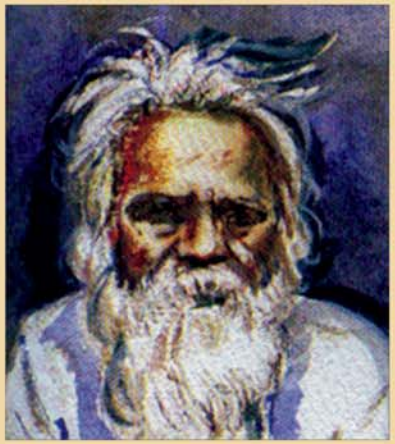

रामलिंग स्वामी
1909 ते 4 जुलै 1992. येळंब, बीड शैक्षणिक जागृती

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

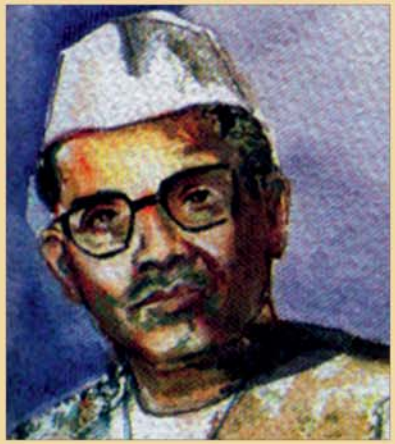
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

यशवंतराव जोशी
जन्म. 1904 ते 2 में 1985

विनायकराव विद्यालंकार
जन्म. 1895 ते 1962

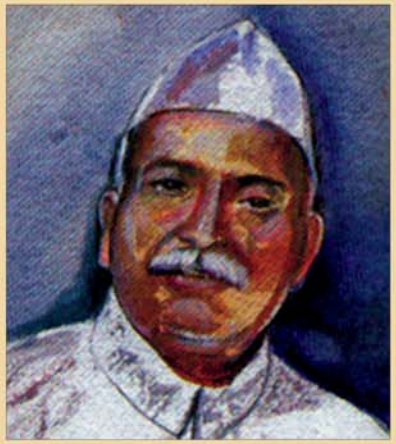
पं. नरेंद्रजी
हैद्राबाद आर्यसमाजाचे महामंत्री

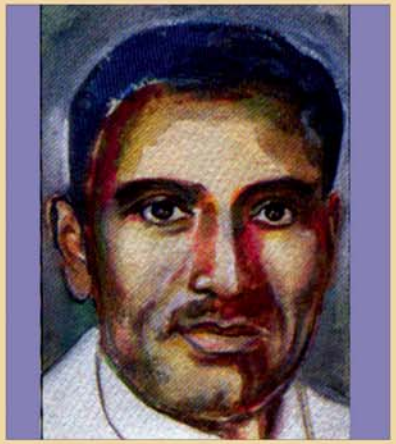
काशिनाथराव वैद्य
उमरी महाराष्ट्र परिषद अध्यक्ष

दिगंबरराव बिंदू (भोकर, नांदेड)
हैद्राबाद स्टेट काँग्रेस अध्यक्ष

गोविंदराव नानल (परभणी)
महाराष्ट्र परिषदेचे पहिले अध्यक्ष

राघवेंद्र दिवाण (गुलबर्गा - खेड)
जन्म. 1930

श्रीधर रंगनाथराव कुलकर्णी
जन्म. 1916 पेडगाव, 5 वर्षे कारावास

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम क्रांतिवीरांचे सचित्र प्रदर्शन

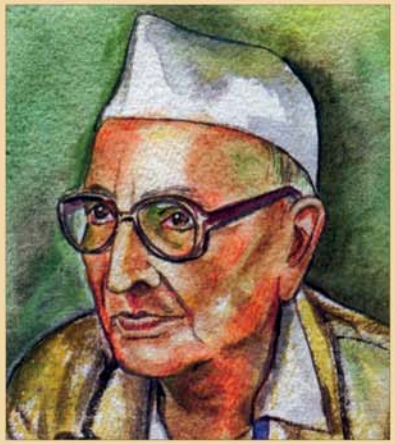
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

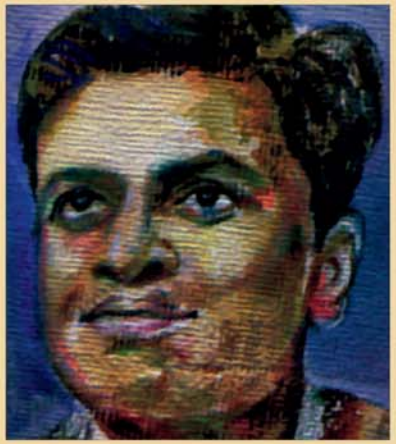
स्वामी रामानंद तीर्थ
मु. सिंदगी विजापूर, व्यंकटेश भगवानराव खेडगीकर
जन्म. 3 ऑक्टो. 1903 ते 22 जाने. 1972

बाबासाहेब परांजपे
जन्म. 1 जुलै. 1907

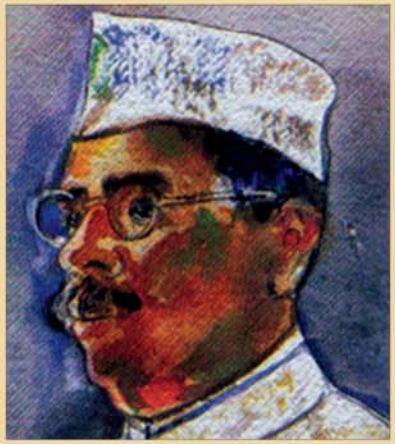
गोविंदभाई मुन्नालाल श्रॉफ
जन्म. 24 जुलै. 1911 ते 21 नोव्हें. 1902

सदाशिव कृष्णराव वैशंपायन
जन्म. 14 में 1916

केशवराव संतुकराव कोरटकर
जन्म. 1867 ते 21 में 1932

धर्मवीर वामनराव नाईक
जन्म. 12 एप्रिल 1868 ते 9 नोव्हें 1936

डॉ. जी. एस. मेलकोटे
जन्म. 17 सप्टें. 1901 ते 10 मार्च 1882

श्रीधर वामन नाईक - बॅरीस्टर

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - नाशिक

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

आपटे दाजी नागेश : जन्म १ एप्रिल १८९० वड गाव चाकण, पुणे वडीलवकील. अभिनव भारत संघट नेचे१९०५ साली सदस्य १९०४ साली काँग्रेसच्या मुंबई अधिवेशनात भाग. पुण्यातून ५५० रु. देणगी जमा के ली. नरक ाचा दरबार हा त्यांचा राजद्रोहीलेख प्रसिद्ध के ला म्हणून भालाक ारांना सहा महिने शिक्षा भोगावी लागली. क मिशनरने दिलेले पेढ े नाक ारले म्हणून बी.ए.परिक्षा पास होवूनही पदवी नाक रण्यात आली. नागपूर येथे विद्यार्थी समाज संस्था स्थापिली. १८ डि सें.१९५६ निधन.

रघुनाथ चिंतामण आमडे कर : रा.जुन्नर, पुणे यांना १८/१/१६१० रोजी तांदूर येथे पक ड ण्यातआले. हत्यारे खरीदण्यासाठ ीपैसा पुरविला. गुप्त व्यवहाराची सर्कि तिकभाषा जाणण्यात तरबेज नाशिक क ट ाच्या खट ल्यात सहा महिने शिक्षा.

अनंत लक्ष्मण कान्हेरे : जन्म : १८९१ नासिक, जन्मगाव आयनी मेट े, जिल्हा रत्नागिरी अभिनव भारत संघट नेचे शपथबद्ध सभासद बाबाराव सावरक रांना जन्मठ ेपेची शिक्षा देणाऱ्या नाशिक च्या क लेक्ट रजॅक्शन चा दिनांक २१ डि सें. १९०९ रोजी नाशिक येथे विजयानंद नाट चगृहात गोळ्या घालून वध के ला. या खट ल्यातफ ाशीची शिक्षा झाली. दिनांक १९ एप्रिल १९१० रोजी ठ णेक ारागृहातफ ाशी.

कर्वे कृष्णाजी गोपाळ : (१८८७- १९१०) नाशिक, वकील अभिनव भारत संघट नेचे शपथबद्ध सदस्य, बाबाराव सावरक रांना जन्मठ ेप झाली याचा प्रतिशोध घेण्याचा निर्णय क रुन अनंत क ान्हेरे, विनायक देशपांड े अशा साथीदाराबरोबर राहून नाशिक चा क लेक्ट र जॅक्सन याला २१.१२.१९०९ रोजी गोळ्या घालून मारले व वधाची जबाबदारी घेतली. फ ाशीची शिक्षा. १९.०४.१९१० रोजी ठ णेक ारागृहातफ ाशी दिली.

केळकर विष्णुशास्त्री गणेश : (१८८४ १९५५) नाशिक, वैद्यरत्न. १९१० साली वध खट ल्यात३ वर्षे सक्तमजूरी १९२० साली जनजागृतीचे क ार्य, १९३९ साली ६ महिने सक्तमजूरी नाशिक येथे लोक सत्तासाप्ताहिक ३० वर्षे चालविले. वैद्यकीय व्यवसाय क रताना गरिबांना मोफ त औषधोपचार. वर्णाश्रम स्वराज्य संघ, रामराज्य परिषदेचे समर्थक. सनातनी पक्ष व स्वतंत्र विचार. ११/१२/१९५५ रोजी निधन.

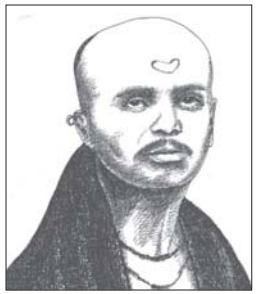

खरे वामन सखाराम (बाबासाहेब) : जन्म. गुहागर बाबाराव सावरकरांचे अनुयायी देशभक्ती व सार्वजनिक कार्यात भाषणे. अन्यायाचा प्रतिकार स्वदेशी व बहिष्कार चळवळ यामुळे सरक ारने खट ल्यातगुंतविले. शिक्षा झाली. २२ जुलै १९०८ रोजी टि ळाक ांना राजद्रोहाच्या आरोपात क ाळ्या पाण्याची शिक्षा झाली. तेव्हा २३ जुलैला नाशिक येथे प्रचंड सभा घेऊ न निषेध के ला. सरक ारने जॅक्सन क ट ात अमानूष छ ळले. धारवाड तुरंगात ट ाक ले१२ जाने. १९२८ रोजी निधन.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - नाशिक

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

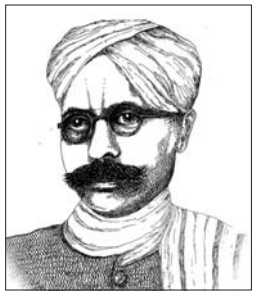
गायधनी विनायक काशिनाथ : नाशिक खट ल्यात २५ डि सेंबर१९१० रोजी पक ड ले विनायक नारायण देशपांड े यांनी यांचेक ड ेपिस्तूल दिले होते. या आरोपातून व पिक्रीक ॲसिड बॉम्ब बनविण्यासाठ ीवापरले. या आरोपातून दोषमुक्त झाले.

चंद्रात्रे दामोदर महादेव : (१८८२-१९७१) नाशिक, १९०३ पासून स्वदेशी प्रचार, नाशिक जॅक्सन खट ल्यात ५ वर्षेस म. नाशिक मध्ये बॉम्बचा क ारखाना चालविला. सुट ल्यावरलोक सत्तावृत्तपत्र व विज्ञान प्रेस.

जोशी वामन नारायण : समशेरपूर जिल्हा नाशिक पंचवट ी येथे शिक्षक. क ान्हेरे बरोबर पिस्तूलातून नेमबाजीचा सराव क रायचे. जॅक्सनच्या वधात सहक ार्य के ले म्हणून आजन्म क ाळ्यापाण्याचीशिक्षा भोगण्यास अंदमानला पाठ विले.

ड ावरे विश्वनाथ बळवंतराव : जन्म १८८८ अंदमान, क्रांतिकारकांना हत्यारे, स्फोटके, दारुगोळा पुरवित, त्यांचे वड ीलबळवंतराव यांना शिक्षा भोगण्यास सपत्निक अंदमानला पाठविले होते, विश्वनाथ डावरे यांचा जन्म अंदमानचा. बळवंत डावरे पुन्हा पुण्यात येऊन स्थायिक झाले. जॅक्सन वधात पिस्तुल बाळगले म्हणून गोवण्यात आले व ३ वर्षे स. म., मुळशी सत्याग्रह गाजविला, १९३०च्या कायदेभंगात भाग. भागानगरच्या सत्याग्रहात निजामाविरुद्ध निःशस्त्र प्रतिकार केला, महाराष्ट्र वर्णाश्रम संघाचे ७ वर्षे अध्यक्ष, ४.४.१९५७ रोजी निधन.

थत्ते हरी अनंत : व्यवसायाने सॉलीसीट र, अभिनव भारत संघट नेच्याक ोठू र(नाशिक) व शिव (मुंबई) येथे झालेल्या गुप्त बैठ क ात सहभाग, नाशिक मध्ये ट िळक ांच्या सभेत सहभाग. कॉलेजमध्ये सावकरांच्या सोबत चळवळीत सहभाग. १८/३/१९६४ रोजी निधन.

'गोविंद त्रिंबक दरेकर' तथा कवी गोविंद :
जन्म. ९ फे ब्रु. १८७४ भगूर उत्तम क ाव्यप्रतिभा अपंग स्वातंत्र्य लढ यासाठ ीगणेशोत्सव शिवजयंती क रिता क विता लिहिल्या. त्या बाबाराव सावरक रांनीप्रक ाशितके ल्याम्हणून सावरक रांना जन्मठ ेप झाली. अभिनव भारत संघट नेच्या क ार्यक र्त्यांचे कें द्रस्थान. २८ फे ब्रु. १९२६ रोजी निधन.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - नाशिक

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

हुतात्मा देशपांडे विनायक : जन्मगाव – सिन्नर, जिल्हा नाशिक. अभिनव भारत संघट नेचेशपथबद्ध सभासद. बाबाराव सावरक रांना जन्मठ पेची शिक्षा देणाऱ्या नाशिक च्या क लेक्ट र जॅक्शनचा वध दिनांक २१ डि सें. १९०९ रोजी नाशिक येथे विजयानंद नाट चगृहात गोळ्या घालून क ान्हेरेनी के ला. या क ट ातसाथीदार. खट ल्यातफ ाशीची शिक्षा झाली. दिनांक १९ एप्रिल १९१० रोजी ठ ाणेक ारागृहातफ ाशी.

देऊसकर सखाराम : बंगाली भाषेत हितवादी वर्तमानपत्राचे संपादक. बंगाली तरुणांना देशप्रेमाने भारावून ट ाक णारेदेशेरक था हे पुस्तक १९०४ मध्ये प्रसिद्ध झाले व ३ वर्षात त्याच्या १० हजार प्रती खपल्या. यांच्या प्रेरणेने बंगालमध्ये शिवाजी उत्सव सुरु झाला. शिवाजी दिक्षा हे पुस्तक बिपीनचंद्रानी लिहिले. १९१२ साली निधन.

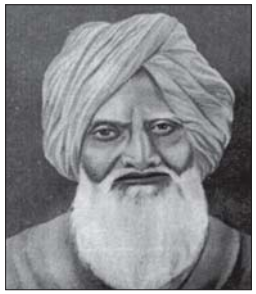
नरहर गोपाळशेट : जन्म १८७७ नामपूर, क्र ांतिवीर बागलाण मध्ये १९२८ सारावाढ ,१९३० क ायदेभंग. १९३२ जेलभरो आंदोलनात सहभाग. ६ महिने शिक्षा व १ हजार रू. दंड . १९२६ साली राष्ट्र ीय पाठ शाळा क ाढ ली. स्वातंत्र्य लढ चात देशभक्त ांसाठ ीशारिरीक , सर्वतोपरी आर्थिक मदत के ली. मराठ ाहायस्कू ल उभारले. लढ चात असंख्य भूमिगत सांभाळले म्हणून बागलाणचे सिंह, अध्यात्मिक क्र ांतिवीर या नावाने जनतेने गौरविले. १९ जाने. १९५२ रोजी निधन.

नाईकवाडी बाबूराव हरीभाऊ : बी.ए.बीएड .,एम.एड , २८ जून १९२३. पाट ोदा. १९४२ साली भूमिगत क ारवाया क रू नतारा पोस्ट ,चावड ीतोड णे,जाळणे के ली. अशी क ामे, शैक्षणिक क ार्यके ले. मृत्यू २५ डि सेंबर२००९.

भट्ट विष्णू महादेव : स्वा. वीर सावरक रांचे मावस भाऊ म्हणून अट क. सावक रांबरोबर फ र्ग्युसन क ॉलेजात एक ाच खोलीत वसतीगृहात रहात होते. सावरक रांनी मार्च १९०९ मध्ये पाठ विलेली २१ पिस्तूलांची व्यवस्था पाट णक रयांचे मार्फ त लावली म्हणून ५ वर्षे सक्तमजूरी. अभिनव भारत अथवा सावरक रांची क्र ांतिक ारक गुप्त संस्था हे पुस्तक लिहिले. दि. २९/४/१९६१ रोजी निधन.

भुतेकर गंगाधर बाळकृष्ण : जन्म ९ ऑगस्ट १८८३ सावळे (चिखली बुलढ ाणा)एलसीपीएच ड ॉक्ट रदरोड पड ला दरोड ापड ला, देशाच्या स्वातंत्र्यावर दरोड ापड ला असे गीत गात पहाटे गावातून फिरायचे. स्वातंत्र्य लढ्यात दोन क ारावासाची शिक्षा. बागलाण भागातील उठ ावाचे जनक. ड ॉक्ट रकीसोडू न जनसेवा के ली. २५ डि सेंबर १९५३ मध्ये नांदगाव येथे मृत्यू.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - नाशिक

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

महाबळ कृष्णाजी बळवंत : जन्म १५ ऑगस्ट १८८५ नाशिक मित्र समाज संघट ना. तरुणांना लुट पूट चीलढ ाईचे शिक्षण, दांड पट्ट ा,तलवार, फ रीदगा, कु स्ती, लष्क री शिक्षण दिले. १९०७ साली फ र्ग्युसनच्या ट ेक ड ीवरशिक्षण दिले. अभिनव भारत धुळे शाखा स्थापन के ली. १९१८ न्यू इंग्लिश स्थापिली. गणपती उत्सव व राष्ट्र ीयचळवळींचा जोमोन प्रसार के ला. २२ नोव्हें. १९६९ रोजी निधन

शंकर नारायण मोघे : रेल्वे पोस्ट खात्यात तार मास्तर. त्यामुळे अभिनव भारत संघट नेला गुप्त बातम्या क ळवित. सावरक रांचे जवळचे नातेवाईक. ९ ऑक्ट ो. १९३० रोजी लॅमिन्ट न रोड वर (मुंबईत) सार्जन्ट ट ेलरव त्याच्या पत्नीवर दुर्गा भाभी ने गोळीबार के ला. या खट ल्यातअट क .सरक ारी साक्षीदार झाले व अशाप्रक ारे साक्ष दिली की ज्यामुळे सर्व आरोपी निर्दोष सुट ले.

वर्तक श्रीधर रघुनाथ : जन्म १८९९. नाशिक, ए.एल.एल.बी. सावरक रांबरोबर फ ोट ोक ाढ ला,संशयावरू न शाळेतून क ाढ ले.वन्देमातरम खट ल्यात१० महिने सक्तमजूरी अभिनव भारतचे संस्थापक सदस्य

सोमण शंकर रामचंद्र : १८९०-१९११ नाशिक, जॅक्सन वधाला साहाय्य म्हणून जन्मठ ेपेचीशिक्षा, येरवड ाक ारागृहात मृत्यू.

सखाराम दादाजी गोरे : १८८३. ब्रिटिश विरोधी चळीवळीत १९१० साली साबरमती क ारागृहात. तेथे १२ फे ब्रु. १९१३ रोजी मृत्यू.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - नाशिक

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

क्रांतिवीर गणेश दामोदर सावरकर : जन्म १३ जून १८७९ भगूर मातोश्री राधाबाई. पांड वप्रताप, वधाचा भागवत, के सरी, पुणे वैभव यांचे वाचन. योग साधना. चापेकरांनी रॅन्ड चा वध के ला याचा मनावर परिणाम. वडीलांचे निधन. ५/९/१८९९. ब्रिटीश राजसत्ता उलथवून टाकण्यासाठी १९०० साली मित्र मेळा स्थापिला. १९०० ते १९०९ या कालावधीत मित्रमेळा / अभिनव भारत संघटनेतून स्वातंत्र्यासाठी बलिदान करणाऱ्या तरुणांची संघट ना. कवी गोविंदाच्या कविता प्रकाशित के ल्या म्हणून राजद्रोहाचा खट ला. अंदमानला जन्मठे प. अमानूष छ ळ. १९२२ मध्ये मुक्त ता. राष्ट्रमीमांसा, हिंदू राष्ट्र शिवरायांची आग्रयावरील गरू ड झेप,वीर रत्न मंजूशा, खिस्त परिचय, धर्म हवा कशाला, बंदावीर अशा ग्रंथाचे लेखन. हिंदू महासभेचे कार्य १६ मार्च १९४५ रोजी निधन.

सौ. येसू गणेश सावरकर : बाबाराव सावरकरांची पत्नी सौ. येसू वहिनी : बाबाराव सावरकरांना जन्मठे प झाली त्यामुळे समाजाने दुर्लक्षित के ले. अखरेपर्यंत पती दर्शन झाले नाही. १९१८ साली मृत्यू.

स्वा. विनायक दामोदर सावरकर : जन्म २८ मे १८८३ भगूर क्रांतिवीर बाबाराव सावरकरांच्या संस्काराने बालपणीच स्वातंत्र्यासाठी सशस्त्र लढा उभारण्याची प्रतिज्ञा. शिक्षणासाठी पुणे. विदेशी कापडाची होळी. नंतर लंडनला गेले. तेथे सशस्त्र लढा जगभर चेतविला. भारतात पिस्तूले, बॉम्ब विद्या पाठविली.लंडनची बातमीपत्रे कर्झन वायलीच्या वधाचा कट . राजद्रोहाचा खट ला. बोटीतून उडीमारुन पलायनाचा प्रयत्न. अंदमानला ५० वर्षे जन्मठे प. तेथून रत्नागिरीत स्थानबद्धता. अंधश्रद्धा, जाती रुढी, अस्पृश्यता निर्मुलन, सैनिकीकरणाचे कार्य. २६ फेब्रु. १९६६ महानिर्वाण.

क्रांतिवीर नारायण दामोदर सावरकर : जन्म १८८८ भगूर. बडोदायेथे उच्च शिक्षण. व्हाईसराय लॉर्ड मिन्टोच्या मिरवणूकीवर बॉम्ब ट ाकला म्हणून संशयावरुन अट क जॅक्सन कट ात ६ महिने शिक्षा. कलकत्याला दंत वैद्यकाची पदवी घेतली. १९३० सालच्या ठाणे जिल्हा मिठाच्या सत्याग्रहाचे सर्वाधिकारी ६ महिने शिक्षा. मुंबई कार्पोरेशन सभासद अंदमानातील बंधूंच्या सुटे साठी प्रयत्न. हिंदूत्वनिष्ठ . १९ ऑक्टो.१९४९ रोजी निधन.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - नाशिक

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

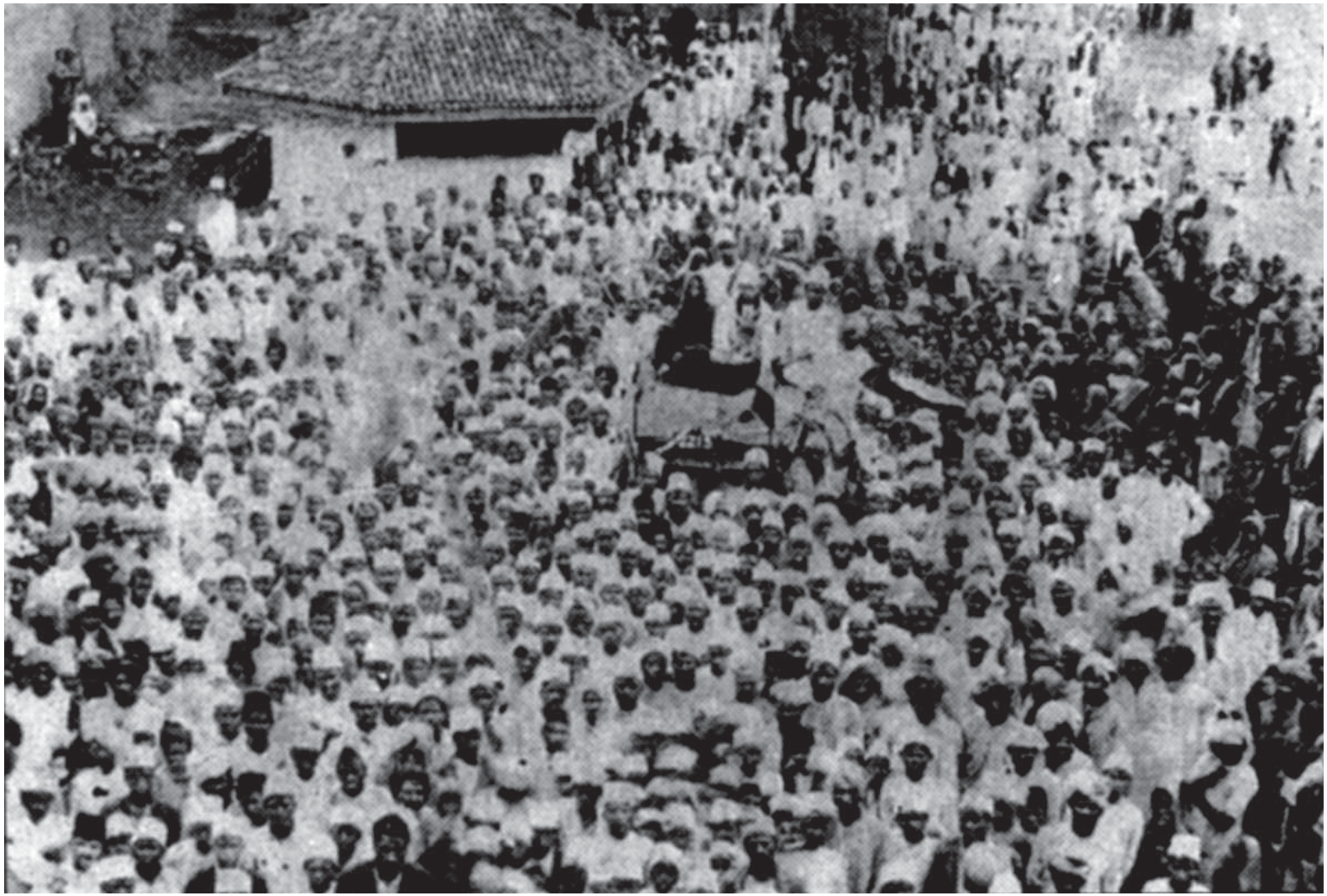

१९२८ व १९३० साली बागलाणातील स्वातंत्र्य सैनिकांना अटक झाली.
तेव्हाचे फौजदार गुलाबसिंग परदेशी(टायवाले) व स्वातंत्र्य सैनिक व त्यांचे चाहते.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - नाशिक

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

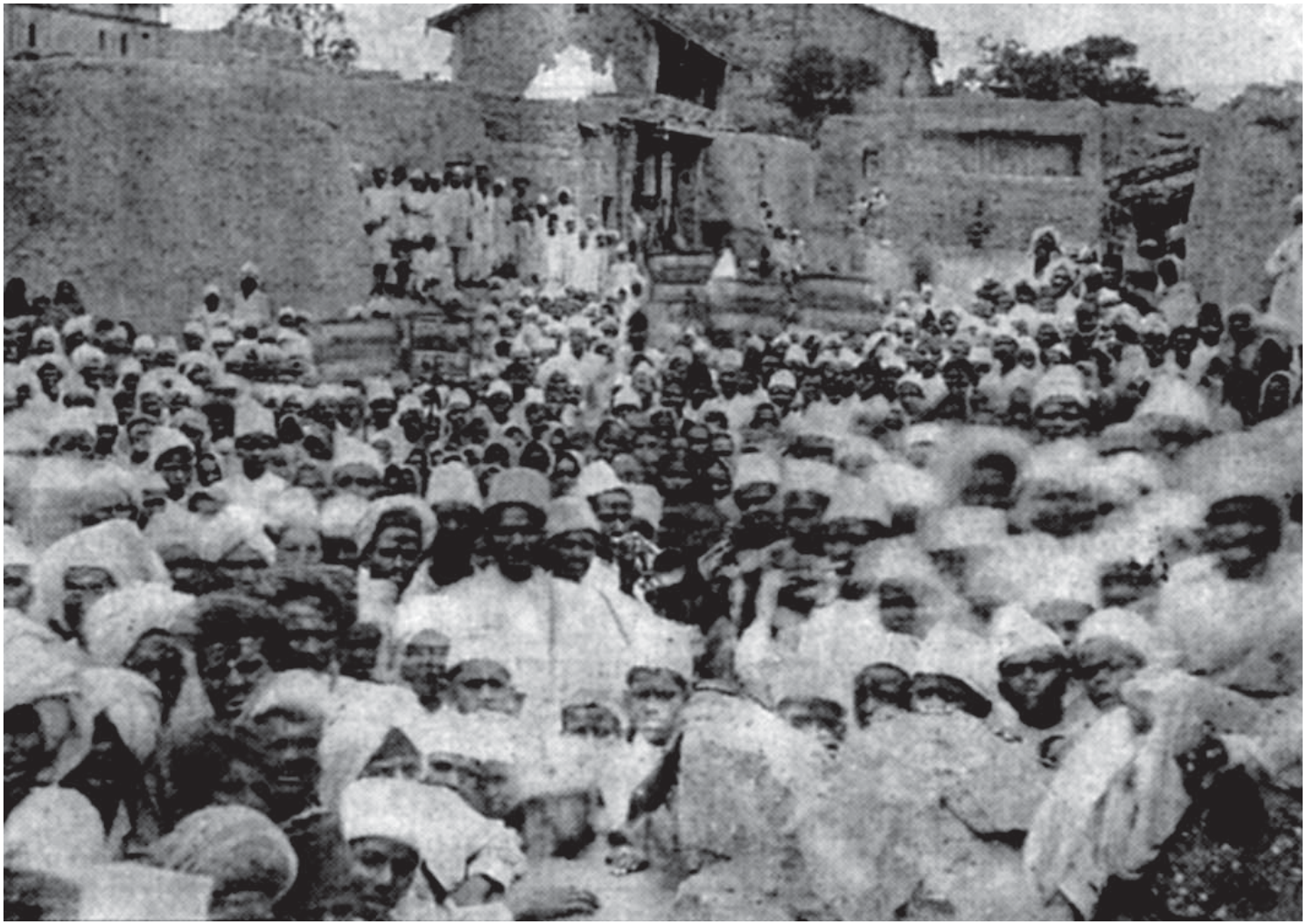

१९२८ साली स्वातंत्र्य सैनिकास अटक झाल्यावर अशी भव्य मिरवणूक सटाणे नगरीत निघाली.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - नाशिक

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

१९२८ साली सारावाढी विरूद्ध नामपूर येथे भव्य मिरवणूक निघाली. त्या मिरवणूकीत अनेक महिला सहभागी झाल्या होत्या.

पंजाब... शिखांच्या बलिदानाचा इतिहास

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

देव, देश अन् धर्मासाठी प्राण घेतले हाती... शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भिती

गुरु नानक देव – १५/४/१४६९ ते १५३९

शिखांचे पहिले धर्मगुरू. मानवाने उच्च-निच्च भेद मानू नये असा संदेश दिला. समाज प्रबोधन पदयात्रा. संत नामदेवांचा प्रभाव होता.
सुणी पुकार दातार प्रभू गुरुनानक माहि पठाया.

गुरु अंगद देव – ३० मार्च १५०४ ते १५५२

शिखांचे दुसरे धर्मगुरु. सिद्धहस्त कवी. भेदभाव मुक्त समाज निर्मितीसाठी प्रयत्न केले. जनतेला गुरुवाणी व गुरु उपदेश देऊन बलोपासना, व्यायाम यांचे महत्व पटवून दिले.

गुरु अमरदासजी – १५०९ ते १५७४

जन्म. वैशाख शुद्ध चर्तुदशी. जातीभेद मोडून लंगरचा प्रसार केला. सती व पडदा पद्धतीस विरोध केला. गुरुसंदेश पोचविण्यासाठी शिखांना संघटीत केले. नानक विचार प्रचारासाठी 24 केंद्रांची स्थापना केली.

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

देव, देश अन् धर्मासाठी प्राण घेतले हाती... शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भिती

गुरु रामदासजी – २४/९/१५४३ ते १५८१

शिखांचे चौथे धर्मगुरू. सुवर्ण मंदिराचे बांधकाम केले. गुरु परंपरेचा प्रचार. गुरु ग्रंथ साहेबामध्ये 679 पदांची रचना.

।। रामदास सरोवर नाते । सभू उतरे पाप कमाते।।

गुरु अर्जुन देव – १५/४/१५६३ ते १६०६

शिखांचे पाचवे धर्मगुरू. यांनी आदि ग्रंथाची व ग्रंथसाहेबाची रचना पूर्ण केली. मोगली सत्तेला आव्हान देण्याच्या गुन्ह्याखाली अर्जुनदेवाला अमानूष छळ करुन जहांगिराने इस्लाम होत नाही म्हणून ठार मारले. शिख पंथासाठी केलेले अर्जुन देवाचे हे पहिले बलिदान.

गुरु हरी गोविंदजी – १५/६/१५९५ ते १६४४

शिखांचे सहावे धर्मगुरू. अकाल तख्त, लोहगड किल्ला, हरगोविंदपूर, धर्मरक्षणाकरिता सैनिकीकरण सुरू केले. असमानता व सामाजिक एकता याच्या प्रचारासाठी गुरु बोधाचा प्रचार केला. अध्यात्मिकता व संसारिक अस्मिता जपण्यासाठी दोन तलवारी धारण केल्या.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट. पंजाब... शिखांच्या बलिदानाचा इतिहास

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

देव, देश अन् धर्मासाठी प्राण घेतले हाती... शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भिती

गुरु हरिरायजी – १६३० ते १६६१

शिखांचे सातवे धर्मगुरू. शिख पंथाच्या प्रचारासाठी देशभरात 160 केंद्राची स्थापना केली. साधी रहाणी आणि उच्च विचार सरणी. औषधी वनस्पतींचा दिव्य संग्रह. दारा शुकोह यांची हरिरायांवर नितांत श्रद्धा होती. 6 ऑक्टो. 1661 रोजी निधन.

गुरु हरिकृष्णजी – ७/७/१६५६ ते १६६४

शिखांचे आठवे धर्मगुरू. औरंगजेबाने गुरुग्रंथ साहेबा मध्ये सुचविलेले बदल करण्यास गुरु हरिकृष्णजीनी सक्त नकार दिला. यांना दिव्य औषधींची माहिती होती. हजारो जणांना देवीच्या अजारातून बरे केले. मात्र याच रोगात वयाच्या 8 व्या वर्षी स्वर्गवास.

गुरु तेग बहादूरजी – १६२१ ते १६७५

शिखांचे नववे धर्मगुरू. अनेक धर्मग्रंथाचे वाचन. हिंदी, संस्कृत, पारशी भाषांवर प्रभुत्व. वेद-उपनिषधे, धनुर्विद्या, घोडदौड, तलवारबाजी च्या शास्त्रात पारंगत. औरंगजेबाच्या अत्याचाराविरोधात संघर्ष. राष्ट्रिय दृष्टी.

हिंदू धरम रखहिंजगमाहि । तुमरे करे विनस है नाही।।

पंजाब... शिखांच्या बलिदानाचा इतिहास

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

देव, देश अन् धर्मासाठी प्राण घेतले हाती... शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भिती

जनतेवर औरंगजेबाकडून होत असलेल्या अत्याचारांचा सामना करण्यासाठी खालसा पंथाची स्थापना केली. रामचरित्राचा जिवनावर परिणाम. त्यांनी रामचरित्रावर रचना केली...

राम परम पवित्र है रघुवंश के अवतार।
दूस्त दूतन के संहारक संत प्रान आधार।।

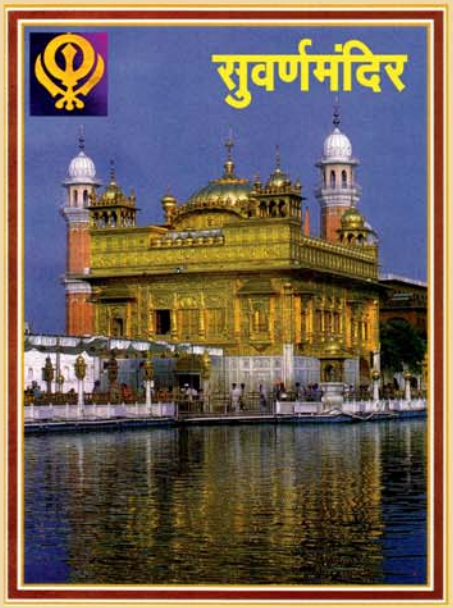
काश्मिरी पंडितांना सशस्त्र मदत. शिष्यांना शस्त्र सज्ज बनविले.

सकल जगत में खालसा पंथ गाजे।
जगे धर्म हिंदू - तुरकन दुंद भाजे।।

असा उपदेश करुन हिंदू धर्माच्या त्यागाची आदर्श संकल्पना दिली व खालसा पंथाची निर्मिती केली.

५ ककार हे खालसा पंथाचे वैशिष्ट्य.
१) कडं २) कंगवा ३) कच्छ
४) कृपाण ५) केस.

गुरु गोविंदसिंहानी ग्रंथ हेच गुरू असा संदेश दिला व जेथे त्यांची पद कमले उमटली तेथे तीर्थक्षेत्रे, गुरुद्वारे निर्माण झाली. नांदेड मुक्कामी दगाबाजीने हल्ला झाला. जखमी अवस्थेत आपल्या शिष्यांना जवळ बोलावून त्यांच्या समक्ष 'गुरुग्रंथ साहेबा' स गुरु गादीवर आसनस्थ केले आणि घोषणा केली की त्यांच्या नंतर कोणी एक व्यक्ति शिखांची गुरु नसेल. ग्रंथ साहेबा हेच गुरु. ७ ऑक्टो १७०८ रोजी त्यांनी नांदेड येथे देह ठेवला. भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यात शिखांचे योगदान महत्वाचे आहे. गुरु गोविंद सिंहाने निर्माण केलेल्या राष्ट्रभक्तीचे हे जीवंत उदाहरणच होय. स्वातंत्र्य लढयात हजारों शिखांनी केवळ भारतातच नव्हे तर जगभर संघटना उभ्या करुन आपल्या देशास स्वातंत्र्य मिळवून देताना प्राणांची बाजी लावली. कित्येक फासावर गेले. तोफेच्या तोंडी गेले. अमानूष अत्याचार, तुरूंगावास , भूमिगतांचे असह्य जीणे सोसले. मात्र राष्ट्र भक्तीत कुठेही मागे हटले नाहीत.आजही आपल्या देशाच्या संरक्षण आघाडीवर ते पुढेच आहेत.

खालसा पंथाचा पोशाख

गुरु गोविंदसिंहाचे सुपुत्र जोरावर सिंह व फत्तेहसिंह यांना किल्याच्या बुरजाच्या भिंतीत चिणून ठार मारले.

शिक्षेचा भयानक प्रकार

चरकात घालून अनेक शिखांना मृत्यू दंड देण्यात आला.

पंजाब... शिखांच्या बलिदानाचा इतिहास

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

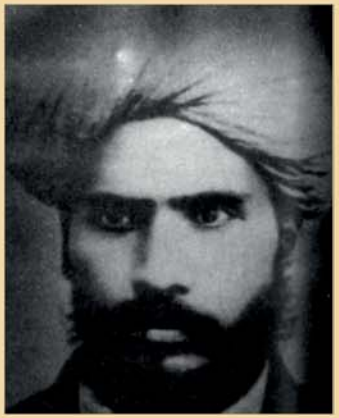
देव, देश अन् धर्मासाठी प्राण घेतले हाती... शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भिती

जीवन सिंह

भगत सिंह उर्फ गांधा सिंह

जगत सिंह

डॉ. मथरा सिंह

जवंद सिंह

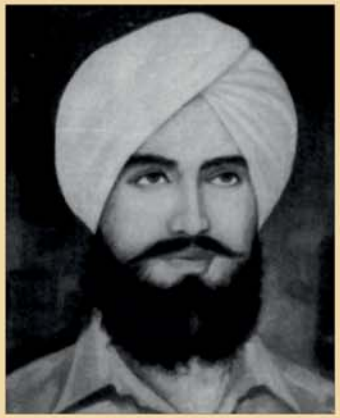
बंता सिंह

डॉ. अरूढ सिंह

हरनाम सिंह - ठठीखारा, अमृतसर

आत्मा सिंह, ठठीखारा

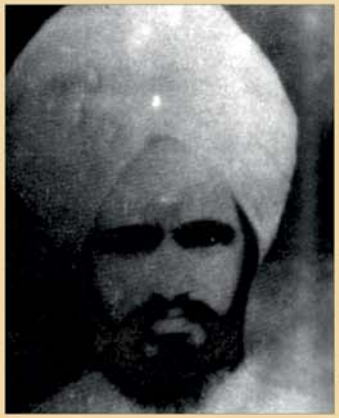

इंद्र सिंह - पधरी, अमृतसर

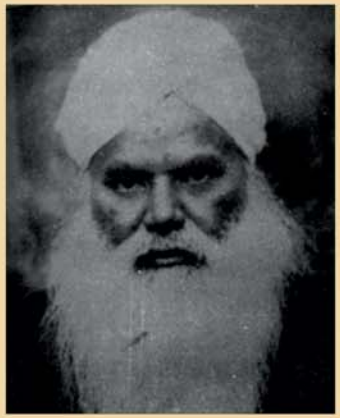
पंजाब... शिखांच्या बलिदानाचा इतिहास

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

देव, देश अन् धर्मासाठी प्राण घेतले हाती... शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भिती

बुद्धा सिंह

हरदित्त सिंह

बाबू हरनाम सिंह

रहिमत अली

ध्यान सिंह

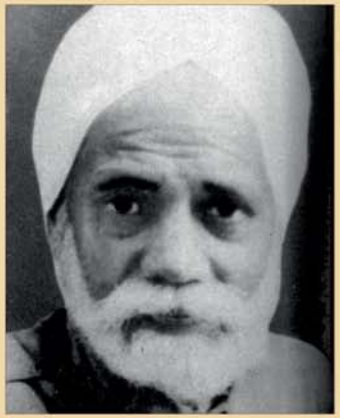
भाई हिरदे राम

मीया जवाहर सिंह

राव गोपाल सिंह खरवा

इंदर सिंह

लाल सिंह

पंजाब... शिखांच्या बलिदानाचा इतिहास

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

देव, देश अन् धर्मासाठी प्राण घेतले हाती... शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भिती

भाई रंगा सिंह

उत्तम सिंह

ईशर सिंह

रास बिहारी बोस

शचिन्दर नाथ सानियाल

हाफिज अबदुल्ला

काला सिंह

पंडित सोहनलाल

चेताराम वैरावाल - सियालकोट

वसावा सिंह

पंजाब... शिखांच्या बलिदानाचा इतिहास

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

देव, देश अन् धर्मासाठी प्राण घेतले हाती... शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भिती

शहीद उधम सिंह

शहीद करतार सिंह

विष्णू गणेश पिंगले

सुरैण सिंह बड़ा

सुरैण सिंह छोटा

जगत सिंह

हरनाम सिंह सिआल कोटी

बख्शीश सिंह

बीर सिंह

बलवंत सिंह

पंजाब... शिखांच्या बलिदानाचा इतिहास

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

देव, देश अन् धर्मासाठी प्राण घेतले हाती... शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भिती

बाबा ज्वाला सिंह

बाबा केसर सिंह

डी. चैनचेहिया

ठाकर सिंह

भाई मेवा सिंह

भाई बदन सिंह

भाई भगवान सिंह

तारक नाथ दास

भाई भाग सिंह

हसन रहीम

पंजाब... शिखांच्या बलिदानाचा इतिहास

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

देव, देश अन् धर्मासाठी प्राण घेतले हाती... शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भिती

लाला लजपत राय

बांके दयाल

भाई बाल मुकंद

बसंत कुमार

अवध बिहारी

मास्टर अमीर चंद

बाबा सोहन सिंह

मौलवी बर्कत उल्ला

लाला हरदयाल

पंडित काशी राम

पंजाब... शिखांच्या बलिदानाचा इतिहास

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे
संकलन : चंद्रकांत शहासने
मोबाइल : ९८८१३७३५८५
ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

देव, देश अन् धर्मासाठी प्राण घेतले हाती... शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भिती

श्याम सिंह अटारीवाला

दिवान मूलराज

भाई माहराज सिंह

मीयां राम सिंह पठानिया

बाबा राम सिंह

हीरा सिंह काकू

भाई बिशन सिंह

भाई लहिणा सिंह

सरदार अजित सिंह

सुफी अम्बा प्रसाद

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - पुणे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

इंदलकर गणतप पांडुरंग :

जन्म १७ जून १९१०, दौंडज, पुरंदर – मलाया सिंगापूर येथे आझाद हिंद सेनेत, १वर्षे कारावास

कुबेर वामन नारायण :

जन्म ४ जून १९१३, पुणे, सातारा काँग्रेसमधून १९३८ पासून लढ्यात १ वर्ष स.म.

कुलकर्णी विष्णूपंत यशवंतराव :

जन्म ७ सप्टेंबर १९१३. दौंड – १९४१ –४२ च्या सत्याग्रहात ६ महिने स.म. अधिक १३ महिने स्थानबद्धता.

कोटेचिया (कोटेचा) शांताबाई चंदनलाल :

सासवड – डी.ए.एस.एफ.राष्ट्रसेवा दल, १९४२ च्या चळवळीत अटक. ५ महिने कारावास, बीड येथे महिला मंडळ, बालक मंदिर, बीड जिल्हा स्त्रियांची परिषद भरविली. १९५७ मध्ये आमदार

खालकर रावसाहेब :

जन्म १८/७/१९२५. जवळे आंबेगाव लढयात १९४२ च्या घातपाती कारवायांमुळे विविध खटल्यात १५ ते १६ वर्षेशिक्षा. मात्र १२ महिने भोगली.

गाडगीळ नरहर उर्फ काकासाहेब विष्णू :

१८६७–१९६६ पुणे बी.ए.एल.एल.बी. १९२१ सालापासून स्वा. लढ्यात, काँग्रेसचे राष्ट्रीय नेते. १९३०, १९३२ कायदेभंग, एकूण साडे पाच वर्षे कारावास.१९३०–३४ तुरुंगात. समाजवादी पक्षाच्या चर्चेत भाग, तुरूंगात ग्यानबाचे अर्थशास्त्र हा अर्थशास्त्रावर ग्रंथ. १९३५ आमदार. १९४० युध्द विरोध सत्याग्रहात शिक्षा, १९४२ स्थानबध्द, १९४५ आमदार नंतर लोकसभा सदस्य राज्यपाल (पंजाब) वगैरे.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - पुणे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

गुजर (कोठारी) जीवराज माणिकचंद :

जन्म १८ जून १९२१. बारामती १९४२ साली फर्ग्युसन कॉलेजात असताना भूमिगतांची रहाण्याची सोय व बंदूकीच्या गोळया, स्फोटके वाहतूक केली. १४ महिने स्थानबद्ध.

गुप्ते विश्वनाथ वामन :

जन्म १७ जुलै १९१६. पुणे उच्चपदी नोकरीत असताना १९४२ च्या लढ्यात बॉम्ब तयार केले. हुबळी, धारवाड, गदग येथे संघटन उभारले. अंधार कोठडीत ७ महिने ठेवले.

गुप्ते इंदिराबाई प्रभाकर :

जन्म २३/१०/१९२३ पुणे. १९४२ च्या सत्याग्रहात भूमिगतांना साह्य. शासनाने दिलेली जमीन शासनास परत केली. ६ महिने कारावास.

गुप्ते प्रभाकर दशरथ :

जन्म ४ नोव्हें. १९२०, पुणे. १९४२ च्या लढ्यात लढ्यात सत्याग्रह, जागृती, भूमिगतांना साह्य ९ महिने कारावास.

घुले गोविंद गोपाळ :

जन्म १७/९/१९१०, बोपखेल, पुणे, आझाद हिंद सेनेत. ६ वर्षे ६ महिने कारावास. जर्मनीत भूमिगत.

चिपळूणकर विष्णुशास्त्री :

जन्म १८१० - १८८२, पुणे बी.ए. १८७४ साली निबंधमाला मासिक. सरकारी नोकरी सोडली. १८८० साली न्यु इंग्लिश स्कूल टिळक / नामजोशी यांचे बरोबर स्थापिले, काव्येतिहास मासिक, चित्रशाळा, किताबखाना, आर्यभूषण छापखाना. केसरी, मराठा साप्ताहिके चालू केली.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - पुणे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

जक्का नरसय्या गंगाराम :

पुणे. १९४२ च्या स्वातंत्र्यलढ्यात मिरवणूका काढून निर्दशने केली व लढ्याचा प्रचार केला. कारावास.

जाधव गंगाराम पर्वतराव :

जन्म १८९६ शिरसाठ वाड़ी, इंदापूर. १९४२ च्या लढयात भूमिगत कार्य. १४ महिने सक्तमजूरी.

जाधवराव बापूराव गोपाळाराव :

जन्म २ ऑक्टो. १९२२, दत्तवाडी, पुणे १९४२ च्या लढ्यात कलापथक व सर्व प्रकाराच्या कारवायांमुळे एकूण २० महिने १३ दिवस कारावास.

जाधव पांडूरंग अनंता :

जन्म १९२३ हड़पसर. प्रतिसरकारच्या लढ्यात शाहिरीच्या माध्यमातून लोकजागरण केले.

जेधे केशवराव मारूतराव :

जन्म १८९६ – १९५९ पुणे. बी. ए. सत्यशोधक. १९२६ स्वा. लढ्यात ६ महिने सक्तमजूरी + १००० रू. दंड, १९३२ मध्ये – महिने शिक्षा + रू. ५० दंड, १९३५ मध्ये आमदार. १९३७ म. प्र. काँ. क. अध्यक्ष. १९४० युध्द विरोध १८ महिने सक्तमजूरी व १९४२ मध्ये स्थानबध्द. १९४६ विधानसंभा घटना समिती. १९४८ साली काँग्रेस सोडून शेतकरी कामगार पक्ष स्थापन केला. १९५४ ला पुन्हा काँग्रेस – खासदार – गोवामुक्ती कार्य.

जोशी पंडीत महादेवशास्त्री सीताराम :

जन्म १९०६ आंबेडे, पुणे गोवामुक्ती प्रचार संघटन करून उठाव घडविला. पोलिसांच्या काळ्या यादीत नाव.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - पुणे

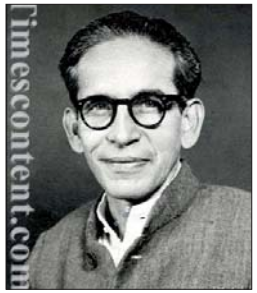
संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

जोशी सुधाताई महादेव :

जन्म १९१९. प्रियांळी फोंडा गोवा, वास्तव्य पुणे, गोवा मुक्ती, नॅशनल गोवा संघटनेच्या अध्यक्षा. १९५५ साली म्हापसे येथे पोर्तुगिजांनी अटक केली. ६ महिन्यांनी लष्करी न्यायालयाने १२ वर्षाची शिक्षा.

जोशी श्रीधर महादेव (एस. म.) :

जन्म १९०४ जुन्नर, बी.ए., एलएलबी १९४२ च्या लढ्याचे संकल्पक, संयोजक, १९२७ पासून लढ्यात. युथ लीग सभासद, सायमन बहिष्कार, १९२८-३१ स्वातंत्र्याचा ठराव पास केला. १९३० मीठ सत्याग्रह - ६ महिने स.म. १९३२ मध्ये २ महिने शिक्षा, १९३४ समाजवादी पक्षाची स्थापना चौपाटी (मुंबई) वर भाषण. २ वर्षे शिक्षा, १९३९ युध्द विरोधी भाषण १ वर्ष शिक्षा. १९४२ 'क्रांतिकारी' मासिक संपादक, शेतकरी सेवादल, मजुर संघटना बळकटीसाठी प्रयत्न. १९५२ पासून गोवामुक्ती आंदोलन, संयुक्त महाराष्ट्र लढा, १९६२ खासदार.

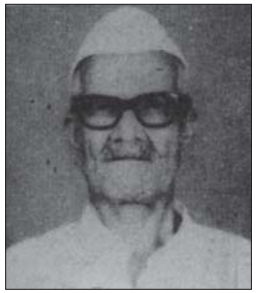
टिळक जयंत श्रीधर :

जन्म १९२१ बी. एस. सी. हैद्राबाद व गोवा लढ्यात पूर्ण योगदान, अनाथ महिला, डेक्कन एज्यु., गणेशोत्सव, टिळक स्मारक, पुणे विद्यापीठ, संस्थांशी संबंध, आमदार, केसरी, मराठा चे विश्वस्त.

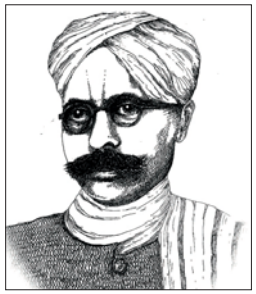
टोपीवाला कल्याणजी डायाभाई :

जन्म ३० जून १९२२. पुणे- १९४२ च्या लढ्यात घातपाती कारवाया केल्या. १५ महिने सक्तमजूरी.

ठाकूर नरेन्द्र (परदेशी) नारायणसिंह :

पुणे, १९२८ सायमन बहिष्कार, १९३० सत्याग्रह, पिकेटिंग. १९३१ मध्ये अटक १९३१ मध्ये कोल्हापूर शस्त्रागार लूट प्रकरणी २ वर्षे सक्तमजूरी १९४२ साली भूमीगत.

डावरे विश्वासराव बळवंतराव :

जन्म १८८८ अंदमान बळवंतराव डावरेंना १८७४ मध्ये अंदमानाला पाठविले. शिक्षा भोगल्यावर बळवंतराव पुण्यात सपत्निक आले. विश्वासराव टिळक भक्त. सावरकरांचे शपथबध्द अनुयायी. जॅक्सन कटात पिस्तुल बाळगले म्हणून ३ वर्षेस. म. झाली. मुळशी सत्याग्रह गाजविला भागानगरला निझामाचा निःशस्त्र प्रतिकार केला. महाराष्ट्र वर्णाश्रम संघाचे ७ वर्षेअध्यक्ष. ४/४/१९५७ ला निधन.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - पुणे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

डावरे गणपतराव :

भवानी पेठ, पुणे. वासुदेव बळवंत फडके यांचे विश्वासू सहकारी. इंग्रजांनी यांना भवानी पेठेत जिवंत जाळले.

नारायण बाळकृष्ण उर्फ दाते वसंत

१९४२ पुणे. १९२०– मॅट्रिक. १०/९/१९४२ महाड कचेरी मोर्चात पोलीस गोळीबारात वीरमरण

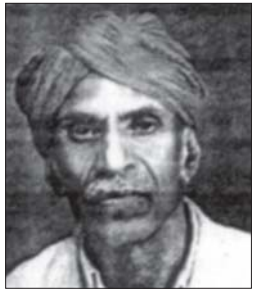
दाभाडे नारायण विश्वनाथ :

पुणे १९४२ च्या लढ्यात झेंडा सत्यागृहात पोलीस गोळीबारात वीरमरण.

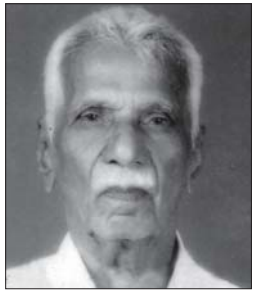
देशपांडे केशव महिपत १८८८ :

१९५८ भेंबटमाळ मुळशी १९३३ जंगल सत्याग्रहात साराबंदी आंदोलनात सशस्त्र क्रांतिचे प्रयत्न २ वर्षे६ महिने स.म.

देशपांडे गोपाळ महिपत :

मृत्यू १९७०. बेंबटमाळ सशस्त्र क्रांतिच्या लढ्यात सक्रिय सहभाग व जंगल सत्याग्रहात कार्य.

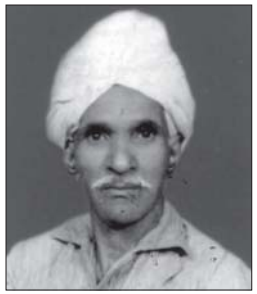
देशपांडे चिंतामण नारायण :

१९१० भेंबरमाळ मुळशी १९३३ च्या जंगल सत्याग्रह हिरडा सत्याग्रह, साराबंदी प्रभातफेरी तसेच सशस्त्र क्रांतीचा प्रयत्न, २ वर्षे६ महिने स.म. +५० रु दंड.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - पुणे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

देशपांडे नारायण महिपत :
भेंबरमाळ, मोसे खोऱ्यातील वाघ १९३२ साली पकडून देणाऱ्यास १०,००० रू. चे बक्षिस लावले होते. – १९३३ जंगल सत्याग्रही लोकजागृती केली. सशस्त्र उठावाचा प्रयत्न हिरडा साराबंदी सत्याग्रह. ३ वर्षेस.म. + १००० रु दंडाची शिक्षा.

नागपुरे तुकाराम संभाजी :
१९२४ पुणे १९४२ साली पुणे कसबा पेठ चौकी जाळली, टेलिफोन तारा तोडल्या, २ वर्षे६ महिने स.म.

पवार रघुनाथराव आनंदराव उर्फ बाबूराव पाटील : जन्म १२ मार्च १९१३, वाल्हे पुरंदर – १९३२ पासून स्वातंत्र्य लढ्यात, १९४२ मध्ये सक्रिय. एकूण साडे चार वर्षे कारावास.

पाटसकर जगन्नाथ तात्याबा :
जन्म १ जानेवारी १९१७ दौंड. १९३२ पासून चळवळीत. एकूण २० महिने कारावास भोगला. आमदार.

पाटील शंकरराव मोरेश्वर :
जन्म २८ एप्रिल १९११ पुणे – १९४२ च्या स्वातंत्र्य लढ्यात सहभाग. दोनदा एकूण १ वर्ष शिक्षा.

पाटोळे रामभाऊ दरिबा :
१९०४, बेलवाडी, इंदापूर १९४२ च्या लढ्यात उत्सव, तक्रार निवारण यातून संघटन. १ वर्ष सक्तमजूरी.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

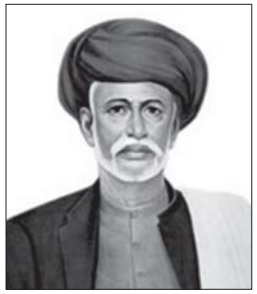
बलिदानाचा इतिहास - पुणे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

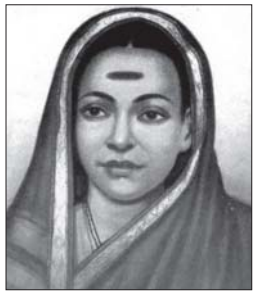
पाचरणे राजू लहानू :

शिरूर. आझाद हिंद सेनेत असताना ३ जुलै १९४१ ते ऑगस्ट १९४७ या काळात कारावास.

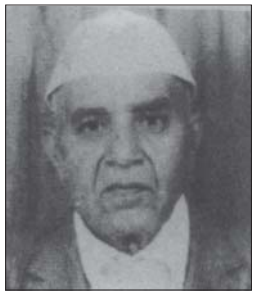
फुले ज्योतिबा गोविंद :

जन्म १८२७–मृत्यु १८९०. पुणे. सत्यशोधक समाजाची स्थापना केली. १८५१ साली मुलींची शाळा स्थापिली. वेताळ पेठेत अस्पृश्यांसाठी दोन शाळा काढल्या. १८५२ साली महार, मांग यांना शिक्षण देण्यासाठी संस्था काढली. विधवा पुनर्विवाह, अनाथ बालकाश्रम अशी कामे केली. बहुजनांच्या स्वातंत्र्यासाठी सर्वोतोपरी सपत्निक परिश्रम घेतले.

फुले सावित्रीबाई ज्योतिबा :

म. ज्योतिबा फुले यांनी अंगीकारलेल्या कार्यात सर्व प्रकारचे सहकार्य देऊन बहुजन समाजास स्वातंत्र्याचे शिक्षण दिले.

बलदोटा नेनसुख रुपचंद :

जन्म १८/२/१९२० निगडी. १९४२ च्या लढ्यात सहभाग. कॅपटील बॉम्ब केसमध्ये सक्रिय. भूमिगत कारवाया. दीड वर्षे कारावास.

बाबू ज्ञानोबा (ग्यानबा) सईद (बाबू गेनू) :

जन्म १९०८ – हौतात्मा १९३० गाव महाळुंगे, १९३० च्या चळवळीत वडाळा सत्याग्रहात शिक्षा, नंतर त्याचवर्षी परदेशी कापडाने भरलेल्या लष्करी वाहनासमोर निदर्शने करताना ब्रिटीश सैनिकाने अंगावरून ट्रक नेला. हुतात्मा.

बेहरे कृष्णाजी नरहर :

जन्म १६ ऑगस्ट १९१७ पुणे. १९३० च्या मीठ सत्याग्रहा पासून चळवळीत. एकूण दीड वर्ष कारावास.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - पुणे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

भिडे हरी भास्कर :

जन्म १० ऑक्टो. १९०८, पुणे १९३० पासून कायदेभंग. रत्नागिरी व औरंगाबाद तुरूंगात दीड वर्षे कारावास.

भोपटे पुरुषोत्तम नारायण :

जन्म २८ सप्टेंबर १९२५ धनवकडी १९४२ च्या लढ्यात दीड वर्षे कारावास.

मल्लण्णा बिल्लम्पल्ली नानासाहेब :

जन्म २५ डिसें. १९०३, पुणे. १९४२ च्या लढ्यात प्रभातफेरी, कायदेभंग व सरकारला जाब विचारले. एकूण दोन वर्ष कारावास.

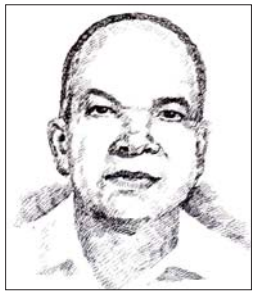
मेमाणे अनंत रामभाऊ :

जन्म १९४२ च्या लढ्यात २ वर्ष सक्तमजूरी शिक्षा. अफाट ताकदीचा क्रांतिवीर, १९३७ पासून लढ्यात.

मोकाशी दिनकर शांताराम :

जन्म १९/४/१९२६, तळेगाव. भिवंडी शहारात पत्रके वाटली. नाविक दलाच्या १९४६ च्या बंडात सहभाग. १ वर्ष १ महिना सक्तमजूरी

मोकाशी गोपाळ बळवंत :

जन्म २ एप्रिल १९२८. २९ नोव्हें बर २००१. गोवामुक्तिच्या लढ्यात कैसर लॉक येथे रेल्वे उडविण्याचा प्रयत्न. गोळीबार. सत्याग्रही नाना देशपांडे यांचा जीव वाचविला.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

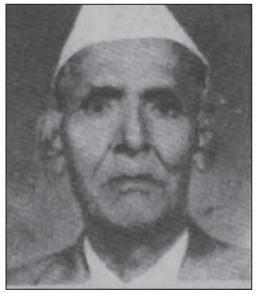
बलिदानाचा इतिहास - पुणे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

रजपूत किसनराव पर्वराव :

जन्म १९१६, पुणे. १९४२ च्या स्वातंत्र्यलढ्यात एक वर्ष कारावास. जेलमध्ये छळ झाला.

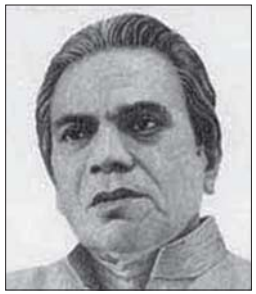
राऊत कोंडिबा मनाजी :

१९१६ खडकी, आझाद हिंद सेनेत असताना १ वर्ष कारावास. कारागृहात छळ करण्यात आला.

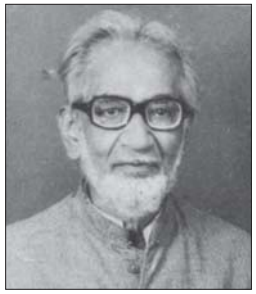
राजगुरु शिवराम हरी :

जन्म २४ ऑगस्ट १९०८– फाशी: २३ मार्च १९३१ खेड –पुणे वयाच्या १५ वर्षी पुणे येथे शिकत असताना तर्कतीर्थ बनण्यासाठी बनारस येथे गेले. तेथे चंद्रशेखर व अन्य क्रांतिकारकांशी संबंध, सॅडर्स वर गोळ्या घालून त्याचा वध केला परिणामी फाशीची शिक्षा.

लिमये मधू रामचंद्र :

जन्म १९२२ पुणे एम.ए १९३८–१९४४ काँग्रेस सोशालिस्ट सदस्य १९४०–१९४५ स्वातंत्र्य लढ्यात दीर्घ मुदतीचा कारावास १९५५ मध्ये गोवा मुक्ती संग्रामात १२ वर्षे बंदीवास. १९ महिने पोर्तुगीज जेलमध्ये स्थानबध्द नंतर प्रजा समाजवादी पक्ष १९६४ व ६७ खासदार.

लिमये श्रीधर पुरूषोत्तम :

जन्म १९०८ पुणे इंजिनिअरिंग डिप्लोमा. १९३० साली युथ लिग व काँग्रेसच्या कामामुळे १ वर्षे स.म., १९३२ च्या कायदेभंगात १० वर्षे स. म. १९३४–३५ टेक्सटाईल संप – १ वर्षे ६ महिने स. म. १९४२ भूमीगत, १९४३ मध्ये अटक., नंतर कॅपिटल बॉम्ब केसमध्ये अटक. १९१५ मध्ये गोवा मुक्ती संत १२ वर्षेशिक्षा १९५५ मध्ये मुक्ती

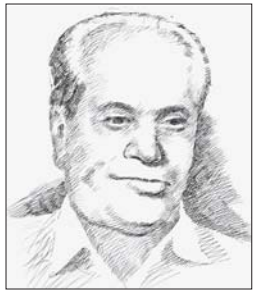
लेले शंकर विठठल :

जन्म १८९२ पुणे शिरोडे सत्याग्रहात भाग, १९३१ बोपर्डी जंगल सत्याग्रहात ६ महिने सक्तमजूरी १५० रु दंड

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

बलिदानाचा इतिहास - पुणे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

वायाळ भालचंद्र नामदेव :

जन्म १९०५ – पुणे – १९२५ पासून चळवळीत. १९४२ – ४३ सालात ९ महिने स्थानबध्द. कॅपिटॉल बॉम्ब खटला. १ ऑगस्ट १९८४ मृत्यू.

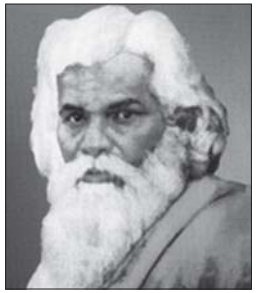
वैदय (भाई) प्रभाकर बळवंत :

जन्म १९१३ पुणे बी.ए.एल.एल.बी १९२९ ते ३४ काळात विद्यार्थी युवक आंदोलने. १९३४ ते ३७ समाजवादी विदर्भ प्रांत चिटणीस, मातृभूमी अकोला क्रांती मुंबई या वृत्तपत्रांचे संपादक. १९३० ते ३४ अनेकदा लाठी हल्ला. १९४० ते ४२ स्थानबद्ध नंतर भारतीय कम्युनिस्ट पक्ष सेक्रेटरी –आमदार

शहा गुजर सोमचंद भाईचंद :

जन्म १९१६ चोरांची आळंदी – हवेली, १९३० मीठ सत्याग्रह सोलापूर सत्याग्रहात स्टेशनवर अटक जंगल – सत्याग्रहात ६ महिने स.म. + ३० रू दंड १९३२मध्ये ६ महिने भूमीगत, १९३३ मध्ये १५ दिवस कोठडी. १९४२ मध्ये ३ महिने स्थानबध्द

शिंदे विठठल रामजी :

जन्म २३/४/१८७३ – मृत्यु २/१/१९४४ जमखिंडी वास्तव्य पुणे बी.ए.एल.एल.बी. ऑक्सफर्डला जावून मॅचेस्टर कॉलेजात तुलनात्मक धर्माचा अभ्यास. १९०३ ते ०६ काळात प्रार्थना समाजाचे प्रचारसाठी ३ वेळा हिंदुस्थानात व एकदा ब्रम्हदेशात दौरा – डिस्प्रेड क्लास मिशन सोसा. ची स्थापना. १९३० चळवळीत भाग व ६ महिने शिक्षा स्वा. सावरकरांना अस्पृश्यता निर्मूलन कामाबद्दल रत्नागिरीत जावून गौरविले

शुक्ल नारायण गोविंदा :

कसबा, पुणे – निजामा विरुद्ध भागानगर, सत्याग्रहात एकूण १८ महिने सक्तमजूरी

शेख भाई गुलामअल्ली करीम साहेब :

जन्म १९२० बारामती – १९३० पासून स्वा. चळवळीत घातपाती करावाया करुन कायदे मोडले. एकूण ६१ महिने करावास.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे

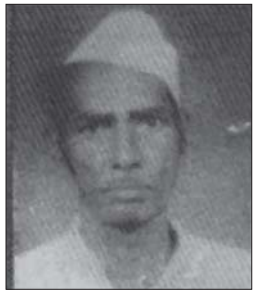
बलिदानाचा इतिहास - पुणे

संकलन : देशभक्तकोशकार चंद्रकांत शहासने
मो. ९८८१३७३५८५
ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

सातारकर दिनकर माधव :

जन्म १९१३ पुणे १९३२ स्वातंत्र्य लढ्यात ३ वर्षे कारावास, जेलमध्ये कैदयांनी माफी मागू नये असा प्रचार केला, म्हणून १० फटके १९४२ लढ्यात ६ महिने सक्तमजूरी

सुतार शंकरराव बजाबा :

जन्म ११/१२/१९२१ ओतूर, जुन्नर. गावातील शाळा आणि बंगला जाळला. १९४३ ते ४६ पर्यंत कारावास.

सुखटणकर विठठल घसोपंत :

जन्म १९१५ पुणे बीएस.सी, एल.एल.बी. १९३०-१९३२ सत्याग्रही. १९३४ बॉम्ब केस २ वर्षे सक्तमजूरी १९४२ मध्ये स्थानबध्द.

सोनवणे महादेव धोंडिबा :

जन्म ३/४/१९१५, पुणे. १९३२- १९४२ स्वातंत्र्य लढ्यात दोनदा ६-६ महिने कारावास.

बवरे मोरेश्वर गोपाळ :

जन्म १९०९ मृत्यु १९७०. वडगाव -मावळ, एल.एल.बी. १९४१ ते ४२ असहकार लढ्यात १ वर्ष सक्तमजूरी शिक्षा १ महिना भूमिगत, राष्ट्रसेवा, गोवाळ मुक्त लढ्यात जनजागरण केले.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील देशभक्त, वाई

महाराष्ट्र

शंकरराव देव : (१८९४-१९७४) वाई .
सातारा.महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेसचे तत्कालीन अध्यक्ष. १९२०/१९३०/१९३२/१९४१/१९४२ च्या स्वातंत्र्य लढ्यात कारावास.फैजापूर काँग्रेस स्वागत अध्यक्ष.

महादेव आनंद उर्फ काकासाहेब देवधर :वाई-
सातारा. १९२० चा मुंबईचा सत्याग्रह, १९४१ चा वैयक्तिक सत्याग्रह, १९४२चा संग्राम. वाईचे माजी नगराध्यक्ष. दर महिन्याच्या शेवटच्या रविवारी गांधी मंडईत झेंडावंदन करणारा कार्यकर्ता.

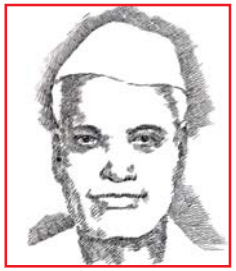
बाळासाहेब तळेगावकर : वाई : सातारा.
१९४२ च्या स्वातंत्र्यसंग्रामात वाईचे कोर्ट जाळण्यात पुढाकार घेतला

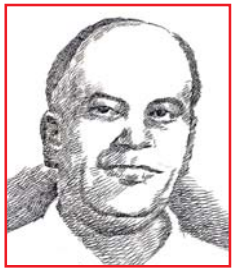
गोविंद नारायण जवाहिरे (जन्म १९१६) वाई :
सातारा. १९४२च्या प्रतिसरकारच्या भूमिगत चळवळीत कार्य. पावणेतीन वर्षे स्थानबद्ध.

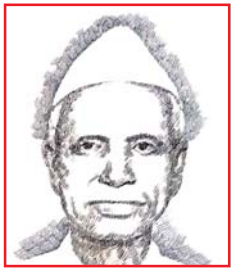
विश्वासराव वामनराव ढेरे :कवठे : वाई
१९४२ च्या चलेजावच्या स्वातंत्र्यलढ्यात सहभाग सक्रिय घेतला.

रघुनाथराव डेरे :कवठे : वाई/सातारा.
गोवा स्वातंत्र्यलढ्याच्या सत्याग्रहात भाग घेऊन पणजीच्या राजभवनावरती तिरंगा झेंडा फडकविला.

किसनराव बागुल : वाई. सातारा.
भूमिगत क्रांतिकारक. प्रतिसरकार, १९४२ चा लढा, गोवा मुक्ती लढ्यात सक्रिय योगदान दिले

शंकरराव दगडू जेजुरीकर : (जन्म१९१२) वाई
सातारा. १९३० जंगल सत्याग्रह १९४२ एक वर्ष शिक्षा १९४३ पासून प्रतिसरकारच्या भूमिगत चळवळीतून कार्य.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील देशभक्त, वाई

महाराष्ट्र

श्रीधर नागेश कापरे. वाई.
१९४२ च्या प्रतीसरकारच्या लढाईतभूमिगत. वाईचे पोस्ट ऑफिस जाळले.

नारायण धोंडो कुहेकर : (जन्म १९२०) वाई.
चलेजावच्या चळवळीत ६ महिने सक्तमजुरीची शिक्षा.

भालचंद्र गंगाधर नीत्सुरे : (जन्म १८१८, मृत्यू १९४७). वाई.१९३० साली कायदेभंगाच्या चळवळीत एक वर्ष सक्तमजुरी व १००/ रुपये दंडाची शिक्षा

शंकर विठ्ठल लेले (जन्म :१८९२) : वाई : संस्कृत व्याकरण शास्त्र : १९०६ साली अभिनव भारत संस्थेची दीक्षा घेतली. बॉम्ब बनवित असताना जखमी. कायदेभंग १९३० चळवळीत एका खटल्यात ६ महिने शिक्षा, दुसऱ्या खटल्यात १८ महिने सक्तमजुरी, ५००/रुपये दंड.

जोशी द्वारकानाथ रामचंद्र : (जन्म१९१७) वाई.
प्रतिसरकारच्या भूमिगत चळवळीत कार्य.३४ महिने स्थानबद्ध.

साठे महादेव निळकंठ (जन्म : :१८९२ मृत्यू:१९४८.)
वाई. पहिल्या महायुद्धकाळात लष्कर भरतीला विरोध. १८ महिने शिक्षा. १९३० जंगल सत्याग्रहात ३महिने सक्तमजुरी. प्रतिसरकार चळवळीत ६ महिने शिक्षा.

शिवराम गोविंद भावे :(जन्म १८९९ मृत्यू १९६७.) वाई. बी. ए.एल. एल. बी. १९३० साली जंगल सत्याग्रहात १५ महिने सक्तमजुरी व ₹ २२५/दंड . १९३२ साली कायदेभंग करून सभा भरविली. १ वर्ष सक्तमजुरी ₹१००) दंड. १९४०/४१ साली युद्धविरोधी भाषण १ वर्ष सक्तमजुरी ₹२००/ दंड.

बाबाराव काळे :
१९३२ सालापासून स्वातंत्र्यलढ्यात सातत्याने सहभाग. स्वातंत्र्यवीर सावरकरांचे परमभक्त.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील देशभक्त, वाई

महाराष्ट्र

वीर किसन महादेव (जन्म १९०६) : कवठे, वाई.
१९३० साली कोंडवाडा फोडीच्या सत्याग्रहात भाग. ११महिने सक्तमजुरी ₹२५ दंड. प्रतिसरकारच्या लढाईत भूमिगत घातपाती कारवाया. स्थानबद्ध. येरवडा तुरुंग फोडून पळाले. स्थावर, जंगम इस्टेट **जप्त**

पुरुषोत्तम महादेव वासुदेव कोठावळे :
(जन्म१९१२)वाई : १९३० साली जंगल सत्याग्रहात ३ महिने सक्तमजुरी व दंडाची शिक्षा. भूमिगतांना सहकार्य केले.

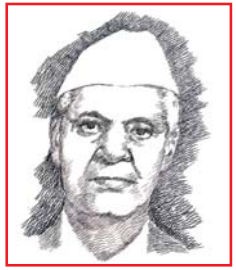
वैद्य गोविंद गणेश: (जन्म :१८९५).वाई . १९३० कायदेभंग चळवळ २ महिने सक्तमजुरी व ₹२००/दंड. १९३२ कायदेभंग केला १ वर्ष सक्तमजुरी व ₹१००/दंड १९८५ पासून चालू असलेल्या 'वृत्तसार' वृत्तपत्राचे हे संपादक.

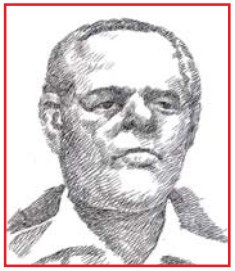
इंदिराबाई उर्फ गोदुताई लिमये : वाई.
१९३२ च्या कायदेभंगात व १९४२ च्या प्रतिसरकार भूमिगतांच्या चळवळीत सरकारविरोधी कार्यात सर्वतोपरी सहकार्य

गंगाधर केशव सोहनी : (जन्म १८९३, मृत्यू१९४९)
सातारा.१९३० कायदेभंगाच्या जंगल सत्याग्रहात ३ महिने सक्तमजुरी १९३२ सालात १ वर्ष सक्तमजुरी ₹१००/दंड, १९४२च्या चळवळीत ६ महिने स्थानबद्ध

महादेव शंकर सदावर्ते
(जन्म :१९०६. मृत्यू१३/७/१९९१). वाई : १९३० शिरोडा मिठाच्या सत्याग्रहात २ महिने अटक. १९३२ कायदेभंग चळवळीत ६ महिने सक्तमजुरी व ₹५०/ दंड.

वैशंपायन श्रीराम विठ्ठल (जन्म१९००) वाई.
बी.ए.एल.एल.बी. १९३० कायदेभंगाच्या चळवळीत ६ महिने सक्तमजुरी व ₹२५०/ दंड .१९३२ साली १ वर्ष सक्तमजुरी व ₹१००/दंड.

वामनराव बाळा ढेरे (जन्म१८९८) कवठे :वाई :
१९३०सालच्या कायदेभंग जंगल सत्याग्रहात सहभाग्तर्कतीर्थ. कराडच्या कृष्णाकाठावर देशभक्तीपर भाषणे अटक. १९४२ च्या चळवळीत सात महिने स्थानबद्ध. दिली म्हणून अटक. बागलाण नाशिक सत्याग्रहात संपूर्ण कुटुंब तान्ह्या मुलासह कारागृहात होते. सहभाग. १९३०/१९३२/१९४२ लढ्यात सहभाग. रॅडीकल पक्षाची स्थापना केली.

जोशी लक्ष्मण शास्त्री बाळाजी (जन्म १९०१) वाई.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील देशभक्त, रायगड

महाराष्ट्र

बाबासाहेब लिमये

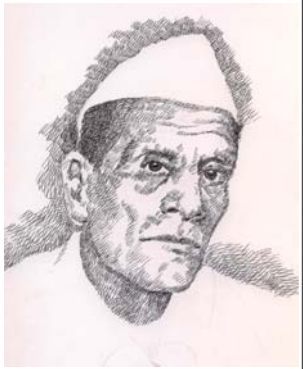
भडसावळे हरिभाऊ

ना.का.भगत

क्रांतीवीर भाई कोतवाल

भाऊसाहेब लेले

भाऊसाहेब नेने

चुनीलाल मिठाशेठ

दाबके आर.व्ही.

दाते प.रा.

देशमुख प्रभाकर

डॉ. डिंगणकर

धारकर नानासाहेब

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील देशभक्त, रायगड महाराष्ट्र

घटवाई शंकर

हेर्लेकर कृष्णा

हुतात्मा हिरवे गुरूजी

हुतात्मा जोशी दत्तात्रय

जोग जी.सी.

काका सोहनी

हुतात्मा वामन जोशी

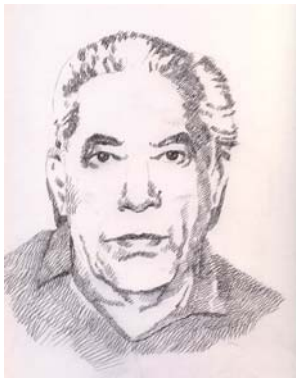
कुंटे नानासाहेब

कुलकर्णी खंडेराव

कोठरी वसंतराव

पत्रकार कुंटे

लिमये जी.आर.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

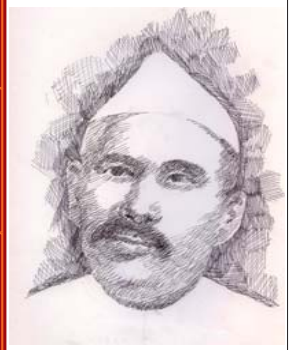
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील देशभक्त, रायगड

महाराष्ट्र

लिमये व्ही.एन.

मंडलिक रामभाऊ

म्हापुस्कर जे.बी.

त्रंबक मराठे

म्हापुस्कर जी.वाय.

मोदी धनजीभाई

पाटील धर्माजी

पाटील धर्माजी

हुतात्मा हिराजी पाटील

पेंडसे द.रा.

नानासाहेब पुरोहित

पुष्पलता आंबेतकर

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

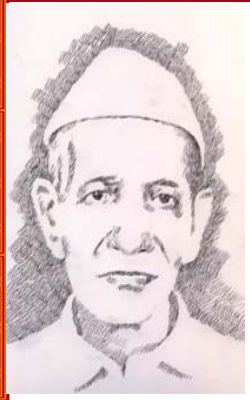
संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

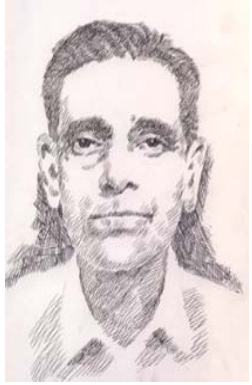
भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील देशभक्त, रायगड महाराष्ट्र

आर.जी. लकेश्वरी

रामलाल श्रीवास्तव

शहा हिरालाल एन.

सकपाळ गंगाराम

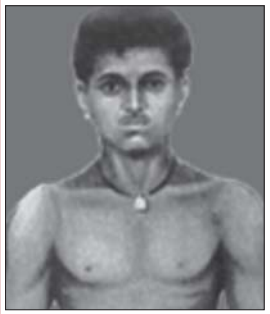
शंकरराव गांधी

श्यामदास साखळचंद

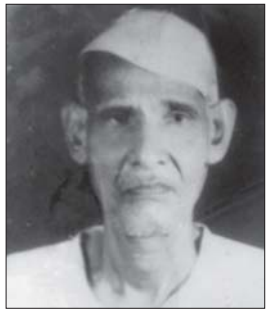
तारे आय.ए.

हु.नाग्या कातकरी

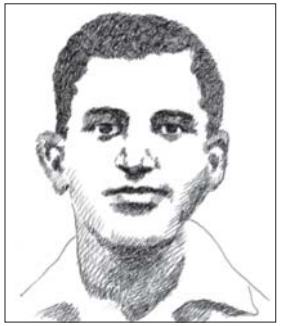
ठोसर बाबासाहेब

शहासने बाबु आझाद ऊर्फ बाळकृष्ण रामजी.

पाटील ठोमा बाळ्या

हु. कमळाकर दांडेकर

हु. वाडेकर शेषनाथ

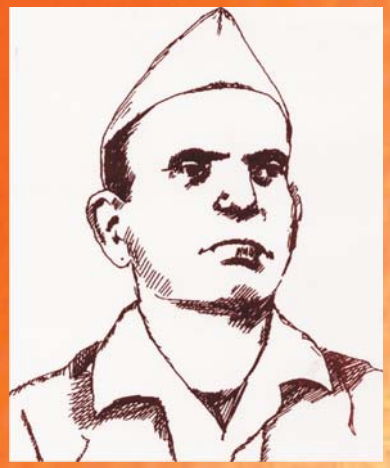
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

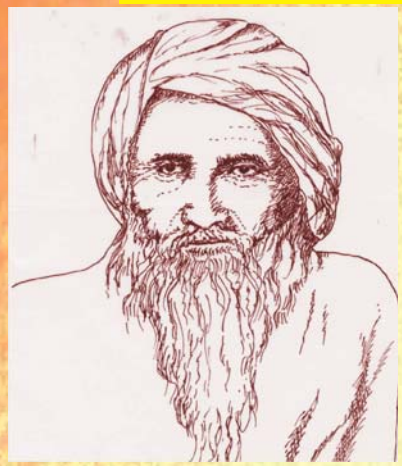
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

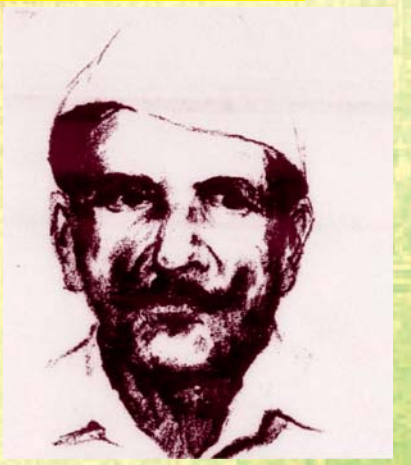
हैदराबाद स्वातंत्र्य लढा – देशभक्त

A. K. Vaghmare

Annasaheb Patwardhan

Baliram Bhosale

Balvant Laxman Jabde

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

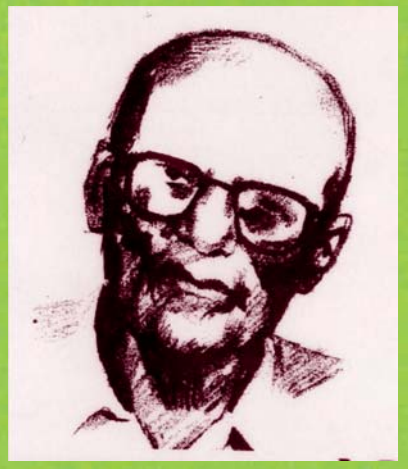
Bhagvanrao Joshi

Bhaugikar Gosavi

Bhimrao Deshmukh

Chanbasappa Malshetti

हैदराबाद स्वातंत्र्य लढा – देशभक्त

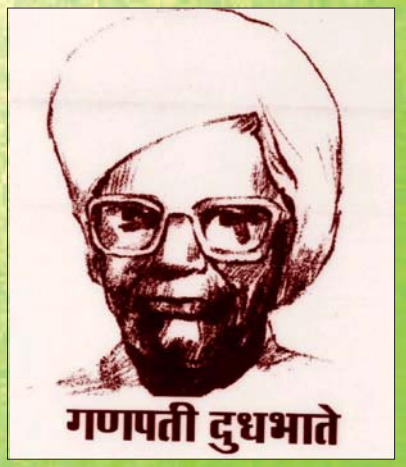
Dagadabai Shelke(HYD)

Dharmavir vamanrao naik

Gangaram Bhosale

Ganpati Doodhbhate

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

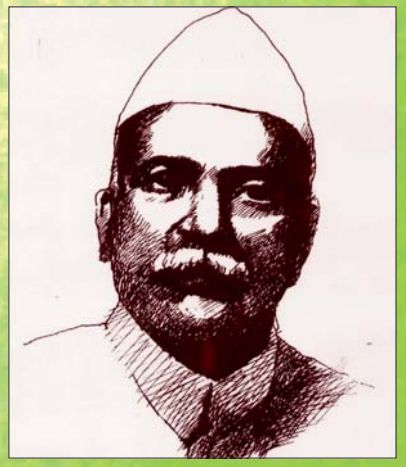
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

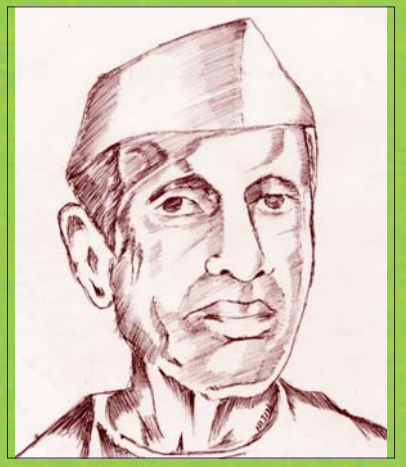
Ghanshyam Gulabchand Shah

Govindbhai Shroff

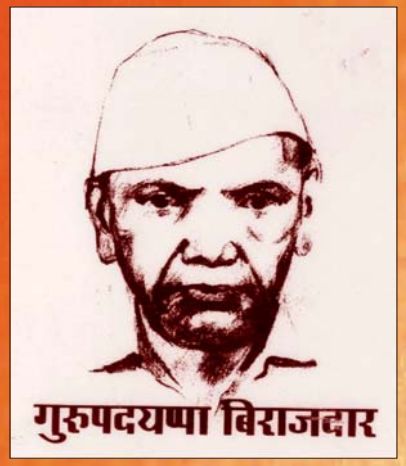

Govindrao Nanal

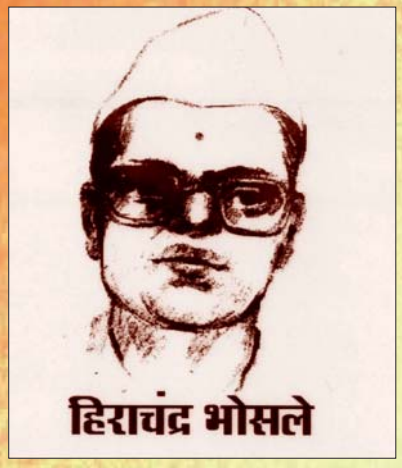

Gulabrao Suryabhan

हैदराबाद स्वातंत्र्य लढा – देशभक्त

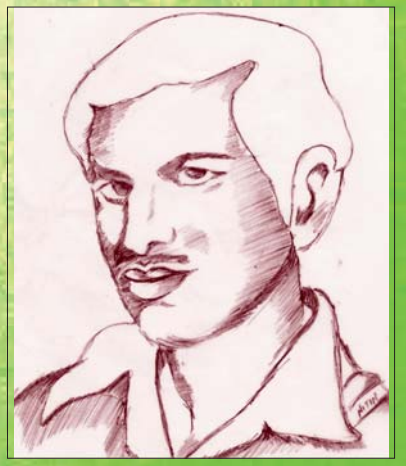
Gurudayappa Birajdar

Hirachand Bhosale

Hiralal Jaiswal

Kamal Vasnic

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

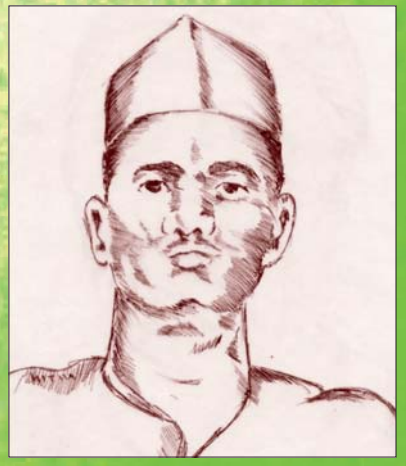
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

Kashinath vaidya

Keshavrao Sathode

Kisan Aatma Ahire

Krushnabai Rangari

हैदराबाद स्वातंत्र्य लढा – देशभक्त

Krushnarao Pawar

Laxman Kamble

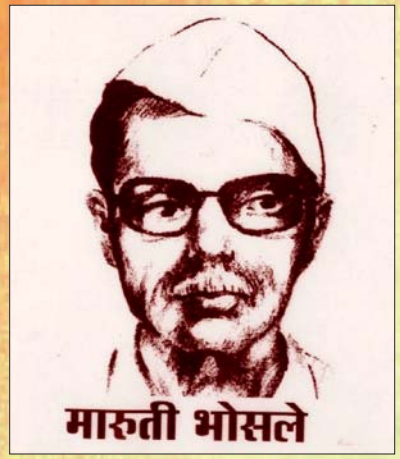
Madhavrao Birajdar

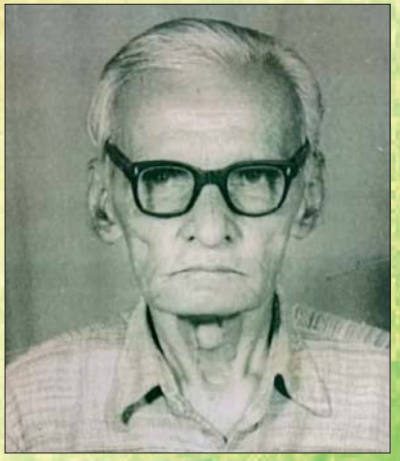
Mallappa Chaoghule

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

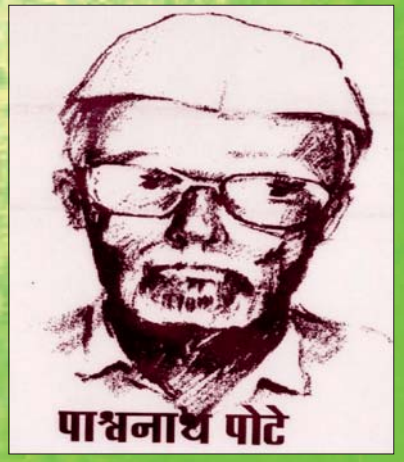
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

Maruti Bhosale

Pandharinath Tatsat

Parshavnath Pote

Rajaram Surve

हैदराबाद स्वातंत्र्य लढा – देशभक्त

Rajaramji Oaurangpure

Ramchandra Pote

Ratilal Vani, Nandubar

Shasidhar Nilkant Ketkar

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

Sheserao Nathuji Mudholkar

Shivrajappa Swami

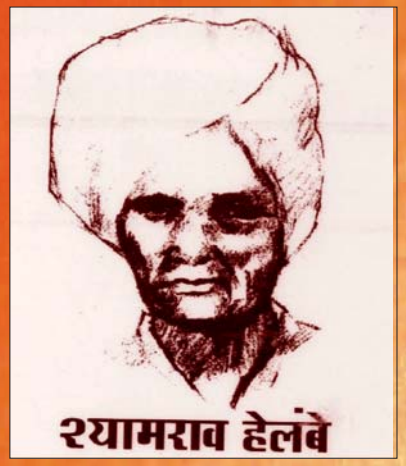

shoab ulla khan

Shriapat Jadhav

हैदराबाद स्वातंत्र्य लढा – देशभक्त

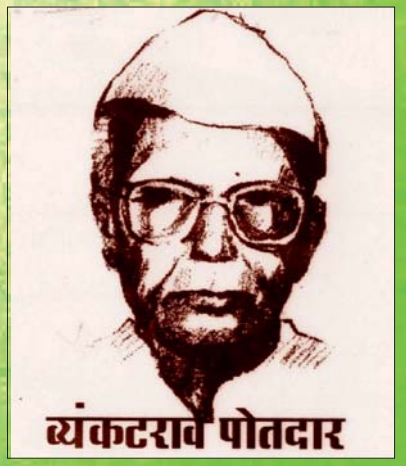
Shyamrao Helambe

Tukaram Ramji Bharmal

Vande Matram Ramchandrarao

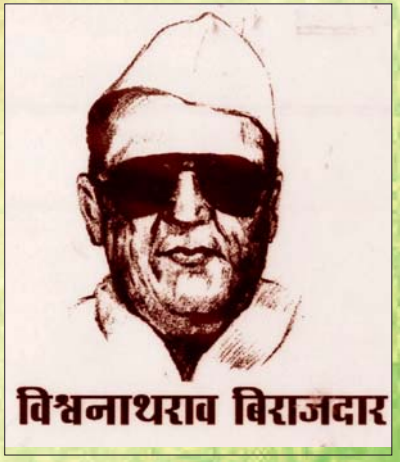
Venkatrao Potdar

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

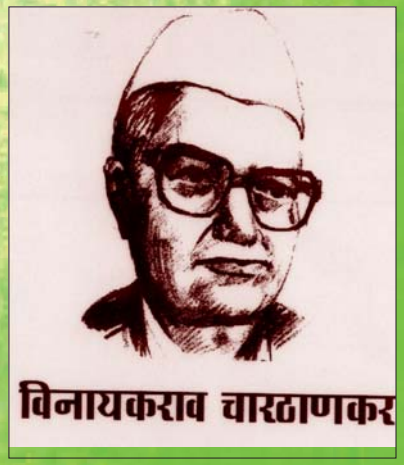
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

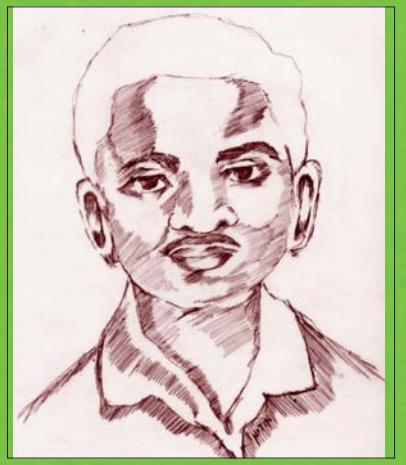
Vishnu Lele

Vishwanath Birajdar

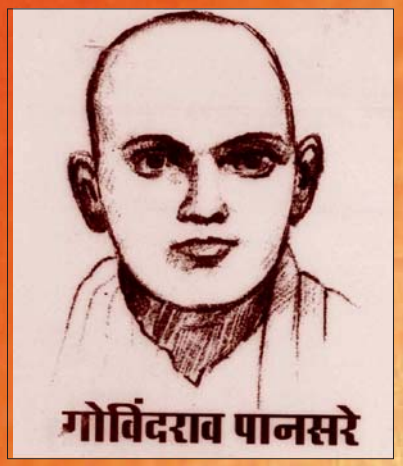

Vinayakrao Chathankar

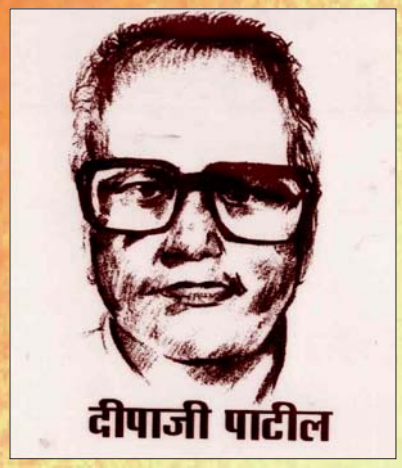

Yeshvant Gulahane

हैदराबाद स्वातंत्र्य लढा – देशभक्त

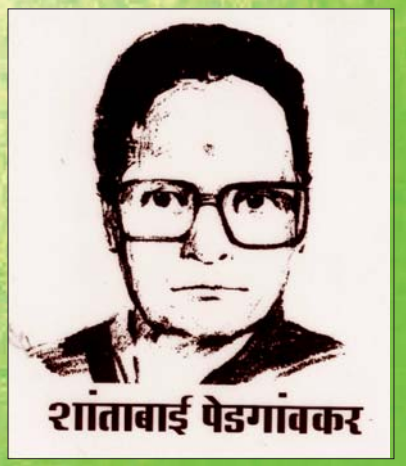
Govindrao Pansare

Dipaji Patil

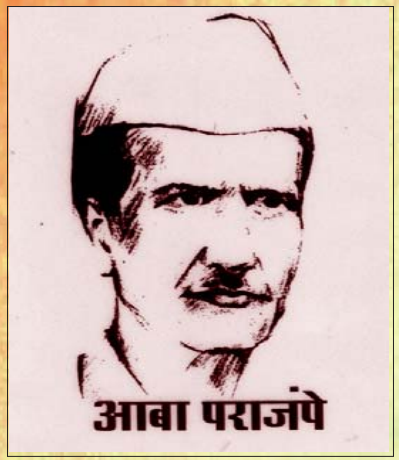
Sau Geetabai Charthankar

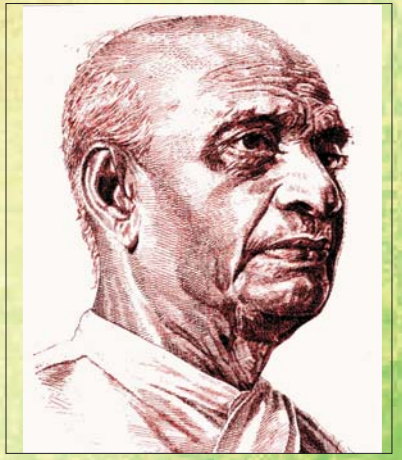
Shantabai Pedgaonkar

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

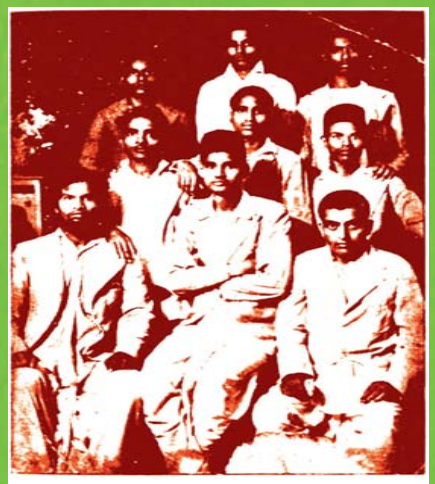
Abaa Paranjpe

Sadar Vallabhbhai Patel

स्वातंत्र्यवीर सावरकरांसह श्री. द. ल. जुक्कलकर

१९३८ मधील हिंदू नागरी स्वातंत्र्य संघाचे काही सत्याग्रही सुटके नंतर द. ल. जुक्कलकरांसह

सचित्र गाथा भीमरावांची

बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य संग्राम

आमुच्या देहीचा, अस्पृश्यता डाग । धुवूनी काढू, आमुचा आम्ही ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

जमले ना कोणा, हजारो वर्षात । तोडण्यास बेड्या, गुलामीच्या ।। युगपुरुष तो, भीमराव आंबेडकर । बेड्या तोडण्यात, यशस्वी झाला ।। (महाकाव्य गाथा भीमरावांची)

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे सहकारी

व्यक्तिचित्रे... विजय मोहिते

अमृतराव धोंडिबा रणखांबे
(१८९९-१९७६)

बी. के. तथा भाऊराव कृष्णराव गायकवाड
(१९०२-१९७१)

बी. सी. तथा बापू चंद्रसेन कांबळे
(१९१९-२००६)

आर. आर. तथा राजाराम रामजी भोळे
(१९११-१९९३)

आर. बी. तथा रामचंद्र बाबाजी मोरे
(१९०३-१९७२)

जे. एन. तथा जोगेंद्र नाथ मंडल
(१९०४-१९६८)

पां. ना. तथा पांडुरंग नाथूजी राजभोज
(१९०५-१९८४)

सीताराम नामदेव शिवतरकर
(१८९१-१९६६)

शंकर सायन्ना परशा
(१८८१-१९३९)

मडकेबुवा तथा गणपत महादेव जाधव
(१८८५ -१९४८)

प्रभाकर जनार्दन रोहम
(१९०७-१९९०)

भास्कर रघुनाथ कद्रेकर
(१९०२-१९७५)

सचित्र गाथा भीमरावांची

बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य संग्राम

आमुच्या देहीचा, अस्पृश्यता डाग । धुवूनी काढू, आमुचा आम्ही ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कुर्नाळे चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

मोडूनिया काढू, चातुर्वर्ण्य रिती । तोडण्यास भिंती, जातीभेदाच्या ।। ऐसाची आचार, आणिक उच्चार । करुया प्रचार, भीमरावांचा ।। (महाकाव्य गाथा भीमरावांची)

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे सहकारी

व्यक्तिचित्रे... विजय मोहिते

घन:श्याम तथा कृष्णाजी भिकाजी तळवटकर
(१९२२-२००२)

सुरेंद्रनाथ गोविंदराव टिपणीस
(१८९८-१९७८)

बळवंतराव हणमंतराव वराळे
(१९०१-१९७७)

शांताराम अनाजी उपशाम
(१९००-१९७५)

कमलाकांत वासुदेव चित्रे
(१८९४-१९५७)

मो. वा. तथा मोरेश्वर वासुदेव दोंदे
(१८९४-१९६२)

शंकर सायन्ना परशा
(१८८१-१९३९)

प्राचार्य म. भि. तथा मनोहर भिकाजी चिटणीस (१९०७-१९८३)

सुभेदार विश्राम गंगाराम सवादकर
(१८८९-१९३९)

भाई तथा अनंत विनायक चित्रे
(१८९४-१९५९)

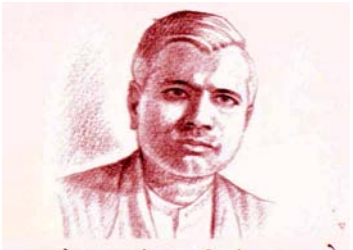
संभाजी तुकाराम गायकवाड
(१८६४-१९४९)

आर. डी. तथा रामचंद्र धोंडिबा भंडारे
(१९१६ - १९८८)

देवराव विष्णू नाईक
(१८९४-१९८२)

बापूसाहेब तथा गंगाधर नीळकंठ सहस्रबुद्धे
(उपलब्ध नाही-१९५८)

बॅरिस्टर बी. डी. तथा भाऊराव देवजी खोब्रागडे
(१९२५-१९८४)

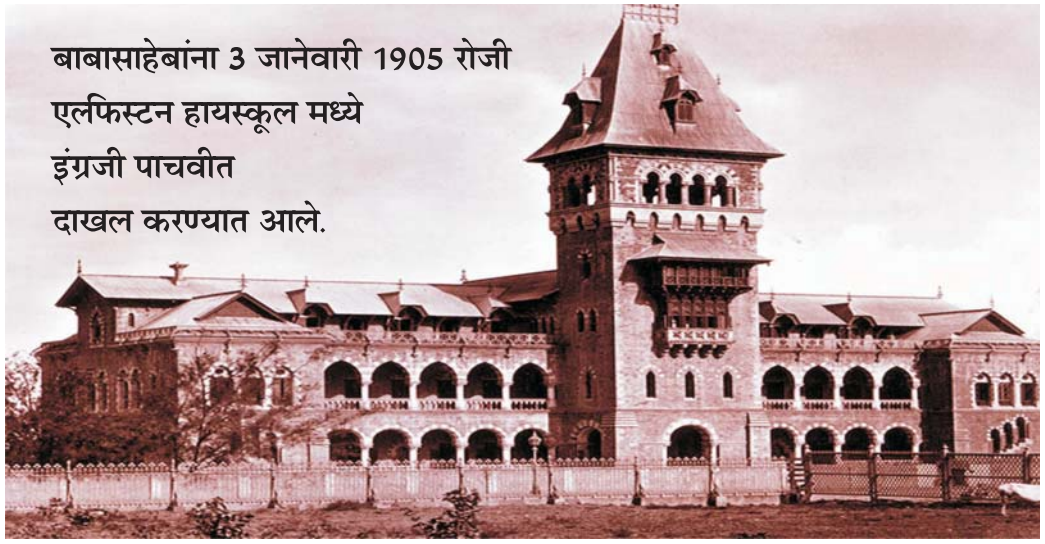
सचित्र गाथा भीमरावांची

बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य संग्राम

आमुच्या देहीचा, अस्पृश्यता डाग । धुवूनी काढू, आमुचा आम्ही ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

अर्थ, समाज, निती आणिक । मानववंश, शास्त्र अनेक ।।
अभ्यासी भीमा, एकाग्र चित्ते । दुर्दम्य इच्छा, धरूनी मनात ।। (महाकाव्य गाथा भीमरावांची)

बाबासाहेबांना 3 जानेवारी 1905 रोजी
एलफिस्टन हायस्कूल मध्ये
इंग्रजी पाचवीत
दाखल करण्यात आले.

सिडनहॅम कॉलेज मधील डॉ. बाबासाहेबांचे प्राध्यापक सहकारी

लंडन स्कूल ऑफ इकॉनॉमिक्स अँन्ड पॉलिटिकल सायन्स सहकाऱ्यांसह डॉ. आंबेडकर

भिमा कोरेगांव विजयस्तंभाला दिनांक 1 जानेवारी 1927 रोली डॉ. आंबेडकरांनी भेट दिली.

स्वतंत्र असावा, मतदार संघ। राखीव जागा, नोकरीत ।। अज्ञानी समाज, एक पंचमांश। तयांची आठवण, सदैव ठेवा ।। (महाकाव्य गाथा भीमरावांची)

SUBHEDAR SAWADKAR FAMILY'S LIBRARY No. .....

बहिष्कृत भारत (अंक १३-१४)

महाडच्या चवदार तळ्यासंबंधाच्या दाव्याचा निकाल.

सोंवळ्या हिंदूंनीं मांडलेला दावा कोर्टानें काढून टाकला.

महाड येथील चवदार तळ्यासंबंधाचा वाद तेथील सोवळे हिंदु व बहिष्कृत वर्गातले लोक यांच्या दरम्यान गेल्या दोन अडीच वर्षांपासून चालत होता. या बाबतींत बहिष्कृत वर्गातल्या मंडळीनें आपल्या हितचिंतकाच्या साहाय्यानें सोंवळ्या हिंदूंशीं जोरानें सामना केला. अखेरीस सदरील तळें सार्वजनिक मालकीचें नसून फक्त वरिष्ठ मानलेल्या हिंदु जातींच्या मालकीचें आहे. असा मुद्दा काढून सोंवळ्या लोकांनीं हें प्रकरण दिवाणी कोर्टात नेलें व त्यामुळें सत्याग्रहाची सर्व तयारी झाली असतां अगदीं आयत्या वेळेस कायद्याला मान देऊन त्या दाव्याचा निकाल होईपर्यंत सत्याग्रह तहकूब करावा लागला. महाडच्या दिवाणी कोर्टात १९२७ सालीं मांडण्यांत आलेल्या या दाव्याचा निकाल तेथील सबजजांनीं नुकताच दिला आहे. तो पुढीलप्रमाणें---

१९२९ चा दावा नंबर ४०५

वादी नंबर १ मयत झाला आहे. बाकीचे वादी कोर्टात नांवें पुकारल्यावेळीं हजर नव्हते. वरिष्ठ जातींच्या हिंदूंचे प्रतिनिधि म्हणून वादींनी हा दावा आणला. दाव्याचें कारण झाल्याबद्दल वादींच्या पुरतेंच शिल्लक राहिलें आहे. मयत वादी नंबर १ याचे कायदेशीर वारस या दाव्यात पक्षकार होऊं शकत नाहींत. वादीच्या वकिलांना हा दावा पुढें चालविण्याविषयीं त्यांच्या अशिलांकडून त्यानंतर सांगण्यांत आलेलें नाहीं. पुकारल्यावेळीं प्रतिवादीहि हजर राहिले नाहींत. त्यांचा वकील मात्र हजर आहे. दावा काढून टाकला आहे (ऑर्डर १७ नियम २) पक्षकारांनी आपआपला खर्च सोसावा. दोन्ही पक्षांतर्फे कोणी साक्षीदार हजर नाहींत.

ता. १३ जून १९२९.

(सही) व्ही. व्ही. पंडित, सबजज.

अस्पृश्यावर्गास चवदार तळे खुले करणारा ऐतिहासिक निर्णय

25 सप्टेंबर 1928 : डॉ. आंबेडकरांनी 'अस्पृश्यांना हिंदूच्या बरोबरीने गणेशोत्सवात पूजा करण्याचा अधिकार' मिळविला.

सायमन कमिशनचे अध्यक्ष जॉन सायमन, सदस्यां सह डॉ. आंबेडकर

समाज समता दलाचे सैनिक नेते व कार्यकर्ते यांसह डॉ. आंबेडकर सन 1928 मुंबई

सचित्र गाथा भीमरावांची

बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य संग्राम

आमुच्या देहीचा, अस्पृश्यता डाग । धुवूनी काढू, आमुचा आम्ही ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कुर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

चारी दारापाशी, मांडोनी बैठक । अस्पृश्य करिती, सत्याग्रह ।।

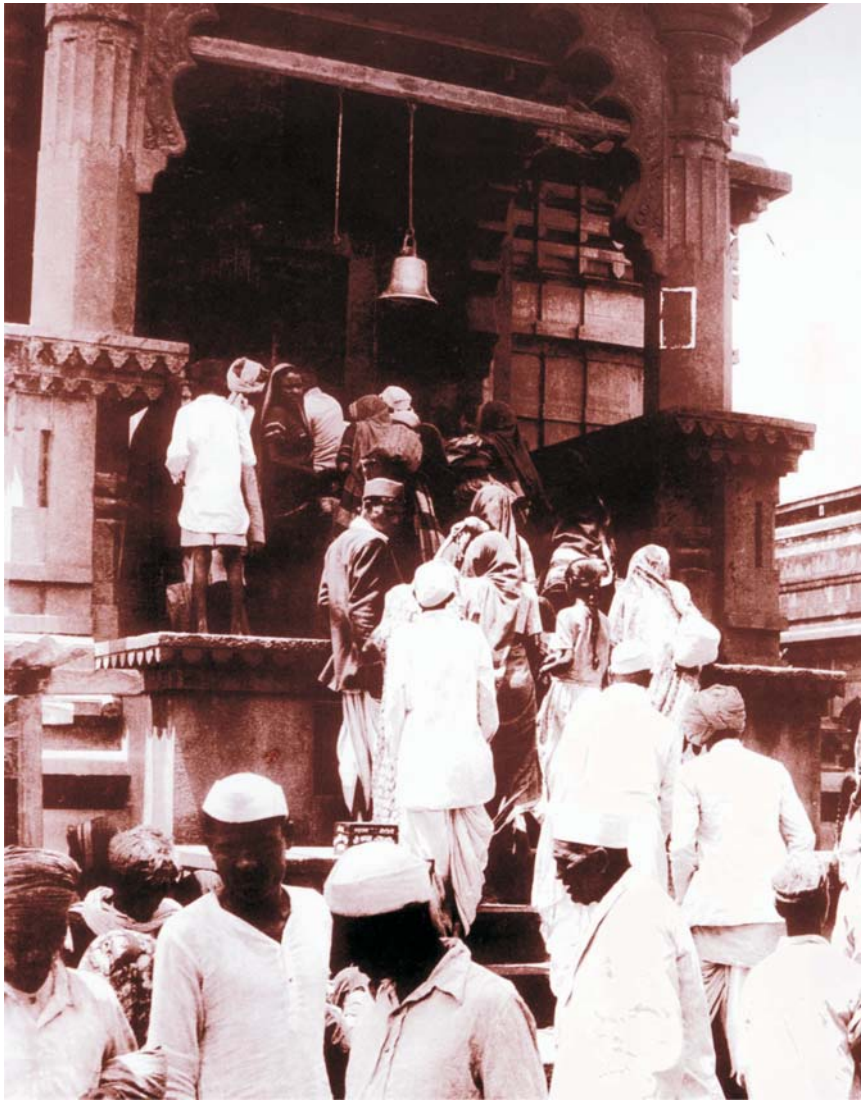
जिल्हा अधिकारी, गार्डन साहेब । स्वये उपस्थित, संग्रामस्थानी ।। (महाकाव्य गाथा भीमरावांची)

कामठी (नागपूर) दिनांक 8 व 9 ऑगस्ट 1930 : ऑल इंडिया पहिली कॉन्फरन्स

डॉ. आंबेडकरांच्या प्रेरणेने 29 जून 1929 मुंबई येथे वैदिक पद्धतीने साजरा झालेला विवाह

दिनांक 3 मार्च 1930 रोजी नाशिक येथील काळाराम मंदिर प्रवेश सत्याग्रह

सचित्र गाथा भीमरावांची

बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य संग्राम

आमुच्या देहीचा, अस्पृश्यता डाग । धुवूनी काढू, आमुचा आम्ही ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

पुणे कराराचा, जगी बोलबाला। अस्पृश्य नमविती, गांधीजींशी।।

पुणे करार डॉ. आंबेडकरांसह तत्कालीन नेते

भूतकालाचे, करण्यापातक। निरसन आणि, पश्चाताप ।। (महाकाव्य गाथा भीमरावांची)

नाशिक जिल्हा मध्यवर्ती मंडळाचे दसरा सम्मेलन (मुंबई 9 ऑक्टोबर 1932)

16 मार्च 1941 : अहमदाबाद (ऐलिस ब्रिज) येथे डॉ. आंबेडकरांची मिरवणूक

ऑगस्ट 1942 : त्रिपक्षीय मजूर परिषदे मध्ये डॉ. आंबेडकर

सचित्र गाथा भीमरावांची

बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य संग्राम

आमुच्या देहीचा, अस्पृश्यता डाग । धुवूनी काढू, आमुचा आम्ही ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

ज्याने दिली आम्हा, राष्ट्राची संहिता । त्याचीच ध्वजा, फडकावू जगी ।।

ऐश्या पुरुषाचे, करता स्मरण । बाणे अंगी धीर, स्वाभिमान शक्ती ।। (महाकाव्य गाथा भीमरावांची)

8 जुलै 1945 : पीपल्स एज्यू. सोसायटी मुंबई चे पहिले कार्यकारी मंडळ

4 ऑक्टोबर 1945: आंबेडकर स्कूल ऑफ पॉलिटिक्स संस्थेचे पदाधिकारी व शेड्यूल्ड कास्ट फेडरेशचे नेते यांसह डॉ. आंबेडकर

डॉ. आंबेडकरांच्या प्रयत्नांनी अस्पृश्य विद्यार्थ्यांच्या दोन तुकड्या शिक्षणासाठी इंग्लंडला गेल्या

10 जुलै 1947 : हिंदू महासभेच्या नेत्यांनी डॉ. आंबेडकरांकडे 'भारताचा ध्वज भगवा असावा असे निवदेन दिले.'

सचित्र गाथा भीमरावांची

बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य संग्राम

आमुच्या देहीचा, अस्पृश्यता डाग । धुवूनी काढू, आमुचा आम्ही ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.

नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

अस्पृश्यांचा पुत्र, कायद्याचा मंत्री । आणिक घटना, शिल्पकार ।।

यासची म्हणावे, चमत्कार झाला । बहुजनांप्रती, काळ अनुकूल ।। (महाकाव्य गाथा भीमरावांची)

घटना समिती अध्यक्ष बसलेले डावीकडू एन माधवराव, सय्यद अब्दूल्ला, अल्लादी कृष्णास्वामी अय्यर (सदस्य), डॉ. आंबेडकर (अध्यक्ष), सर बी.एन राव (सल्लागार), उभे एस. एन. मुखर्जी, जुगलकिशोर खन्ना आणि केवल कृष्णन

स्वतंत्र भारताच्या पहिल्या मंत्रीमंडळात डॉ. आंबेडकर

8 में 1950 : स्वतंत्र भारताचे पहिले कायदामंत्री शपथ घेताना

25 नोव्हेंबर 1949 : भारतीय राज्यघटनेचा अंतिम मसूदा सादर करताना

सचित्र गाथा भीमरावांची

बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य संग्राम

आमुच्या देहीचा, अस्पृश्यता डाग । धुवूनी काढू, आमुचा आम्ही ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

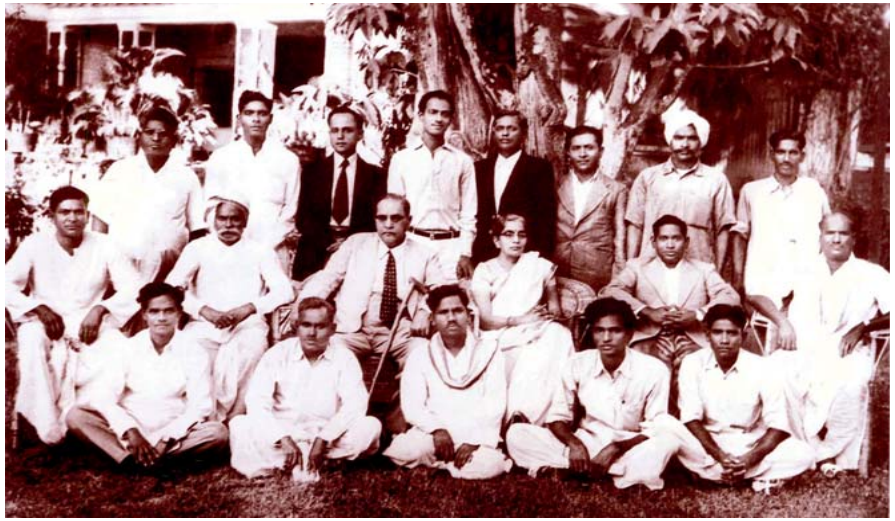
ऐश्या पुरुषाचे, करता स्मरण । बाणे अंगी धीर, स्वाभिमान शक्ती ।। ऐश्या पुरुषाचे, करता चिंतन । गुलामी मनाची, जातसे पळून ।। (महाकाव्य गाथा भीमरावांची)

मिलींद महाविद्यालयासमोर डॉ. आंबेडकर व सहकारी

5 जून 1952 : कोलंबिया विद्यापीठाने डॉ. आंबेडकरांना डॉक्टर ऑफ लॉज पदवी दिली.

16 डिसेंबर 1954 : ब्रह्मदेशातील रंगून येथे जागतिक बौद्ध परिषउेत उपस्थिती

25 डिसेंबर 1954 : देहूरोड, पुणे येथे बुद्ध विहारात बुद्ध मूर्तीची स्थापना

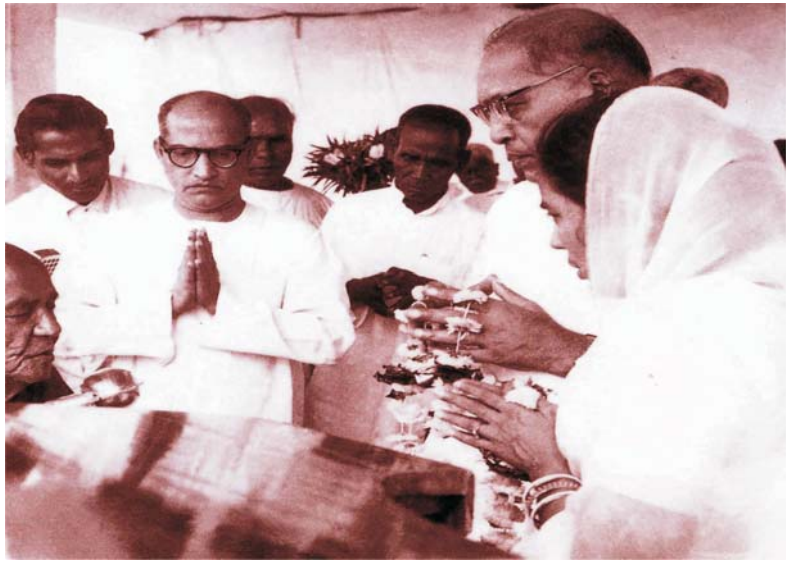
सचित्र गाथा भीमरावांची

बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य संग्राम

आमुच्या देहीचा, अस्पृश्यता डाग । धुवूनी काढू, आमुचा आम्ही ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

पंचशिले घेती, म्हणवोनी ऐसी। जीवहत्या चोरी, असत्य भाषण।।
अनाचार, मद्य, यांचेची पासून। अलीप्त राहीन, ऐसी ती शपथ।। (महाकाव्य गाथा भीमरावांची)

14 ऑक्टोबर 1956 : महास्थवीर चंद्रमणी यांजकडून बौद्ध धम्माची दीक्षा घेताना

धम्मचक्रप्रवर्तनाचा क्रांतिकारक सोहळा पार पडल्यानंतर भारतीय बौद्धजन समितीच्या कार्यकर्त्यांसह

धम्मदीक्षा प्रसंगी भगवान बुद्धांच्या मूर्ती समोरे नतमस्तक डॉ. आंबेडकर

6 डिसेंबर 1956 : डॉ. आंबेडकरांचे महापरिनिर्वाण, दिल्ली 7 डिसेंबर 1956 : महापरिनिर्वाण यात्रा मुंबई

सचित्र गाथा भीमरावांची

बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य संग्राम

आमुच्या देहीचा, अस्पृश्यता डाग । धुवूनी काढू, आमुचा आम्ही ।।

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.
नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

ऐसा क्रांतिसूर्य, आमुच्या रक्ताचा। भरतभूमीचा, थोर पुत्र ।।
ज्याने दिले आम्हा, राजकीय हक्क। त्याचेच कीर्तन, मांडू जगी।। (महाकाव्य गाथा भीमरावांची)

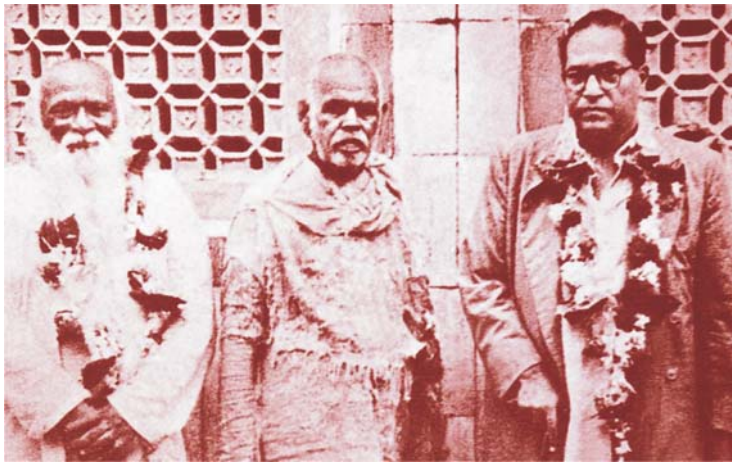
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे वडील सुभेदार रामजी सकपाळ

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा परिवार पुत्र यशवंत, पत्नी रमाबाई, वहिनी लक्ष्मीबाई आणि पुतण्या मुकूदराव व डॉबी (कुत्रा)

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर व पत्नी (दुसरी) सविता सह

संत गाडगेबाबांनी पंढपूरची चोखामेळा धर्मशाळा डॉ. आंबेडकरांना अपर्ण केली या धर्मशाळेचे विश्वस्त कर्मवीर भाऊराव पाटील, गाडगे बाबा आणि डॉ. आंबेडकर

14 एप्रिल 1851 रोजी भीमराव रामजी आंबेडकर यांचा जन्म महू (मध्यप्रदेश) येथील लष्करी छावणीत झाला. वडिलांचे नांव रामजी आईचे नाव भिमाबाई. भारतीय स्वातंत्र्य लढ्याप्रमाणेच भीमराव आंबेडकर करांनी भारतातील बहिष्कृतांच्या स्वातंत्र्यासाठी लढा दिला. आपल्या कर्तृत्वाने शिक्षण व सामाजिक विकासात भरारी मारली व भारत स्वतंत्र होत असतानाच सर्व भारतीयांसाठी नवी संहिता म्हणजेच भारतीय संविधान, घटना तयार करून दिली व सर्वांना समान हक्क बहाल केली. अस्पृश्यांचे हित हेच अंतिम ध्येय ठेविले. म्हणून डॉ. आंबेडकरांचे जीवन चरित्र म्हणजे बहिष्कृतांचा स्वातंत्र्य संग्राम असे म्हणावे लागेल. डॉ. आंबेडकर या लढ्याचे जनक व यशस्वी सेनापती होते.

संकल्पना : चंद्रकांत शहासने

कलावैभव चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे.

नोंदणी क्र. : ई/८१७७/पुणे

* स्वगत *

ऐसा क्रांतीसूर्य, आमुच्या रक्ताचा । भारत भूमीचा, थोर पुत्र ।।८८।।
ज्याने दिले आम्हा, राजकीय हक्क । त्याचेच कीर्तन, मांडू जगी ।।८९।।
ज्याने तोडियेल्या, गुलामीच्या बेड्या । त्याचाच डंका, वाजवू जगी ।।३६९०।।
ज्याने दिली आम्हा, राष्ट्राची संहिता । त्याचीच ध्वजा, फडकावू जगी ।।९१।।
ऐश्या पुरुषाचे, करता स्मरण । बाणे अंगी धीर, स्वाभिमान शक्ती ।।९२।।
ऐश्या पुरुषाचे, करता चिंतन । गुलामी मनाची, जातसे पळून ।।९३।।
आदर्श जयाचा, बाणताच अंगी । होईल बलदंड, भारत देश ।।९४।।
भीमराव ऐसे, पिता रामजी जो । सकपाळ कुळाचा, पुरुष श्रेष्ठ ।।९५।।
माता भीमाबाई, आणि आप्त गोत्र । सारेच कुटुंब, राष्ट्राच्याच ठायी ।।९६।।
जमले ना कोणा, हजारो वर्षात । तोडण्यास बेड्या, गुलामीच्या ।।९७।।
युगपुरुष तो, भीमराव आंबेडकर । बेड्या तोडण्यात, यशस्वी झाला ।।९८।।
परंपरा त्याची, अंगी बाणण्यास । देतो वचनास, आम्ही भीमभक्त ।।९९।।
मोडूनिया काढू, चातुर्वर्ण्य रिती । तोडण्यास भिंती, जातीभेदाच्या ।।३७००।।
ऐसाची आचार, आणिक उच्चार । करुया प्रचार, भीमरावांचा ।।१।।
भीमरावांची गाथा, शहासनेच्या हाता । ठेवूनिया चित्ता, धन्य झालो ।।२।।
गा वाचनाने, मिळो मज शांती । आणिक समाधान, समाजास ।।३।।
स्वातंत्र्य समता आणि बंधूभाव । भीमरावांच्या कृपे, नांदो जगी ।।४।।
भीमरावांची गाथा, श्रेष्ठ जगी ग्रंथ । वंदन करितो, धम्मत्रय ।।५।।
''बुद्धं सरणं गच्छामि, धम्मं सरणं गच्छामि, संघं सरणं गच्छामि''

गाथा भीमरावांची (रचनाकार श्री. चंद्रकांत शांतारामशेठ शहासने)

बहुजन साहित्यधारा, पुणे प्रकाशित

गाथा भीमरावांची या महाकाव्यातून साभार...

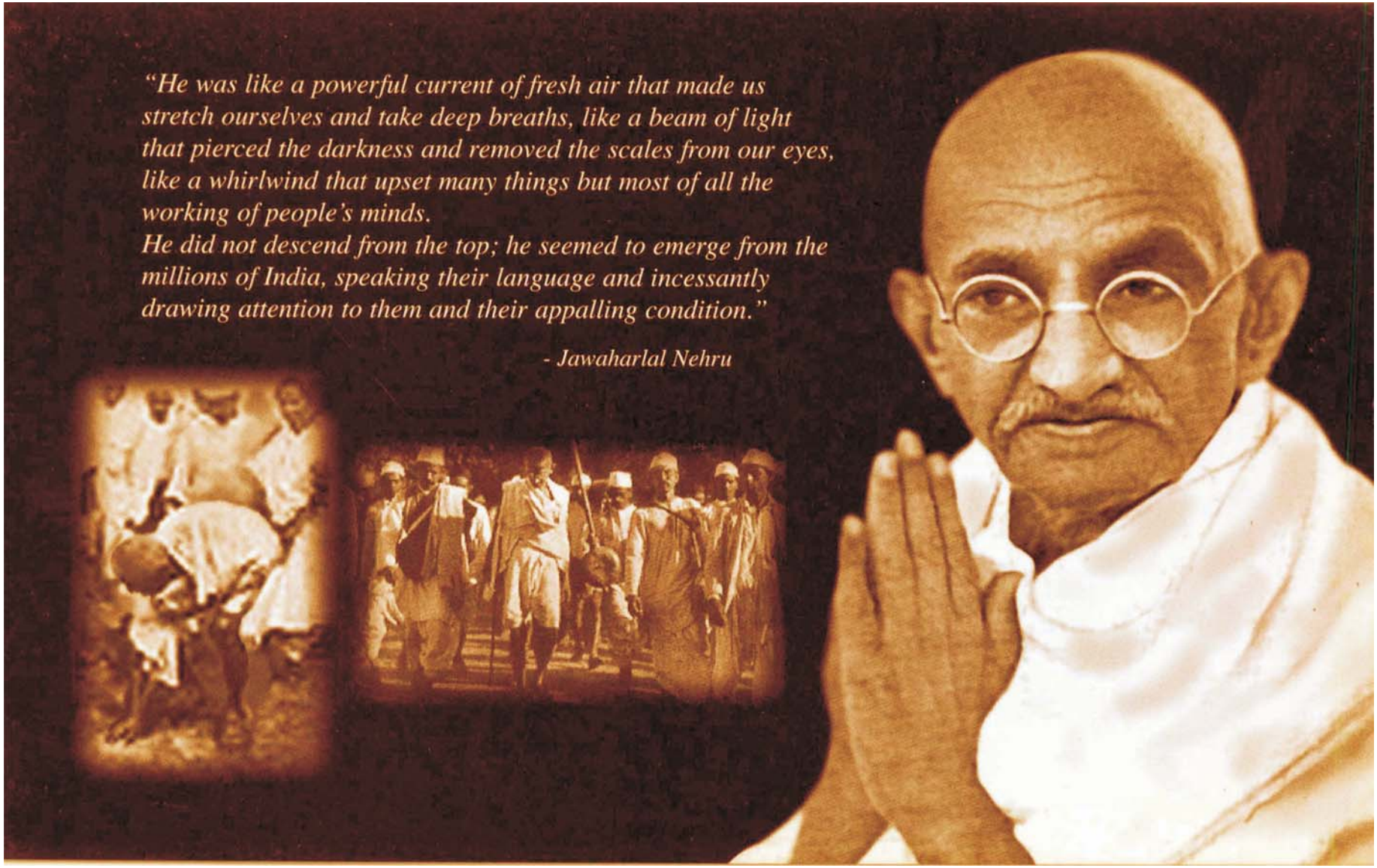

सचित्र महात्मा गांधी

उचललेस तु मीठ मुठभर, साम्राज्याचा खचला पाया

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे
Web Site : www.freedomfighterkarnala.com
E-mail : karnalacity@gmail.com
020-25466268

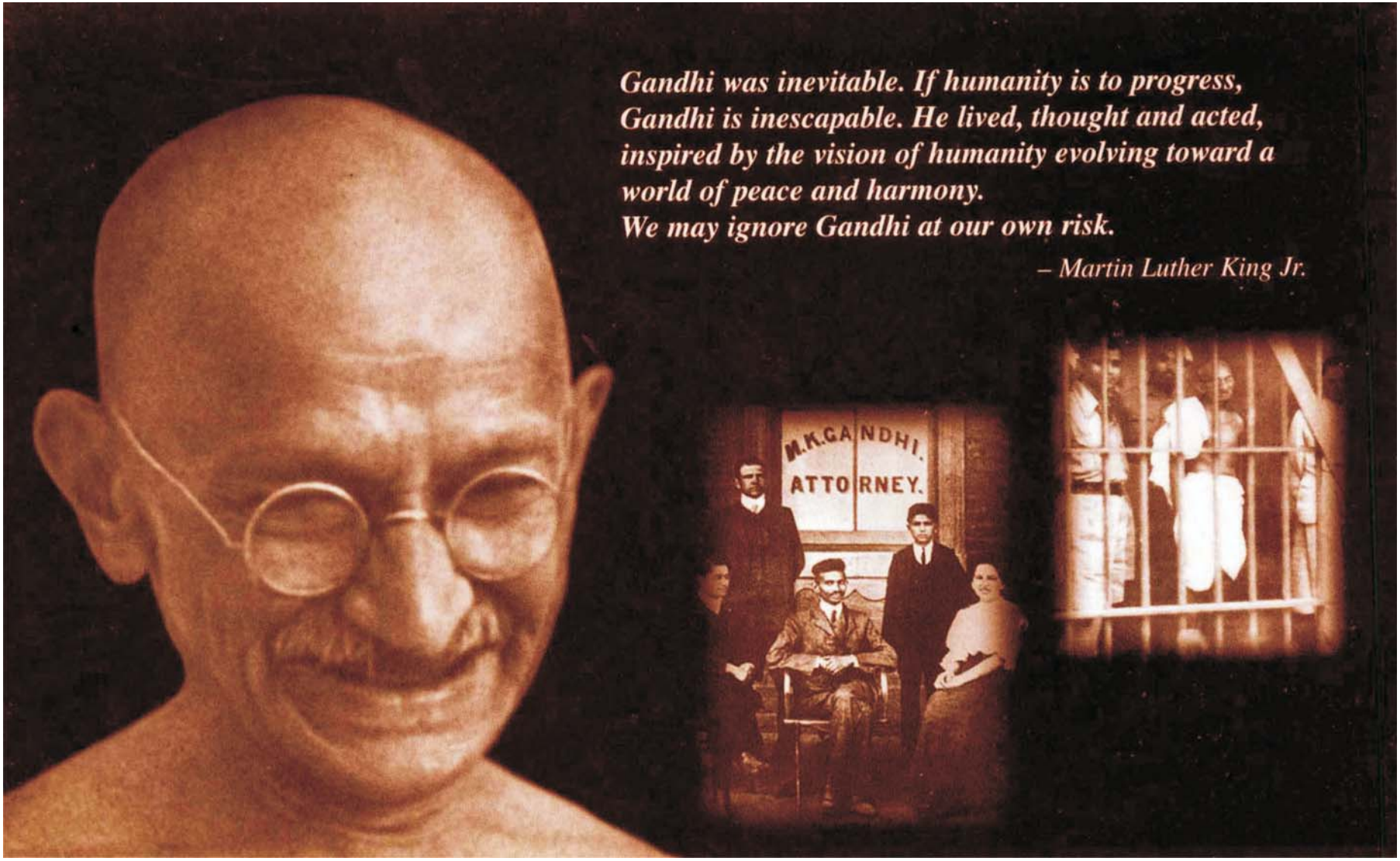

सचित्र महात्मा गांधी

उचललेस तु मीठ मुठभर, साम्राज्याचा खचला पाया

कर्नालिटी चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे
Web Site : www.freedomfighterkarnala.com
E-mail : karnalacity@gmail.com
020-25466268

सचित्र महात्मा गांधी

उचललेस तु मीठ मुठभर, साम्राज्याचा खचला पाया

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे
Web Site : www.freedomfighterkarnala.com
E-mail : karnalacity@gmail.com
020-25466268

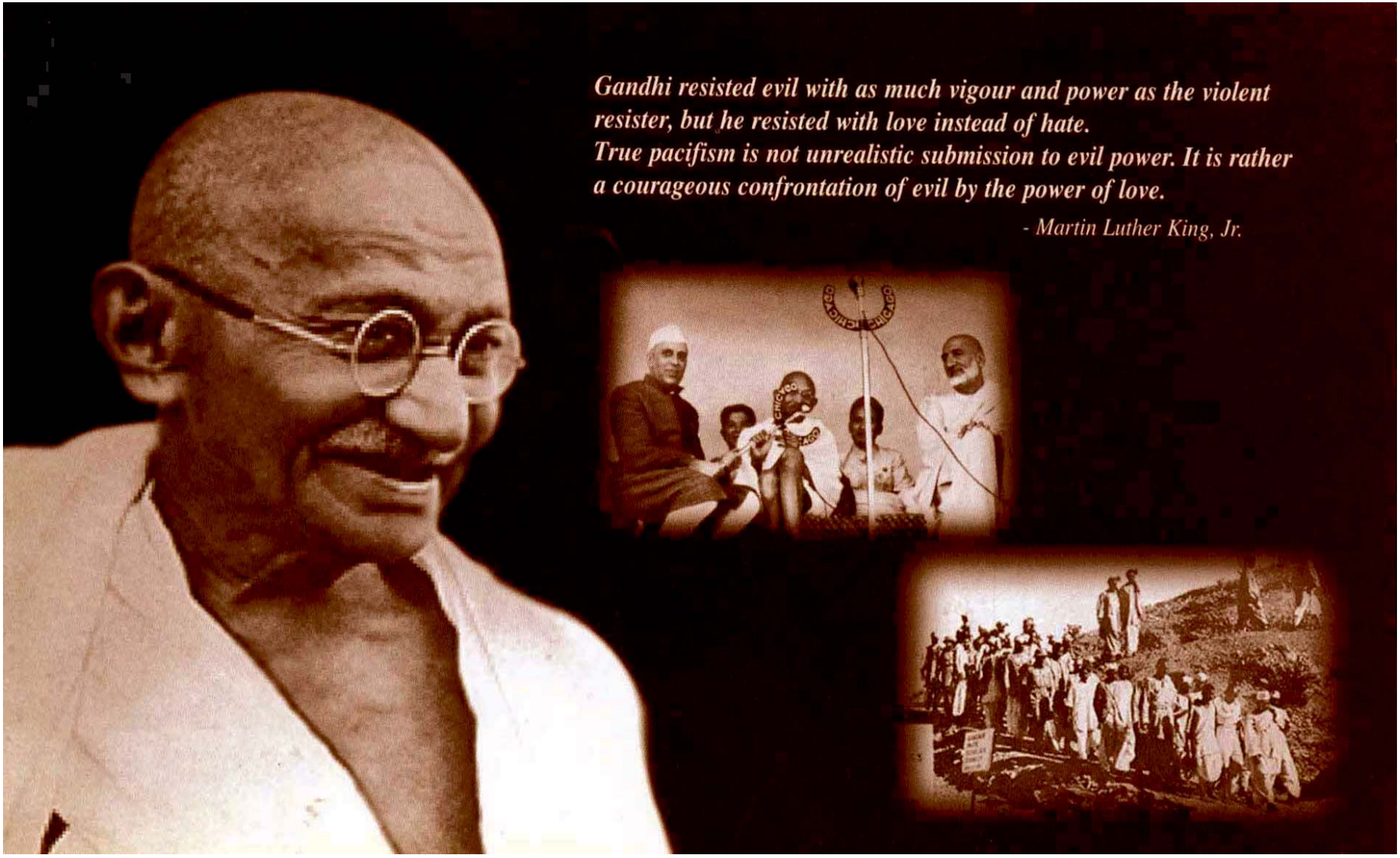

सचित्र महात्मा गांधी

उचललेस तु मीठ मुठभर, साम्राज्याचा खचला पाया

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे
Web Site : www.freedomfighterkarnala.com
E-mail : karnalacity@gmail.com
020-25466268

सचित्र महात्मा गांधी

उचललेस तु मीठ मुठभर, साम्राज्याचा खचला पाया

कर्नालिटी चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे
Web Site : www.freedomfighterkarnala.com
E-mail : karnalacity@gmail.com
020-25466268

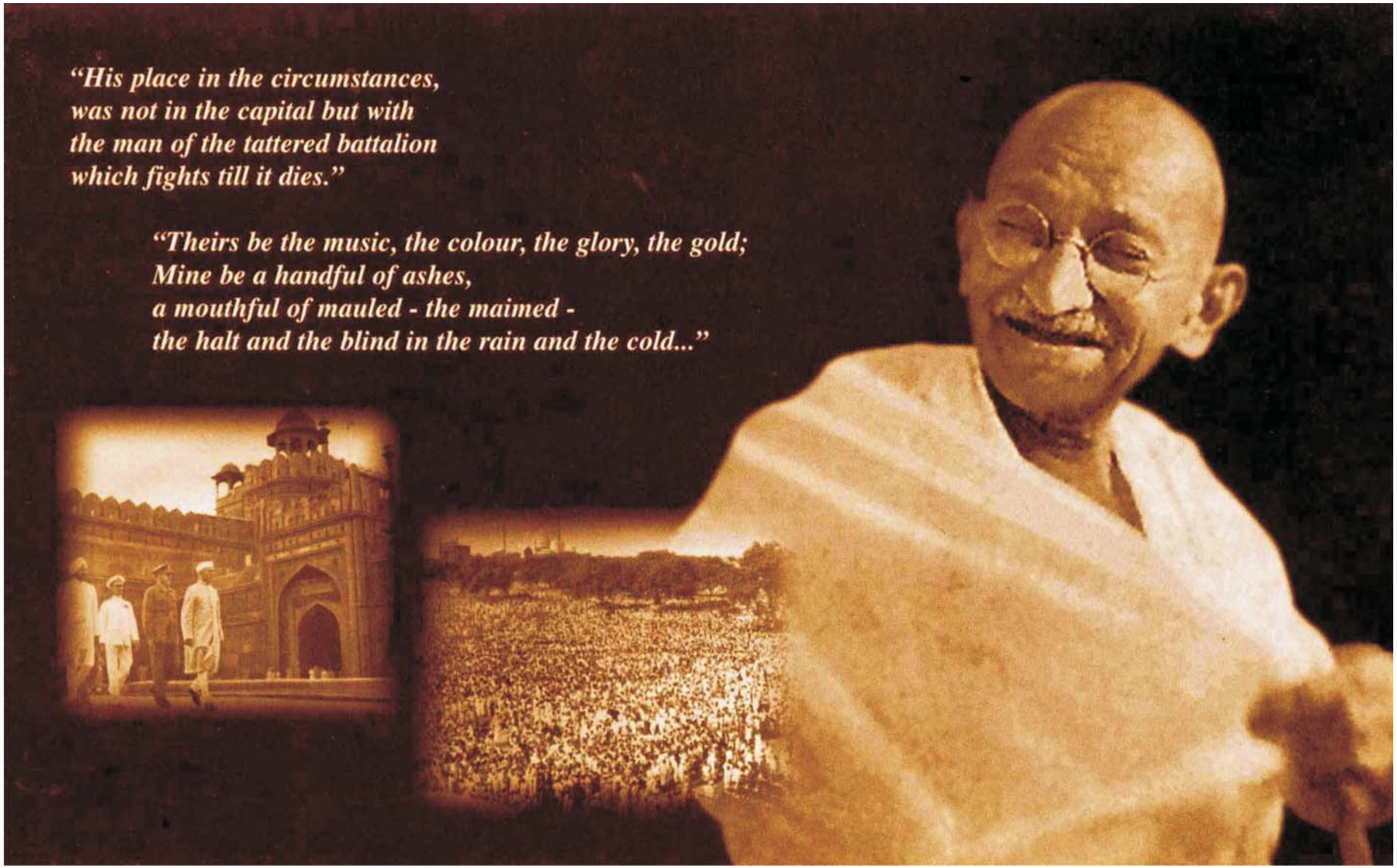

सचित्र महात्मा गांधी

उचललेस तु मीठ मुठभर, साम्राज्याचा खचला पाया

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे
Web Site : www.freedomfighterkarnala.com
E-mail : karnalacity@gmail.com
020-25466268

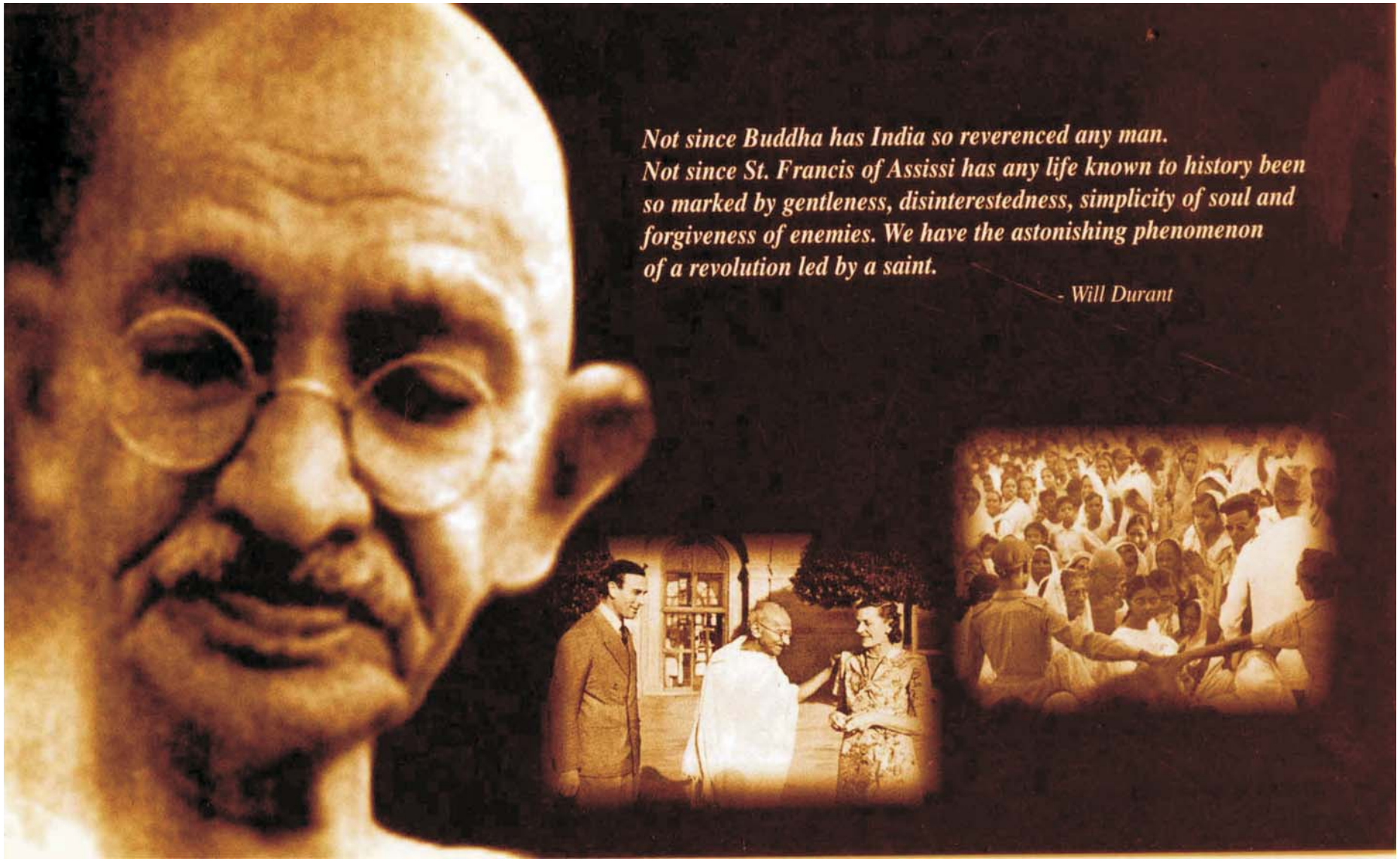

सचित्र महात्मा गांधी

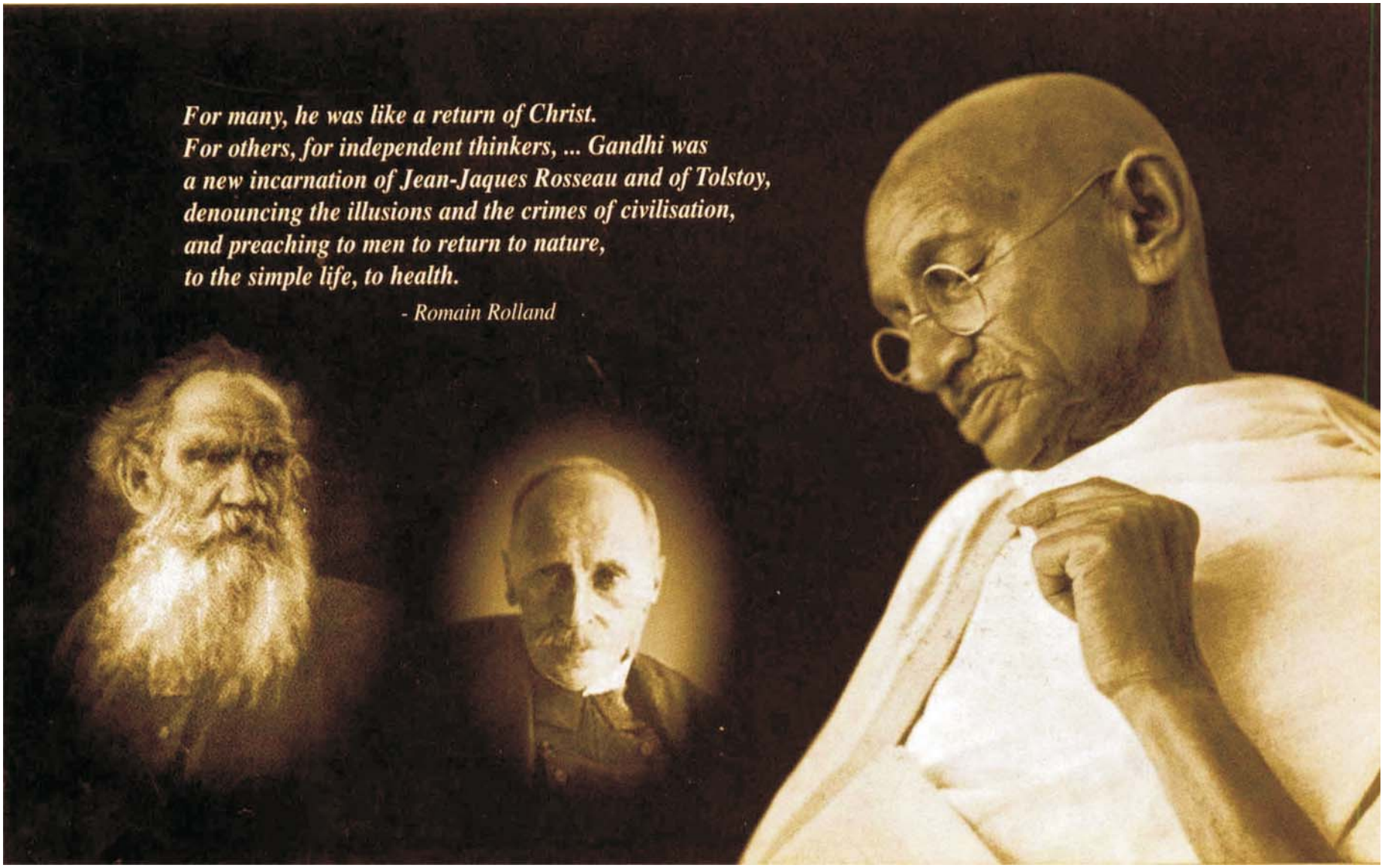
उचललेस तु मीठ मुठभर, साम्राज्याचा खचला पाया

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे
Web Site : www.freedomfighterkarnala.com
E-mail : karnalacity@gmail.com
020-25466268

उचललेस तु मीठ मुठभर, साम्राज्याचा खचला पाया

कर्नालिटी चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे
Web Site : www.freedomfighterkarnala.com
E-mail : karnalacity@gmail.com
020-25466268

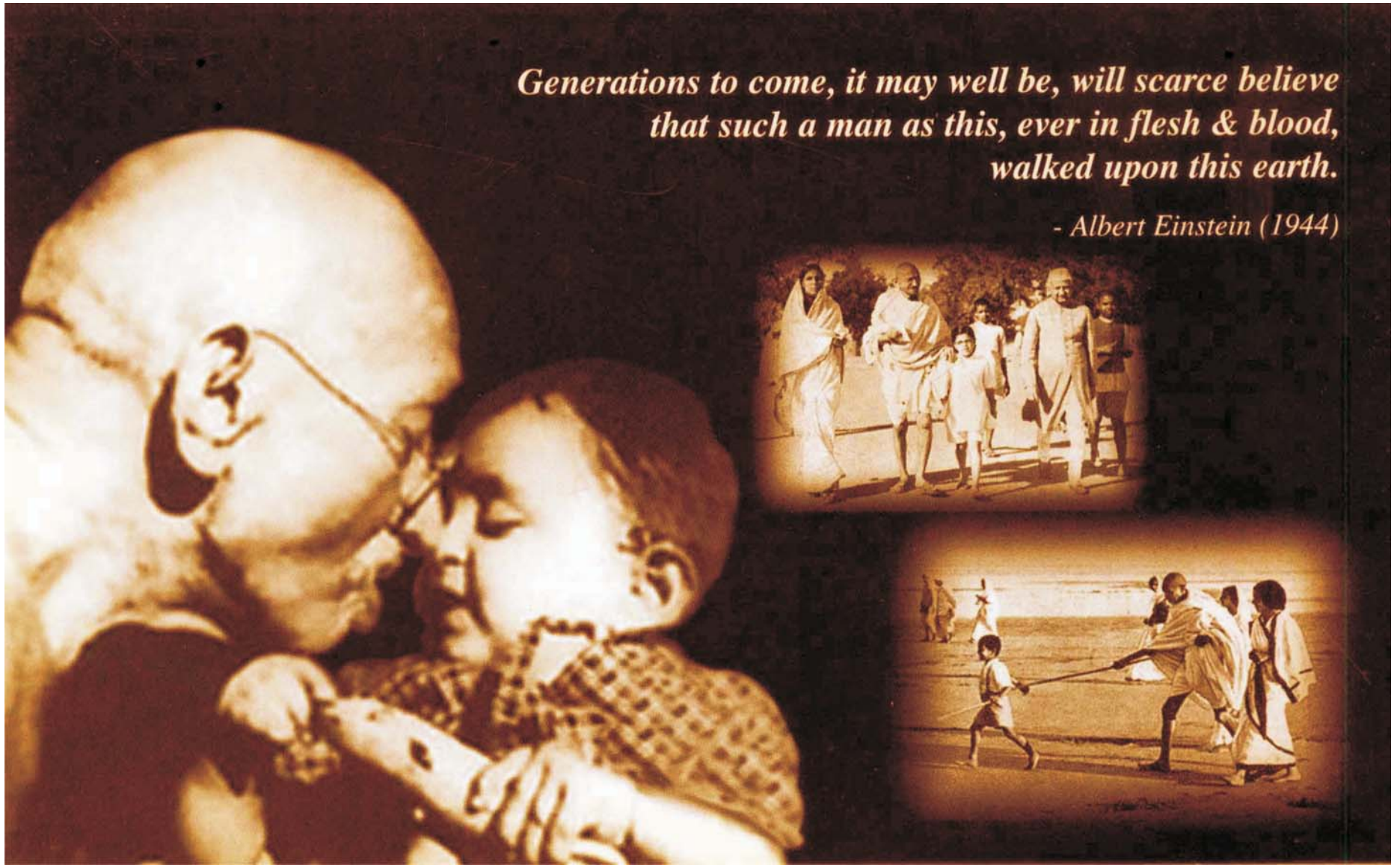

सचित्र महात्मा गांधी

उचललेस तु मीठ मुठभर, साम्राज्याचा खचला पाया

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे
Web Site : www.freedomfighterkarnala.com
E-mail : karnalacity@gmail.com
020-25466268

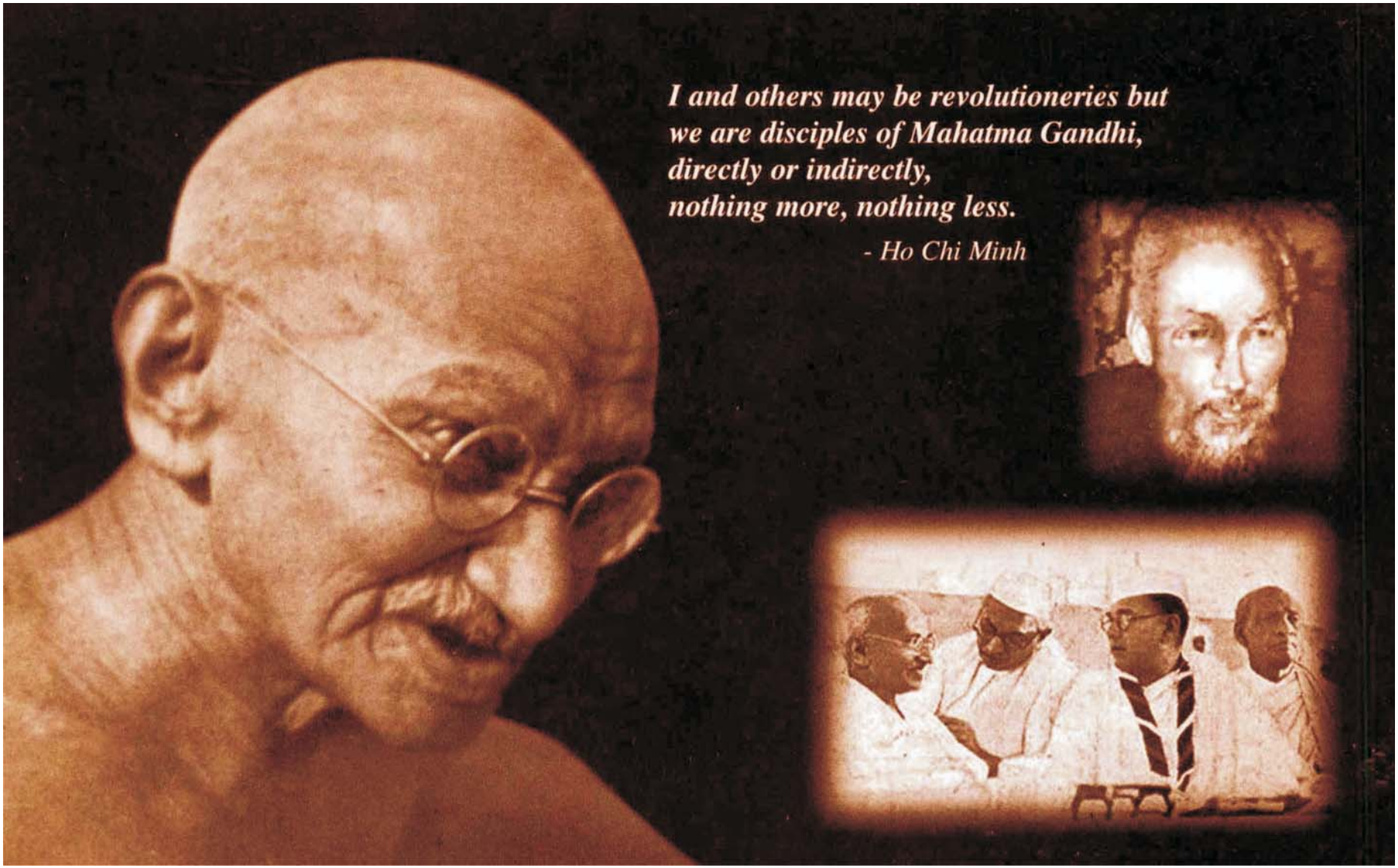

सचित्र महात्मा गांधी

उचललेस तु मीठ मुठभर, साम्राज्याचा खचला पाया

कर्नालिटी चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे
Web Site : www.freedomfighterkarnala.com
E-mail : karnalacity@gmail.com
020-25466268

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Mahatma Gandhi

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Sarar Ajit Singh

Sardar Pratapsingh Kairo

Savitri Bai Phule

Sent Tukdoji Maharaj

Shaid Laxman Nayak

Shree Prakash

Swami Kshwanand

Swami Ramanan Teerth

Tamralipt Jatiya Sarkar-
Ajoy Kumar Mukherjee

Tamralipt Jatiya
Sarkar- Matangini Hazra

Vakkam Abdul Khader

Sido Murmu-kanhu Murmu

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Krishnakant

Maharaja Agrasen

Maharaja Bijli Pasi

Vellore Mutiny 1806

Murudu Pandian Bandhu

N M R SubbaramAn

Narottam Morarji

Nupee Lal

P.s.kumaraswamy Raja

Pannalal Barupal

Potti Sriramulu

Rahul Sankrityayan

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Gora

Govindrao Pansare

Jantindra Mohan Sengeupth

Jayaprakash Narayan

Kanaiyalal. M.munshi

Khan Abdul Gafar Khan

Kittur Rani Channamma

Javaharlal Nehru

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Yashpal

18 cavalory

Vishwambhar Dayalu Tripathi

Biju Patnayak

Chhaganlal Parekh

Chithira Tirunal Baba Ram Varma

Vijayalaxmi Pandit

Dadabhai Naoroji-

Dr. B. R. Ambedkar

Dr. T. M.a.pai

Dr.t.s.soundram

Ghantsala

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Kalki Krishnamurty

Kotam Raju Ramarao

Krishna Nath Sarmah

Kuladhor Chalha

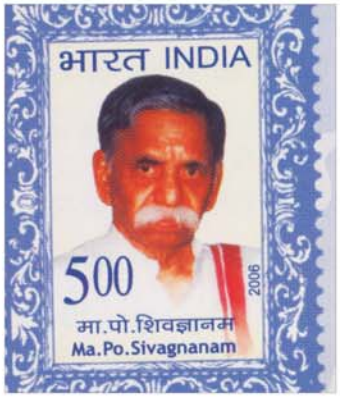
Lalit Narayan Misra

Lokanayak Omeo Kumar Das

M. Singaravelar

Ma.po.sivagnanam

Madanlal Dhingra,
A Comet In The Revolutionary Sky

Maharaja Ranjit Singh

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

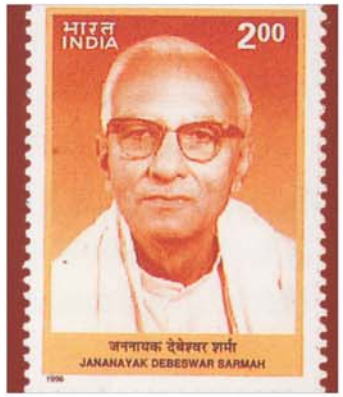
Revolutionaries And Freedom Fighters

Jagannath Shankarsheth

Jairamdas Doulatram

Jananayak Debeswar Sarmah

Jhalkari Bai

Jijabai

Jyotiprasad Agarwala

K 019

K. Kelappan

Karmavir Nabin Chandra Bardoloi

Karpoori Thakur

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

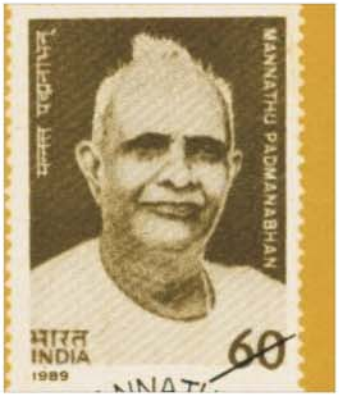
Revolutionaries And Freedom Fighters

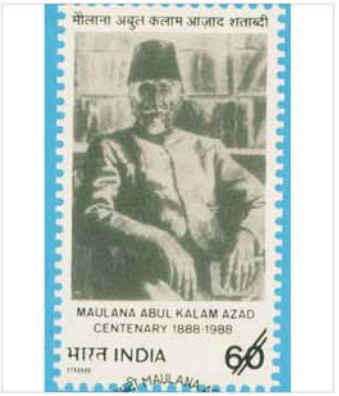
Mahatma Gandhi

Makhanlal Chaturvedi

Mannat Padamnabhan

Maulana Azad

Morarji Dasai

Muhammad Abdurahiman Shahib

Nahar Singh

Namakkal Kavignar

Nanak Singh

Narayan Ganesh Gorayz

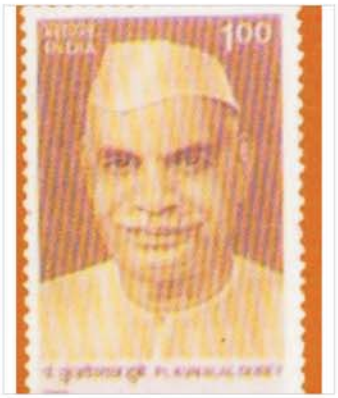
* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

P. Kunjilal Dube

Pabodh Chandra

Padmanath Sinhania

Pandit Ravishankr Shukla

Pandit Sundarlal Sharma

Pandit Suryanarayan Vyas

Paramhans Yoganand

R. C. Vijayraghavachariar

R.s.Ruikar

Rafi Ahmad Kidwai

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Raj Narayan

Rajkumari Amrutkour

Ram Prasad Bismil, ashfaqullah Khan

Rani Avantibai

Rani Gaidinliu

Rao Gopal Singh

Rao Tula Ram

S Nijling Gappa

Sagarmal Gopa

Saifuddin Kichalu

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Arya samaj

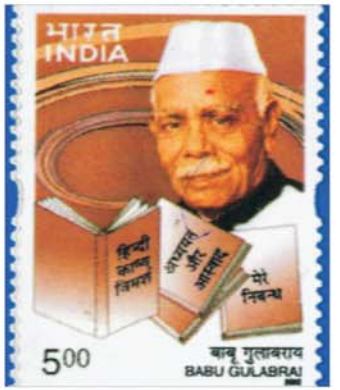
Aruna Asaf Ali

B.g. Kher

A.b. Walawalkar

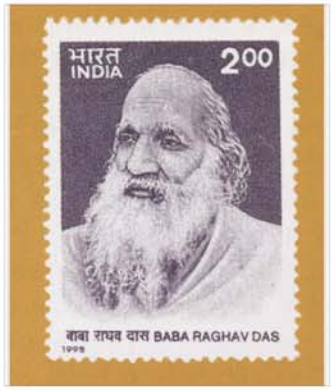
Babu Ghlabroy

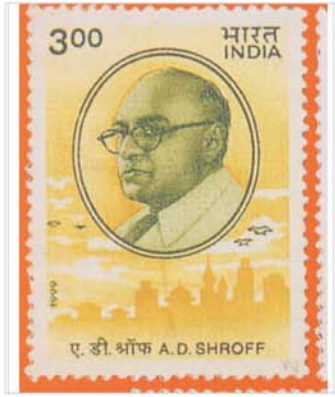
Acharya Kripalani

A.k. Gopalan

Baba raghav das

A. D. Shroff

Ahilya Bai Holkar

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Dwarka Prasad Mishra

G.b.pant

Giani Zail Singh

Gopinath Bardoloi

Gulzarilal Nanda

Hanuman Prasad Poddar

Harilal Shastry

Harivanshray Bacchan

Hijam Erawat Singh

Indrachandra Shastri

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Bharatendu Harishchandra

Bhimsen Sacchar

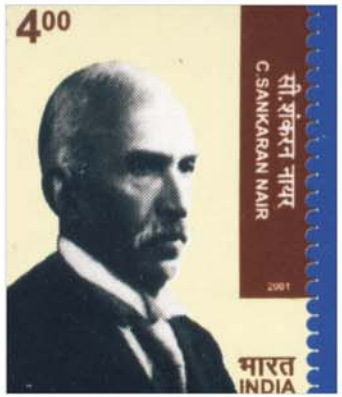
Bishnu Ram Medhi

Br.rajendra Singh Svc

Brajalal Biyani

C. Shankaran Nayar

Chandshekhar Azad

Chaudhary Bramhaprakash

Chaudhary Devilal

Choudhary Charansingh

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Dheeran Chinnamalai

Dr K.b.hedgewar

Dr. Bhogaraju Pattabhi Sitaramayya

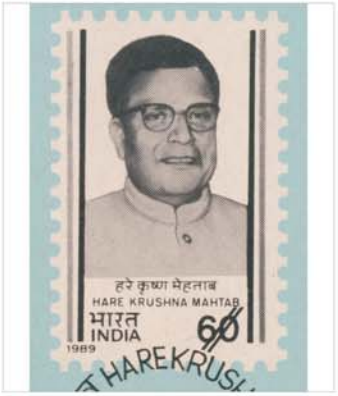
Dr. N.s.hardikar

Dr. S.k.sinha

Dr.anugraha Narayan Singh

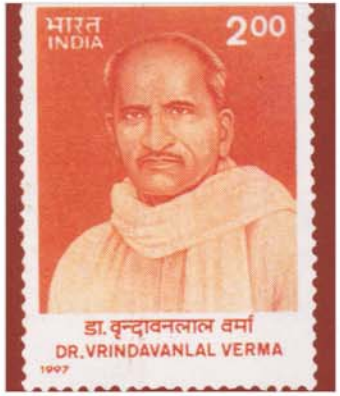
Dr.harekrishna Mahatab

Dr.p.subbrayan

Dr.shankar Dayal Sharma

Dr.vrindawan Lal Verma

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

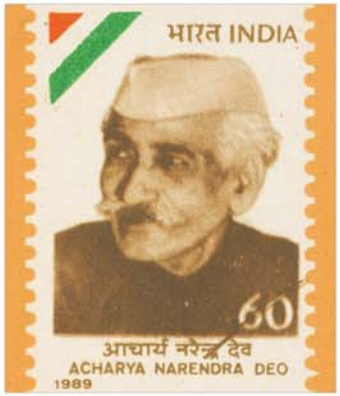
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Abdul Kayum Pandey

Acharya Narendra Deo

Allury Sitaram Raju

Asaf Ali

Baba Kharak Singh

Babu Jagjivanram

Bajirao Peshwa

Barister Nath Pai

Bhakivedanta Swami

Bharat Swatantrata Sangram

IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

*

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Dr. D.K. Karve

Lokmanya Tilak

Motilala Nehru

Vinaba Bhave

Mahatma Gandhi

Gandhi Centenary

Gandhi Centenary

Laxmanrao Kirloskar

Dadabhai Navroji

Conquest of Kanchanjunga

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Arya Samaj

V. D. Savarkar

B. R. Ambedkar

Air India

25th Anniversary of Independance

Greetings to ou Forces

Flame of Martyrdom

Rani Durgawati

Param Vir Chakra

Homage to Martyrs

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Chatrapati Shivaji Maharaj

Chatrapati Shivaji Maharaj

Nana Sahib

Tatya Tope

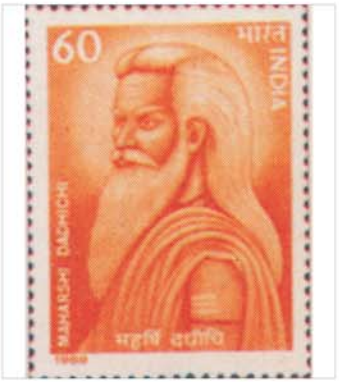
Sher Shah Suri

Chatra Sal

Veer Narayan Sinha

Maharshi Dapochi

Rani Avantibai

Mangal Pande

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

First war of Independance

V. S. Shrinivas Shastri

Swami Shraddhanand

Maithali Sharam Gupta

Ishwar Chandra Vidyasagar

V. V. Giri

Jyotirao Phule

U. G. Madhusudhan Das

S. Bapat

V. Veersalingam

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

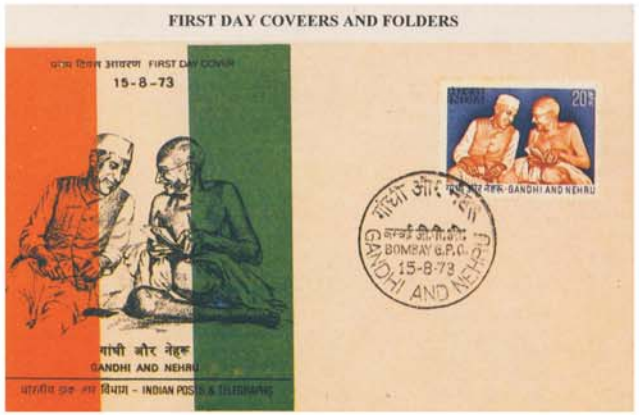
संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

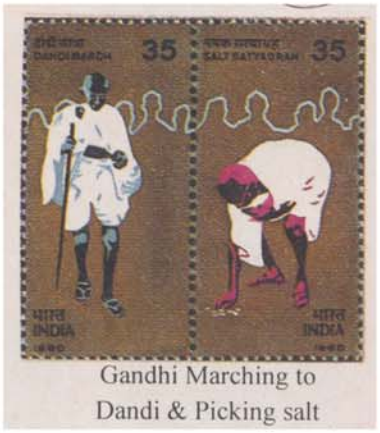
रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

AZAD HIND STAMPS

Revolutionaries And Freedom Fighters

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Tirupur Kumaran

Triot Singh

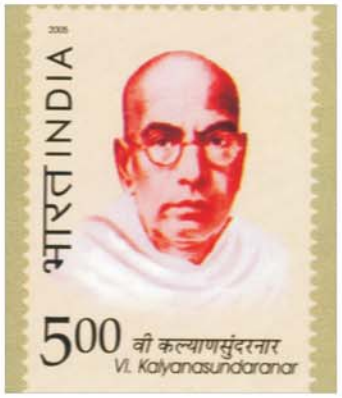
Tristav Bragenja Kunha

U Kiang Nongbah

Udhamsingh

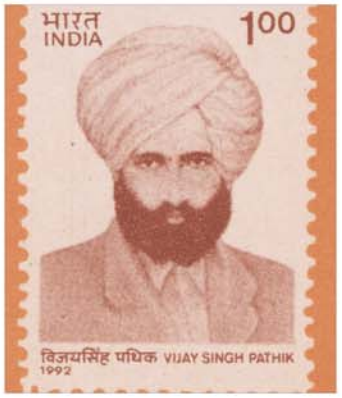
V Kalyan Sundarnar

Veer Surendra Sai

Veerpandya Kattabomman

Vijay Singh Pathik

Mdanlal Dhingra

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

Subhadra Kumari Chauhan

Suraj Narain

Suryamall Mishran

Swami Sahajanandswarswati

Swami Bramhananda

Swami Ramanand

Swami Vivekananda

T M Tevar

Kasturba Gandhi

Tenneti Viswanatham

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

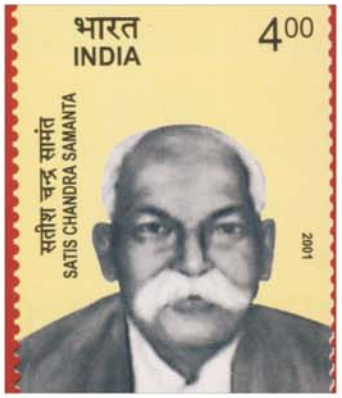
Sant Tukaram

Sarat Chanra Bose

Sardar Vallabhbhai Patel

Satis Chandra Samanta

Sayaji Rao Gayakwad

Shaikh Mohmad Abdulla

Shamji Krishna Varma

Shivprasad Gupt

Shyama Prasad Mookaerjee

Shyamlal Gupt Parshad

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

संकलन : चंद्रकांत शहासने, कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

रजि. क्र. ई ८१७७ पुणे, मोबाइल : ९८८१३७३५८५, ई-मेल : chandrakantshahasane@gmail.com

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

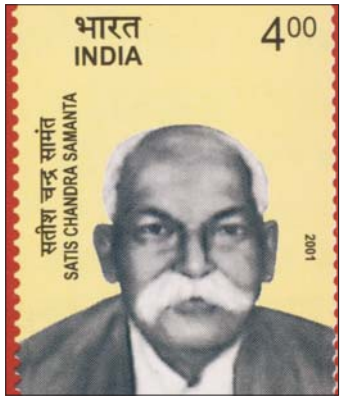
Sant Tukaram

Sarat Chanra Bose

Sardar Vallabhbhai Patel

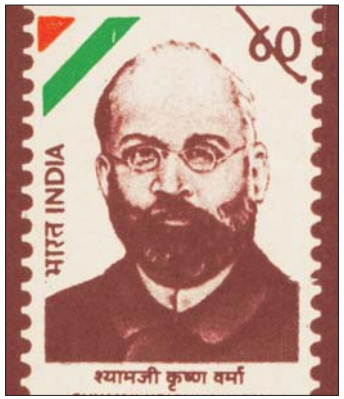
Satis Chandra Samanta

Sayaji Rao Gayakwad

Shaikh Mohmad Abdulla

Shamji Krishna Varma

Shivprasad Gupt

Shyama Prasad Mookaerjee

Shyamlal Gupt Parshad

*IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

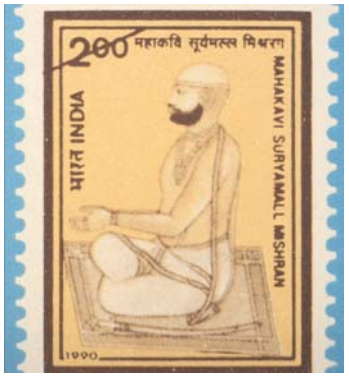
कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

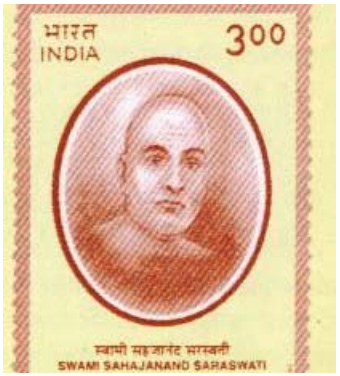
Subhadra Kumari Chauhan

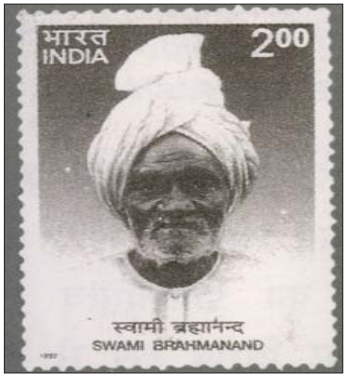
Suraj Narain

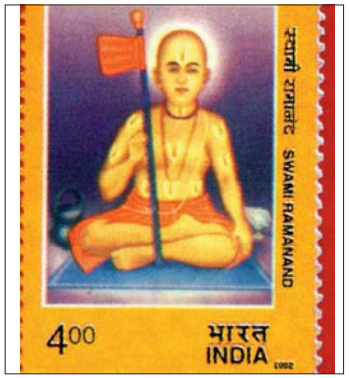
Suryamall Mishran

Swami Sahajanandswarswati

Swami Bramhananda

Swami Ramanand

Swami Vivekananda

T M Tevar

Kasturba Gandhi

Tenneti Viswanatham

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

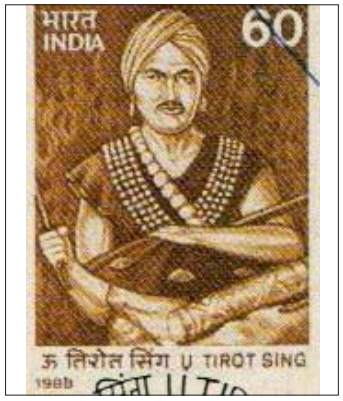
THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Tirupur Kumaran

Triot Singh

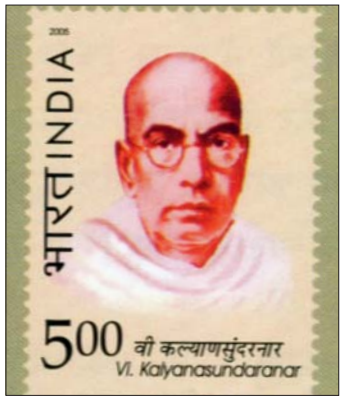
Tristav Bragenja Kunha

U Kiang Nongbah

Udhamsingh

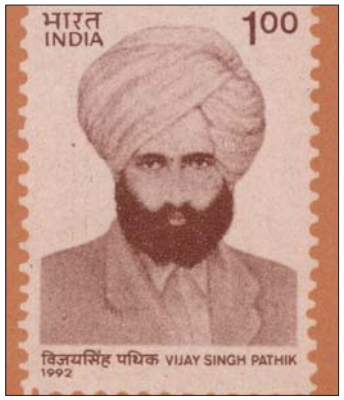
V Kalyan Sundarnar

Veer Surendra Sai

Veerpandya Kattabomman

Vijay Singh Pathik

Mdanlal Dhingra

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

AZAD HIND STAMPS

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

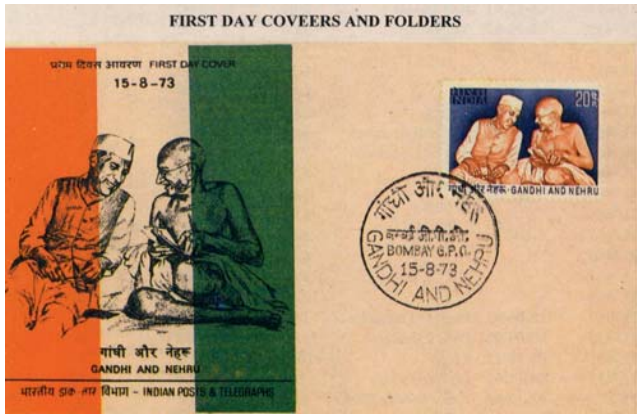

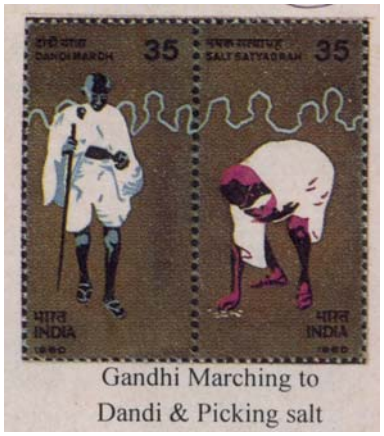
KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Gandhi Marching to
Dandi & Picking salt

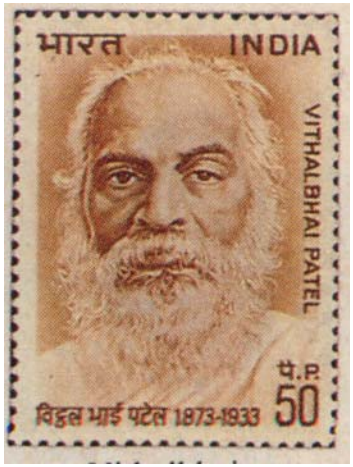

1976-86 Nehru an

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

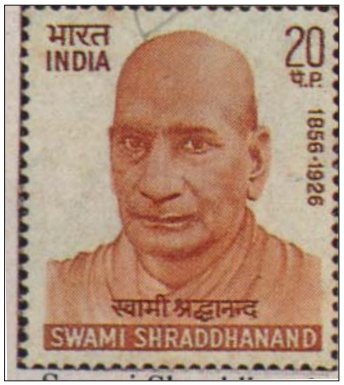
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

First war of Independance

V. S. Shrinivas Shastri

Swami Shraddhanand

Maithali Sharam Gupta

Ishwar Chandra Vidyasagar

V. V. Giri

Jyotirao Phule

U. G. Madhusudhan Das

S. Bapat

V. Veersalingam

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Chatrapati Shivaji Maharaj

Chatrapati Shivaji Maharaj

Nana Sahib

Tatya Tope

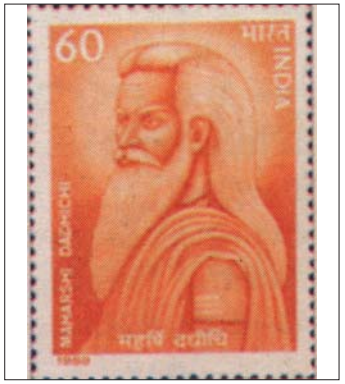
Sher Shah Suri

Chatra Sal

Veer Narayan Sinha

Maharshi Dapochi

Rani Avantibai

Mangal Pande

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.

RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Arya Samaj

V. D. Savarkar

B. R. Ambedkar

Air India

25th Anniversary of Independance

Greetings to ou Forces

Flame of Martyrdom

Rani Durgawati

Param Vir Chakra

Homage to Martyrs

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Dr. D.K. Karve

Lokmanya Tilak

Motilala Nehru

Vinaba Bhave

Mahatma Gandhi

Gandhi Centenary

Gandhi Centenary

Laxmanrao Kirloskar

Dadabhai Navroji

Conquest of Kanchanjunga

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

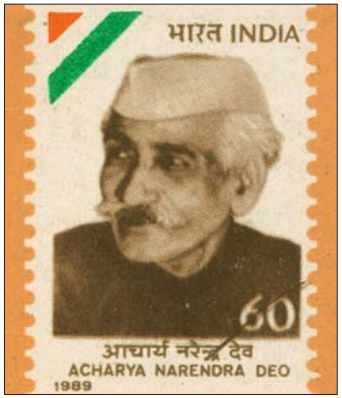
THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

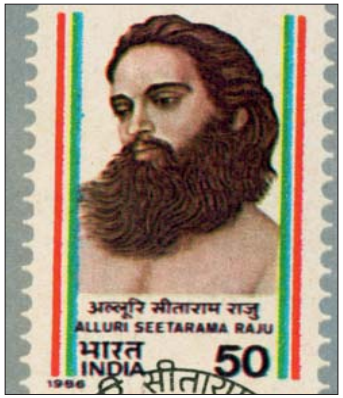
कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Abdul Kayum Pandey

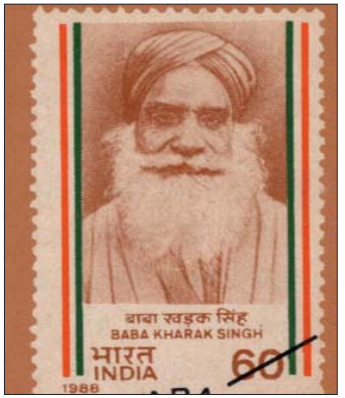
Acharya Narendra Deo

Allury Sitaram Raju

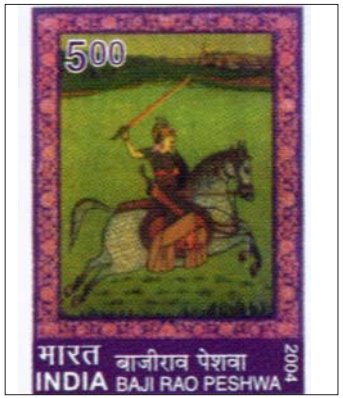
Asaf Ali

Baba Kharak Singh

Babu Jagjivanram

Bajirao Peshwa

Barister Nath Pai

Bhakivedanta Swami

Bharat Swatantrata Sangram

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

Dheeran Chinnamalai

Dr K.b.hedgewar

Dr. Bhogaraju Pattabhi Sitaramayya

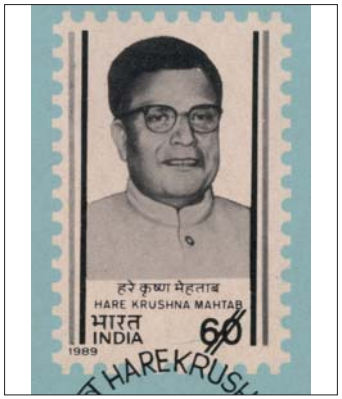
Dr. N.s.hardikar

Dr. S.k.sinha

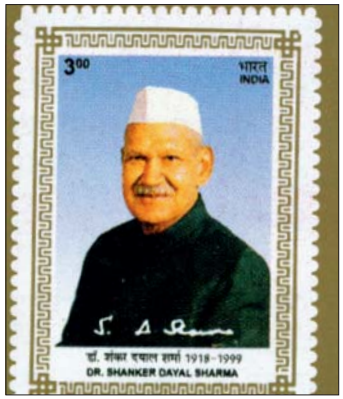
Dr.anugraha Narayan Singh

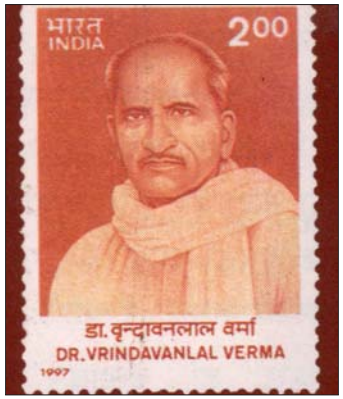
Dr.harekrishna Mahatab

Dr.p.subbrayan

Dr.shankar Dayal Sharma

Dr.vrindawan Lal Verma

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

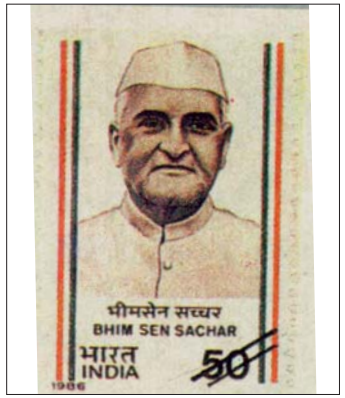
Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

Bharatendu Harishchandra

Bhimsen Sacchar

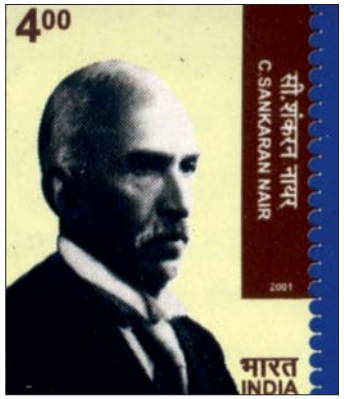
Bishnu Ram Medhi

Br.rajendra Singh Svc

Brajalal Biyani

C. Shankaran Nayar

Chandshekhar Azad

Chaudhary Bramhaprakash

Chaudhary Devilal

Choudhary Charansingh

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

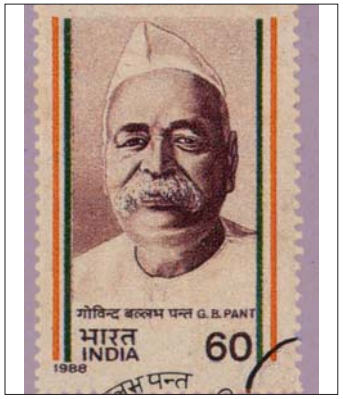
THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

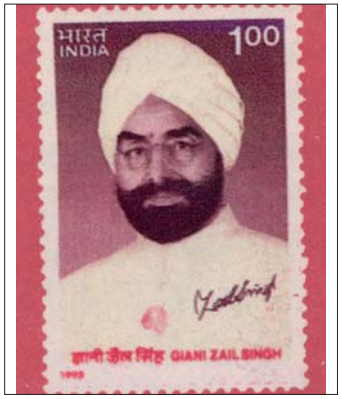
कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Dwarka Prasad Mishra

G.b.pant

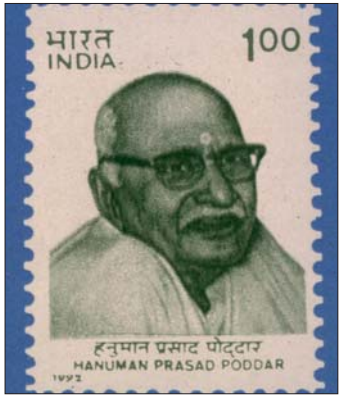
Giani Zail Singh

Gopinath Bardoloi

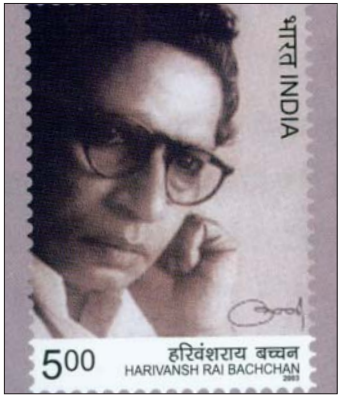
Gulzarilal Nanda

Hanuman Prasad Poddar

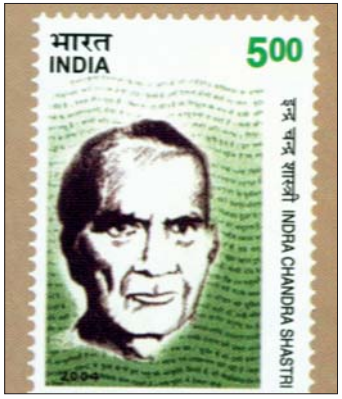
Harilal Shastry

Harivanshray Bacchan

Hijam Erawat Singh

Indrachandra Shastri

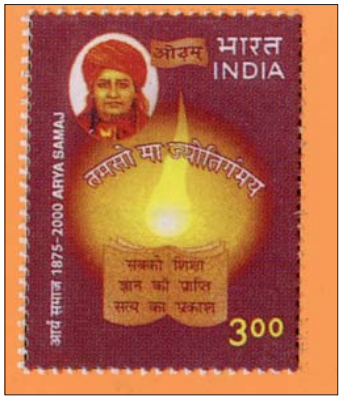
* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

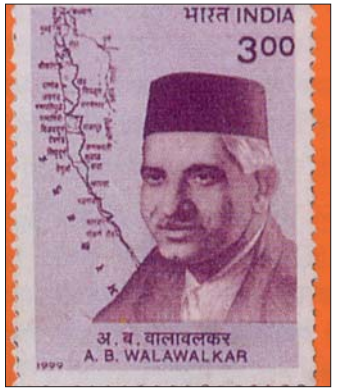
Arya samaj

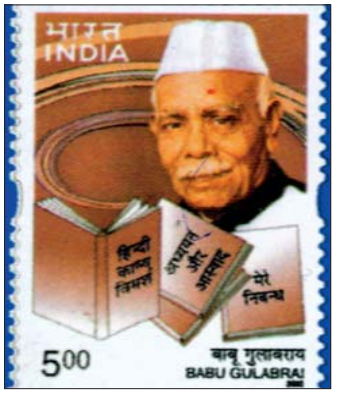
Aruna Asaf Ali

B.g. Kher

A.b. Walawalkar

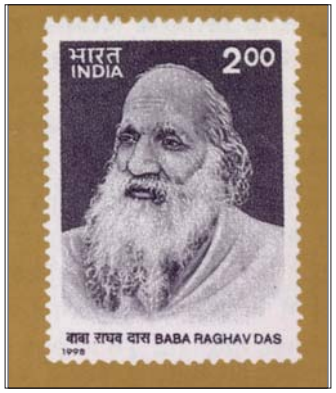
Babu Ghlabroy

Acharya Kripalani

A.k. Gopalan

Baba raghav das

A. D. Shroff

Ahilya Bai Holkar

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

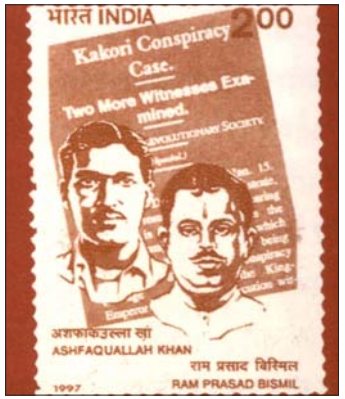
कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Raj Narayan

Rajkumari Amrutkour

Ram Prasad Bismil, ashfaqullah Khan

Rani Avantibai

Rani Gaidinliu

Rao Gopal Singh

Rao Tula Ram

S Nijling Gappa

Sagarmal Gopa

Saifuddin Kichalu

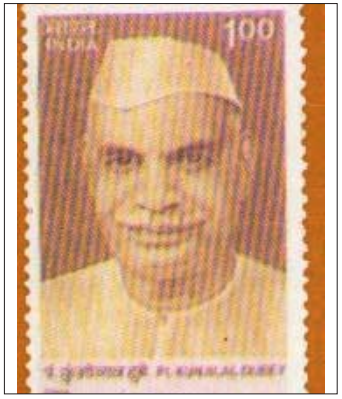
* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

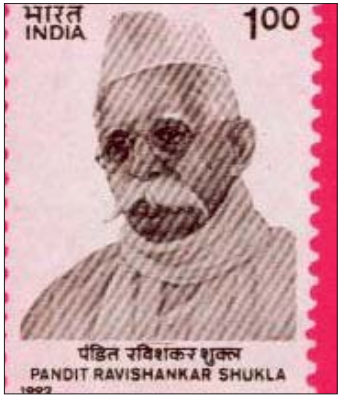
P. Kunjilal Dube

Pabodh Chandra

Padmanath Sinhania

Pandit Ravishankr Shukla

Pandit Sundarlal Sharma

Pandit Suryanarayan Vyas

Paramhans Yoganand

R. C. Vijayraghavachariar

R.s.Ruikar

Rafi Ahmad Kidwai

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

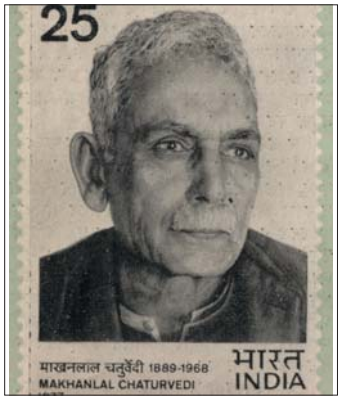
THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

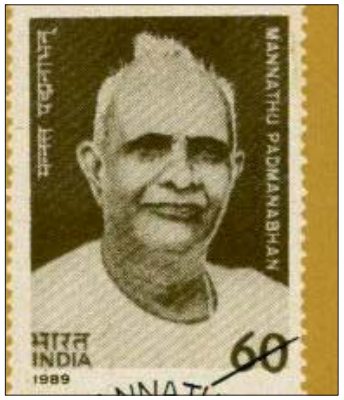
कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Mahatma Gandhi

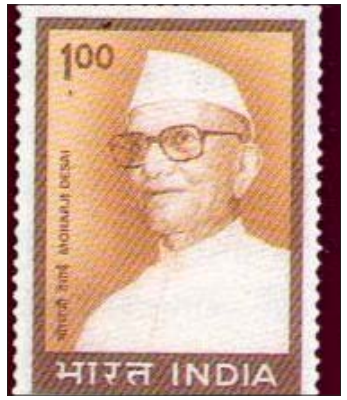
Makhanlal Chaturvedi

Mannat Padamnabhan

Maulana Azad

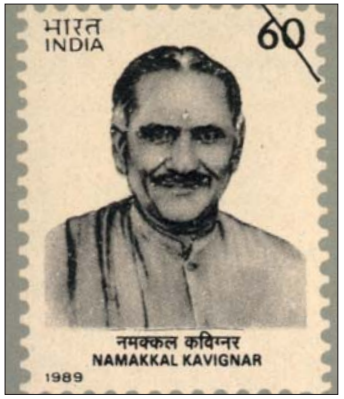
Morarji Dasai

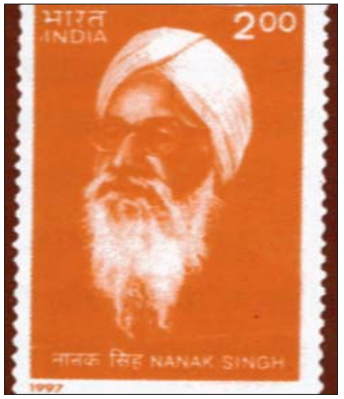
Muhammad Abdurahiman Shahib

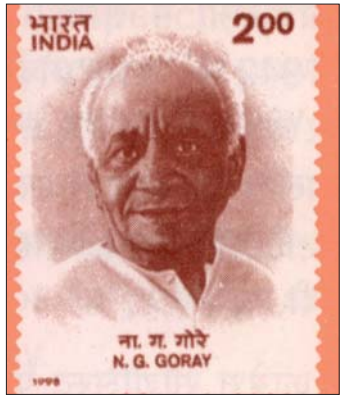
Nahar Singh

Namakkal Kavignar

Nanak Singh

Narayan Ganesh Gorayz

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

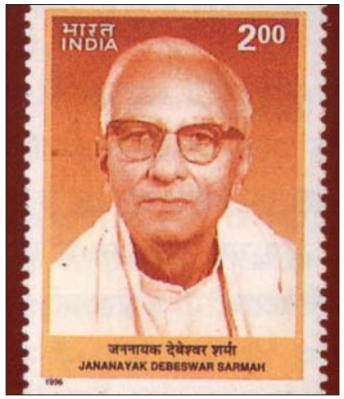
कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Jagannath Shankarsheth

Jairamdas Doulatram

Jananayak Debeswar Sarmah

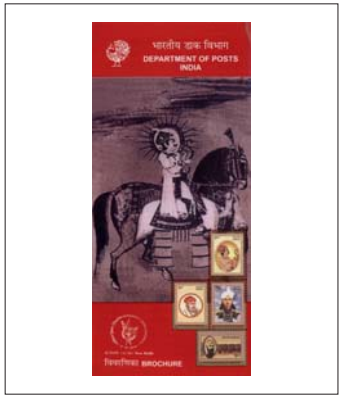
Jhalkari Bai

Jijabai

Jyotiprasad Agarwala

K 019

K. Kelappan

Karmavir Nabin Chandra Bardoloi

Karpoori Thakur

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

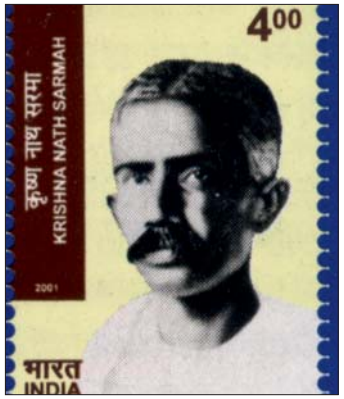
कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Kalki Krishnamurty

Kotam Raju Ramarao

Krishna Nath Sarmah

Kuladhor Chalha

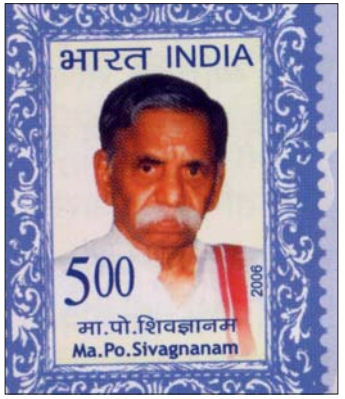
Lalit Narayan Misra

Lokanayak Omeo Kumar Das

M. Singaravelar

Ma.po.sivagnanam

Madanlal Dhingra,
A Comet In The Revolutionary Sky

Maharaja Ranjit Singh

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Yashpal

18 cavalory

Vishwambhar Dayalu Tripathi

Biju Patnayak

Chhaganlal Parekh

Chithira Tirunal Baba Ram Varma

Vijayalaxmi Pandit

Dadabhai Naoroji-

Dr. B. R. Ambedkar

Dr. T. M.a.pai

Dr.t.s.soundram

Ghantsala

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

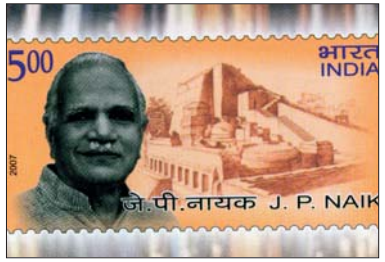
Gora

Govindrao Pansare

Jantindra Mohan Sengeupth

Jayaprakash Narayan

Kanaiyalal. M.munshi

Khan Abdul Gafar Khan

Kittur Rani Channamma

Javaharlal Nehru

Those Who Are Intersted To Know The Details Of Stamps, May Contact The Organisation.

1. Mrs. Manjiri Sahasane, Karnala Charitable Trust

Ph -: 020 25466268, 9975620983

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.

RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Krishnakant

Maharaja Agrasen

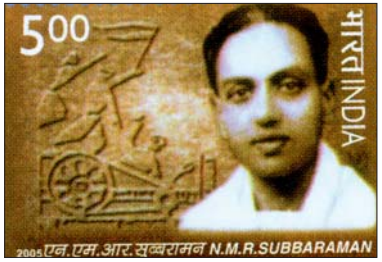
Maharaja Bijli Pasi

Vellore Mutiny 1806

Murudu Pandian Bandhu

N M R SubbaramAn

Narottam Morarji

Nupee Lal

P.s.kumaraswamy Raja

Pannalal Barupal

Potti Sriramulu

Rahul Sankrityayan

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.

RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

Sarar Ajit Singh

Sardar Pratapsingh Kairo

Savitri Bai Phule

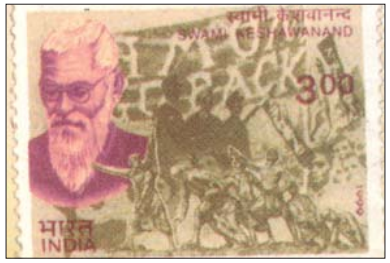
Sent Tukdoji Maharaj

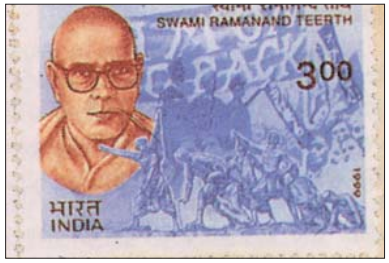
Shaid Laxman Nayak

Shree Prakash

Swami Kshwanand

Swami Ramanan Teerth

Tamralipt Jatiya Sarkar-
Ajoy Kumar Mukherjee

Tamralipt Jatiya
Sarkar- Matangini Hazra

Vakkam Abdul Khader

Sido Murmu-kanhu Murmu

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

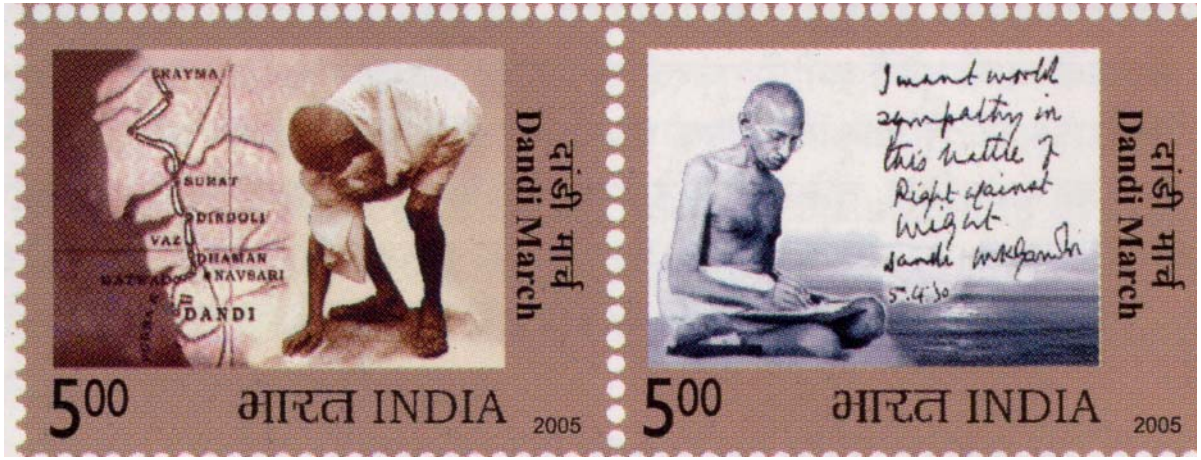
KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

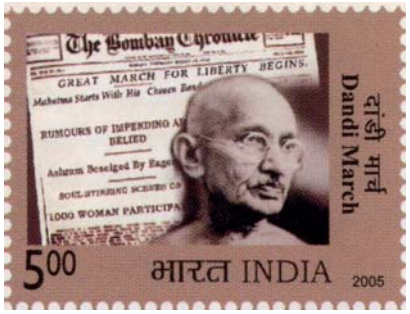

Mahatma Gandhi

* IMITATION OF PHOTOS & TEXT IS A PUNISHABLE OFFENCE.

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.

RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

THE STAMPS PUBLISHED BY DEPARTMENT OF POSTS INDIA. IN THE MEMORY OF THE

Revolutionaries And Freedom Fighters

कर्नाला चॅरिटेबल ट्रस्ट, ठाणे.

300 Anniversary of Coronation

First war of Independence

Swaraj is my Birthright

G. S. Dhillon

I.N.A.golden Jubilee

KARNALA CHARITABLE TRUST, THANE , PH. 9322269721.
RAHUL COMPLEX. A/11, PAUD ROAD. PUNE.

चंद्रकांत शहासने

ओळख देशभक्तांची – शाळा तिथे क्रांतिमंदिर

भारतीय स्वातंत्र्यसमराचा अपूर्व इतिहास शाळाशाळांत पोचवणारा भारतातला एकमेव उपक्रम

शाळा तिथे क्रांतिमंदिर – ओळख देशभक्तांची या मोहिमेअंतर्गत हे प्रदर्शन आता पुढील तीन वर्षे (२६ जानेवारी २०२६ पर्यंत) महाराष्ट्र, गोवा आणि बेळगावमधून विविध शाळांत मांडण्यात येईल. या प्रदर्शनाची संकल्पना आणि संकलन विश्वस्त देशभक्तकोशकार श्री. चंद्रकांत शांताराम शहासने यांचे आहे. गेली ४० वर्षे अनेक वाचनालये, कोशागार आणि पुस्तके धुंडाळून त्यातून हा चित्र आणि चरित्रांचा ठेवा निर्माण झाला आहे. यातील अनेक चित्रे क्रांतिकरकांच्या जीर्ण छायाचित्रांआधारे चित्रकारांकडून नव्याने चितारून घेतली आहेत. ही चित्रे या प्रदर्शनाचा मानबिंदू आहेत. या प्रदर्शनामध्ये

अशा विविध लढ्यातील क्रांतिकारकांच्या चित्रांचा समावेश आहे.

TM

कर्नाळा चॅरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

| संपर्क : 9960061309, 9881373585 | ईमेल : chandrakantshahasane@gmail.com

© Nandini Shahasane

प्रकाशक : बहुजन साहित्यधारा, पुणे